

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM VE SOSYALLEŞME AÇISINDAN İNTERNET
KULLANIMI
(İSTANBUL ÖRNEĞİ)**

**DOKTORA TEZİ
Orhan AKINOĞLU**

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Enstitü Ana Bilim Dalı : SOSYOLOJİ

110171

Tez Danışmanı: Prof. Dr. H. Musa TAŞDELEN

AĞUSTOS-2002

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM VE SOSYALLEŞME AÇISINDAN İNTERNET
KULLANIMI
(İSTANBUL ÖRNEĞİ)

110171

DOKTORA TEZİ
Orhan AKINOĞLU

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Enstitü Ana Bilim Dalı : SOSYOLOJİ

110171

Bu tez 01.10/2002 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. H. Murat Uenal KALANZOĞLU Prof. Dr. Fehiye SÖZEN Prof. Dr. H. Mustafa TAŞOĞLU
Jüri Başkanı Jüri Üyesi Jüri Üyesi

Doc. Dr. M. Sait DOĞAN T. Doç. Dr. Ahmet ESKİCUMALI
Jüri Üyesi Jüri Üyesi

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, eğitim ve sosyalleşme açısından internet kullanımı incelenmeye çalışılmıştır. İlk olarak üniversitelerde yaygınlaşan, daha sonra işyerleri ve evlere giren internet, Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de genç nüfus tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle internet, toplum ve eğitim konusu üzerinde araştırmaların gerçekleştirilerek etkilenme düzeylerinin belirlenmesi gerekir. Gerçekleştirilen bu araştırmayla, Türkiye'nin bilgi toplumu olma sürecini daha doğru anlamaya katkı getireceği düşünölmektedir.

Araştırmanın teorik olarak temellendirilip, planlanmasında, ve raporlaştırılması aşamalarında yardım ve rehberlikleriyle çalışmanın ortaya çıkmasında büyük paya sahip olan Değerli Hocam, Danışmanım Prof. Dr.H.Musa TAŞDELEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Doktora eğitimim ve araştırmam sırasındaki öneri ve rehberliklerinden dolayı, Hocalarım, Doç.Dr.M. Sait DOğAN'a ve Yard.Doç.Dr.Ahmet ESKİCUMALI' ya içtenlikle teşekkür ederim.

Araştırma sürecindeki çalışmalarım sırasında burada ismini sayamadığım pek çok kişinin yardımını olmuştur. Verdikleri destekle bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emeği geçenlerle aileme ayrı ayrı teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	II
ÖZET.....	XII
SUMMARY.....	XIII
GİRİŞ.....	1
1. BİLİŞİM TOPLUMUNA GİDERKEN İNTERNET, EĞİTİM VE SOSYALLEŞME.....	5
1. 1. İnternet, Eğitim ve Uzaktan Eğitim.....	14
1. 2. İnternet ve Sosyalleşme	23
1. 3. İnternet ve Etik.....	29
1. 4. İnternetle İlgili Araştırmalar.....	30
1. 4. 1. Akademik Araştırmalar.....	30
1. 4. 2. Diğer Araştırmalar.....	42
2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	70
2.1. Araştırmanın Amacı.....	71
2.2. Araştırmanın Problemi.....	71
2.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	72
2.4. Araştırmanın Sayıltıları.....	73
2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	74
2.6. Araştırmanın Hipotezleri.....	74
2.7. Verilerin Değerlendirilmesi.....	75
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	76
3.1. Olgusal Durum.....	76
3.1.1. Yaş	76
3. 1. 2. Cinsiyet.....	78
3.1.3. Eğitim Durumu.....	79

3.1.4. İnternet Kullanım Sıklıkları.....	80
3.1.5. İnternet Kullanım Biçimleri.....	88
3.1.6. İnternet Kullanım Amaçları.....	93
3.2. İnternet Kullanımı ve Eğitim.....	109
3. 2. 1. İnternet Ortamını Değerlendirme.....	109
3. 2. 2. Yeni Bir Bilgi Çevresi Olarak İnternet Ortamı.....	119
3. 2. 2. 1. İnternet Sitelerinde Bilgilerin Güvenirliği.....	142
3. 2. 2. 2. İnternetteki Türkçe Web Sitelerin Yeterliliği.....	144
3. 2. 2. 3. İnternetin Cinsel Eğitime Katkısı.....	148
3. 2. 2. 4. İnternet ve Öğrenme Süreci.....	151
3. 3. İnternet Kullanımı ve Sosyalleşme.....	164
3. 3. 1. İnternet Kullanımından Kaynaklanan Sorunlar.....	165
3. 3. 2. Yeni Bir Sosyalleşme Ajanı Olarak İnternet Ortamı.....	204
3. 3. 2. 1. Elektronik Sohbet.....	205
3. 3. 2. 2. Gizlenen Kimlikler:”Rumuzlar”	207
3. 3. 2. 3. Uzaklık Kavramı	210
3. 3. 2. 4. Sanal Ortamda Birincil Tür İlişkilere Geçiş.....	212
3. 3. 2. 5. Sanal Arkadaşlıklarda Öncelikler.....	221
3. 3. 2. 6. Sanal Ortamda Mahremiyet	226
3. 3. 2. 7. Sanal Ortamın Serbest Zaman Faaliyetlerine Etkisi.....	243
3. 3. 3. Bilgisayar ve İnternet Oyunları.....	247
3. 3. 3. 1. Sanal Ortamda Oyun.....	248
3. 3. 3. 2. Sanal Oyunlar ve Bireysellik-Kollektiflik.....	250
3. 3. 3. 3. Sanal Oyunlar ve Öğrenme Yeteneği.....	252
3. 3. 3. 4. Sanal Oyun: Yeni Bir Bağımlılık Biçimi.....	257
3. 3. 3. 5. Sanal Oyun Türleri.....	264
3. 3. 4. Sanal Dünyada “Sanal Dünya”.....	267

4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	277
5. KAYNAKLAR.....	321
5. 1. Kitaplar.....	321
5. 2. Makaleler.....	325
5. 3. Diğer.....	334
6. EKLER.....	339
EK A, Bilgisayar ve İnternet Dünyası Anketi.....	340
EK B, Görüşme Soruları.....	349
EK C, İnternette Neler Yapıyorsunuz Anketi.....	351
7. ÖZGEÇMİŞ.....	352

TABLolar LİSTESİ

Tablo III . 1 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaş dağılımı	76
Tablo III . 2 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaş dağılımı	77
Tablo III . 3 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet dağılımı	78
Tablo III . 4 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların cinsiyet dağılımı	78
Tablo III . 5 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kaçınıcı sınıfta olduklarına ilişkin dağılımı	79
Tablo III . 6 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların eğitim durumu dağılımı	80
Tablo III . 7 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internete ne kadar zamandır bağlandıklarına ilişkin dağılım	81
Tablo III . 8 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internete ne zamandır bağlandıklarına ilişkin dağılım	82
Tablo III . 9 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internete hangi sıklıkla bağlandıklarına ilişkin dağılım	83
Tablo III . 10 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internete hangi sıklıkla bağlandıklarına ilişkin dağılım ..	83
Tablo III . 11 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının hafta içi günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıklarına ilişkin dağılım	84
Tablo III . 12 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hafta içi günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıklarına ilişkin dağılım	85
Tablo III . 13 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının hafta sonları günde yaklaşık olarak kaç saat internete bağlandıklarına ilişkin dağılım	86
Tablo III . 14 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hafta sonları günde yaklaşık olarak kaç saat internete bağlandıklarına ilişkin dağılım	87
Tablo III . 15 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlerinde internete bağlantı sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin dağılım	88
Tablo III . 16 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların evlerinden internete bağlantı sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin dağılım	89
Tablo III . 17 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının e-mail adreslerinin olup olmadığına ilişkin dağılım	90
Tablo III . 18 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların e-mail adreslerinin olup olmadığına ilişkin dağılım	91
Tablo III . 19 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olup olmadığına ilişkin dağılım	91
Tablo III . 20 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olup olmadığına ilişkin dağılım	92
Tablo III . 21 : Araştırmaya katılan grupların internette ne yaptıklarına ilişkin dağılım	94
Tablo III . 22 : Araştırmaya katılan Bilgisayar Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin internette neler yaptıklarına ilişkin dağılım	96
Tablo III . 23 : Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin internette neler yaptıklarına ilişkin dağılım	98

Tablo III . 24 : Araştırmaya katılan Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin internette neler yaptıklarına ilişkin dağılım	100
Tablo III . 25 : Araştırmaya katılan Üniversite Kütüphanesindeki Kullanıcıların internette neler yaptıklarına ilişkin dağılım	102
Tablo III . 26 : Araştırmaya katılan İnternet Kafe kullanıcılarının internette neler yaptıklarına ilişkin dağılım	104
Tablo III . 27 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetin en olumsuz buldukları yönüne ilişkin dağılım	109
Tablo III . 28 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetin en olumsuz buldukları yönüne ilişkin dağılım	111
Tablo III . 29 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetin en olumlu buldukları yönüne ilişkin dağılım	112
Tablo III . 30 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların İnternetin en olumlu buldukları yönüne ilişkin dağılım	113
Tablo III . 31 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıklarına ilişkin dağılım	115
Tablo III . 32 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıklarına ilişkin dağılım	116
Tablo III . 33 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak istediklerine ilişkin dağılım	117
Tablo III . 34 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak istediklerine ilişkin dağılım	118
Tablo III . 35 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini nereden edindiklerine ilişkin dağılım ...	121
Tablo III . 36 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ile ilgili bilgilerini nereden edindiklerine ilişkin dağılım	122
Tablo III . 37 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip edip etmediklerine ilişkin dağılım	123
Tablo III . 38 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip edip etmediklerine ilişkin dağılım	124
Tablo III . 39 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım	125
Tablo III . 40 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım	127

Tablo III . 41 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak istediklerine ilişkin dağılım	128
Tablo III . 42 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili düşüncelerine ilişkin dağılım	130
Tablo III . 43 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak vb.) yararlanıp yararlanmadıklarına ilişkin dağılım	131
Tablo III . 44 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadıklarına ilişkin dağılım	132
Tablo III . 45 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımını ile ilgili öğretim almayı önemli görüp görmediklerine ilişkin dağılım	133
Tablo III . 46 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanımını ile ilgili öğretim almayı önemli görüp görmediklerine ilişkin dağılım	134
Tablo III . 47 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isteyip istemediklerine ilişkin dağılım	135
Tablo III . 48 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isteyip istemediklerine ilişkin dağılım	136
Tablo III . 49 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılım	137
Tablo III . 50 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılım	139
Tablo III . 51 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıp yararlanmadığına ilişkin dağılım	140
Tablo III . 52 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıp yararlanmadığına ilişkin dağılım	141
Tablo III . 53 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki sitelerdeki bilgileri güvenilir bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım	142
Tablo III . 54 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım	143
Tablo III . 55 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki Türkçe web sitelerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım	144
Tablo III . 56 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetteki Türkçe web sitelerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım	145

Tablo III . 57 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verip vermediklerine ilişkin dağılım	146
Tablo III . 58 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verip vermediklerine ilişkin dağılım	147
Tablo III . 59 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarınca internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunup bulunmadığına ilişkin dağılım	148
Tablo III . 60 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunup bulunmadığına ilişkin dağılım	149
Tablo III . 61 : Cinsiyet ile internetin cinsel eğitime katkıda bulunması arasındaki ilişkinin dağılımı	150
Tablo III . 62 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediğine ilişkin dağılım	151
Tablo III . 63 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediğine ilişkin dağılım	152
Tablo III . 64 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalıp azalmadığına ilişkin düşüncelerinin dağılımı	153
Tablo III . 65 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalıp azalmadığına ilişkin düşüncelerinin dağılımı	154
Tablo III . 66 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalma nedenlerine ilişkin dağılımı	156
Tablo III . 67 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalma nedenlerine ilişkin düşüncelerinin dağılımı	157
Tablo III . 68 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıklarına ilişkin dağılım	158
Tablo III . 69 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıklarına ilişkin dağılım	159
Tablo III . 70 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağlantı yaptıkları zamanlarda bir günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıklarına ilişkin dağılımları	160
Tablo III . 71 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda bir günde ders çalışmaya ne kadar zaman kadar süre ayırdıklarına ilişkin dağılımları	161
Tablo III . 72 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılımları	162

Tablo III . 73 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılımları	163
Tablo III . 74 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olup olmadığına ilişkin dağılımları	166
Tablo III . 75 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ihmal etmelerine neden olup olmadığına ilişkin dağılımları	168
Tablo III . 76 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları	169
Tablo III . 77 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları	171
Tablo III . 78 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanıp kullanmadıklarına ilişkin dağılımları	172
Tablo III . 79 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanıp kullanmadıklarına ilişkin dağılımları.....	173
Tablo III . 80 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutup unutmadıklarına ilişkin dağılımları	174
Tablo III . 81 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutup unutmadıklarına ilişkin dağılımları	176
Tablo III . 82 : Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutma arasındaki ilişkinin dağılımı	177
Tablo III . 83 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettiklerine ilişkin dağılım	178
Tablo III . 84 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettiklerine ilişkin dağılım	180
Tablo III . 85 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girip girmediklerine ilişkin dağılım	181
Tablo III . 86 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girip girmediklerine ilişkin dağılım	182
Tablo III . 87 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih edip etmediklerine ilişkin dağılımları	183

Tablo III . 88 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih edip etmediklerine ilişkin dağılımları	184
Tablo III . 89 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette kendilerini özgür hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları	185
Tablo III . 90 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette kendilerini özgür hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları	186
Tablo III . 91 : Cinsiyet ile internette kendini özgür hissedebilme arasındaki ilişkinin dağılımı	187
Tablo III . 92 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiğine ilişkin dağılımları	188
Tablo III . 93 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiğine ilişkin dağılımları	189
Tablo III . 94 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekip çekmediğine ilişkin dağılımları	190
Tablo III . 95 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekip çekmediğine ilişkin dağılımları	191
Tablo III . 96 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailelerinden öğrendikleriyle, internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım	192
Tablo III . 97 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ailelerinden öğrendikleriyle internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım	193
Tablo III . 98 : Cinsiyet ile aileden öğrenilenlerle internette öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma olması arasındaki ilişkinin dağılımı	195
Tablo III . 99 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailelerinden ve arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet alıp almadıklarına ilişkin dağılım	196
Tablo III . 100 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet alıp almadıklarına ilişkin dağılım	197
Tablo III . 101 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayıp onaylamadıklarına ilişkin dağılım	199
Tablo III . 102 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayıp onaylamadıklarına ilişkin dağılım	200
Tablo III . 103 : Cinsiyet ile internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama arasındaki ilişkinin dağılımı	201
Tablo III . 104 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkilediklerine ilişkin dağılım	202

Tablo III . 105 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkilediklerine ilişkin dağılım	203
Tablo III . 106 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet (chat) yapıp yapmadıklarına ilişkin dağılım	205
Tablo III . 107 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet (chat) yapıp yapmadıklarına ilişkin dağılım	206
Tablo III . 108 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklayıp saklamadıklarına ilişkin dağılımları	207
Tablo III . 109 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklayıp saklamadıklarına ilişkin dağılımları	208
Tablo III . 110 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenip etkilenmediklerine ilişkin dağılımları	210
Tablo III . 111 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenip etkilenmediklerine ilişkin dağılımları	211
Tablo III . 112 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	212
Tablo III . 113 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları ..	214
Tablo III . 114 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında yeni arkadaşlar edinip, onları gerçek yaşama taşıyıp taşımadıklarına ilişkin dağılımları	215
Tablo III . 115 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında yeni arkadaşlar edinip, onları gerçek yaşama taşıyıp taşımadıklarına ilişkin dağılımları	216
Tablo III . 116 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyip istemediklerine ilişkin dağılımları	217
Tablo III . 117 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetteki edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyip istemediklerine ilişkin dağılımları	219
Tablo III . 118 : Cinsiyet ile internette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteme arasındaki ilişkinin dağılımı	220
Tablo III . 119 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtiklerine ilişkin dağılımları	221
Tablo III . 120 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtiklerine ilişkin dağılımları	222
Tablo III . 121 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken önceliklerinin neler olduğuna ilişkin dağılımları	223

Tablo III . 122 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken inceliklerinin neler olduğuna ilişkin dağılımları	224
Tablo III . 123 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sanal ortamlardaki diğer insanları yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak edip etmediklerine ilişkin dağılımları	226
Tablo III . 124 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sanal ortamlardaki diğer insanları yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak edip etmediklerine ilişkin dağılımları	227
Tablo III . 125 : Cinsiyet ile sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etme arasındaki ilişkinin dağılımı	228
Tablo III. 126 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olup olmadığına ilişkin dağılımları	229
Tablo III . 127 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olup olmadığına ilişkin dağılımları	230
Tablo III . 128 : Cinsiyet ile sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olup olmadığı arasındaki ilişkinin dağılımı	232
Tablo III. 129 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiklerini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	233
Tablo III . 130 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiklerini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	234
Tablo III. 131 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinin kendilerini rahatsız edip etmeyeceklerine ilişkin dağılımları	235
Tablo III . 132 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinin kendilerini rahatsız edip etmeyeceklerine ilişkin dağılımları	236
Tablo III. 133 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşıp paylaşmadıklarına ilişkin dağılımları	238
Tablo III . 134 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşıp paylaşmadıklarına ilişkin dağılımları	239
Tablo III . 135 : Cinsiyet ile sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşma arasındaki ilişkinin dağılımı	240
Tablo III. 136 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıklarına ilişkin dağılımları	241
Tablo III . 137 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıklarına ilişkin dağılımları	242

Tablo III. 138 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkileyip etkilemediklerine	243
Tablo III . 139 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkileyip etkilemediklerine ilişkin dağılımları	245
Tablo III . 140 : Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilemesi arasındaki ilişkinin dağılımı	246
Tablo III. 141 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internette oyun oynayıp oynamadıklarına ilişkin dağılımları	248
Tablo III . 142 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internette oyun oynayıp oynamadıklarına ilişkin dağılımları	249
Tablo III. 143 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynadıklarına ilişkin dağılımları	250
Tablo III . 144 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynadıklarına ilişkin dağılımları	251
Tablo III. 145 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	252
Tablo III . 146 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	253
Tablo III. 147 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	254
Tablo III . 148 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	255
Tablo III. 149 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	257
Tablo III . 150 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları	258
Tablo III. 151 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırdıklarına ilişkin dağılımları	259
Tablo III . 152 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırdıklarına ilişkin dağılımları	260
Tablo III. 153 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında oyunlardan nasıl etkilendiklerine ilişkin dağılımları	261

Tablo III . 154 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında oyunlardan nasıl etkilendiklerine ilişkin dağılımları	263
Tablo III. 155 : Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynadıklarına ilişkin dağılımları	264
Tablo III . 156 : Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynadıklarına ilişkin dağılımları	266

ÖZET

Anahtar Kelimeler: İnternet kullanımı, eğitim, sosyalleşme, eğitim ve sosyalleşme, internet kullanıcıları, gündelik internet aktiviteleri

Bu araştırmada, bilgisayar ve internet kullanımının farklı öğretim alanlarında öğrenim gören öğretmen adayları ve serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılar üzerindeki etkilerinin neler olduğu incelenmiştir.

Araştırmanın temel amacı, dünyadaki gelişmelere paralel olarak, Türkiye’de eğitim ve sosyalleşme açısından internet kullanımının bireyler üzerindeki etkilerini belirlemektir.

Araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesindeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim dalında 2001-2002 öğretim yılında öğrenim gören 185 üniversite öğrencisiyle, Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü Merkez Kütüphanesindeki İnternet Kullanım Merkezi İle Kadıköy ve Ümraniye İlçesinde ulaşılan on iki internet kafedeki 102 internet kullanıcısı oluşturmuştur. 287 kişiye ilgili ortamlarda araştırma için geliştirilen anketler uygulanmıştır. Yirmibeş kişi ile de yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Anketlerin uygulanmasında ve görüşülecek kişilerin seçiminde, tesadüfi(random) örnekleme metodu kullanılmıştır. Anketler ve görüşmeler, ilgili ortamlarda bulunanlar arasında son 30 gün içinde internet kullanmış kişilerle gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, internet ve yeni teknolojik gelişmelerin bilgiye ulaşmada yeni ufuklar açtığı, bu sayede her açıdan farklılıklar içeren yeni bir döneme girildiği ortaya çıkmaktadır. Bu yeni dönem, teknoloji merkezli etkileşimlerle yeni bir toplum oluşumuna hız kazandırmakta, yön vermektedir. Kısaca, internet eğitim sistemlerini, sosyalleşme sürecini, kişilik özelliklerini ve alışkanlıkları değiştirmektedir.

SUMMARY

Key words: Internet use, education, socialization, education and socialization, internet users, daily internet activities.

In this research the effects of using internet on preservice teachers and those who spend their leisure time in internet café and library's internet center were examined.

The basic purpose of this research is to determine the effect of using internet on individuals in terms of education and socialization in Turkey(Istanbul sample)

The research participats were 185 preservice teachers who attend to Computer and Teaching Technologies Department, Science Education and Social Science Education programs of Elementary Education Department of Marmara University and 102 internet users in Marmara University internet center, and in 12 internet café of Kadıköy and Umraniye. A questionnaire developed by researcher was administered to 287 participats, then randomly chosen 25 research participats were called to interview from them.

Data were collected through questionnaires and interviews from persons who used internet in last 30 days.

Findings showed that internet use and new technologies give new perspectives to reach information and knowledge. It can be said that it is a new period with lots of differences. This new period accelerates the formation of a new society which has internet centered communication. In short, Internet changes educational systems, socialization process, personalities and habits.

GİRİŞ

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’de eğitim ve sosyalleşme açısından internet kullanımının farklı öğretim alanlarında öğrenim gören öğretmen adayları ve serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılar üzerindeki etkilerinin neler olduğunu araştırmak ve bireyler üzerindeki etkilerini belirlemektir.

Bilgi teknolojilerinin hızla geliştiği günümüzde bir çok bilim adamı “bilgi çağı”nın yaşanmakta olduğunu düşünmektedir. Geçmiş yüzyıllara göre daha fazla bilgi üretilmesi, daha çok bilgiye ihtiyaç duyulması ve üretilen bilginin büyük bir hızla dünyanın her yanına yayılması da bu düşüncenin temelini oluşturmaktadır. Böylece bilgi giderek merkezi olmaktan çok dünyaya mal olmakta, bilgi çağının temel ürünü olarak kabul edilen bilgi, beyinlerden beyinlere transfer edilmektedir. Küresel boyutta gerçekleşen bu bilgi aktarımında teknolojinin çok önemli bir fonksiyonu vardır. Böylece toplumsal değişmeyi etkileyen faktörler arasında teknolojinin dikkate değer bir önem kazanma sürecine girdiği düşünülmektedir. Yerleşik alışkanlıklar, ilişkiler teknoloji merkezli bir dönüşümle yenilenme sürecine girmiştir. Bu süreçte bilgisayar teknolojileri ve internet kullanımının sosyolojik araştırmalarla aydınlatılması gereği ortaya çıkmaktadır. Bilgisayar teknolojileri ve internet kullanımı toplumsal değişim gücüne ulaşmış mıdır? İnternet kullanımının toplumsal değişme üzerindeki etkileri nelerdir? Bu sorunun cevabı sosyolojik araştırma konusu olarak önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel inceleme konusu internet, eğitim, sosyalleşme ve yeni bir toplum üzerinde odaklaşmıştır.

Yeryüzünde değişimin yaşanmadığı bir insan topluluğu düşünmek mümkün değildir. Her toplum değişme sürecini kimi zaman yavaş kimi zaman hızlı bir şekilde tecrübe eder. Değişme, insan topluluklarında doğal, sürekli ve kaçınılmaz bir süreç olarak görülür. Toplumsal değişmeler giriftleşmiş çok çeşitli olaylara dayanmaktadır. Bu girift olaylar bütününün aydınlatılabilmesi değişme olayına çok yönlü bir bakışı gerektirir. Böylece her bakış açısı toplumsal gerçeğin

önemli bir yüzünü açıklayan modelleri ortaya çıkarmaktadır. Bu modellerin sosyolojik bakışın kapsayıcı niteliği göz önünde bulundurularak incelenmesi toplumsal bir ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Toplumsal değişmeyi çözümleyebilmek için değişmeyi doğuran faktörlerin neler olduğunu, değişenin ne olduğunun ve nasıl değiştiğinin, değişmenin yönünün ne olduğu ve hangi oranda ortaya çıktığının bilinmesi gerekir.

Teknik ilerlemelerin önemli bir değişme faktörü olduğu ortadadır. Toffler[1992]'de üç dalga adını verdiği "tarım devrimi" "endüstrileşme" ve "bilgi ve iletişim teknolojileri" değişimlerinde teknolojinin oynadığı rol oldukça önemlidir. Günümüz sosyologlarının önemli bir kısmı teknolojiyi değişimin itici gücü olarak kabul etmektedirler. Kongar[1985]'a göre değişimde asıl belirleyici rolü teknoloji oynamaktadır. Her toplum teknolojiyi dışarıdan alabileceği gibi, kendisinde yaratabilir. Teknolojiyi yaratırken veya onu ithal ederken değer hükümleri yaratır veya ithal edilir. Teknoloji, manevi kültürün rehberliğinde yetişir ve olgunlaşır. Bu sürecin sağlıklı olması için sosyal yapı, sosyal değer ve teknoloji ilişkisine dikkat etmek gerekir. İnsan ve kültür etkileşimi sonucu teknoloji ortaya çıkar. İnsan makinelerin ve tekniğin emrinde değil, onlar insanın emrindedir. İnsan sürekli kendi içinde gelişmekte bu gelişme yansıdığı madde de teknoloji olarak ortaya çıkmaktadır. Teknoloji ileri ve gelişmiş bir seviye için araçtır, basamaktır. Bütün olarak sosyal değişmeyi temel belirleyici rolü insan ve onun ürettiği kültür üzerinde yoğunlaşmaktadır. Teknolojinin sosyal değişimde üstlendiği rol dolaylı, ikincil bir roldür [Erkal, 1995:257]. Teknoloji onu yaratan yenileyen insan unsuru ve kültürünün üzerine çıkmaması beklenir. Değişmeyi anlayabilmek öncelikle "var olanı" "var olmakta olanı" olabildiğince objektif olarak ve tüm gerçekliğiyle belirlemeyi gerekli kılar. Her türlü hareketlilik zorunlu olarak bir referans noktasını gerektirir. Toplumsal değişimin dayanak noktası da sosyal yapıdır [Arslantürk ve Amman, 2000:410].

Endüstrileşmeyle birlikte dünya çok daha yüksek bir hızla değişmeye başlamış, sorunlar, çözüm arayışları, çözümler ve yeni sorunlar sanki diyalektik bir ilişki

halinde birbirini takip etmiş ve günümüze kadar gelinmiştir. Artık teknolojinin sunduğu fırsatlarla dünya her geçen gün biraz daha küçülmektedir. Giddens[2000:420]' de ileri sürdüğü gibi iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, bu değişmelerin merkezinde yer almaktadır. İnternet kullanıcıları siber uzayda yaşamaktadır. İnternet üzerinde genellikle ötekinin gerçekte kim olduğunu, kadın mı, erkek mi olduklarını hatta bunun gerçek bir kişi olup olmadıklarını bile bilmemektedirler. Bilgisayarlaştırılmış teknoloji, biz ona egemen olacak yerde acaba bize egemen mi olacak?

Çağımız gelişmiş ülkelerinin en değerli sermayesi bilgidir. Yarımın Dünya liderleri, bilgi ihraç eden ülkeler olacağı varsayılmaktadır. Bir toplum, araştırdığı, geliştirdiği, analiz ettiği sürece üretim gerçekleştirerek ilerleyebilir. Bu paralelde bilgi de, kullanımı ve geliştirilmesi için yeterli olanak sağlanırsa artarak değer yaratır. Bugün gelişmiş ülkeler, bilgi ihracından önemli ölçüde gelir elde ederek yeni sektörler oluşturmaktadırlar. Araştırma, geliştirme, sorgulama, analiz ve bunların sonucunda üretimin ortaya çıkabilmesi için bilgiye dayalı üretim bilinci, temel eğitimde kazanılmak zorundadır. Dolayısıyla, bilgi toplumunun sağlam temeller üzerinde yükselmesi için gereken ilk adım, kaliteli eğitimidir. Eğitim süreci içerisinde bilgi toplumunun merkezi olarak nitelendirilecek kurumlar ise üniversitelerdir. Bilgiyi yaratacak, geliştirecek ve paylaşacak olan genç nüfusun ağırlığı göz önüne alınarak Türkiye'nin çağdaş ölçütlerde bir bilgi toplumu olabilmesi yolları araştırılmalıdır. Bu araştırmada sosyolojik bakış açısıyla araştırmanın temele aldığı problemler ve hipotezler cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın,

Birinci bölümde; Bilişim toplumuna giderken, internet, eğitim ve sosyalleşme konusu üzerinde durularak, araştırmanın kavramsal çerçevesi doğrultusunda ulaşılabilen çeşitli araştırma sonuçlarıyla ilgili özet bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde; Araştırma tanıtılarak, araştırmanın amacı, problemi, evren ve örnekleme, hipotezleri, sayıtları, sınırlılıkları üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde; Araştırmadan elde edilen bulgular, olgusal durum, internet kullanımı ve eğitim, internet kullanımı ve sosyalleşme başlıkları altında tablolaştırılıp, açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Dördüncü bölümde; Bilgisayar ve internet kullanımının eğitim ve sosyalleşme üzerindeki etkileri ortaya konulmuştur. Böylece, bilgisayar ve internet teknolojilerinin eğitim ve sosyalleşme sürecinde üstlendiği yeni roller tartışılmıştır.

1. BİLİŞİM TOPLUMUNA GİDERKEN İNTERNET, EĞİTİM VE SOSYALLEŞME

Modern endüstriyel toplum, kendini büyük ölçüde, geleneksel/tarım toplumlarının yapılarına ve değerlerine göre tanımlamıştır. Geleneksel toplumlardan farklı olarak modern endüstriyel toplumların paradigması “otoritenin merkezileşmesini”, “ileri düzeyde işbölümünü”, “bürokratik yönetim geleneğini”, “endüstriyel üretim düzenini”, “büyük işletmeleri”, “ücretli çalışmayı”, “mekanik evren örgüt anlayışını”, “ulus devlet” düzenini, “rasyonalite”yi, “ilerleme”yi, “düzen”i, “homojenleşme”yi, “değerden arınma”yı ve “standartlaşma”yı temel alır [Kumar, 1986: 13-62; Bozkurt, 1996:18-27].

Modern toplumun eğitim; paradigması da büyük ölçüde, endüstriyel düzenin ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Yani, standartlaşmış, bilginin üretiminden çok kullanımını temel alan, insanlara daha çok “belli bilgi ve becerileri kazandırmayı amaçlayan” bir anlayışı yansıtır [Toffler, 1992; Drucker, 1994; Tezcan, 1990: 27-32; Bozkurt, 2001]. Sanayi toplumunun ihtiyaç ve felsefesine göre biçimlendirip geliştirdiği eğitim; bu ihtiyacın ve felsefenin değişmesiyle birlikte kendi içinde hızlı bir değişim yaşamayla karşı karşıya kalmıştır. Artık günümüzde eğitim “yeniden şekillenme” sürecine girmiştir. Bu değişimin itici gücünü de yirminci yüzyılın son çeyreğinde başlayan “chip” devrimi ile ilgili gelişmeler yönlendirmektedir. Günümüzde temel eğitim çağındaki çocuklar bile daha şimdiden kendi referans kodlarını bilişim teknolojileri üzerine kurmaya başladıkları gözlenmektedir. Bu “yeni zihniyet” oluşumu tıpkı sanayi devrimini yaratan zihniyet oluşumu gibi bireyin hayata bakışını ve dolayısıyla bütün bir fizik ve sosyal dünyayı algılayışını farklı kılmaktadır. Bu nedenle, sanayi devriminden sonra en büyük zihniyet dönüşümü “yeni bin yılın” “yeni toplumu” yani sanal toplum ile yaşanacağı düşünülmektedir.

İnternet, ilk olarak 1969 yılında Amerika Birleşik Devletleri Federal Savunma Bakanlığı tarafından ARPANET adıyla başladı. Daha sonra ağa araştırma kuruluşları ile üniversiteler de bağlandı. 1973 yılından itibaren uluslar arası bağlantıların kurulmasıyla dünyaya yayıldı. Türkiye, İnternete, Nisan 1993’te Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve yine

1993 yılında Ege Üniversitesi üzerinden bağlandı. İnternet, 1995 yılında tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaygınlaşmaya başladı. Bilgisayar ağlarının birbirlerine bağlanması ile “ağların ağı” olarak bilinen internet ortaya çıkmış, bir çok alanda olduğu gibi eğitim ve öğretim hizmetlerinin de ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Çağımızda bilgi ve eğitim dünyanın neresinde olursa olsun, her zaman birey tarafından kolaylıkla ulaşılabilir ve kullanılabilir bir biçime dönüşmüştür. Buradaki en önemli sorun bu yeni imkânların yeni kavramlarla belirlenmiş uygulanabilir bir yapı bütünlüğüne kavuşturulmasıdır. Böyle bir yapı bütünlüğünü sağlamak ise oldukça zor görünmektedir. Hızlı teknolojik değişim “kalıplaşma’yı ve bu anlamdaki sistemleşme’yi geçersiz kılmakta, kendini sürekli yenileyebilen yeni bir paradigmanın tasarımı kaçınılmaz kılmaktadır [Şeniş ve Taşçı, 1990; Sezal, 2001:10-12; Güngör, 2001:99-119]. Bu yeni paradigma, ‘esneklik’ ve ‘farklılık’ özellikleri ile öne çıkarken tek merkezden şekillendirme anlayışını da ortadan kaldırmış olacaktır.

Bilgi toplumu, bilgi üretimi ve enformasyonu temel almaktadır. Bilgi toplumunun gelişi endüstri toplumunun işlerini bilgi işleri haline dönüştürmüştür. Yani artık, insanların önemli bir kısmı gelirlerini endüstriyel üretimden değil, bilgi/hizmet üretiminden elde etmektedirler. Diğer taraftan internet gibi teknolojiler, başta eğitim olmak üzere çok geniş bir alanda ağırlığını hissettirmeye başlamıştır. Bilgi toplumunda “bilgi”, toplumun stratejik kaynağını oluşturmaktadır. Bilgiyi üreten de, kullanan da insan olduğu için, insan kaynakları; dolayısıyla eğitim bir toplumun varlığını sürdürebilmesinin olmazsa olmaz koşulu haline gelmiştir [Martin;1988; Bozkurt, 2001:16-17]. Böylelikle çağımızda bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi organize etme, bilgiyi kullanma ve bilgiyi diğerleriyle paylaşma çok önem kazanmıştır. Bütün bunların sonucu olarak da, öğretim ortamında bilgiye ulaştıracak, bilgiyi kullanabilmeyi ve yayabilmeyi sağlayacak her türlü aracı kullanmak durumu ortaya çıkmaktadır. Artık, bilgi teknolojileri kültürü geleneği ve ekonomiyi zorlayan bir güç olmuştur. Bu nedenle, [Karahan ve İzci 2001]’de vurguladığı gibi tüm eğitim sisteminin değişimi gündeme gelmektedir. Gelecek sürekli ve hızlı bir değişim anaforuna dönüşmeye başlamıştır. Bu nedenle

öğrenciye bilgi ve becerileri öğretmekle yetinmeyen yeni bir eğitime ihtiyaç vardır. Yeni teknolojiler sayesinde bilgi artık parmaklarımızın ucundadır. Ona ulaşmak artık çok kolaydır. Önemli olan ise insanların, bu bilgiyi ne yapacaklarını öğrenmelerine yardımcı olmalarını sağlayan bir eğitim verebilmektir.

Bilgi toplumu eğitiminin temel özelliklerinin neleri içereceğini [Masuda,1990: 44, Bozkurt, 2001:18]'de şöyle işaret etmektedir: Formel okul sınırlamalarının ortadan kalkacağını, şu an uygulanmakta olan kapalı eğitim sistemlerinin yerlerini bilgi şebekelerine(networklerine) bırakacağını, böylece gelişmiş bölgeler ile gelişmemiş bölgeler arasındaki mesafenin önemli ölçüde ortadan kalkacağını, kendi kendine öğrenmenin eğitimin ana karakteristiğini oluşturacağını, öğretmenlerin, özellikle bilgisayar desteği sayesinde bir danışman işlevi göreceğini, genç neslin eğitiminin yanı sıra yetişkinlerin eğitiminin de büyük önem kazanacağını, kitle eğitimi yerini bireysel yeteneklere ve tercihlere uygun bir eğitim anlayışına bırakacağını belirtmektedirler. Bilgi şebekeleri(networkleri) üzerinde eğitimini gerçekleştiren birey, zengin bir içerikle karşı karşıya kalacaktır. Böylelikle önemli ölçüde öğretmenine bağımlı olmayacaktır. Bu teknolojilerin yaygın olarak kullanılmasıyla tek merkezden eğitim alma yerini, çok yönlü etkileşimlere bırakmaktadır.

[Çallı, İşman ve Torkul, 2001]'de belirttiği gibi "Bilişim Çağ"ı olarak nitelendirilen 21. yüzyılda, bilgiye ulaşmak, bilgiyi hızlı öğrenmek bireylerin ve toplumların gelişmesi için yaşamsal önem taşır. İçinde bulunduğumuz yüzyılda bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri yakından izleyebilmek oldukça zor bir duruma gelmiştir. Bilgi toplumunda teknolojik yeniliklerin eğitim alanında kullanılması ile küreselleşen dünyada kalıcı bir yer edinmek mümkün olabilecektir. Bilgi teknolojilerinin hızlı gelişmesiyle bütün dünyayı saran bir iletişim ağı kurulmuştur, bu küresel iletişim ağı bilimsel araştırmaların, üretkenliğin, kültürel değişmelerin, global ticaretin ve global eğitimin ana bilgi kaynağıdır. Belirtilen bu ağ dünyada yaşayan tüm insanlar arasında yazılı, sözlü ve görüntülü iletişim kurmak için küresel bir merkez oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, bilgi teknolojilerindeki bu gelişmeler, uzaktan eğitim uygulamaları ile küresel iletişim

ağının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bunun için en etkin eğitim ve öğretimin nerede ve nasıl verileceği araştırılmaktadır. Teknolojideki hızlı gelişmeler toplumları bilgi yoğun bir yaşama sürüklemekte, eğitim programları yeniden düzenlenmekte, eğitime yapılan yatırımlar arttırılmakta ve eğitim-öğretim politikaları bu yönde oluşturulmaktadır. Bilgi çağında araştırmacılar, sanal üniversitelerin yaygınlaşacağını, eğitim ve öğretimin hızlı gelişen teknolojilerle küresel ağda uygulanacağını dile getirmektedirler. Özellikle uydu, fiber-optik, televizyon, radyo ve diğer iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler eğitimin yapısını ve biçimini etkilemekte, eğitimcileri yeni eğitim programları ve öğrenme-öğretme modelleri geliştirmeye zorlamaktadır.

Bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler toplumsal ve bireysel gereksinimlerde değişimleri ve eğitimde de yeni yapılanma boyutunu gündeme getirmektedir. Eğitim çağımızda toplumsal yaşam ve yapılanmada önemli bir konudur[Alkan, 2001]. Bu nedenle, bugün eğitimde felsefi, bilimsel, teknolojik ve uygulama boyutlarının bütünleşmesini temel alacak bir anlayışa ihtiyaç duyulmaktadır.

[Alptekin-Oğuzertem, 2001:30]' de belirttiği gibi, bugün dünyada elektronik iletişim ortamlarından uzakta kalmak bunu eğitime entegre edemeyip bu bilgi ve iletişim zenginliğinden yararlanamamak çağın gerisinde kalmakla eş anlamlıdır. Henüz internet kullanmamış olanlar bu ortamın toplumsal, bilimsel ve kişisel yönlerden hayatımızı nasıl değiştirebileceğinin farkında olmayabilirler. Ancak sanal ortamların tüm olumlu yanları ve eğitime yapacağı katkılar geniş bir platformda değerlendirilmeli ve internet eğitimi yalnızca bu ortamın nasıl kullanılacağını öğretilmesiyle sınırlı kalmamalıdır.

İnsanların bilgiyi üretme, paylaşma, saklama ve bilgiye ulaşma ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan ve giderek büyüyen bir iletişim ağı olan internet, sunduğu bilgiye erişim ve iletişim hizmetleri ile başta eğitim olmak üzere, sağlık, savunma, endüstri, kamu sektörü gibi pek çok alana çok boyutluluk kazandırmıştır. İnternet'in zengin iletişim seçenekleri ve bilgiye kolay erişim olanakları öğretim ortamlarına yenilikçi bir yaklaşım getirmiştir.

Dünya üzerinde giderek artan sayıda kurum tarafından çeşitli amaçlarla internet üzerinden öğretim etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. İnternet'in öğretim ortamlarında kullanımı, özellikle yetişkinlere aldıkları eğitime ek olarak yeni eğitim olanakları sağlamaktadır [Kabakçı, 2001]. Zaman ve mekan gibi fiziksel engellerin ortadan kalkmasını sağlayan, internet'le öğretim etkinlikleri bireylerin iş yaşamında da eğitimlerini devam ettirebilmelerine olanak vermektedir

Günümüzde ortalama bir genç, önündeki bilgisayarın monitöründen TV ve/veya video seyredebilmekte, video kayıtları yapıp işleyebilmekte, radyo dinleyebilmekte, internet üzerinden dünyanın her yanıyla iletişim kurabilmekte, dünyanın bir başka ucundaki arkadaşlarıyla video-konferans aracılığıyla haberleşebilmektedir. Teknoloji, bütün iletişim sürecini tek bir ortama toplamıştır. Eğitim bir iletişim sürecidir. Bu noktadan hareketle geleceğin eğitim teknolojisinin bu zemin üzerinde yapılandırılması gerektiği söylenebilir [Taşçı, 2001: 68]. Şimdilerde bilgisayar ortamı iletişim hem geleneksel hem de uzaktan öğretim veren kurumlarca benimsenmekte ve bu ortamın eğitimde kullanımı tüm dünyada hızla yayılmaktadır. Bugüne kadar bilgisayarın eğitimde alışlagelmiş kullanımı bilgisayar destekli eğitimle sınırlıyken internetin sınırları aşan esnekliği konuya yeni bir anlam ve yeni bir boyut kazandırmıştır. Bilgisayar ortamı iletişim ve eğitimde de kendi dilini, davranışlarını, kurallarını içeren bir dizi kültürel değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Bugün pek çok ülkede internet sayesinde aralarında bir haberleşme, dayanışma ve kaynak alışverişi oluşturan eğitimciler ellerindeki sınırlı kaynaklara bağımlı kalmaksızın araştırma ve haberleşmelerini sürdürebilmektedirler [Alptekin-Oğuzertem, 2001:24]. Tüm bu çabalar sürerken bilgisayar ortamı iletişim akışı içinde eğitim ve bu eğitimin içeriği de ayrı bir önem kazanmaktadır.

Bilişim toplumu bir çok değişikliği beraberinde getirdi. Bu yenilikler eğitim anlayışına da önemli ölçüde yansımaktadır. Bugün eğitim öğretileni bir sonraki nesillere aktarma anlayışından hızla uzaklaşmaktadır. Eğitim yaşam boyu gerçekleştirilen bir eylem haline dönüşmektedir. Yetişkinlerin eğitimi de. en az gençlerin eğitimi kadar öncelikli hale gelmiştir. Dolayısıyla "öğrenmeyi öğrenmek" büyük önem kazanmaktadır. Günümüzde eğitim artık,

birikmiş olan bilginin aktarılmasından çok, bilgiye ulaşma ve onu kullanma becerilerini kazandırma boyutu ile öne çıkmaktadır. Eskiden var olan “yetişkinlik dönemine kadar devam eden kitlesel eğitim” de yerini “yaşam boyu sınırsız eğitim”e bırakmış durumdadır. Değişen eğitim kavramı, öğrenci ve öğretmen rollerinde de değişimi zorunlu kılmaktadır. Öğretmen, “herşeyi bilen ve anlatan” kişi olmaktan çıkarak, “öğrencisi ile öğrenen ve onları yönlendiren” kişiye dönüşmüştür [ISTE, 1998]. Artık toplumun ihtiyacını karşılayabilecek insan tipini yetiştirecek ortam ve kişiler için yeterli ve etkili öğrenme ortamlarının sağlanması mümkündür. Bu da internet ve bilgi teknolojilerinin etkili kullanımı ile gerçekleşebilir [Khan,1997; Uluser, 1997; Dayıoğlu, 1998; Gürcan, 1998; Titiz, 1997; Çayıroğlu, 2001; Ergin 1995; Karakuş,1993; Özkan, 2000; Varol,1999; Demirel ve Arkadaşları, 2001; Yurdakul,1998, Vural ve Arkadaşları, 2001].

Toplumların ve bireylerin ileri düzeydeki eğitim ihtiyaçları, konuyla ilgili çalışmalara, yeni bir takım arayışlara itmiştir. Dünyada ileri düzeydeki beş yüz üniversitenin üyesi olduğu Avrupa Üniversiteler Birliğinin (CRE) 2-4 Eylül 1994’te Budapeşte’de toplanan Genel Kurulu sözü edilen bu arayışlar sonunda varılan ilke kararlarını şöyle sıralanmıştır: Toplumlar hızla “öğrenen topluma” dönüşmeli, “Bilgi Ekonomisi”, “Yüksek Teknoloji”, “Yüksek İhtisaslaşma” kavramları toplumlarca anlaşılmalı ve benimsenmeli, Hizmet içi eğitimlerle “iş ve görev başında öğrenme” etkinlikleri artırılmalı, Eğitimde “bireysel sorumluluk artırılmalı”, Genç nüfusun eğitime yapılan yatırımlar artırılmalı, “Hayat boyu eğitim” sağlanmalıdır [Kurt,1996:381; Göçmenler,2001]. Bugün, Avrupa Üniversiteler Birliğinin Genel Kurulunda 1994 yılında alınan kararların üzerinden sekiz yıl geçmiş olmasına rağmen günümüzün eğitime yönelik ihtiyaçlarında ve öneminde belirgin bir değişim ya da azalma söz konusu olmadığı ortadadır.

Bugünün ve geleceğin eğitim yapılanmasında bilgisayarlar ayrıcalıklı ve saygın bir yere sahip olacaktır [Avcı, 1990; Özdaş 1990; Görmez, Durgun 1990; Göçmenler, 2001]. Bilgisayarın; bir çok bilgiyi animasyonlar yoluyla simule ederek etkileşimli öğrenmeye zemin oluşturması, çok miktarda topladığı veriyi istenilen zaman ve tekrar sayısında öğrenene sunabilmesi, çeşitli iletişim, erişim ve donanım ağlarına bağlanarak pek çok kişiye yararlanma olanağı sunması, ev, ofis gibi farklı ortamlarda kullanılabilmesi, motive

edici olması şeklinde sıralanabilecek kolaylıkları bu saygınlığı canlı tutacağı öngörülmektedir.

Son yıllarda dünyada gelişmekte olan yeni teknolojiler günlük yaşamın görüntüsünü ve biçimini değiştirmekle kalmayıp, özellikle gelişmiş ülkelerde eğitim ve öğretimin de yapısını değiştirmeye başlamıştır. Bu noktada üretilen eğitim yazılımları yanında çok sayıda eğitim reformu alanında uğraş veren kurum ortaya çıkmıştır [Ural,1990; Duman, 1998:62-64]. İnternet bu değişimin hızlanmasında çok etkin bir rol oynamaktadır

Sanal bir eğitim düzeni ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu eğitimin altyapısını oluşturan internet olağanüstü hızla yaygınlık kazanmaktadır. Sanal eğitim ilkesi, “siz okula gitmiyorsunuz, okul sizin ayağınıza geliyor”dur. Bugün sanal ortamda, aklınıza gelebilecek her konuda bir eğitim programına, bedelini ödemek koşuluyla, bulunduğunuz yerden katıla bilinmektedir [Bozkurt, 2001:16-18].

İnternetli eğitim, yeni öğrenme biçimlerini gündeme getirir. Bağımsız ve öz yönelimli öğrenme becerilerini geliştirir. Çok değişik kaynaklardan milyonlarca sayfa bilgi kaynağı sunarak daha zengin bir öğrenme ortamının oluşmasına yardım eder. Böylesine zengin bilgi kaynağı çok yönlü öğrenmelerin deneyime dayalı olarak gerçekleşmesine yardım eder [Duman, 1998:62-64]. Örneğin bilgiyi aramak, bulmak, seçmek, sınıflamak, bu bilgilerden yeni bilgiler üretmek ve bunları yaşama aktarma becerileri İnternet ile yaparak öğrenilebilir

Bilgi toplumlarında bilgisayarlar bir motif oluşturmuş, bizi bilgiye ulaştıran en etkili araç olmuştur. 90’lı yıllarda İnternet bilgi teknolojilerinin yaygınlaşmasını sağlayan, kültürel, siyasal, ekonomik bütün alanları ilgilendiren geniş bir çerçeveye sahip olmuştur. Daha önce hiçbir toplumsal süreçte olmadığı kadar demokratik olan İnternet, aynı zamanda insanları katılıma teşvik eden etkileşimli(İnteraktif) yapısıyla geliştirici bir özellik taşımaktadır.

Yaşamımızın her alanını etkileyen bu hızlı değişmeler, öğretim sürecini de etkilemiştir. Eğitim ortamlarında alışık olduğumuz araçların yerlerini alışkın olmadığımız araçlar almaktadır. Bu araçlar hızla yaygınlaşmakta ve kullanılmaktadır. Bu süreçte öğretmenin rolü de değişmektedir. Günümüzde bilginin sınıf ortamından çıkarak dünyaya açıldığını görüyoruz. Daha önce de belirtildiği gibi öğretmenin rolü öğrenciye “Bilgiyi aktaran”dan, öğrenciyi bilgiye ulaşması için “yönlendiren” bir biçime girmiştir. Teknolojiyi kullanabilen öğretmen sınıfın merkezini oluşturmaktadır. Bu değişim süreci içerisinde öğrenmenin felsefesinin değiştiğini de kabul etmek zorundayız. İnternet’in öğretim sürecinde kullanılmasıyla birlikte, sınıflar, öğretmenin rehber olduğu, iş birlikli öğrenmenin gerçekleştirildiği ortamlara dönüşmektedir.

Yaşantımızın her alanında yaygın olarak kullanılan internet, eğitim kurumlarında da çok yaygın olmasa da kullanılmaya başlanmıştır. Yaygın olarak kullanılmamasının temelinde ise internet dilinin İngilizce olması yatmaktadır. İnternet eğitim kurumlarında farklı amaçlarla kullanılabilir. İnternet ile sınıflar dünyaya açılmakta öğrenme ortamları daha ilginç hâle gelmektedir. Öğretmen ve öğrenciler için zaman ve mekân sınırı ortadan kalkmaktadır. 21. yüzyılda toplumlar, bireylerin yaşam boyu öğrenme için gerekli olan temel beceriler olan bilgiye ulaşma, bilgiyi dağıtma ve bilgiyi paylaşma gibi özellikleri kazanmalarını istemektedirler. Bu becerilerin kazanılmasında internet yardımcı olacaktır. İnternet ayrıca sınıf ortamında iş birliğini geliştirme, bilgilerini yapılandırma ve iletişim kurma konusunda geleneksel öğretim ortamına göre daha fazla olanak sağlamaktadır. [Akkoyunlu,1999:77-82; Karahan, İzci 2001]. Bu durum ise ortamda öğrenciyi daha aktif kılmaktadır

İnternet, öğrencilerde ihtiyacı olan bilgiye ulaşmaları için sorumluluk almalarını sağlar. İnternet’te bir çok öğrenme ihtiyaçları karşılanabilir. Bilgiye ulaşmaları ve dünya ile iletişim kurmaları kolaylaşır. İnternet, sınıf ortamında iş birliğini geliştirme ve bilgilerini yapılandırma konusunda geleneksel ortama göre daha fazla olanak sağlar. Burada öğrenci aktif olmak durumundadır.

İletişim ve bilgisayar teknolojilerindeki gelişmelerin sonucunda bilgisayar ağlarının eğitim ve öğretim hizmetinde kullanılmaya başlanması hem örgün hem de yaygın eğitimde yeni olanaklar sağlamaktadır. Bilgisayar ağları, özellikle yaygın eğitimde, kişi çalışmasına devam ederken, yer ve zamandan bağımsız olarak kendini geliştirmesine olanak tanımaktadır. Bilgisayar ağlarının, hemen her türlü eğitim hizmetlerinde kullanımı olanaklı görünmektedir. Ayrıca ağlar söz konusu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde iletişim hızını artırma, hizmeti yaygınlaştırma, niteliği yükseltme, esnekliği sağlama, etkileşimi artırma gibi pek çok olanak sağlamaktadır [Alkan, Deryakulu, Şimşek: 1995:110-111].

Bugün eğitimde bilgisayarlardan yararlanılması şu noktalarda toplanabilir: Simulasyon ve oyunlar; yazılım kullanımı eğitimi; bilgisayar programcılığı; bilgisayar destekli öğretim; bilgisayar destekli öğrenim; elektronik iletişim (internet);

İnternetin, eğitimde kullanılmasında öncelikle öğretmenlerin yararlanma alanları açısından ele alındığında; İnternet sayesinde öğretmenin, diğer öğretmen ve eğitimcilerle bağlantı kurması bir düşünce zenginliği yaratacağı gibi verdiği öğretimi de zenginleştirecektir. Öğretmen dört duvar arasına sıkışmaktan çıkıp dünyaya açılacaktır. Büyük şehir merkezlerinden uzakta olan öğretmenler, öğretimde gerekli kaynak, doküman, bilgi ve desteği internetten edinebilecektir. Telekomünikasyon yoluyla deneyimli öğretmenlerle doğrudan öğretim yapma olanağını sağlayacaktır. Uzaktan öğretim yapma olanağı sağlayabilecektir.

Bugün geldiğimiz noktada bilgisayarlar merkezi otoritenin değil tek tek kişilerin gücünü temsil eder hale gelmiştir. Bireyin elinin altındaki bu dünyaya açılan bilgi makinesi kişiyi bilgiye ve dünyaya ulaşmada kendi kararıyla baş başa bırakmaktadır. Bilgi çağında hiçbir ortam internetin sunduğu olanakları sunmamış ve ulaştığı kaynaklara ulaşamamıştır. Bugün artık en önemli konu internetle dünyaya bağlanmaktır. Gelecek ise bu bağlarla kurulan dünyayı içine alan geniş ağıdadır.

Bütün bu belirlemeler ışığında günümüzün en temel eğitim teknolojisi materyalleri, bilgisayar ve internet ve devamında sanal etkileşimler, e-posta, etkileşimli forumlar vb.

bir çeşitliliğe sahiptir. Bu bağlamda bilgisayar ve internet dünyasının eğitime kazandırdığı avantajları inceleme gereklidir.

1.1. İnternet, Eğitim ve Uzaktan Eğitim

Eğitim, toplumsal yaşantının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlık tarihi boyunca bir çok toplumsal kurum ve olgu eğitimin değişerek gelişmesini sağlamıştır [Fidan ve Erden 1996; Tezcan 1996; Erkal 1995]. Eğitim kurumları ise yetiştirdiği bireyler aracılığı ile toplumsal kurum ve olguları etkilemiştir. Eğitim temelde bireylere bilgi aktarmakta, değer ve norm kazandırmaktadır.

Günümüzde bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi organize etme, bilgiyi kullanma ve bilgiyi başkalarıyla paylaşma çok önem kazanmıştır. Bütün bunların sonucu olarak da, kullanılan yöntemlerin ve öğretim programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve değişmesi gerekmektedir. Artık, bilgi teknolojileri, kültürü ve ekonomiyi zorlayan bir güç olmuştur [Fidan, Erden, 1996; Tezcan, 1996; Alkan ve Tekedere, 2001].

Bu nedenle, teknoloji ile öğretim programının değişmesi gerekmektedir. Geçtiğimiz yüzyıl içinde, dünyada toplumsal, teknolojik ve kültürel alanlarda büyük değişiklikler meydana geldi. Bu değişimler içinde bulunduğumuz yirmi birinci yüzyıl içinde de gelişmeye devam edecektir. Her iki yüzyıl içinde meydana gelen değişimler, insanın eğitim, ekonomi ve iletişim sistemlerini yeniden yapılandırdı. Bu önemli yapılanmalar sonucunda toplumsal yapılar büyük ölçüde eski sisteme göre değişmeye başladı. Bu değişiklikler, dünya toplumları içinde hemen hemen her alanda (ekonomi, eğitim, kültürel ve yaşantı biçimleri) küresel bir yapıyı ortaya çıkarmaya başladı. Örneğin, öğrenciler dünyanın en iyi eğitim üniversitelerinin kütüphanelerine girerek konularıyla ilgili kaynakları bularak kaliteli ve bilimsel içerikli projelerini yapabilmektedir [İşman, 2001].

Her geçen gün artan bilgi yumağı; bilgi çağında insanın kendini sürekli yenileme ve geliştirme ihtiyacını daha fazla hissettirmekte ve zorunlu kılmaktadır. Sadece mesleki açıdan değil, kişisel gelişim içinde “yaşam boyu öğrenme” kavramı giderek yaygınlaşmakta ve dolayısıyla “sürekli eğitim” talebini arttırmaktadır. Eğitim almak isteyen öğrenci sayısının artması, eğitim alanının daha çok genişlemesi sonucunu doğurmakta ve uzaktan eğitim yaygınlaşmaktadır. Uzaktan eğitim fikri yeni olmamasına rağmen on-line öğretim bu alanda birçok imkan yaratmaktadır. Hızlı ve kolay biçimde bilgi paylaşımına imkan veren maliyeti ucuz olan Internet; www aracılığı ile iletişimi kolaylaştırması gibi özellikleri ile büyük bir potansiyele sahiptir [İnan,1997; Alakoç,2001]. Günümüzde bu teknolojiler sayesinde “online öğretim” hem uzaktan eğitim hem de örgün eğitim için birçok yeni uygulamalara imkan tanımaktadır.

Internet’i eğitim ortamlarında kullanmak öğretmenlere de kendi aralarında ve öğrencilerle senkron ve asenkron iletişim kurma, kendilerinin ve öğrencilerinin yaptıkları çalışmalarını yayınlama gibi çok çeşitli ve farklı öğretme etkinlikleri gerçekleştirme olanakları sunar. Internet’in sunduğu bilgiye erişim ve iletişim hizmetlerinin öğretim amaçlı olarak kullanılacak uygulamaları Alakoç[2001]’de şu şekilde sıralamaktadır: Bir grup kullanıcının senkron olarak iletişim kurmasını sağlayan, IRC(Internet Relay Chat) Kullanıcılar arasında asenkron iletişim kurmayı sağlayan, e-posta(elektronik posta) Asenkron tartışmayı, çoklu ortam ve veri transferini sağlayan, Usenet Yazı, resim, ses, animasyon gibi farklı yapılarıdaki verilere ulaşmayı sağlayan çoklu ortam, WWW (World Wide Web) Yazı tabanlı iletişim sağlayarak gerçek zamanlı etkileşimi sağlayan MUDs (Multi User Domains) ve MOOs (Multi User Object Oriented) Internet’in sağladığı bu hizmetlerin eğitim amaçlı olarak kullanılması mümkündür. Öğrenciler e-posta yoluyla birbirlerine ders notlarını ulaştırabilir, ödevlerini öğretmenlerine gönderebilir, hatta anlamadıkları kısımlarla ilgili öğrencilerden asenkron şekilde bilgi alabilirler. Öğreticiler, belirledikleri çalışma zamanlarında IRC yoluyla öğrencilerle senkron şekilde iletişimde bulunabilir, onların sorularına cevap verebilirler [Alakoç,2001]. Senkron uzaktan eğitimde,

öğrenci ile eğitimci, eğitim sürecinde karşılıklı bir iletişim içerisindedirler. Ortaklaşa hazırlanan bir rapor, ses ve video düzeneği üzerinden anında izlenebilen dersler, herhangi bir iletişim aracılığı ile fikir alışverişinde bulunabilecek bir ortam, senkron uzaktan eğitime örnek olarak verilebilir. Senkron uzaktan eğitim, eğitimci-öğrenci etkileşim yetersizliğini teknolojinin belirlediği sınırlar çerçevesinde ortadan kaldırmasa da en aza indirgemektedir. Asenkron uzaktan eğitimde, eğitimci bilgiyi iletişim yolu aracılığı ile dağıttıktan sonra öğrenci bu bilgiye herhangi bir zamanda ulaşabilir. Etkileşimli paylaşım yoktur. Bilgi kullanıma ve erişime açıktır, öğrenci bilgiyi alıp almamakta ya da istediği zaman almakta özgürdür. Asenkron öğrenme, gerek disiplinler arası lisansüstü çalışmalar, gerekse eğitimcilerin eğitimi için zaman ve mekan sınırlarını kaldırması açısından çok uygun görünmektedir

İnternet uygulamalarından bir diğeri de WEB dir. WEB, dev bir bilgi hazinesi içeren ve grafik tabanlı olduğu için kullanılması oldukça basit olan bir İnternet sistemidir. İnternet'e bağlı olan bilgisayarlarda doküman, resim, müzik, animasyon ve video görüntülerinin birleştiği sayfaları içeren bir hizmettir. Eğitim kurumları Web sitelerini geliştirerek okulları ile ilgili bilgileri geniş bir kitleye sunabilme olanağı yaratmaya çalışmaktadırlar [Berkem ve Arkadaşları,2001:66-270; Karahan ve İzci 2001].

Eğitim kurumlarında Web siteleri, bilgi vermek, eğitim ortamını desteklemek ve öğretim ortamını desteklemek olmak üzere üç temel amaçla geliştirilmektedir. Bunlardan öğrenme/öğretme sürecini desteklemek amacıyla hazırlanan Web sitelerinde her zümrenin kendi Web sayfalarını oluşturmaları sağlanarak, öğrencilerin bu sitelerde; konu özetleri ve eğitici oyunlarla konu tekrarı yapmaları, Web üzerinden sorulan sorularla değişik soruların cevaplarını araştırmaları, ünite sonlarında kısa sınavlarla öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri, araştırmaya yönelik ödevlerle konunun farklı boyutlarıyla tekrar edilmesi, öğrenci projeleri ve araştırmaları sergilenerek bilgi paylaşımı sağlanmaktadır. Eğitimcilerin üzerinde ısrarla durmaları gereken konular arasında, iletişim ortamları olanakları, öğrenci gereksinimleri, öğrencilerin öğrenmelerine olanak tanıyan stratejiler yer

almalıdır. Bir başka deyişle, çoklu ortam ya da Küresel Bilgisayar Ağı; görselleştirmede, kavramada, başka araçlarla gözlenemeyen yollar arasındaki karmaşık ilişkileri görmede ve sonuçta öğrenmede öğrencilere yeni fırsatlar sunduğu oranda eğitim ortamlarında işe koşulmalıdır [Gümüş:1997]. Bilgisayarın her alanda kullanımının yaygınlaşmasıyla bu sürecin bir bağlantısı olarak internet ve Web tabanlı çalışmalarda aynı hızla yaygınlaşmıştır [Gürbüz, Kaptan ve Buldu, 2001].

İnternet, eğitim sistemine çağdaş bir yaklaşım sunmuş ve eğitimi teknoloji bağlamında yeni bir çağa taşımıştır. İnternetin eğitime katkılarını şu şekilde sıralanabilir [Yılmaz, 2001]: İnternet ortamı öncelikle bireye özgürlük sunmakta; birey eğitim ortamının olumsuzluklarından sıyrılmakta, öğrenme kendisine bağlı olduğu için eksikliklerini istediği doğrultuda tamamlayabilmektedir. Birey, internet ortamının etkileşiminden yararlanarak kendisini rahatlıkla ifade edebilmektedir. Aynı zamanda kendisini ifade eden diğer kullanıcıların görüşlerini izleyebilmekte ve bu görüşlere yönelik fikir sunabilmektedir. İnternet ortamında birey kendi istekleri doğrultusunda daha özgür ve sınırsız bir biçimde bilgi edinimi yaşamaktadır. İnternet her an yenilendiği ve çağın gereklerinin gerisinde kalması da söz konusu olmadığı için en çağdaş bilgilendirme sürecini kullanıcıya (öğrencilere) sunar. İnternet kullanıcısı bilgi edinim sürecinde, örgün eğitim sistemlerinde olduğu gibi bireyi sıkı ve çoğu zaman bilgi ediniminden uzaklaştıran, baskıcı ve gereğinden fazla otoriter bir ortamdaki uzaktır. Birey gerçekten isteyerek ve ihtiyaç duyarak bilgi edinmek ister ve edindiği bilgiyi yaşamında mutlak kullanma eğilimi gösterir. Çünkü internetteki bu bilgi edinim süreci kendi tercihidir. Edinmek istediği bilgi ya da alanla ilgili yalnız bir bakış açısı olanağını internette bir çok bakış açısı ve düşünceler dahilinde edinmekte ve kabul edip etmemekte özgürdür. İnternet, bir eğitim materyali olarak günümüzde kullanıcıyı yani bireyi merkeze koymakta ve internet ortamındaki birey, bilgiyi gerçekten kullanmak amacıyla ediniş kendi düşünsel boyutunda değerlendirmekte ve yorumlama fırsatına sahip olabilmektedir. Eğitim sistemindeki her birey eğitim sürecindeki faktörlerin değişebilirliğinden dolayı aynı eğitim kalitesine sahip

olamamaktadır(materyal eksikliği, çevresel faktörler gibi). Ancak İnternet üzerindeki kullanıcılar bilgiye ulaşım sürecinde tamamen eşit şartlara sahiptirler. Bütün bireyler bir bilgi edinme mekanizması karşısında ilk defa yetersizlikleri yok edebilme ya da bir miktar da olsa çözebilme şansına sahiptirler.

En büyük bilgisayar ağı olarak kabul edilen internet ile sağlanan bilgi ulaşımı ve paylaşımının en fazla eğitim sektörünü olumlu etkilediği söylenebilir. İnternet yoluyla insanlar; kendi kendilerine çalışarak ya da aynı anda arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle bilgisayar ortamındaki bir sınıfta buluşarak eğitime görebilmektedirler. İnternet günümüzde birçok amaçla kullanıldığı gibi öğrenme-öğretme amacıyla da kullanılmaktadır. İnternetin öğrenme-öğretme sürecinde bir araç olarak kullanılmasına internet yoluyla öğretim denilmektedir [Kaya ve Önder, 2001]. İnternet yoluyla öğretimde her hangi bir konu önceden hazırlanmış yazılımlarla sunulmaktadır. İnternet'in büyük miktarlarda veri sağlama, bilgiye kolay erişim ve zengin iletişim olanakları, internet'in öğretim amaçlı kullanımı fikrini oluşturmuştur. Bu ise, "İnternet'le Öğretim" kavramının oluşmasına öncülük etmiştir. İnternet'le öğretim, artan yeni bilgi ve becerilerin kazandırılmasında, öğrencilerin öğrenme alışkanlıklarının ve deneyimlerinin zenginleştirilmesinde kullanılabilir yeni bir eğitim modelidir [Kabakçı, 2001]. İnternet yoluyla yapılan öğretimde; tekrar ettirme, alıştırtma yaptırtma, kavram, yöntem, ilke ve yasaları öğretme, sorun çözme yollarını kavratma ve gözlem ya da deney yaptırtma etkinlikleri gerçekleştirilebilmektedir.

İnternet'le öğretimin farklı kullanımı şekilleri mevcuttur ve İnternet'le öğretim etkinliklerini dört grupta toplamak olanaklıdır: [Altun ve Altun, 2001; Şeniş, Mutlu ve Çetinöz, 1999; Kaya ve Önder, 2001]: Örgün Derslere İnternet Desteği Sağlanması, Örgün Derslerin İnternet'e Dayalı Sunulması, Sanal Üniversite Uygulamaları, İnternet'e Dayalı Sertifika Programları, Öğretim ortamlarında farklı şekillerde kullanılabilen İnternet'le öğretim etkinlikleri hızla artmaktadır. Buna bağlı olarak, daha fazla sayıda öğrenci zaman ve mekandan bağımsız olarak, bu programlardan yararlanarak eğitimlerini sürdürebilmektedir.

Sanal eğitimin, geleneksel eğitimden temel farkı öğretmen ile öğrencilerin aynı mekanda olmamalarıdır. Bunlar farklı şehirlere ya da ülkelere dağılmış olabilirler. Ancak sanal ortamda öğrenci ve öğretmen aynı mekandaymış gibi, gerektiğinde karşılıklı sorular sorarak ders yapabilmektedirler. Sanal eğitimde gerektiğinde ödevler e.mail olarak öğretmene gönderilir. Sınavlar ise, okula ve programa göre değişse de gerektiğinde mahalli idarelerin gözetiminde yapılabilmektedir. Bilgisayar kullanımı, telekomünikasyon, internet gibi bilişim teknolojileri, bilgi toplumunun olmazsa olmaz parçalarıdır [Bozkurt,2001:18-22]. Öğretmenler internet sayesinde etkileşimli ders ortamlarını sanal dünyaya taşımakta ve böylece örgün eğitim ortamlarından sanal eğitim ortamlarına geçiş kaçınılmaz bir durum almaktadır [Gürol ve Sevindik, 2001].

Öğretmen ve öğrencilerin teknolojik eğitime yapılan yatırım, donanımaya yapılan yatırımdan çok daha önemlidir.Yeni teknolojilere sahip olmak eğitimde eşitsizliği azaltır, insanlar ulaşılması imkânsız ya da çok pahalı olan bilgilere ulaşabilirler [Yıldız, 2001:46]. Okullarda yada kütüphanelerde ki İnternet'e bağlı bir bilgisayar sayesinde sadece yurt içindeki değil bütün dünyadaki bilgilere ulaşılabilir.

[Keser, Şen, Göçmenler ve Kalfa, 2001]'e göre bu teknolojilerin öğrenciler için anlamlı çalışmalara olanak verdiği, yazma ve düşünme yeteneklerini geliştirdiği, küresel okul dışındaki "gerçek dünya" kaynaklarının kullanımına fırsat sağladığı söylenebilir. Günümüzde bilgisayar tabanlı teknolojiler hızlı gelişmekte ve geleceğin eğitim uygulamalarını biçimlendirip yeniden yapılandıracak gibi görülmektedir. Dünyada ve Türkiye'de bilgisayar tabanlı teknolojilerin ağ sistemleriyle bileşimi başta İnternet olmak üzere yeni alt teknolojileri de beraberinde getirmiştir. İnternet zengin veri bankası, geniş yayılım alanı, hızlı güncellenmesi, iletişim sağlaması, bilgi aktarımına kolaylık vermesi vb özellikleriyle yeni oluşumlarında temelini oluşturmuştur. Başlangıçta askeri amaçlar için geliştirilip kullanılsa da bugün eğitim için son derece önemli bir rol üstlenmiştir. İnternetin eğitim amaçlı kullanılmasıyla;

Değişik ortamlarda bulunan bilgi ve dokümanlara erişilmesi ve temin edilmesinde,

Kütüphanelerde bulunan kitap ve süreli yayın koleksiyon ve listelerine erişilmesinde,

Uzaktan eğitim yaklaşımıyla disiplinlerin öğretilmesinde,

Bireysel veya grupla öğrenme çalışmalarında,

Bir konunun ulusal ya da uluslar arası düzeyde tartışılmasında,

Öğrenciler arasında bilgi alış verişinde,

Öğrenci ve velilere dönüt sağlamada,

Rehberlik hizmetlerinde,

Araştırma ve proje çalışmalarında,

Eğitim yönetimi ve denetiminde,

Ölçme ve değerlendirme hizmetlerinde,

Okulu tanıtım çalışmalarında,

Öğretme-öğrenme süreçlerini desteklemede [Uluser,1997; Şimşek,1998; Dayıoğlu; 1998] yararlar elde edilmeye çalışılmaktadır.

İnternetin eğitimde kullanılmasıyla maliyetlerin düşürülmesi, zamanın verimli kullanılması, hizmet içi eğitimlerin sürekliliğinin sağlanması, öğrenme-öğretme ortamlarının iyileştirilip zenginleştirilmesi, kalitenin artırımı gibi eğitimdeki bir takım problemlerin üstesinden gelinebileceği düşünülmektedir.

İnternetin, okullarda kullanılmasının yararları şunlardır [Kılıç, Karaslan,1997; Kabakçı, 2001]: İnternet içerdiği kaynak ve bilgi zenginliği ile bir okulun tek başına sağlayabileceği kaynakların çok daha fazlasını sağlar. Öğrenci okulunda olmasa bile kütüphanelere bağlanıp kaynak bulabilir, ya da elektronik yayınlardan bilgi toplayabilir.”; ”İnternet öğrencilerin global bir dünyaya ait olduklarını anlamalarını sağlar. Öğrenciler, dış dünya ve değişik yerlerdeki insanlarla iletişim kurarak oradaki arkadaşlarıyla, birlikte çalışma olanağı bulurlar. İnternette bu tür grup çalışmalarıyla, öğrenmenin sosyal boyutunu da zenginleştirir.” ; “World Wide Web doğrusal(lineer) olmayan bir yapıya sahiptir, yani bütün kullanıcılar

aynı yolu izlemek zorunda değildir, bir çok seçenek vardır ve kullanıcı kendi istek ve ilgisine göre istediği yönde ilerleyebilir. Bu yönden, İnternet üzerinde öğrenilen bilgi beynimizin çalışma yapısına daha çok uymaktadır.”

İnternetin okulda kullanım sınırlılıkları da şu şekilde belirtilmektedir [Kılıç, Karaslan,1997; Kabakçı, 2001]: Pornografi, uyuşturucu, ırkçılık istenmeyen içerikteki web sayfalarına öğrencilerin ulaşması; İnternet üzerindeki bilgilerin organize olmaması; Erişilen bilginin kalitesi ve telif hakkı olan bir malzemenin izinsiz kullanımı olduğunu belirtmiştir.Sonuç olarak da, “internet, eğitim uygulamalarına yepyeni ve yararlı değişiklikler getirebilecek potansiyele sahip bir teknolojidir. Fakat önlemler alınmazsa bazı problemleri de beraberinde getirecektir” denilmektedir.

Bilgisayarların ve internetin “okuma becerilerini olumsuz etkilediği” [Akpınar:1999, s.146], uzun süre bilgisayar karşısında oturmanın bazı sağlık sorunlarına yol açtığı [Akpınar, 2001]; “yeni tanışanlarda çekinme, korku yaratabileceği, “kişiler arası ilişkileri ve kültür-sanat etkinliklerini azaltabileceği; bağımlılık yaptığı” [Doğan:1998, s.39]’ da belirtilmektedir.

Öğretimde sanal gerçeklik uygulamaları, geleceğin öğretimi için eğitimsel bir araç niteliği taşımaktadır. Bu oluşum içinde sanal dünyalar yaratılarak öğrenciler için tarihi olaylar yaşatılabilecek; Mars’a veya Ay’a yolculuk yapılabilecek ve Antartika’ ya gezi düzenlenebilecek potansiyele erişilecektir. Tüm bunlarla birlikte öğrenciler oralandaki görüntüleri, sesleri hissedebilecek ve süper bilgi otobanında birer aktif katılımcı olabileceklerdir. Bu çerçevede sanal kütüphaneler ve sanal dünya içerisindeki öğretmenler, yeni ders uygulamalarını yapay olarak oluşturulan bu ortam içerisinde dizayn ve test edebileceklerdir. Sanal gerçekliğin eğitimde yaygın bir şekilde kullanılması ile bilgi akışı, aktarımı ve idaresi geliştirilebilir [Bayram,1999]. Yeni eğitim teknolojisinin sunduğu reform ve tecrübeler ile etkin öğretim sağlanabilir Bu çerçevede sanal gerçekliğin öğrenme ortamlarının

dizaynında kullanılması, yirmi birinci yüzyıl eğitiminin önemli bir adımı olarak değerlendirilebilir.

Bilgi teknolojileri, 21.yüzyılın gerektirdiği niteliklere sahip; bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi paylaşabilen, grup çalışmasına yatkın, eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirerek bilgi çağını yakalayabilmede ve yaşamımızın her alanında vazgeçilemez araçlara dönüşmüşlerdir [Memmedova ve Seferoğlu, 2001].

Yaşadığımız 21. yüzyılda, öğretmenlerin bilgi teknolojileri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bilgisayarını sınıfta nasıl kullanacaklarını bilmeleri gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. Teknoloji, öğretmen ve öğrencilerin yeni rollerini kazanmada önemli bir destek olarak kullanılmalıdır [Aşkar, 1997:68; Doğan, 1999:118]. Bugün eğitim sistemimizdeki en önemli sorunun bilgisayar, derslik, araç ve gereç eksikliği değil, temel sorunun bilgi çağının gerektirdiği bakış açısını yakalayamamış olmamızdan kaynaklandığını ifade etmektedir.

Geçmişteki bilgiye ulaşım sürecinde tek bir kaynak kullanılırken günümüzdeki teknolojik olanaklar bu ulaşımı büyük ölçüde çeşitlendirmiştir. Bu çeşitlilik de bireylerin eğitim sürecinde gelişim, değişim ve yenilenme imkanı vermektedir. Bilgiye ulaşmada çeşitlilik öğretmenin bilgiye ulaşımı yönlendirmedeki rolünün ayrı bir değer taşımasına neden olmaktadır. Okul yöneticileri sadece öğrencilerin bilgisayarla tanışık olmasını sağlamanın ötesinde, öğretmenlerin bilgisayar ve internetten yararlanarak bilgi üretmeleri konusunda onlara kılavuz olabilecekleri konuma gelmek için projeler üretmelidirler [Berkem ve Arkadaşları, 2001:274]. Bireyin değişik bilgi kaynaklarından bilgilenmesi, edindiği bilgileri hem teorik hem uygulama olarak ne şekilde kullanması gerektiği sorumluluğu da fark etmesine yol açacaktır.

Değişen dünya olanakları, bireylerin geleceğin teknolojilerine kapılarını açmalarını gerektirmektedir. Bu teknolojilerin kullanılması, bireylerin yaşantılarını yenilemekte ve geliştirmektedir. Bireylerin geleceği yakalamaları ve

bu bağlamda hayal edebilecekleri bir çok olanağa ulaşmaları teknolojik gelişmeleri yakından izlemeleriyle bağlantılıdır [Yılmaz, 2001]. Bu bağlamda internet dünyasının sosyalleşme sürecini nasıl etkilediğinin de incelenmesi gereklidir.

1.2. İnternet ve Sosyalleşme

Sosyalleşme, bireyin toplumun bir üyesi olma sürecidir. Sosyalleşme hem birey hem de toplum açısından önemli bir süreçtir. Sosyalleşme sürecinde birey ihtiyaçlarını toplumun beklentilerine uygun bir biçimde karşılaması, toplumsal roller ile onları destekleyen tutumları, yaşamını sürdürmesi için gerekli bilgi ve becerileri öğrenerek toplumla uyumlu ve topluma yararlı bir hale gelir. Sosyalleşme sürecinde bireyin doğumundan itibaren etkileşimde bulunduğu kişiler, gruplar, kitle iletişim araçları üyesi olduğu dernekler, kurumlar, katıldığı sosyal etkinlikler önemli rol oynar [Senemoğlu,1998; Erden ve Akman, 1998; Tezcan,1987; Arslantürk, Amman, 2000; Özyurt ve Doğan, 2002].

Sosyalleşme, insanların üyesi oldukları toplumların kültürlerine ait itikatları, değerleri ve normları kazanma sürecidir. Bu süreç bir sosyal olgu olarak ferden doğumundan itibaren toplum üyeliğini kazanmasında geçirdiği aşamaların hepsini birden içerir. Sosyalleşme ferde has bir benliğin doğduğu ve içinde yaşanılan grubun değer ve normlarının edinildiği bir süreç olmasının yanı sıra, aynı zamanda hem grup hayatını güçlendiren hem de ferden gelişimini temin eden nesiller boyu tecrübe edilmiş olan bir sosyal denetim türüdür [Taşdelen, 1997]. Sosyalleşmiş fert bir sosyal benlik kazanır. Tıpkı benlik gibi, şahsiyet de sosyalleşme sürecinden doğar.

Belli başlı sosyalleşme ajanları(çevreleri); aile, okul, akran grupları, dinî müessese ve işyeridir. Sosyalleşme süreci çocuğun doğumuyla birlikte aile içinde başlar. İlk kuşatan çevre olması nedeniyle, ferden en çok etki altında kaldığı yıllar büyük ölçüde aile hâkimiyeti altında geçer. Aile, ferde toplumun küçük bir

modelini sunar. Aile içerisinde anne, baba ve kardeşler çocuğa bazı davranış şekillerini, toplumla ilgili temel değer ve normları aktarırlar [a.g.e., 1997]. Burada çocuğun sosyalleşmesinde en önemli rol ise anne üstlenmektedir.

Sosyalleşme, birincil ve ikincil sosyalleşme olarak ikiye ayrılır. Birincil sosyalleşme, yakın, içten ve yüz yüze ilişkilerin hâkim olduğu, sadakat duygusunun, güçlü bir işbirliği ve arkadaşlığın mevcut bulunduğu gruplarda gerçekleşirken, ikincil sosyalleşme, belli bir maksat veya menfaatin oluşması için ortaya çıkmış, daha resmî, daha az içten ve daha çok fonksiyonel ilişkilerin hâkim olduğu gruplarda söz konusu olur. Birincil sosyalleşme, ferdin çocukluk çağında cemiyetin bir üyesi olma yolunda geçirdiği ilk sosyalleşmedir. Genellikle, aile, okul, arkadaşlık grubu gibi birincil grup olma özelliği taşıyan sosyal çevrelerde gerçekleşir. İkincil sosyalleşme ise, birincil sosyalleşme sürecini tamamladıktan sonra, sosyalleşen ferdin toplumun objektif dünyasının yeni bölümlerine iş çevresi, ordu, dernek ve siyasî parti gibi- dahil olduğu sonraki süreçtir. Bu sayede fert toplum hayatına fonksiyonel anlamda uyum sağlar [a.g.e.,1997]. Günümüzde internet, yeni bir sosyal etkileşim ortamı sağlamakta, yeni toplumsal ilişki biçimlerinin gelişmesine aracılık etmektedir.

İnternet ile “Bilgi ve İletişim Teknolojileri ” kullanımı yeni kültürel oluşumların da habercisidir. Artık “dünya vatandaşı” olmak ya da olmamak, interneti ne ölçüde ve nasıl kullandığıyla doğrudan ilgilidir [DPT, 2001]. Bu noktada geleceğin insanını yetiştiren eğitim kurumlarının, öncelikle de öğretmenlerin, internet kullanımında öncü olmaları kaçınılmazdır. Günümüzde bilgisayarların insan yaşamındaki yeri herkes tarafından bilinmektedir [Erdoğan, 2001:177-186; Karakaş, 2001:3-4; Dağ 2001:9; Gökçe, 2001:15-17; Yolaç, 2001:21; Yalın, 2001:33]. Bu önemin bilgisayar teknolojisinin gelişimine paralel olarak artacağı ve insan yaşamı üzerinde büyük etkilere neden olacağı öngörülmektedir. Bu nedenle ülkeler bu daha büyük yatırımlar yapmakta ve yetiştirecek insan gücünü bu alana yönlendirmektedirler. Elbette her alanda olduğu gibi bu alanda da gelişmişlik düzeyi yukarıda olan ülkeler bilgisayar teknolojisinde de üstünlüğü

ellerinde tutmaktadırlar. Gelişmekte olan ülkeler ise yavaş yavaş konunun önemini anlamakta ve bilgisayar teknolojisine yaptıkları yatırımları arttırmaktadırlar.

İnternet kullanıcıları siber toplum mensubudurlar ve siber uzayda yaşamaktadırlar. Siber toplum(cybersociety), internet kullanıcılarından oluşan dünya çapındaki ağın yarattığı, elektroniğe dayalı iletişimler ağıdır(sanal gerçeklik). Sanal toplum, sanal gerçeklik dünyasında üretilmektedir [Robins, 1999: 148-159; İnam, 1999:17-22]. Sanal dünya gerçek değildir, ama gerçek dünyanın ne olduğunun sorgulanmasına yardım edecek güvenilir bağlamları bize kazandırabilir. İnternet insanını mutlu kılan en önemli özelliklerden biri de katılımcıların, kendi seçtikleri insanlarla ve gruplarla sosyalleşme fırsatını elde etmeleridir. Sanal ortamlar, sosyal gerçekliğin koşullarına alternatif yeni sosyalleşme alanları oluşturmaktadır [Subaşı,2001:112]. İnternet ortamlarında bir araya gelenler, tesadüflerin ya da zorunlu karşılaşmaların sonucu olarak değil ilgi alanları nedeniyle ve seçim yaparak sosyalleşmeyi gerçekleştirmektedirler. Ancak burada kullanıcıların dünyası daralmakta “gerçeklik algısı” değişmektedir [Aksoy, 1996: 166]. Chat ortamları düşüncelerin çarpıştığı, deneyimlerin paylaşıldığı, önerilerin geliştirildiği bir yerdir. Bu özellikleriyle de bambaşka bir iletişim evreni oluşturmaktadır.

BBC’de yayınlanan bir habere göre, seneliği 16 bin sterlin olan bir okulda okuyan beş yaşlarında dört çocuk, İnternet’teki bir web sitesinden aldıkları tarifile ecstasy hapı imal ettiler. Çocuklar hafta sonu zehirlenince durum ortaya çıktı. Haplar konusunda çok katı tavrı bulunduğu bildirilen okul yönetiminin dört çocuğu okuldan attığı belirtilmektedir [Bilişim Cumhuriyeti, 07/11/2001]. İnsanın sosyalleşmesinde başlangıçta aile, okul, şehir ve dünyadaki diğer insanlar önemli bir rol oynamaktadır [Senemoğlu,1998: 90; Erden ve Akman, 1998; Tezcan,1987; Arslantürk, Amman, 2000; Özyurt ve Doğan, 2002].

Günümüzde insanlar internet'i eğlence, eğitim, haber edinme ve iletişim gibi çok değişik amaçlarla kullanmaktalar. Çok değil 15 sene evvel bilgisayar hayatımızda bilim, mühendislik ve iş dünyası dışında kullanılmıyordu. Evlerimizde bulunan ilkel modeller de iletişimden çok oyun tarzı eğlenceler için kullanılıyordu. Zamanla bilgisayarların gelişmesi ve mevcut ağların hızlanması ile internet türü dev teknolojilerin gelişmesini hızlandırdı. İnternet üzerinden bir çok bilgiye çok ucuz maliyetlerle ulaşılabildiği gibi insanların alışkanlıklarında da kaçınılmaz değişikliklere neden olmaktadır [Erel,2000].

Kimileri internet'in, insanların toplumsal ilişkilerini sınırlandırdığını "asosyalleştirdiği"ni ve eve kapattığını iddia etseler de bu görüşün karşıtları tam tersini savunuyorlar; Çünkü onlara göre bu kadar kısa zaman ve harcamayla dünyanın dört bir tarafından arkadaş bulmak; bu kadar kısa zamanda aynı şehirde aynı zevklere sahip insanlar arasında gruplar kurup planlar yapıp gerçekleştirmek mümkün değil. Her yeni teknolojiye alışma sürecinde bir takım aşırılıklar yaşanacağını belirten uzmanlar zamanla internet'in de rayına oturacağına, bu yüzden de yararlı ya da zararlı gibi bir açıklamada bulunmak için zamanın henüz erken olduğunu belirtiyorlar. Fischer'e göre bir zamanlar "şeytan icadı" olarak karalanan telefonun sosyal ilişkilere yararı çok büyük. Yetişkin bir ABD'li günümüzde günlük yaşamının ortalama 3 saatini televizyon başında geçiriyor. Bu rakam çocuklarda daha da büyük. Şu anda elimizde tam veriler olmasa da internetin televizyon çılgınlığının yerini almasından korkuluyor. Çünkü taktir edileceği gibi televizyonun da, bilgisayarın da "kapa" tuşuna basmak kadar zor çok az şey var bağımlıları için. Sproul ve Kissler'a göre İnternet televizyonla karşılaştırılmayacak kadar sosyal bir mecra olduğu için zamanla etkisi telefona benzer olacak. Bu iki araştırmacı internet'in etkileri konusunda umutlular. Bize düşen ise her türlü teknolojiyi İnternet olsun olmasın kişisel özel hayatımızın önüne engel olarak koymayıp kişisel sosyal hayatımızı renklendirecek ve zenginleştirecek gelişmeler olarak kabul etmek ve bağımlılığından kaçınmak. Çünkü İnternet'in bilgilendirici, eğitici ve hayatı renklendirici yönü karanlık Putnam gibi bazı araştırmacılara göre 1995'te yapılan araştırmalarda İnternet

yüzünden insanlar oy vermek, dini ibadetler, komşu ziyaretleri, ev toplantıları türü sosyal aktivitelerini aksatmaktalar [Erel,2000]. Bazı uzmanlar ise kişilerin alışkanlıklara bağımlılıklarını ön planda tutarak İnternet'in negatif yönünün bağımlı ve sorunlarından kaçan insanlar için geçerli olduğunu, zaten geleneksel alışkanlıklarında da bu tarz kişilerin farklı davranmadıklarını ve onlara da bağımlı olduklarını, sorunlarını halletmiş insanlar ise İnternet'i eğlence, eğitim, haber edinme ve iletişim gibi çok değişik amaçlarla kullanmaktadırlar.

İnternet, gündelik hayatımızı derinden etkilemeye başlamıştır. İnternetin ne gibi toplumsal sonuçlar üreteceği bugün sosyal bilimciler arasında önemli bir sorun olarak tartışılmaktadır Günümüzde, Hellenizm döneminde, İskender'in başlattığı etkileşimi internet yapmakta, Kùltürler ve bilimler arası etkileşim, sanal ortamda hızlanmakta, çeşitlenmekte ve çoğalmaktadır [Erkan, 1999; Şan,2001]. İster istemez şu soruları soruyor insan; dünya ve İnternet kùltürüne Türkiye'nin katkısı ne olacak? Ya da Türkiye'ye internetin katkısı ne olacak? Bilgi devrimini gerçekleştirmek için Türkiye'nin olasılığı nedir?

İnternetin gündelik hayatın her alanında değişik türden ilgilerin birer parçası olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu da toplumsal, kùltürel ve enformatik boyutlarda büyük değişimler yaşanmasına neden olmaktadır [Le Bon, 1974; Orwell, 1984; Fromm, 1989; Avcı, 1990; Gasset, 1992; Charon, 1992; Habermas,1993; Usluata,1995; Liska, Grune, 1999: 37; Aksoy, 1996:163; Kozanoğlu, 1997: 99; Sözen, 1997; Subaşı, 2001:112]. Gerçekleşen toplumsal etkileşim, giderek daha ağırlıklı bir yere oturmaktadır. İnternetin, toplum ve bireyin yaşamı üzerinde nasıl etkilediği [Arkut, 2001]'e göre şu noktalardan incelenebilir: İnternet etki alanı, internet tembelliği ve robotlaşma, internet lisanları, internet'te devlet kavramı ve uluslar, internetin insan üzerine etkileri, yeni asosyal insan tipleri, internet ile dünya uluslarının geleceğidir.

“Bilgisayar ağları, hem kùltürler arası hem de kùltürel ve coğrafi uzaklıkları, öğrenmeye yakınlaştıran ve etkileyen bir potansiyele sahiptir.” [Cummings and

Sayer. 1995]. Yeni teknolojiler, kültürler arası ortaklığı yaratacak, farklı toplumları bir araya getirmeye hızla devam etmektedir. Tıpkı Radyo, televizyon, ve cep telefonu gibi, yakında İnternet teknolojileri de yaygınlaşacaktır. Bu yeni araçlar, bilgi, eğlence kaynağı olmaktan öte, aynı zamanda bireysel mesajları duyurmak açısından çok önemlidir. Örneğin, tüm dünyaya vermek istenilen her hangi bir mesajı, bir internet sayfası yazarak, çoklu ortam sunuları yaratarak, hatta ses ve görüntü, canlandırma eklenerek verilebilir. Şu anda Türkiye’de internet, gençler arasında özellikle sohbet aracılığı için kullanılmaktadır. Bunun en büyük nedeninin Türkçe içerikten kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunlardan başka, internetteki bilgi kaynaklarının büyük çoğunluğunun İngilizce olması, Türkçe içeriğin çok az olması, eğitim dili Türkçe olan ve yabancı dil bilgisi yeterli olmayanlar için internetin kullanımını azaltabilir. İnternetin eğitim ve öğretim amaçlı kullanılması yerine, oyun ve eğlence amaçlı kullanımı ön plana çıkabilir. Yaşantımızın her alanında yaygın olarak kullanılan internet eğitim kurumlarında da çok yaygın olmasa da kullanılmaya başlanmıştır. Yaygın olarak kullanılmamasının temelinde ise kuşkusuz internet dili’nin İngilizce olması yatmaktadır [Akkoyunlu,1999:79; Keser, Şen, Göçmenler, Kalfa, 2001]. Geleceğin eğitim planlamasında önemli bir yere sahip olması beklenen İnterneti kullanma becerilerinin azlığı, dilinin İngilizce olması İnternet’ten yararlanma oranlarını düşürmektedir. Bu gün, ABD’de internet, tıptan eğitime, bankacılıktan pazarlamaya, basın yayından politikaya, sanattan reklamcılığa kadar her alanda kullanılmaktadır. Türkiye’de de bu tür çalışmaların yapılması alt yapı yatırımlarıyla mümkün olacaktır. İnternet gibi teknolojilerin kullanımında özellikle yabancı dil eğitimi büyük önem taşımaktadır. Çünkü bugün İnternet’te bilgilerin yüzde 80’e yakınının İngilizce olduğu tahmin edilmektedir. Yeni teknolojiler bilgiye ulaşmayı kolaylaştırır gibi görünse de. bireyi bir bilgi kütüphanesinin kapısına getirmekten başka bir işe yaramaz [Yıldız, 2001:52-53]. O kütüphanede neler yapılacağına ise bilgi toplumunun anlayış ve değerlerine uygun yetişmiş insan gücü belirleyecektir.

Bugün internet’teki büyümeye paralel olarak bir çok gelişmiş ülke gibi A.B.D.’de “gelecek nesil internet girişimleri” (Next Generation Internet (NGI)) programını

1997’de yürürlüğe koymuştur. [Arkut,2001]’e göre bu programın ana teması A.B.D’nin. 21’nci yy.da da dünya liderliğini sürdürmesini sağlamak ve oluşturulacak olan enformasyon teknolojileri sayesinde yeni dünya düzeninin eğitim, bilim ve teknolojiye istenen doğrultuda gitmesini sağlamaya dönük olduğunu ileri sürmektedir.

Bilgisayar ve internet kullanımında önemli kavramlardan biri teknolojiyi yerinde ve bilinçli olarak kullanmaktır. Bu konuda ise iyimser olmak oldukça zordur. Çünkü, teknolojinin sağladığı sayısız yararlar insanlığı rahatlığa itmekte ve sonuç olarakta teknolojinin yerli yersiz kullanımını beraber getirmektedir [Memiş, 2001:203-214; Nalbantoğlu, 2001:215-226; Taylan, 2001:227-240; Piroğlu, 2001:265-272; Turgut, 2001:273-280; Altan, 2001:285; Güvenen, 2001:295].

1.3. İnternet ve Etik

Türkiye Bilişim Vakfı öncülüğünde 2000 yılında “İnternet İletişiminin Kuralları” başlığı ile İnternet ortamının görgü kuralları olarak nitelendirilebilecek bir metin oluşturulup kamuoyunun değerlendirmesine sunulmuştur. Burada söz konusu edilen ilkelerin amacı, İnternet gibi sınırsız ortak bir iletişim ve etkileşim ortamını kullanırken birey olarak rahatsız olmamak ve kimseyi de rahatsız etmemek için bireylere dönük sezgisel anımsatıcı uyarılar’da bulunmaktır [Töreci, 2001]. Pek çok kişinin katkıları ile derlenip sunulan bu ilkelerin herkesin ve her kesimin gözden geçirmesi, irdelemesi ve benimsemesi beklenmektedir. Ersin Töreci’nin 02-05-2001 tarihinde turk.internet.com sitesinde yayınladığı “İnternet Kullanım İlkeleri”ni incelediğinde; Başkalarına karşı saygı, alt yapı ve zamanı verimli kullanma, biçimsel özen, içerik ile ilgili özen ve öteki konular başlıkları altında otuzdört madde oluşturulduğu görülmektedir:

Bilgi üretimi ve teknolojiadaki gelişmeler insan yaşamını ve çevresini hızla değiştirmiş, [Türkdoğan,1990:5-8; Bacanlı, 1990:76-79; Kurt, 1990:73-76; Güleç, 2001:119; Demirdöven, 2001:117; İnam, 2001:123; Güvenç, 2001:121;

Arkonaç,1998; Aksoy, 2000] bilginin aktarılması, sağlanması ve kullanılmasında köklü değişikliklere neden olmuştur.

1.4. İnternetle İlgili Araştırmalar:

Bu araştırmanın temel inceleme konusu olan internet, eğitim ve toplumla ilgili ulaşıla bilinen çeşitli araştırma sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

1.4.1. Akademik Araştırmalar:

Sümer, “İnternet Kullanımının Toplumsal Katılım ve İlişkiler Üzerindeki Etkileri ve İnternet Bağımlılığı” konulu çalışmasında, bilgisayar ağlarının ya da internetin yoğun kullanımı ve “internet bağımlılığı”,sosyal ilişkiler, iletişim biçimleri ve kullanıcıların ruh sağlığı üzerinde bazı olumsuz etkilere yol açtığını, internetin, sosyal psikolojik açıdan olumsuz etkileri, toplumdan yalıtılma, ilişkilerin zayıflaması ve yüzeyselleşmesi, yalnızlık, depresyon ve çöküntü duyguların yaşanması olarak belirtilmektedir. Sayısız yararlarının yanı sıra, yoğun internet kullanımının, ülkemizde, hızlı sosyal değişim ve kentleşme süreci ile etkileşim içinde, sosyal ilişkilerde hızlı yalnızlaşma ve kopma gibi bazı olumsuz etkilere de yol açabileceği dikkate alınması uyarısında bulunmakta Ayrıca, internette uzun süre ve denetimsiz zaman harcamanın, özellikle çocuklar ve gençler gibi, gelişimsel olarak duyarlı kullanıcıların ruh sağlıkları üzerine olumsuz etkilere yol açabileceğine dikkati çekmektedir. Bu nedenle, ülkemizdeki internet kullanımı gelişmiş ülkeler düzeyinde bir kullanım sıklığına ulaşmadan önce gerekli önlemler alınması ve olası olumsuz etkilere karşı hazırlıklı olunması gerektiği önerisinde bulunmaktadır.

Bayhan, “Bilişim Toplumunun Sosyolojik Perspektifi ve Türkiye“ konulu çalışmasında, Sanayi devrimi ve sanayi toplumu yapılanmasından bilişim devrimi ve bilişim toplumuna girildiği, artık çoğunluk tarafından kabul edildiği belirtilerek, bu yeni gelen çağ ve toplumun; sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı ile dönüşümü, Türkiye gerçeği ile karşılaştırılarak betimlenmeye çalışılmıştır. Sosyal bilimci ve

gelecek bilimcilerin yetmişli yıllardan itibaren tanımlamaya çalıştıkları ve öngöründe buldukları, bilişim toplumu yapılanması, günümüzde daha net ortaya çıkmaktadır. Bu yeni oluşan yapılanmanın sosyolojik çözümlemesi, topluma uyum ve problemlerin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Nasıl ki, sanayi devrimi ve sanayi toplumunun bunalımlarına çare bulmak bağlamında, sosyoloji gelişmişse; 21.Yüzyıla girerken bilişim devrimi ve bilişim toplumu yapılanmasını ve bunalımlarını çözmek için sosyoloji, tekrar yeni bir misyon yüklenmekte olduğuna işaret etmektedir.

Seferoğlu'nun, "Öğretmenlerin Bilişim Teknolojilerinin Kullanımıyla İlgili Görüşleri" konulu çalışmasının amacı, öğretmenlerin bilişim teknolojilerinin toplumsal yaşamı etkilemedeki rolü, toplumda bilgisayar kullanımı, bilgisayarların rolünü anlama, bilgisayarın kendisini anlama, eğitimde bilgisayar kullanımı, bilgisayar ve öğretimde kalitenin yükseltilmesi konusu, mesleki geliştirme ve güdüleme konularındaki görüşlerini (davranışlarını) incelemektir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarının yöneticilerinin atama ve yer değiştirilmelerine ilişkin yönetmelik esaslarına göre 10 Ekim 1999 tarihinde yapılan seçme sınavını kazanan ve 120 saatlik yönetici aday eğitim programını tamamlayan 3800 okul yöneticisi aday bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Yönetici aday eğitim programını Hacettepe Üniversitesinde tamamlayan 370 okul yöneticisi aday da bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin bilgisayarların toplumsal yaşam üzerindeki rolü konusundaki görüşleri: Öğretmenlerin, bilgisayarların toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik sorulara verdikleri yanıtlardan bilgisayarların bu yönünü bilinçli bir şekilde gözlemledikleri ve bilgisayarların rolünün farkında olduklarını göstermektedir. Araştırmadaki diğer bulgulardan hareketle, katılımcı öğretmenlerin kendilerine güvenlerinin olduğunu ve bilgisayarların öğretimde kullanılmasının önemine inandıklarını ve bu teknolojinin kullanımının kendilerini ürkütmediği, katılımcıların büyük çoğunluğunun, bilgisayarların öğretme-öğrenme süreçlerinin bir parçası olması gerektiğine inandıkları, öğretmenlerin bilgisayarları öğretimde çok etkili olabilecek bir araç

olarak görmekte ve öğretme-öğrenme süreçlerinde bilgi teknolojilerini kullanma konusunda gönüllü ve istekli olduklarını ifade etmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin bilgisayarlara en çok erişim sağlayabilecekleri yerlerden birisi sınıflar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bilgisayarları laboratuvarlarda kapalı kapılar ardında tutma yerine sınıflarda bulundurmak bir çözüm olabilir önerisi getirilmiştir.

Uçak, “Bilim Adamlarının Bilgi Arama Davranışları ve Bunları Etkileyen Nedenleri” konulu araştırmasında, akademisyenlerin kariyerleri ilerledikçe, internet kullanımına ayırdıkları zamanın azaldığını belirlemiştir.

Çallı, İşman ve Torkul, “Sakarya Üniversitesinde Uzaktan Eğitimin Dünyü Bugünü ve Geleceği” konulu çalışmalarında Sakarya Üniversitesinde, 1997 yılından beri uzaktan öğretim konusunda elde ettiği verileri değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşmışlardır. Uzaktan Öğretimin ülkemiz şartlarında başarılı bir sistem olduğu görülmüştür. Bu öğretim sistemi ülkemiz için, üniversite adaylarının sayısının, üniversitelere kabul edilen öğrenci sayısına oranla çok fazla olması, üniversitelerdeki öğretim üyesi sayısının az ve fiziksel imkanlarının yetersizliği gibi sorunlarla karşı karşıya olan yüz yüze öğretimin alternatifi olabileceğine inandıklarını belirtmektedirler. Bu nedenle, Sakarya Üniversitesi, Sakarya Meslek Yüksek Okulu Projesini hayata geçirmiştir, Bilgisayar Programcılığı ve Bilgi Yönetimi Uzaktan Öğretim programlarına toplam 817 öğrenci alındığı vurgulanmıştır.

Gürol ve Sevindik, “Fırat Üniversitesi Öğretim Elemanlarının İnternet Kullanım Düzeyleri ve Görüşlerinin Belirlenmesi” konulu çalışmalarında, Fırat Üniversitesi’nde görev yapan öğretim elemanlarının interneti kullanma düzeyleri ile görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmadan şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğretim elemanlarının eğitimde internetin kullanımına ilişkin görüşler olumlu bir sonucu göstermektedir. Öğretim elemanların çoğunluğu, sırasıyla interneti akademik araştırmalar, e-mail ve medyayı takip etmek için kullanmaktadır.

Öğretim elemanları en çok e-mail, internetten dosya transferi ve bu dosyaları kullanmayı bilmektedir. En çok da web sayfası oluşturmayı bilmemektedirler. Bununla birlikte, öğretim elemanların bir kısmı interneti iyi kullanırken, bir kısmı da hiç bilmemektedir. İnternetin teknik terimlerine ilişkin olarak öğretim elemanları en çok mail, arama motorları ve download kavramlarını bilmektedirler. Bununla birlikte, öğretim elemanların bir kısmı terimleri iyi düzeyde bilirken, bir kısmı da hiç bilmemektedir. Öğretim elemanları en çok sohbet yapmakta uzman iken, en çok da web tasarımı konusunda eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Öğretim elemanlarının çoğunluğu internetin eğitimde kullanımına ilişkin görüşlere katılım gösterdikleri belirtilerek öğretim elemanları internetin sınıfta ve uzaktan eğitimde nasıl kullanıldığı konusunda eğitilmeleri gerektiği önerisine yer vermişlerdir.

Kaya ve Önder, "İnternet Yoluyla Öğretimde Ergonomi" konulu çalışmalarında şu sonuçlara ulaşmışlardır. İnternet yoluyla öğretimin bire bir öğretim, alıştırma ve tekrar, öğretimsel oyun, model oluşturma, benzetim ve problem çözme olmak üzere altı değişik öğretim yazılım türü vardır. İyi hazırlanmış yazılımlar öğrencilere birçok yarar sağlamaktadır. Bu yararlardan başlıcaları; geleneksel yöntemlere göre daha az zamanda öğretimi sağlaması, öğretimi uygun olan yer ve zamanda sunması, planlamada esneklik sağlaması, öğrenmeyi kolaylaştırması ve öğretmeni, dersi tekrar etme, ödev, düzeltme gibi görevlerden kurtararak öğrencilerle bireysel olarak ilgilenme zamanı kazandırmasıdır. Daha birçok yararı da bulunan internet yoluyla öğretimin amacına ulaşabilmesi için, internet yoluyla öğretim uygulamalarında mutlaka ergonomiyi de dikkate almak gerektiği üzerinde durarak, Ergonominin iki temel boyutu olan fiziksel ortam ve kullanıcı ara yüzünün kullanıcıya uygun olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Göçmenler'in, "Uzaktan Eğitim Teknolojileri ve Çağdaş Yönelimler" konulu çalışmasının temel amacı; uzaktan eğitimin değişen ve gelişen yaklaşımlarını ortaya koymak ve gelecekteki sürecine yordamalar yapmaktır. Söz konusu amaca ulaşabilmek için bireylerin ve toplumların eğitim ihtiyaçlarındaki

değişiminin, uzaktan eğitimin tarihsel sürecindeki değişimine olan etkisini ortaya koymak, geleceğe dönük planlamalara veri tabanı oluşturmak araştırmaya ön konular olarak belirlenmiştir. Araştırmada uzaktan eğitimde anlayıştan kurama, süreçten uygulamaya kadar değişen yönelimler geniş perspektifte ele alındığında varılan sonuçlar şöyle özetlenebilir: Son 30 yılda üretilen bilgi 5000 yılda üretilenden kümülatif olarak daha fazla dolayısıyla bu yeni bilgilere erişimi her çağdaki insanın yakalayabilmesi için geleceğin vazgeçilmez eğitim uygulamalarının başında uzaktan eğitim gelmektedir; Uzaktan eğitim, eğitim istemlerinin artmasıyla her durumdaki insanlara ulaşabilmek için kavramsal, kuramsal ve teknolojik anlamda gelişmek zorundadır. Bugün uzaktan eğitim uygulamalarına bakıldığında programda, içerikte, sunu yöntemlerinde, zaman yönetiminde, kurumsallığında yeni yaklaşımlara doğru değişim göstermektedir. Bu değişimlere “toplam kalite artırımı”, “eğitim yönetiminde lider yöneticiler dönemine geçiş”, “performans artırımı”, “açık ve uzakta eğitim kavramı” örnek verilebilir; Uzaktan eğitimin önemi ortadadır. Eğitimin darboğazlarından kurtulmanın merkezi olduğu da bilinmektedir. Uzaktan eğitimin gelişmesinde de bilgisayar tabanlı ortamların başat olacağı bir başka gerçektir. Bu gerçekte ister uzaktan eğitim olanaklarını hazırlayan, ister yararlananlar olsun herkesi teknoloji kullanımıyla barışık olmak zorunda bırakmaktadır. Çünkü geleceğin insan gücü bu becerisiyle bilgiye erişimde başarılı olacaktır, iş ortamları bunları zorunlu kılmaktadır. Ancak çağdaş teknolojilerin yanında bilindik teknolojiler de gözardı edilmemesi gerektiği ileri sürülmüştür.

Memmedova, tarafından formatör öğretmenlerinin BDE uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan araştırmada, formatör öğretmen sisteminin uygulamasında bir çok sorunun yaşandığı sonucuna varılmıştır. Araştırmada, formatör öğretmen olarak okullara atanan kişilerin alanla ilgili yeterli düzeyde bir eğitim alamadıkları, aldıkları eğitimi görevli oldukları okullarda bilgisayar laboratuvarının veya yazılımların olmayışı, veya teknik destek alabilecekleri bir birimin olmayışı vb. gibi nedenlerden dolayı uygulama şansı bulamadıkları, okullarında diğer öğretmenlere gerekli rehberliği

yapamadıkları ve derslerinde bilgisayar kullanan öğretmenlerle yeterli düzeyde işbirliği yapamadıkları belirtilmektedir.

Memmedova ve Seferoğlu, tarafından gerçekleştirilen “Bilgisayar Destekli Eğitim(BDE)’de Rol Alan Formatör Öğretmenlerin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine ve BDE Uygulamalarına İlişkin Görüşleri” konulu çalışmalarında, 31 Temmuz - 25 Ağustos 2000 tarihleri arasında Ankara’da MEB tarafından düzenlenen formatör öğretmenlik hizmet içi eğitim kursuna katılan Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde formatör öğretmenlik yapan 250 öğretmen üzerinde gerçekleştirilmiştir. Formatör Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşlerini İçeren Şu Sonuçlara ulaşılmıştır: Formatör öğretmenlerin tamamına yakını BDE uygulamalarının başarısında kendilerinin etkin olduklarını ifade etmişlerdir. Formatör öğretmenlerin tamamına yakını BDE uygulamalarında görev alacak öğretmenlerin özel olarak eğitilmeleri gerektiğini ileri sürmektedirler. Formatör öğretmenler, BDE uygulamalarına öncelikle ilköğretim I. kademedede başlanması gerektiğini ileri sürmektedirler. Formatör öğretmenler, bilgisayarı derslerinde sıklıkla kullanan öğretmen/öğretmen grubunun matematik, yabancı dil ve fen bilimleri öğretmenleri olduklarını belirtmektedirler. Formatör öğretmenlere göre, BDE’nin başarısındaki en önemli faktör hükümetlerin bu konuya verdikleri önem olmaktadır. Formatör öğretmenler, BDE uygulamalarının başarılı olabilmesi için okullarda gerekli alt yapının olmadığını ifade etmektedirler. Öğretme-öğrenme süreçlerinde bilgisayarın bir araç olarak kullanılması söz konusu olduğunda bir çok araştırmacı öncelikle öğretmenlerin eğitilmeleri gerektiği konusunda birleşmektedirler görüşlerini ileri sürmüşlerdir.

İşman’ın, “Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Yeterlilikleri” konulu araştırmasında eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştiren öğretmenlerimizin eğitim teknolojilerini öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanıp kullanmadıklarını ve cinsiyete, yaşa, deneyime, görev yaptığı yere ve eğitim durumlarına göre farklılığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına

göre, öğretmenlerimizin öğrenmeleri güdüleyen ve artıran eğitim teknolojilerini eğitim-öğretim ortamlarında yeteri kadar kullanmadıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu sorunu ortadan kalkması için, Milli Eğitim Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlükleri ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri üniversitelerin ilgili bölümleri ile irtibata geçerek planlı ve etkili olabilecek hizmet içi eğitim seminerlerini ortaklaşa düzenlemelidir. Eğer öğretmenlerimiz eğitim teknolojisi okur yazarı olmaz ise, hızla gelişen toplumsal değişimlere eğitim sistemimiz ayak uyduramaz. Bunun sonucunda, bilge satan değil bilgi alan toplum haline dönüşürüz. Gelişmiş ve teknoloji yoğun bir toplum olmak istiyorsak mutlaka eğitim sistemimiz içinde eğitim teknolojileri etkin olarak kullanılmalıdır; önerileri getirilmiştir.

Karahan ve İzci, “Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi” konulu araştırmalarında, 1999-2000 öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 356 üniversite öğrencisine anket uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin İnternet kullanım düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır. Üniversite öğrencileri, İnternet kullanımına yönelik verilen TBT(Temel Bilgi Teknolojileri) dersini yeterli bulmamaktadırlar. Üniversite öğrencileri İnternet’i daha çok oyun, chat ve güncel konuların takibinde kullanmaktadırlar. Öğrenciler İnternet ile ilgili yayınları takip etmemektedirler. Öğrencilerin FTP, E-Mail alıp gönderme ve Web sayfası hazırlama gibi uygulamaya yönelik becerileri yeterli düzeyde değildir. Araştırmaya katılan öğrencilerin İnternet’i kullanmaları hemen hemen TBT dersi ile sınırlı kalmaktadır. Üniversite öğrencileri İnternet’i daha verimli kullanmak için yabancı dil bilmenin gereğine inanmaktadırlar. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Üniversitedeki bilgisayar sayısını yetersiz bulmaktadırlar. Öğrenciler İnternet’i özellikle Sosyal derslerde kullanmak taraftarıdır. Öğrenciler İnönü Üniversitesindeki İnternet erişim hızını yavaş bulmaktadırlar.

Erjem ve Azman, “İnternet Kullanımının Üniversite Öğretim Elemanlarının Bilgi Üretme Süreçleri ve Akademik İlişkiler Üzerindeki Etkileri” konulu

araştırmalarında 100 öğretim elemanı üzerinden şu sonuçlara ulaşmışlardır. Öğretim elemanları interneti daha çok veri elde etme ve akademik iletişim temelinde kullandıkları, internetin çağdaş bir iletişim sistemi olarak, toplumun diğer alanlarında olduğu gibi üniversite ve bilim alanında da önemli işlevleri yerine getirmeye başladığı sonucunu ortaya çıkarmışlardır.

Tuna ve Özsoy, “İnternet ve Üniversiteler” konulu araştırmalarında Türkiye’deki üniversitelerin internetten yararlanma ve kullanma düzeylerini belirlemek amacıyla 55 devlet ve vakıf üniversitesinin web sayfaları analitik olarak incelenmiştir. Türkiye’deki üniversitelerin internet kullanımı genel olarak değerlendirildiğinde, üniversitelerin interneti genellikle sadece genel tanıma amaçlı olarak kullandıkları, daha ileri düzeyde ve ayrıntılı bilgilendirme ve bilgiye ulaşma amaçlı olarak kullanımın son derece sınırlı olduğu görölmektedir. Boğaziçi, ODTÜ, Bilkent, Koç, Sabancı gibi üniversitelerin interneti akademik ve eğitim amaçlı olarak etkili ve işlevsel kullanmaları söz konusudur. Buna karşın üniversitelerin büyük bir kısmının internetten eğitim ve akademik amaçlı yararlanmaları son derece sınırlıdır. Bilgi ve enformasyon sosyolojisi açasından bu nedenleri birkaç noktada toplayarak yorumlamak olasıdır. Öncelikle, halen üniversitelerimizde, bilgi ve enformasyon teknolojileri konusunda yeterli bir bilgi birikimi, teknoloji ve deneyim birikimin yoktur. Ayrıca nitelikli eleman yetersizliği söz konusudur. En önemlisi üniversitelerin bir çoğu zihniyet olarak internetin eğitim amaçlı olarak kullanımına hazır değildir. Ülkemizdeki üniversite üst yönetim ve bürokrasisi genellikle internet ve bilgisayar kullanımına karşı gizli bir ambargo uygulamaktadırlar. Üniversite üst yönetimleri ve üst akademik derecelerde bulunanların birçoğu internet ve bilgisayarın bilinmediği ortamda yetişmişlerdir ve bilgisayar ve enformasyon teknolojilerinden “korkmaktadırlar.” Bundan dolayı da bilgisayar ve enformasyon teknolojilerine karşı gizli bir psikolojik direnç göstermektedirler. Bu yönetim ve bürokrasi bilgi teknolojileri konusunda karar alma mekanizmaların ellerinde tuttuklarından bilgisayar teknolojileri ile birlikte, internetin de gelişimi engellemektedirler. Dolayısıyla, bilgisayar ve internetin en etkin biçimde

kullanımı, sadece bir teknolojik alı yapı sorunu değil, tümüyle örgütlenme ve zihniyet sorunu olduğu iddia edilmektedir.

Baran ve Kuloğlu, “ İnternetcafelerdeki İnternet Kullanımı ve Sanal-Sosyal İlişkiler: Ankara Örneği” konulu araştırmalarını Amerikan sosyoloji ekolü sembolik etkileşimden hareketle temellendirmişlerdir. Araştırma Ankara'nın orta ve orta üst sosyo-ekonomik düzeylerindeki 23 internet kafedeki 245 internet kullanıcısı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular Stanford Enstitüsü'nün ve Kaliforniya Los Angles üniversitesinin (UCLA) yapmış olduğu araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda internetcafelerin çok çabuk kapanıp aynı şekilde çok çabuk işleme açıldığı gözlenmiştir. Gençlerin internetcafeleri eğlence, vakit geçirme ve arkadaşlarıyla bir araya gelme mekanı olarak gördükleri, gençlerin internetcafelere arkadaşlarıyla birlikte geldikleri ve mekan içerisinde birbirleriyle iletişimlerini kesmedikleri, gizli ve az bir yüzdeyle de olsa pornografik sitelere erişim sağladıkları belirlenmiştir. Ayrıca internetcafelerdeki internet kullanımının sosyal izolasyona yol açmadığı ve kullanıcıların kendilerini bağımlı olarak görmedikleri gözlemlenmiş, yeni teknolojiyle tanışmak genç yaşta bireyler için son derece önemli olduğu, kullanımın bilimsel olmaktan çok eğlence amaçlı olduğu, İnternetcafelerin yaygınlaşmasıyla, gelecekte bilgisayar kullanma oranının artabileceği vurgulanmıştır. Araştırma sonuçlarının Stanford Enstitüsü ve UCLA'nın araştırma sonuçlarıyla büyük ölçüde benzerlik taşıdığı da belirtilmiştir.

Baran ve arkadaşlarının, “İnternet Kullanıcılarının Sosyo-Demoğrafik Özellikleri Üzerine Bir Çalışma: Ankarada'ki Akademisyen Kullanıcılar” konulu araştırmalarındaki bulgulara dayanarak toplum olarak henüz bu işin başlarında olduğunun görüldüğünü, ancak üniversiteye akademisyen olarak giren gençlerin, bilişim teknolojisi ürünlerini kullanmada daha bilgili, yetenekli ve becerikli olmaları, bu teknolojik ürünün kullanım alanını giderek genişleteceğini vurgulamaktadırlar.

Tahran, “İnterneti Nasıl Anlamalı?:Türkiye’de İnternetin Akademik Kullanım Örneğinden Bir Yaklaşım Önerisine” konulu çalışmasında interneti, akademik pratikte bir araç olarak ya da onu belirleyen bir güç olarak değil, diğer toplumsal aktörlerle birlikte içinde yer tuttuğu süreçler gözönüne alınarak değerlendirilmesi vurgulanmaktadır. Pratik yönelimli böylesi bir anlayışın oluşturulmak istenen politikalar açısından da önemli olduğu belirtilerek, akademisyenlerin kendi çalışmalarını internet üzerinden duyurma konusunda bilgilendirilmelerini Ayrıca, akademisyenlerin internet olanaklarından nasıl yararlanabilecekleri hakkında da desteklenmelerini önermektedirler.

Dayıoğlu’nun, “Bilgisayar Destekli Eğitim ve İnternetteki Uygulamalar” konulu araştırmasında, ülkemizin 21 yüzyılda rekabet edebilen bir bilişim toplumu olabilmesi için hızlı bir eğitim reformunu gerçekleştirmesine bağlı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çelik ve Altan, “Ortaöğretim Düzeyinde Görev Yapan Öğretmenlerin İnternete Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi” konulu çalışmalarında, internet algı anketi ile 42 devlet lisesi ve 35 kolej öğretmenine uygulama gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda, devlet liselerinde görev yapan öğretmenler internete olumlu bakmalarına rağmen gerek okuldan gerekse kendi evlerinden internete ulaşma imkanları daha az olduğu, Özel liselerde çalışan öğretmenlerin ise büyük bir kısmının internete bağlı bilgisayarları bulunduğu, dolayısıyla internete bağlanma sıklıkları devlet liselerinde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Sık sık bağlanamayanlar ise gerekçe olarak zamansızlık ve ihmalkarlığı gösterdikleri, devlet lisesinde çalışan öğretmenler internet konusundaki bilgilerini herhangi bir kuruluştan ve okul derslerinden edinmediklerini, genel olarak bakıldığında ise özel liselerdeki görevli öğretmenlerin internet konusunda bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucunu ortaya koymuşlardır.

Alakoç, “Genel Olarak Uzaktan Öğretim ve Konuya Öğretim Üyelerinin Bakış Açıları” konulu araştırmasında 2001-2002 öğretim yılında Cumhuriyet Üniversitesinde görev yapan 55 adet öğretim üyesine, “Uzaktan Öğretim, Öğretim Üyesi Anket Formu” anketi uygulanmıştır. Öğretim üyelerine uzaktan öğretimle ilgili yapılan anket ve ankete vermiş oldukları cevaplara göre bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğunun bilgisayar sahibi oldukları, uzaktan öğretim konusunda yeterince bilgi sahibi olmayanların oranına göre daha fazla olduğu, henüz çok yeni olan bu konu hakkında öğretim üyelerinin bir şekilde bilgilendirilmeleri gerektiği önerilmiştir

Gürçay ve Kümbül, “İnternetin Sosyal ve Psikolojik Etkileri: İnternet Sosyal İzolasyon Yaratan Bir Bağımlılık Mı?” konulu araştırmalarında, internet kullanım alışkanlığına yönelik olarak teorik açıklamalar da yer alan ipuçlarını, internetin izolasyon ve bağımlılık yaratma düzeyinde kullanılıp kullanılmadığını test edecek şekilde çalışmıştır. Stanford Institute for the Quantitative Study of Society (SIQSS)’ın internetin izolasyon yaratıp yaratmadığını ölçen soru formu ile Kimberly Young’ın hazırladığı bağımlılık ölçen internet Addiction Test esas alınarak demografik özellikleri ve internet kullanımı ile ilgili bilgileri içeren bir anket kullanılmıştır. Ankete, 107’si kadın (% 40.1), 160’ı erkek (% 59.9) olmak üzere toplam 267 kişi katılmıştır. Anket, 23.10.2000-30.11.2000 tarihleri arasında internet ortamındaki kullanıcılar tarafından doldurulan ankette, İnternetin denekler üzerinde izolasyona neden olup olmadığı araştırılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, İnternet bağımlılığı arttıkça sosyal izolasyonda artabilmekte, internet kullanımında öncelikler değişebilmekte ayrıca, internet kullanımı alkol ve kumar bağımlılığı gibi algılanmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bakay, “Lise Öğrencilerinin İnternet Kullanma Koşulları İle Yeterlik Düzeyleri ve Öğrencilerin İnternet Kafelere Gitme Koşulları” konulu araştırmasında İzmirli gençlerin internete ilgisinin yüksek olduğunu, ana-babalar, öğretmen ve okul yöneticilerinin söz konusu ilgiye duyarsız olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma kapsamında İzmir ili metropol alanında bulunan toplam 166 lisede 15 lise oranlı küme örnekleme yolu ile toplam 1352 öğrenciye ulaşılmış. Söz konusu

öğrencilerin yüzde 38.1'nin herhangi bir yol ile internet kullandığı ve erkek öğrencilerin(yüzde 44.8) kız öğrencilerden (yüzde 31.8) daha fazla internet kullandığı anlaşılmış. Araştırma verilerine göre; internet kullanan öğrencilerin yüzde 54.7'sinin evinde bilgisayar bulunuyor. Bu öğrencilerin yüzde 45.5'i internete abone. Ancak araştırma kapsamına alınan 1352 öğrenci düşünüldüğünde evde bilgisayar sahibi olma oranının yüzde 20.8 ve internete abone olma oranının ise yüzde 17.4 olduğu görülüyor. Aynı öğrencilerin yüzde 49.1'i internet kafeler, yüzde 47.2'si evlerinde ve yüzde 3.7'si ise okulda internete bağlanabiliyor. Öğrencilerin internet kullanmayı yüzde 46.1 oranında kendi kendine ve arkadaşları ile, yüzde 40.5'inin internet kafelerde, sadece yüzde 5.2'sinin ise okulda verilen derslerden öğrendiği anlaşılmış. Araştırmaya göre, internet kullanan öğrencilerin yüzde 58 gibi yüksek bir oranı internete “oyun oynamak, chat yapmak ya da arkadaş edinmek” için bağlanıyor. Öğrenmek ya da ödev hazırlamak için internete bağlanan öğrencilerin oranı ise sadece yüzde 13.9. Araştırma kapsamında öğrencilerin internet kullanma yeterlikleri de belirlendi. Araştırma kapsamındaki 516 öğrencinin internet kullanabilme yeterliklerinin “orta” düzeyde olduğu görülüyor. Yeterlik düzeyi öğrencilerin cinsiyet, yaş, okudukları sınıf ve hangi alanlarda öğrenim gördüklerine göre önemli farklılık gösteriyor. Buna karşın Anadolu/Fen ve özel liselerde okuyan öğrencilerin internet yeterlik düzeyleri İmam Hatip liseleri dahil mesleki ve teknik lise öğrencilerinden önemli ölçüde daha yüksek. Ayrıca “kent merkezinde” ki okullarda eğitim gören öğrencilerin yeterlik düzeyi “kent merkezi dışında” bulunan okullardaki öğrencilerden daha yüksek. Bulgular, yeterli olanaklar verildiğinde öğrencilerin interneti daha etkin kullanmayı öğrenebildiklerini gösteriyor. Araştırmacı kendilerine olanak sunulmamasına rağmen gençlerin internete ilgisinin “yüksek” olduğunu ifade ediyor. Ayrıca, gençlerin internet aracılığı ile çeşitli tuzaklara çekildiği, satanizm bağlantılarının kurulabildiği ve hatta bu bağlantıların intihara yol açtığı söylendiği ortamda gençlerin internete olan “yüksek ilgisinin” üzerinde durulması gereken önemli bir olgu olduğunu belirtiyor. Gençlerin, anne ve babalarının internet kafelere gidip gitmeme konusunda kendilerine karışmadıklarını belirtmeleri ve okullarda yeterli internet

olanağı bulunmaması bulgularından yola çıkarak ebeveynler öğretmen ve okul yöneticilerinin bu ilgiye “duyarsız” oldukları yorumu yapılabiliyor. Araştırmacı gençlerin/öğrencilerin internete olan yüksek ilgisinin olumlu bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini, ilginin öğrenme yönünde kullanılmasını, bunun için de öncelikle olanakları kısıtlı liseler olmak üzere okulların bilgisayar ve internetle donatılması gerektiğini vurguluyor. Ayrıca, gençlerin internet ve internet kafelerde daha çok chat yapmaları ve arkadaş edinmeleri tespitinden hareketle, okullarda öğrencilerin sosyal ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığı sonucunu çıkartıyorlar. Araştırmacılar bu nedenle okullarda internet kafe benzeri ortamlar oluşturulmasını öneriyor. Araştırmacılar, aileler ve eğitimcilere gençlerin internete olan ilgisini gidermeye çalışmamaları ve yasak koymamalarını ancak, nerelerle bağlantı kurulduğunun da kontrol edilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

1.4.2. Diğer Araştırmalar:

Los Angeles California Üniversitesi'nin (UCLA), Bu yıl ikincisini gerçekleştirdiği “Sayısal Geleceği Araştırmak” (Surveying the Digital Future) başlıklı araştırmasının sonuçları açıklandı. Avrupa, Ortadoğu, Güney Amerika ve Asya işbirliği ile yapılan ve Dünya İnternet Projesi'nin (World İnternet Project) ABD ayağı olan araştırma, İnternet'in, ABD'lilerin yaşamları üzerindeki; sosyal, politik ve ekonomik etkilerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktaydı. Bu yıl da geçen seneki 2,000 hane ile yapılan araştırmanın en ilginç sonucu İnternet'in televizyon karşısındaki üstünlüğünü bu yıl perçinlemiş olması, rapor bu sene de, İnternet kullanım oranının televizyon izleme oranı ile ters orantılı olduğu sonucunu ortaya çıkardı. İnternet kullanımı medya kullanımı artırıyor ama bu durum sadece televizyon için geçerli değil. 11 Eylül saldırılarından sonra İnternet davranışlarının nasıl etkilendiğinin de ayrıca araştırıldığı, yüzden fazla önemli noktayı açığa çıkaran bu raporun beş ana başlıktan oluşmaktadır. Araştırmayla ilgili özet sonuçlar şunlardır:

Kim bağlanıyor? Kim bağlanmıyor? Bağlananlar ne yapıyor?

- ABD'lilerin % 72,3'ü Internet'e bağlanıyor. Geçen sene bu oran % 66,9'du.
- Kullanıcılar haftada yaklaşık 9,8 saat Internet'e bağlanıyor. Geçen sene bu oran 9,4 saatti.
- Internet'ten memnuniyet derecesi geçen sene ile aynı: Beş üzerinden 4.0.
- Internet'e bağlanma hızına verilen derece 3.2.
- En popüler Internet uygulamaları; e-posta, anında mesaj, sörf, e-alışveriş, eğlence ve haber okuma.
- Internet kullanmaya başlamanın temel sebepleri; bilgiye çabuk erişim, iş nedeniyle ve e-posta.
- Internet'ten alışveriş oranı % 48,9. Geçen seneki % 50,7'lik orana göre daha düşük.
- Internet kullanmayanların % 44,4'ü 12 ay içerisinde kullanmaya başlamayı umuyor. Geçen sene bu oran % 40'tı.
- Genişbant erişime sahip kullanıcılar, modemle kullananlara göre Internet'e haftada 3,2 saat daha fazla bağlanıyor.
- Internet'e bağlanmayanların % 27,7'sinin gerekçesi ya "bilgisayarım yok" ya da "Internet'e bağlanabilecek kapasitede bir bilgisayarım yok" oluyor. "İlgilenmiyorum da ondan" diyenlerin oranı azalıyor.
- Internet'i kullanmayı bırakanların verdiği cevap ise "Internet'e erişebileceğim bir bilgisayarım yok" oluyor.

Medya kullanımı ve güven

- 2000 yılında yapılan araştırmada olduğu gibi, Internet kullanıcıları, televizyon hariç, kullanmayanlara göre daha fazla oranlarda medya takip ediyor.
- Yaş farkı gözetmeksizin Internet kullanıcıları, kullanmayanlara göre daha az televizyon izliyor. Kullanıcılar, kullanmayanlara göre haftada yaklaşık 4,5 saat daha az televizyon izliyorlar. Ailelerin dörtte biri, Internet'e bağlanmaya başladıktan sonra, çocuklarının daha az televizyon izlediğini söylüyor.

- Kullanıcılar, artan bir şekilde, Internet'in önemli bir bilgi kaynağı olduğunu düşünüyor.
- Kullanıcıların % 82,4'ü filmlerin, % 80,5'i televizyonun, % 61,1'i ise Internet'in sunduğu içeriğin yarısından daha fazlasının cinsel içerikli olduğunu söylüyor.
- Kullanıcıların % 36,3'ü on-line bilginin doğruluğuna güveniyor.

Tüketici davranışları

- 2001 yılında e-alışveriş yaptıklarını söyleyen ve % 48,9'luk bir orana sahip olan kullanıcıların üçte birinden daha fazlası yılda 1-10 arası e-alışveriş yapıyor. Çok tecrübeli kullanıcılar yılda ortalama 20 e-alışveriş yaparken, yenilerde bu sayı 4.
- Mağazalarda bakıp, Internet'ten alanların sayısı ile, Internet'ten bakıp mağazalardan alanların sayısı azaldı.
- 56-65 yaş arası grup, Intenet'te ilk alışverişlerini yapmadan önce ortalama 23,3 ay bekliyorlar. Bunu 19-24 yaş gurubu izliyor.
- Ücretsiz aldığınız bir e-servis ücretlendirilse ne yaparsınız sorusuna cevap: % 37,9 kabul ederim, % 32,8 kabul etmem.
- Kullanıcıların mahremiyet endişeleri derin bir şekilde devam ediyor. En çok önemsenen konu ise kredi kartı güvenliği.

İletişim kalıpları

- Kullanıcılar, artan bir şekilde, e-posta sayesinde, normalde ilişki kuramayacakları insanlarla iletişim kurabildiklerini söylüyorlar.
- Çok az sayıda insan, farklı kişiliklerini yansıtan farklı rumuzlar kullandıklarını söylüyorlar. Farklı rumuzları en çok 16-18 yaş arası kızlar kullanıyor.

Sosyal ve psikolojik etkiler

- İnternet kullananlar da, kullanmayanlar da, eşit derecelerde, çocukların İnternet'te gezinirken "uygun olmayan" içerikle karşılaşabileceği konusunda hemfikir.
- Aileler, çocuklarının İnternet'te çok vakit harcamadığını, bunun onların derslerini ya da arkadaşlıklarını etkilemediğini söylüyor.
- Çocukların yaklaşık üçte biri İnternet kullanmaya başladıktan sonra daha az televizyon izliyor.
- İnternet, ailelerin birlikte zaman geçirmelerini olumsuz yönde etkiliyor.
- Kullanıcıların % 18,8'i İnternet'te tanıştıkları kişilerle yüzyüze de görüşmüşler. Bunların İnternet'ten edindikleri ortalama arkadaş sayısı ise 6.
- Kullanıcıların çoğu İnternet'in iş verimliliği arttırdığını düşünüyor.
- İnternet'in iş verimlilikleri düşürdüğünü söyleyenler ise, İnternet'te işleriyle ilgili olmayan şeyler için vakit harcamaktan şikayet etmektedir[Bilişim Cumhuriyeti, 30/11/2001]

Amerika'da yapılan bir araştırmaya göre, hergün internet'e giren 59 Milyon Amerikalının, % 56'sı sadece online olmak için, % 49'u mail atmak, % 23'ü web sitelerini ziyaret etmek, % 22'si haberleri okumak için giriyor. Amerika'da yapılan bir araştırmaya göre, hergün düzenli olarak online olan 59 Milyon Amerikalı'nın internette yaptıkları şöyle sıralanıyor:

- % 56 Online olmak
- % 49 E-mail göndermek
- % 23 Web sitelerini dolaşmak
- % 22 Haberleri Okumak
- % 19 Hobileri ile ilgili siteleri dolaşmak
- % 17 Hava Durumuna bakmak
- % 17 Politik haberleri takip etmek
- % 16 İş ile ilgili konularda araştırma yapmak
- % 15 Belli konularda arama yapmak

- % 13 Finansal Konularda araştırma yapmak
- % 13 Belli bir ürünü almadan önce incelemek
- % 10 Spor karşılaşmaları ile ilgili haberler
- % 10 Instant Messenger Kullanmak

şeklinde bir dağılım ortaya çıkmıştır [Turk.internet.com., 22-11-2001].

Türkiye’de, turk.internet.com’ sitesinin okuyucuları olan 2879 kişinin toplam kullandığı 11.067 oy üzerinden bakıldığında, yapılan online araştırmaya göre;

İnternette Neler Yapıyorsunuz?

(14 Aralık - 22 Kasım arası verilen 11.067 oyun dağılımı)

- % 28 E-mail göndermek
- % 27 Web sitelerini dolaşmak
- % 26 Belli bir konuda bilgi aramak
- % 25 Haberleri Okumak
- % 19 İşimle ilgili araştırma yapmak
- % 17 Hobileri ile ilgili siteleri dolasmak
- % 14 Bilgisayarına Müzik download etmek
- % 13 Satın Almadan önce bir ürünü incelemek
- % 13 Online Bankacılık Kullanmak
- % 12 Filmler, Kitaplar hakkında bilgi almak
- % 11 Politik Grupları ve Haberleri Takip Etmek
- % 11 İş Aramak
- % 11 Finans Dünyasını Takip Etmek
- % 11 Okul ve Eğitim Araştırmak
- % 10 Ürün Satın Almak
- % 9 E-devlet Sitelerini incelemek
- % 9 Hava Durumuna bakmak
- % 9 Online Müzik Dinlemek
- % 9 Oyun Oynamak
- % 9 Spor Sonuçlarını Okumak

- % 9 Instant Messenger Kullanmak
 - % 9 Chat Odalarında sohbet etmek
 - % 9 Sağlık/Tıbbi Bilgiler Araştırmak
 - % 8 Video ve Audio Klip İzlemek
 - % 8 Seyahat Bilgileri Almak
 - % 7 Aynı ilgileri paylaştığımız insanları bulmak
 - % 7 Sevgili / Arkadaş Bulmak
 - % 6 Dini Ruhani Bilgiler Bulmak
 - % 5 Fon-Hisse Almak
 - % 5 Seyahat Rezervasyonu Yapmak
 - % 4 Yaşanacak Yer bulmak
 - % 4 İnternet Üzerinden telefon etmek
 - % 4 Sadece Online olmak (özel bir neden olmaksızın, çeşitli faaliyetler)
 - % 3 Alışveriş Yapmak
 - % 2 Online Müzayedelere katılmak
 - % 1 Kumar Oynamak
- şeklinde bir dağılım vardır.

Bu araştırmada ABD’de yapılan araştırmayla karşılaştırıldığında; (ABD istatistiklerle çok da farklılık yok. Sadece on-line olmak için seçeneğine % 56 cevap verilmiş. Türkiye’de bu oranın daha düşük olmasının, “yorum farklılığı”ndan kaynaklandığını düşündüğü belirtilmekte. Bunun dışında, E-mail göndermek ABD’de % 49, bizde % 27 çıkmış. Ama diğer konulara bakıldığında, gerek sıralama açısından, gerekse yüzdeler açısından benzerlikler dikkati çekmektedir. Bu araştırmadan yola çıkarak Türkiye ile ilgili bir kaç konu şöyle değerlendirilmektedir:

1. E-ticaret Açısından Bakıldığında,

22 gün içinde katılan 2879 kişiden % 13'ü, online ortamda satın almasa bile, ürünü satın almadan önce online inceleme yapmaktan bahsediyor. % 10 Online Alışveriş yaptığını söylüyor. Üstelik % 3'de günlük alışverişini yaptığını iletiyor.

2. Finans - Bankacılık Sistemlerini Kullanım Açısından Bakıldığında,

% 13 Online Bankacılık kullanıyor. Finans dünyasını takip etmek ise % 11 oranında. Takibin alışverişe -hisse, fon almak- dönüşümü ise % 5.3.

3. Seyahat Açısından Bakıldığında,

% 8 Seyahat bilgilerini takip ediyor. Bunların % 5.3'ü rezervasyona dönüşüyor.

4. İnternet En Çok Ne İçin Kullanılıyor?

e-mail göndermek, web sitelerini gezmek, belli bir bilgiyi araştırmak, haberleri okumak ve işle ilgili konularda araştırma yapmak en başta yer alıyor.

5. Sohbet/Arkadaşlık Anlamında İnternet Kullanımı,

Anketimize katılanların %9'u ICQ benzeri Instant messenger program kullandığını söylüyor. Arkadaş/Sevgili aramak için İnternet'i kullanan kişi sayısı %7, aynı tür ilgileri paylaşan kişileri bulmak amaçlı kullanım %7. Chat odalarında sohbet edenler % 9.

6. Müzik – Video,

Online Müzik dinleyenler % 9. Video yada audio klip dinleyenler % 8 ve Müzik download edenler % 14. [Özalp, 2001]

Ipsos-Reid grubu tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre, Amerika, Kanada, İsveç ya da Hollanda gibi dünyanın en çok gelişmiş İnternet Marketlerinde bile, potansiyel internet kullanıcılarının ancak 1/3'ü interneti kullanıyor. Araştırmalara göre 6 milyarlık dünya nüfusunun ancak yüzde 6'sı internet kullanıyor. Bugün tüm dünyada günlük olarak internete bağlanan kişi sayısı 400 milyondan fazla. Geri kalan insanlar arasında interneti hiç duymamış

olanlar bile var. Ipsos-Reid, başkan yardımcılarında Brian Cruikshank'e göre 'cevabın 2 boyutu var. 'Gelişmiş Ülkelerde, kullanıcı olabilecek bazı insanlar, kullanmak istemiyorlar. Bu insanlar web'de bulunmanın cazip bir nedeni olduğunu düşünmüyorlar. İnternet'in verebileceklerinden ve mükemmelliğinden henüz haberdar olamamışlar. En azından şimdilik. Daha az gelişmiş marketlerde ise, İnternet'e bağlanma imkanları kısıtlı olduğu ya da maliyet yüksek geldiği için bağlanmayan insanlar görüyoruz. Ipsos-Reid araştırmasını 30 ülkede, internete bağlanmayan ve bağlanmayı da düşünmediğini söyleyen insanlar arasında gerçekleştirmiş. En çok belirtilen neden, aşağıdaki tablodan da görülebileceği üzere, 'Gerek yok - % 40', 'Bilgisayarım yok - % 33', 'İlgilenmiyorum - % 25' şeklinde özetleniyor. Daha az gelişmiş ülkelerde, modern altyapı olmadığı için, bağlantı yapma olanakları ve maliyeti en önemli engeller olarak gözükmektedir. Örneğin, Hindistan ve Güney Afrika'nın şehir dışı bölgelerinde yaşayan insanların ancak ¼'ü internete bağlanabilmektedir. Bunları ancak % 10'u yeni kullanıcıdır. Rusya'nın şehir dışı bölgelerinde yaşayanların % 83'ünün hiç internet bağlantısı bulunmamaktadır. Cruikshank'e göre 'Yeni nesiller geldikçe İnternete daha çok insan bağlanacak ve belki çok az kişi internet kullanmıyor olacaktır. Yeni İnternet Dalgasının yakın zamanda, yeniden ve özellikle Batı Avrupa Marketlerinden geleceği tahmin edilmektedir. Cruikshank'e göre 'Bu ülkelerde internet'in daha çok büyümesi sadece bir zaman meselesi. Şu anda bile İnternet kullanıcıları arasında Avrupalı Kullanıcıların yüzdesi her geçen gün daha fazla artmaya başlamış bulunmaktadır. Ipsos-Reid raporuna göre, Malezya, Hindistan, Meksika ve Güney Afrika gibi bazı ülkelerde, internete girmeyi planlayan yüksek sayıda kişi bulunmaktadır. Cruiksand'e göre geçtiğimiz yıl özellikle Nasdaq çerçevesinde yaşanan problemlere rağmen, "İnternet Dünya'nın her tarafında gelişme potansiyeli gösteriyor. Ancak gelişmenin daha önce öngörülen kadar hızlı olmayacağı anlaşılmış bulunmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde 'Web kullanımının artması' için Kütüphane, Okul ve İnternet Cafe'lere çok önemli roller düşüyor. Ipsos-Reid çalışmasının yapıldığı kişilerin % 98'inin TV'u,% 51'inin Cep Telefonu, % 48'inin Ev Bilgisayarı bulunmaktadır. Ancak Aynı grubun internet kullanımını % 36'ıdır

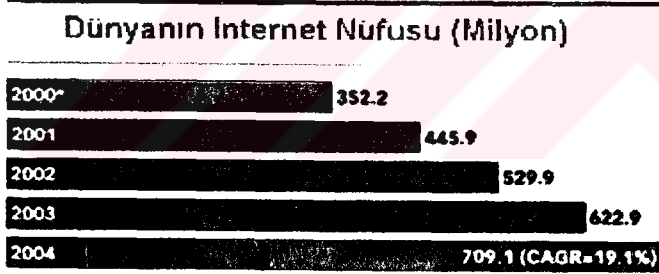
İnternet’i kullanmayı düşünmeyenlerin öne sürdükleri nedenler şöyle:

Gereksiz	% 40
Bilgisayarım yok.....	% 33
İlgimi çekmiyor	% 25
Nasıl kullanacağımı bilmiyorum.....	% 16
Genel olarak Pahalı.....	% 12
Yeterli zaman yok	% 8
Beceremem/çok yaşıyım	% 7
Nasıl alacağımı bilmiyorum	% 3
Bilgisayarım eski model bağlanamıyor...%	2
İçeriği işime yaramıyor	% 2
İşyerinde kullanamıyorum	% 2
İçerik benim lisanımda değil	% 1
ISS bağlantısı pahalı	% 1
Telefon masrafları pahalı	% 1
Diğer	% 4 [Pastore, 2001].

Nobel Ödülleri’nin verilişinin 100. yılını kutlamak amacıyla, Cisco Systems tarafından Princeton Survey Research Associates (PSRA) şirketine yaptırılan araştırmaya 71 Nobel sahibi katıldı. “Eğitim, Yenilikçilik ve İnternet: Nobel Sahipleri Geleceğe Bakıyor” adlı araştırmaya katılan ödül sahiplerinin % 88’i bilgisayar, % 89’u ise İnternet ve e-posta kullanıyor. 34 ülkede yaşayan toplam 259 Nobel sahibi olduğu biliniyor . Araştırmaya katılanların yaş ortalaması ise 72’dir. Araştırmada, Nobel sahiplerine, 2020 yılının İnternet’inin; eğitim, yenilikçilik ve küresel yaşam standartları üzerindeki rolünün ne olabileceği ile ilgili görüşleri alınmıştır. Araştırmadan şu sonuçlara ulaşılmıştır: Nobel sahiplerinin %92’si yetersiz eğitim fırsatlarını ve cahilliği insanoğlunun temel sorunlarından birisi olarak görüyor. İnternet, eğitimi düzeyini arttırmada pozitif etki yaratacak diyenler %87, kütüphanelere, bilgiye ve öğretmenlere daha fazla erişim sağlayacak diyenler %93 ve sanal dersanelerle daha fazla öğrenciye daha fazla öğrenme fırsatı yaratacak diyenler ise %74 oranında. Ödül sahiplerinin %

82'si Internet'in yenilikçiliği hızlandıracağını ve bilimsel verileri geliştireceğini düşünüyor. Internet'in, kendilerinin işlerini hızlandırdığını söyleyenlerin oranı % 69, Internet verimliliğinin artışında büyük rol oynayacak diyenlerin oranı ise % 83. Küresel yaşam kalitesi kategorisinde ise, ödül sahiplerinin %72'si Internet'in yaşam kalitesini arttıracığını, yine %72'si Internet'in az gelişmiş ülkelerin vatandaşlarına daha fazla ekonomik fırsatlar sunacağını tahmin ediyor. Internet, ülkeler arası iletişimini geliştirecek diyenler %93, insanlar ve farklı ülkeler arasındaki sınırları yıkacak diyenler ise %76 oranında. Nobel sahiplerinin endişeleri ise; artan mahremiyet ihlalleri (%65), artan yabancı ayrımı (%51) ve daha fazla politik ve ekonomik eşitsizlik (%44). Toplamda ise, Nobel sahiplerinin %85'i Internet'in kendi iş ve yaşamlarında pozitif bir etki yaratacağını düşünüyor [Bilişim Cumhuriyeti, 21/11/2001].

eMarketer tarafından yapılan araştırmaya göre, dünyadaki Internet kullanıcısı sayısı % 20'lik bir artışla 2001 yılında 445.9 milyona ulaştı.

Kaynak: eMarketer, 2001

©2001 eMarketer, Inc.

www.eMarketer.com

eMarketer analistlerinden Dr. Nevin Cohen, küresel alanda yaşanan ekonomik durgunluğun, insanların iletişim arzularını engelleyemediğini belirterek; “Dünya da daha fazla insan, daha fazla yerden, birbirleriyle iletişim kuruyor, bilgiye kolay ve ekonomik yöntemlerle erişebiliyor. Neden? Çünkü; şimdi, Internet’le, bunu yapabiliyorlar” dedi. eMarketer’ca hazırlanan “eGlobal Report” adlı raporda, gelişmiş ülkelerde Internet nüfusundaki artışta yavaşlamanın, gelişmekte olan ülkelerde ise bir artışın olduğu gözleniyor. Örneğin Latin Amerika’da yıllık %

40'lık bir büyümeye karşılık, Kuzey Amerika'da bu oran % 14,3. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU), Dünya Bankası ve OECD gibi kuruluşlardan elde edilen bilgilerin de desteğiyle hazırlanan çok kapsamlı bir rapor hazırlamışlardır [Bilişim Cumhuriyeti, 01/02/2002].

ABD ve İngiltere'de yapılan son araştırmalar, İnternet kullanıcı sayısındaki hızlı artışın ciddi bir şekilde kesildiğini ortaya çıkardı. NetValue'nun yaptığı bir araştırmaya göre Eylül ayı itibariyle İngiltere'de nüfusun dörtte birinin İnternet'e bağlı olduğu belirlendi. 15 milyon İnternet kullanıcısının bulunduğu araştırmada, Haziran-Eylül arasındaki 1,1 milyonluk bir artışın, geçen seneden bu seneye gözlenen %53'lük bir artışın çok altında kaldığı ortaya çıktı. Geçtiğimiz günlerde Harris Interactive tarafından ABD'de yapılan bir araştırmada da benzer bir sonuç çıkmıştı. Bu araştırmaya göre ise, ABD'deki İnternet kullanıcılarının sayısı geçen seneye göre sadece % 1 oranında arttı. Araştırmaya göre ABD'de 127 milyon yetişkin İnternet kullanıcısı olduğu tahmin ediliyor. Bu arada, NetValue tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre; evden bağlanan bir kullanıcının ziyaret ettiği web sitelerinin sayısı azalırken, aynı kullanıcının her bir web sitesinde ortalama geçirdiği süre arttı. Aynı araştırma Avrupa'da evden İnternet'e bağlanma penetrasyonunun en yüksek olduğu ülkeleri de ortaya çıkardı. Buna göre, Danimarka % 44,6'lık bir oranla birinci gelirken, bu ülkeyi sırasıyla; İsveç (% 40,2), Norveç (% 30,6), İngiltere (% 25,4), Almanya (% 19,5), Fransa (%17,3), İtalya (% 12,7) ve İspanya (% 9,2) takip etti [Bilişim Cumhuriyeti, 12/11/2001].

IBS'in Türkiye'de İnternet, kullanıcıları hakkında yaptığı en son araştırmaya göre, İnternet café'lerin yaygınlaşması ve bedava İnternet erişimi sağlayan pek çok bilgisayar kampanyası, kullanıcı sayısını yüzde 609 oranında artırırken; kullanıcı sayısının 3.7 milyonu bulduğu tahmin ediliyor. Araştırma; yaş, sosyal sınıf ve mekan açısından çeşitlilik gösteren bir profil ortaya koyuyor. IBS Araştırma ve Danışmanlık, Türk İnternet kullanıcıları hakkında yaptığı araştırmaların sonuçlarını açıkladı. 7 İlde Yüz Yüze Görüşmeler Yapılıyor IBS,

son kullanıcı araştırmalarda rastlantısal yönlendirme metodolojisini kullanıyor. Araştırmalar, Türkiye'nin 7 ilinde, 4 ayda bir, İnternet kullanıcılarının evlerine gidilerek yüz yüze görüşmelerle gerçekleştiriliyor ve İnternet kullanıcı kitlesinin değişen profili hakkında bilgi veriyor. ISS'lerin, kayıtlı kullanıcı sayısının 2000 yılı içinde 322 binden, 2.3 milyona ulaştığını açıkladığına işaret eden IBS, toplam kullanıcı sayısının kayıtlı kullanıcıların 1.5 katı olduğunu ileri sürüyor. Ortalama 1.5 milyon kayıtlı kullanıcı rakamının, son kullanıcı sayısını 3.7 milyona ulaştırdığını tahmin ediliyor. 2000 yılı başından itibaren sürdürülen araştırmalara göre, IBS, İnternet café'lerin yaygınlaşmasının, kullanıcı sayısını doğrudan artıran önemli bir faktör olduğunu saptadı. IBS'in Türkiye'de yaptığı son kullanıcılar araştırmasına göre, geçtiğimiz yıldan bu yana önemli artış gösteren İnternet café alışkanlığına paralel olarak kullanıcı sayısı da dikkat çekici biçimde yükseldi. Herkese İnternet Erişimi alabiliyorlardı. Aynı dönemlerde, bedava İnternet erişimi sağlayan pek çok bilgisayar kampanyası düzenlendi. Öte yandan, söz konusu gruba dahil olan bireylerin iş ortamlarından İnternet'e erişim imkanları da daha fazlaydı. Son zamanlarda İnternet café'lerin yaygınlaşmasıyla birlikte kullanıcı kitlesi de büyüdü.

Bu café'lerin,İnternet'e erişmek isteyen herkese hitap etmesi sayesinde hem gençler, hem de daha düşük gelir seviyesine sahip kişiler, Haziran ve Kasım 2000 aylarında gerçekleştirilen araştırmaların sonuçları şöyle:

Haziran Kasım

Ev % 52 % 36,5

İşyeri % 26,4 % 34,7

İnternet café % 27 % 44,9

Diğer mekanlar (örn. arkadaşın evi) % 9 % 18,1

IBS'in kurumsal kullanıcılar araştırmasına göre, İnternet café'lerin artması, işyerinde İnternet kullanımını da artırıyor. Ama C2 (orta gelirliler), D ve E (düşük gelirliler) gruplarına dahil bireyler, işyerinde daha az İnternet kullanıyorlar. Bunun başlıca nedeni ise İnternet café'lerle birlikte kullanıcı profilinde meydana

gelen değişim. Türkiye'deki bir başka değişim ise İnternet café'lerin yaygınlaşmasıyla birlikte İnternet'in daha geniş alanlarda kullanılabilmesi oldu. IBS'in son kullanıcı araştırmasına, Doğu Anadolu'da İnternet kullanımının artması nedeniyle Erzurum da dahil edildi. IBS'in İnternet araştırmaları çerçevesinde İnternet Servis Sağlayıcılar ve bilgisayar distribütörleri ile yapılan görüşmeler, Türkiye'nin doğusunda bilgisayar satışlarının ve İnternet'e bağlanma eğiliminin ciddi biçimde arttığını gösteriyor. Sonuç olarak, Türk İnternet kullanıcısının profili, yaş, sosyal sınıf ve mekan açısından daha geniş bir platforma yayılıyor [Turk.internet.com, 24-01-2001].

Eski adı Andersen Consulting olan yeni ama çok tecrübeli Accenture'ın yaptığı e-ticaret araştırmasına göre, Avrupa İnternet piyasası dengesini gözler önüne seriyor. Andersen Consulting'in üçüncü yıllık Avrupa e-ticaret araştırması olan "Connecting The Dots" adlı araştırma Mayıs-Temmuz ayları arasında, Avrupa'da 550; ABD ise, 60 üst düzey yöneticiyle kendi dillerinde 610 telefonda, 38 yüzyüze görüşme ile yapılmış. Araştırma 16 Avrupa ülkesini kapsıyor. Araştırmanın gerçekleştirildiği ülkeler arasında Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Fransa, Almanya, Macaristan, İrlanda, İtalya, Hollanda, Norveç, Polonya, İspanya, İsveç, İsviçre ve İngiltere var. Araştırmaya göre, Avrupa iş dünyasının şu ya da bu şekilde %97'si e-ticaret'i kullanıyor. Elektronik ticarete dört elle sarılan Avrupa'nın, e-ticaretin küresel lideri olarak ABD'ye meydan okumasına birkaç yıl kaldığını gösteren rapora göre, E-ticaret, şirketlerin çalışma stratejilerine tamamen entegre oldu. Buna göre Avrupa şirketlerinin yaklaşık % 72'si satış ve pazarlama için e-ticaret yapıyor. Bu rakam, geçen sene %53'tü. İkinci önemli kullanım alanı ise, e-tedarik. 1998 yılındaki e-tedarik yapan şirketlerin yüzdesi çok düşük iken, bu rakam müthiş bir ivme göstererek % 47 seviyesine çıktı. E-ticaretin gelişmesini sağlayan nedenler içinde ilk sırayı rekabet korkusu alıyor. Soru yöneltilenlerin % 74'ü, esas gayelerinin rakiplerine ayak uydurmak olduğunu söylüyor. % 63'ü işletim giderlerini düşürmek, yeni gelirler aramak ya da varlıklarını azaltmayı düşünürken % 42'si endüstrilerini yenileme arayışında. Soruları yanıtlayanların %50'si, gelecek 3 yıl

içinde işlerini yeniden düzenleyip hız kazandırmada e-ticaretin etkili olacağı fikrini savunuyor [Erol, 2001].

Nielsen//NetRatings'e göre dünya'daki evden internete bağlanan insan sayısı 500 Milyona yaklaştı. "2001 4.Çeyrek Global İnternet Eğilimleri" raporuna göre, evden internete bağlanan kişi sayısı 498 Milyon. Sadece 4.çeyrekte 24 milyon yeni insan evden internete bağlanmaya başladı. Bu rakam 3.çeyrekte internete ilk defa evden bağlanan kişi sayısı olan 15 milyonun neredeyse 2 katı. Ölçüm Bilimi ve Analitikler Şefi Richard Goosey "Ev ve bireysel internet penetrasyonu ve kullanımı gün geçtikçe büyümeye devam ediyor. Avrupa, Ortadoğu ve Africa (EMEA), Almanya ev kullanımında önde geliyor. Güney Amerika'da Brezilya dominant. Asya-Pasifikte ise Güney Kore önde. Gerçi 4.çeyrekte Singapur'da büyüme artışı yüksek" dedi.Raporda, demografik farklılıklar dikkati çekiyor. Avrupa ve Güney Amerika'da internet erişimi evlerde daha çok. Özellikle evde 35 yaş civarı kişiler yaşıyorsa. Avrupa'da üniversite mezunu erkeklerin bulunduğu evlerden internet erişimi yüksek. Üniversite mezunu erkekler Asya-Pasifik bölgesinde de interneti evden yoğun kullanıyorlar. Ancak bu bölgede bir yaş özelliği yok. EMEA bölgesindeki evlerin 3'de birinde ev bilgisayarları kullanılarak internete bağlanılıyor. Bu rakam ABD'deki rakamın yarısından biraz fazla. 3.çeyrekten 4.çeyreğe geçişte en büyük artışlarFinlandiya, Almanya ve İsviçre'de görülüyor. Güney Afrika'da telefon olan evlerin % 17'sinde internet erişimi de var. Toplamda ise bu rakam % 6. İsveç, % 87'lik bağlantı oranı ile bölgenin en yüksek ülkesi. İtalya, Finlandiya, Almanya ve İsviçre % 6-4 arası artış gösteren ülkeler.Asya-Pasifik bölgesinde (ki Avustralya, Hong Kong, Hindistan, Japonya, Yeni Zelanda, Singapur, Güney Kore ve Tayvan bu bölgede) tek haneli erişim oranına sahip tek ülke Hindistan. Telefonlu evlerin % 14'ünde internet erişimi var. Singapur 3.çeyrekte sağladığı % 6'lık artışla bu bölgede en yüksek penetrasyona sahip eMarketer'e göre, 2001 sonunda tüm dünyadan internete bağlanan kişi sayısı 445 Milyon. Bunun % 27'si olan 119 Milyon kişi ABD'den. 2004'e kadar bu rakam 165.5 Milyon olacak ve dünyanın % 23'ünü kapsayacak.

Sabit Telefonu Olan Aileler Arasında İnternet Erişimi ve Bağlantı Oranı

Ülke	Ev PC'sinden	
	İnternet'e Bağlanan Aileler	Bağlanma OranıRate
Arjantin	20%	55%
Avustralya	51%	77%
Avusturya	38%	70%
Belçika/Lüksemburg	32%	68%
Brezilya	21%	77%
Danimarka	51%	82%
Finlandiya	42%	81%
Fransa	20%	53%
Almanya	35%	72%
HongKong	56%	90%
İrlanda	34%	76%
Hindistan	7%	66%
İsrail	35%	61%
İtalya	34%	80%
Meksika	14%	56%
Hollanda	52%	82%
Yeni Zelanda	52%	84%
Norveç	47%	78%
Singapur	60%	89%
Güney Afrika	17%	59%
Güney Kore	58%	83%
İspanya	18%	48%
İsveç	57%	87%
İsviçre	43%	78%
Tayvan	50%	83%
İngiltere	38%	78%

Kaynak: Nielsen//NetRatings [Pastore,2002].

Türkiye'de hala “kıraathane” statüsünden kurtulamayan internet cafeler zamanla çoğalıyor. Resmi kayıtlarda 2 bin 523 adet görünmesine rağmen, Türkiye genelindeki internet cafe sayısının 10 bine ulaştığı tahmin ediliyor. Daha çok gençlerin rağbet ettiği bu cafelerde her ay yapılan harcama da 14.5 milyon dolar.

Yani, yıllık ciro 175 milyon doları (120 trilyon lira) buluyor. ABD’li Gartner Group’un internetin en hızlı geliştiği ülkeler arasında gördüğü Türkiye’de, kayıtlı internet abonesi sayısı 2.5 milyona ulaştı. Kayıtlı kullanıcıların yanı sıra, işyeri ve internet cafe gibi mekanlardaki kullanım da dikkate alındığında, internetteki Türk nüfusunun 4 milyona yaklaştığı tahmin ediliyor. Özellikle metropoller dışındaki illerde internete açılan kapı durumundaki internet cafelerin sayısının 10 bine ulaştığı tahmin ediliyor. Resmi rakamlarda 2 bin 523 olarak görülen internet cafelerde yapılan aylık harcama 14 milyon dolara (10 trilyon lira) ulaşıyor. Bu harcamanın içine internet bağlantısı için ödenen ücretin yanı sıra, cafelerde yapılan her türlü tüketim de giriyor. Özellikle son bir yıl içinde Anadolu’da hızla yayılan internet kafeler üniversitelerin olduğu il ve ilçelerde yoğunlaşıyor. Bunun yanı sıra Kahramanmaraş, Şanlıurfa gibi doğu kentlerinde de internet cafe sayıları gayri resmi olarak 100’lere ulaşıyor. Özellikle gençler tarafından büyük ilgi gören internet cafelerin bu denli talep görmesinin nedenlerinden en büyüğü de gerek görsel gerek yazılı basında çıkan internet haberlerinden ve reklamlardan kaynaklanıyor.

IBS araştırma şirketi tarafından yapılan araştırmaya göre, bugün ev ve işyerinden internete bağlananların oranı yüzde 63.9. Yani, Türkiye’deki internet kullanıcılarının yüzde 36.1’i internete işyeri ve evlerinin dışından bağlanıyor. İş ya da evleri dışında internet kullananların yüzde 78.8 gibi büyük çoğunluğu internet cafe’lerden, yüzde 22.9 arkadaşların evlerinden, yüzde 4.7’si okuldan, yüzde 2’si de diğer yerlerden internete bağlanıyor. Yapılan araştırmaya göre kullanıcıların gittikleri internet cafelerden internete bağlandıkları yıllık toplam gün sayısı ise ortalama 1-10 gün arasında değişiyor. İnternet cafelerde internete bağlanma oranları, bunların erkek-kadın karşılaştırması şöyle:

1-10 gün bağlananlar: Yüzde 81.5.

11-20 gün internete bağlananlar: Yüzde 13.7.

21-30 gün internete bağlananlar: Yüzde 3.1.

Erkeklerde durum:

Yüzde 81.5'i 1-10 gün internete bağlanıyor.

Yüzde 13.3'ü 11-20 gün internete bağlanıyor.

Yüzde 3.1'i 21-30 gün internet bağlantısı kuruyor.

Kadınlarda durum:

Yüzde 81.4'ü 1-10 gün internet başında.

Yüzde 14.3'ü 11-20 gün internete bağlanıyor.

Yüzde 1.3'ü 21-30 gün internete bağlanıyor.

IBS'in yaptığı araştırmaya göre, internet cafe kullanıcılarının yüzde 72.9'u internet cafelerden internete bağlandıklarında 2 saatten fazla on-line kalıyorlar. Bu kişiler sadece internet bağlantısına ayda ortalama 13.51 dolar (9 milyon 150 bin) ödüyor. Erkeklerin aylık internete bağlanma harcaması 14.01 dolar, kadınlarınki ise 11.75 dolar düzeyinde bulunuyor. İnternete ev ve işyeri dışından bağlananların sayısı 900 bin civarında. Bu kişilerin 700 bini internet kafelerden internete bağlanıyor. Söz konusu 700 bin kişi sadece internet bağlantısı için ayda 10 milyon dolar (6 trilyon 770 milyar) ödeme yapıyor. İnternet cafelerde satılan yiyecek-içecek cirosu da buna eklendiğinde aylık ciro 10 trilyon liraya çıkıyor. İnternet cafe açmanın maliyetinin en az 10 milyar lira dolayında olduğu hesap ediliyor [Turk.internet.com, 06-11-2000].

İnternet pazarına ilişkin araştırmalar yayınlayan www.emarketer sitesi Türkiye'ye yönelik bir habere yer verdi. IBS'in tahminlerine göre 2004 yılında Türkiye'de online harcamanın 600 milyon dolar civarında olacak. Bugüne kadar internet kullanıcılarının sadece yüzde 3.37'si online ticari işlem yapmış durumda. İngiltere'den daha fazla olan nüfusuyla (65.7 milyon) ve hem Avrupa'yla hem de Ortadoğu'yla mevcut jeopolitik bağlantılarıyla Türkiye, potansiyel olarak geniş ve önemli bir pazar. İstanbul merkezli IBS Group'a (<http://www.IBSResearch.com>) göre halen, Türkiye'deki İSS'lerin abone sayısı 2000 yılı sonu itibariyle yalnızca 1.2 milyonla 1.3 milyon arasında olacak yani 14 yaş üstündeki nüfusun yaklaşık yüzde 2.6'sı. IBS'nin tahminine göre, her bir internet aboneliğini iki kişi

paylaşıyor ve 2000 yılı sonu itibariyle Türkiye'deki internet kullanıcılarının toplam nüfusu 2.5 milyona ulaşacak. Bu da yüzde 5'lik bir "nüfuz etme" oranı demek. Solomon Smith Barney gibi kaynaklar, şekilde de görüleceği üzere, bu pazardan biraz daha umutsuz Bu durumun bir numaralı sebebi gelir düşüklüğü. Düşük gelir düzeyleri beraberinde düşük kişisel bilgisayar edinme alışkanlığı ve düşük uzak-iletişim yoğunluğu getiriyor. Bir kişisel bilgisayarın maliyeti Türkiye'de kişi başına düşen milli gelir olan (satın alma gücünü de gözönünde tutarak) 6.200 doların altında birini oluşturuyor. Gelir dağılımı eşitsizliği yüzünden, bir bilgisayarın ortalama bir vatandaşın beş aylık ücretine mal olduğunu savunan IBS'e göre bu gelir dağılımı nüfusun sadece yüzde 14'ünün ev bilgisayarından yararlanmasına izin veriyor. Yaklaşık olarak nüfusun yüzde 30'unun sabit bir telefon hattı var ve nüfusun yüzde 20'sinin cep telefonu var. Türkiye vatandaşlarının ancak yüzde 31'i A, B ve C1 demografiklerine dahil - sosyo-ekonomik guruplar çoğunlukla online. Doğal olarak, Türkiye'deki e-ticaret seviyesi oldukça düşük. 2000 yılı ortalarında internet kullanıcılarının sadece yüzde 3.37'si herhangi bir tip online ticari işlem yapmış bulunuyordu. 2004 yılında ise, IBS'in tahminleri online harcamanın 600.000.000 dolar civarı olacağı, bir başka ifadeyle kişi başına 10 sent olacağı yönünde [Turk.internet.com, 30-10-2000a].

IDC'nin araştırmasına göre, internet kullanıcı sayısı 2002'de 600 milyona ulaşırken, elektronik ticaret harcamaları da büyümeyi sürdürecektir. 2000 - 2001 yılları arasında e - ticaret harcamaları, yüzde 68 oranında artarak 2001 sonunda 600 milyar dolara yükseldi. IDC araştırma kuruluşu Başkan Yardımcısı Carol Glasheen "İnternet dünya çapındaki farklılıkları gidermek yerine, dünyadaki farklı kültürlerin, coğrafyaların, ekonomilerin ve siyasi durumların sanal ortamdaki bir yansıması olmaya başladı" dedi. Glasheen, öte yandan, ülkeden ülkeye değişen ve gelişen internet kültürü nedeniyle, yatırımcıların, ülkeler arasındaki farklılıklara dikkat etmesi gerektiğini söyledi. Araştırmaya göre, Dünya üzerinde internet kullanımı gelecekte de homojen bir yapıya kavuşamayacak. Gerçek dünyadaki gelir uçurumları, sanal dünyada da bir uçurum yaratmaya devam edecek. İnternet dünyasında görülen önemli bir gelişmede, kullanıcıların internete PC dışı araçlarla da bağlanmaya başlaması. Her yaştaki,

her eğitim seviyesindeki ve her meslekten internet kullanıcıları, web TV, avuç içi cihazlar ve cep telefonlarından sanal dünyaya ulaşıyorlar. Ancak, internete ulaşmak konusunda her ülke şanslı konumda değil. Örneğin, Güney Afrika'da yüksek gelir seviyesine sahip ancak 2.3 milyon kişi internete bağlanırken, Afrika'nın genelinde henüz telefon dahi görmemiş milyonlarca kişi bulunuyor ve interneti bilmiyorlar [Turk.internet.com, 13-02-2002].

NetValue, İngiltere'de İnternet'e evden erişen kullanıcıların sayısının 11.5 milyona ulaştığını açıkladı. İnternet'e evden erişen kullanıcıların sayısı 2000 yılında üç milyon artmış. İngiltere'de, İnternet'e evden erişen kullanıcıların yüzde 40'ını kadınlar oluşturuyor. Bir önceki yıl 1.28 milyon olan kadınların sayısı, 2000 yılında 4.5 milyona çıkmış. "Gümüş Sörfçüler" olarak tabir edilen 55 ve yukarı yaş grubu kullanıcıların sayısı ise, 680.000'den 2.24 milyona çıkmış. 14 yaş altı çocukların sayısı ise sadece 600.000'le sınırlı kalmış. Bu figürler .com felaketi ve genel ekonomik durgunluklardan dolayı yatırımlarından endişelenen İngiltere'deki İnternet endüstrisinin güçlenmesine katkıda bulunacak. Ayrıca bu figürler katılımların birkaç yıl önceki iyimser beklentilerle aynı doğrultuda gitmeye devam ettiğini gösteriyor. NetValue'ya göre, büyüme sadece kullanıcı başına değil. İngiliz ev kullanıcıları bir önceki döneme göre, geçtiğimiz Aralık ayında 4.2 oturum fazladan çevrim içi kalmışlar. NetValue'nun yaptığı araştırmada ortaya çıkan bir diğer önemli nokta ise, güvenli büyük markaların artık yaptıkları yatırımların karşılığını görmeye başlamaları. Örneğin, argos.co.uk'nın ziyaretçi sayısı 400.000'in üzerine çıkarken; comet.co.uk'nın ziyaretçi sayısı, bir önceki yıla göre üç katına çıkmış. Bu figürler, gelişmiş mobil İnternet'in gelişi açısından bakıldığında da oldukça olumlu. Toplam İnternet kullanıcılarının yüzde 62'si, yani 7 milyonun üzerindeki kullanıcı aynı zamanda mobil telefona sahip. Daha az sevindirici bir haber ise, araştırma şirketi Gartner Dataquest'ten geldi. Dünya çapındaki PC satışları 2000 yılında yüzde 15 artmış. Bir önceki yıla karşılaştığımızda, 2000 yılı satışları büyük ölçüde yavaşlamış. ABD'de 2000'in son çeyreğindeki satışlar bir önceki yılın sadece yüzde 10 üzerinde çıkmış. İngiltere'de İnternet kullanıcı endüstri tamamen PC pazarına

bağımlı değil. Geçen hafta başına doğru, ONdigital online İnternet servislerine yüz binlerce kullanıcının dijital televizyonları üzerinden bağlandığını açıkladı. Diğer taraftan, bu güzel figürlerin arkasında kalan bazı kötü gerçekler de bulunuyor. Örneğin, NetValue geçen haftanın başında iflas eden Letsbuyit.com'ın Aralık ayında en çok ziyaret edilen 6. genel perakende Web sitesi olduğunu hatırlatıyor. NetValue ev kullanıcılarının İnternet kullanımlarının devam eden büyümesi hakkında herhangi bir neden göstermese de bunda 2000 yılında verilmeye başlanan sınırsız İnternet erişim hizmetleri hiç kuşkusuz önemli bir rol oynuyor. AOL ve LineOne gibi önemli İnternet servis sağlayıcılarının yaptıkları büyük pazarlama kampanyaları, bu büyümenin 2001 yılında da devam etmesini sağlayacağını belirtmektedir [Turk.internet.com, 22-01-2001].

StatMarket tarafından yapılan araştırmaya göre; Arama motorlarının kullanım oranlarında düzenli bir azalma olduğunu ortaya çıkardı. İnternet kullanıcıları arama motorları ve web linkleri yerine daha fazla oranda doğrudan adres girme ya da ayıraç (bookmark) kullanma yoluna gidiyorlar.

Küresel İnternet Kullanım Şekli		
Ziyaret şekli	6/2/2002	6/2/2001
Adres girme/Ayıraç	51.67%	46.07%
Web Linkleri/Arama motorları	47.92 %	52.91%

Kaynak: StatMarket (BC)

Araştırma; HitBox Enterprise, HitBox Commerce ve diğer HitBox e-iş zekası servislerinden yararlanarak dünya çapındaki 125 bin sitenin 80 milyon İnternet kullanıcılarından bir günden elde edilen sonuçlara dayanıyor. 6 Şubat 2002 günü rakamlarına göre İnternet kullanıcılarının % 52'si web sitelerine doğrudan adres girerek ya da ayıraç (bookmark) kullanarak ulaştı. Bu rakam geçen sene % 46 idi. Araştırma sonuçlarıyla ilgili olarak bir basın açıklaması yapan StatMarket'in Başkan Yardımcısı Geoff Johnston web sitelerinde marka yaratma(branding) kavramının başarısına dikkat çekerek "Gittikçe daha fazla sayıda İnternet kullanıcısı nereye gitmek istediklerini biliyorlar gibi gözüküyor" dedi. Sonuçlar ülkeden ülkeye de farklılıklar gösteriyor. Örneğin ABD için bu oran % 58. Bir önceki seneye kıyaslandığında ise karşımıza %50'lik bir sonuç çıkıyor. Aynı

eğilim artışı Almanya ve Japonya'da da gözleniyor. Almanya için sonuçlar bir önceki seneye kıyasla % 63 - % 54 iken Japonya için ise % 71 ve % 60 [Bilişim Cumhuriyeti, 4/02/2002].

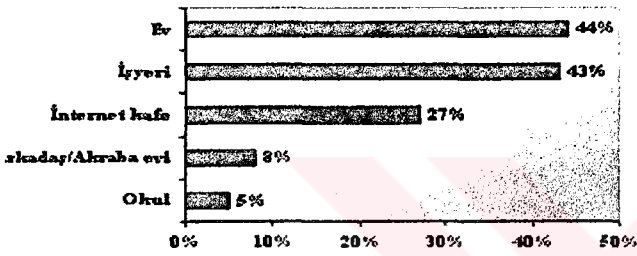
Pew Internet & American Life Project tarafından Mart 2000 – Mart 2001 tarihleri arasında yaptırılan bir araştırmada Internet alanında tecrübesini artıran Amerikan halkının Internet'i daha fazla oranda iş, alış-veriş ve diğer finansal işlemler ile daha “anlamlı” ve içerikli e-posta gönderimi için kullanmaya başladığı sonucunu ortaya çıkardı. Araştırma %57'si Internet kullanıcısı olan 1,501 Amerikalı ile 1-31 Mart 2001 tarihleri arasında yapıldı. Daha önceki araştırma, aynı kişilerle 1–31 Mart 2000 tarihleri arasında yapılmıştı. Bu yıl için kullanıcı oranı ise % 46'ydı. Kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan The Pew Internet & American Life Project, Internet'in; aile, toplum, sağlık, eğitim, şehir yaşamı ve politik hayat gibi konular üzerindeki sosyal etkilerini araştırmaktadır. Araştırmada, ABD'li Internet kullanıcılar daha amaca yönelik, verimli ve özgüvene sahip bir niteliğe büründüğü sonucunu ortaya çıktı. “Getting serious online” başlıklı araştırmaya göre, “online tecrübesini artıran” Amerikan halkı Internet'i artık daha fazla bir oranda iş amaçlı olarak kullanıyor. Araştırmanın ortaya çıkardığı bir diğer sonuç ise ortalama bir kullanıcının Internet'te geçirdiği günlük zamanda azalma gözlenmesi. Analistlerin, “Internet çoğu Amerikalı için ıvır zıvır olmaktan çıktı” diye yorumladığı bu ilgi çekici araştırmadan bazı bölümleri incelendiğinde: Internet'in daha fazla oranda iş amaçlı olarak kullanılmasının temel sebeplerinden birisi olarak Internet'e iş yerinden bağlanma oranının fazlalığı gösteriliyor. Bu arada, Ocak ayında yapılan bir araştırma, Internet'e iş yerinden bağlananların sayısının 2000 yılının Mart ayına göre 43 milyondan 55 milyona çıktığını bulmuştu. Internet'i iş yerinde “iş amaçlı araştırmalar yapmak” amacıyla kullananların oranında da bir artış var. 2000 yılının Mart ayında bu oran % 25 iken, 2001 yılında sonuç % 36 olarak gerçekleşti. Dahası, Internet'in işlerini yapma yeteneğini artırdığını söyleyenlerin oranı da % 44'e yükseldi. Raporda, Mart 2001'de ortalama Internet kullanımı süresinin Mart 2000'e göre yaklaşık 7 dakika azalması da “Kullanıcıların

verimliliği öğrendiği” şeklinde yorumlanıyor [Bilişim Cumhuriyeti,4/03/2002].

Diğer bazı sonuçlar ise şöyle: İnternet kullanıcılarının,

- % 29’u İnternet’ten alış-veriş yapmanın zaman kazandırdığını,
- % 25’i daha az TV izlediğini,
- % 14’ü daha az gazete okuduğunu,
- % 14’ü evde iş yapma süresinin arttığını,
- % 10’u ise iş yerinde harcadığı zamanın arttığını belirtmektedir.

TÜRKİYE KENTSEL İNTERNET ERİŞİMİ, NİSAN 2001

Source : ProCon GfK

ProCon GfK, Türkiye’deki büyük kentlerde İnternet kullanımının yüzde 17 oranında yaygınlaştığını öne sürüyor. İBS’in araştırma ortağı ProCon GfK’in yaptığı araştırmaya göre, evden ve işyerinden erişim sağlayan kullanıcılar hala çoğunluğu

oluştururken yüzde 27’lik bir azınlık ise İnternet Café’leri tercih etmektedir.

ProCon GfK’un yaptığı araştırma [Turk.internet.com,31-05-2001] şöyle: İnternet kullanımının en yaygın olduğu gruplar:

- 18-24 yaş grubu
- A-B sosyo ekonomik grubu
- Erkekler

İngiltere’de yayın hayatına yeni başlayan “Computing Which” adlı dergi için 7 bin kişiyle yapılan bir araştırma ortaya çok ilginç sonuçlar çıkardı. Tüketici Derneği tarafından yapılan araştırmada, İngilizlerin %40’ının İnternet’te sörf yaparken kazayla seks sitelerine uğradıkları ortaya çıktı. Çocuklarıyla birlikte sörf yapan İngiliz ailelerin bu durumdan çok rahatsız olmaları üzerine derneğin, arama motoru şirketleriyle temasa geçtiği bildiriliyor. Aynı dergi için yapılan ikinci araştırmada ortaya çıkan bir başka sonuç ise, sadece İnternet’te faaliyet gösteren perakendecilerin, ayrıca mağazaları olan geleneksel şirketlerden

daha iyi bir müşteri memnuniyeti yakaladığı. 4 bin kişiyle yapılan görüşmeler sonucunda, Amazon % 69'luk bir memnuniyet düzeyiyle ilk sırada yer aldı. Yüksek puan alan diğer B2C siteleri ise; Streets Online ve Books Online. Geleneksel şirketler ise web'de oldukça etkisiz olduğu, örneğin Dixons, sadece %16'lık bir "çok memnunum" cevabı alabilirken, diğer bir geleneksel perakendeci WH Smith de düşük puanla yetinmek zorunda kaldığı belirtilmektedir [Bilişim Cumhuriyeti, 12/11/2001].

Baybul arama motoruna göre, Eylül ayı "en çok arananlar" sonuçlarında "seks" ilk kez geçildi. Baybul'dan yapılan açıklamaya göre ilk beş sıra şu şekilde oluştu; derin devlet (% 4,9), usame bin ladin (% 4,7), etnik terör (% 4,21), uluslararası terör (% 3,23) ve sex (% 3,22) Baybul'dan yapılan açıklamada "Türk internet kullanıcısı bugüne kadar Türkiye ve dünyada yaşanan hiç bir olay karşısında göstermediği ilgiyi Amerika'da yaşanan korkunç terör olayına gösterdi" denildi [Bilişim Cumhuriyeti, 07/11/2001].

Dünyaca ünlü Netcraft Web Sunucusu Ölçümü'nün (Netcraft Web Server Survey) Aralık ayı sonuçlarına göre, 1995 yılından beri yapılan ölçümler, İnternet'teki toplam web sunucularının sayısının ikinci kez azaldığını ortaya çıkardı. Daha önceki azalma, 2001 yılının Ağustos ayında gerçekleşmiş, buna sebep olarak da; dev barındırma (hosting) şirketlerinin başarısızlıkları ve iş modellerini değiştirmeleri ile Code Red virüsü olarak gösterilmişti. Ağustos ayı sonrası ise daha önceki büyüme trendi devam etmişti. Küçülmeye rağmen, İnternet'te 36,276,252 adet site bulunduğu tesbit edildi. Bu arada, bir başka İnternet şirketi Netimperative ise Avrupa'nın en büyük dört İnternet kullanıcısı ülkede en fazla aranan kelimeyi açıkladı. İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya için dünyaca ünlü arama motoru Altavista'nın sıralamasına göre bu kelime "sex" çıktı. Ülkelerin, "sex" harici diğer kelimelerde pek ortak yanlarının olmadığı da görüldü. Araştırmaların detaylarını incelendiğinde:

Netcraft'ın, düzenli olarak yaptığı ölçümler, "http" (web) servisi veren sunucuların toplanıp sistematik bir şekilde "yoklanması" temeline dayanıyor.

Öyle ki, bu yoklamalara geçtiğimiz Aralık ayı içerisinde tam olarak 36,276,252 sunucu cevap vermiştir.

1995'ten bugüne site sayıları	
Aralık 2001	36,276,252
Aralık 2000	25,675,581
Aralık 1999	9,560,866
Aralık 1998	3,689,227
Aralık 1997	1,681,868
Aralık 1996	603,367
Ağustos 1995	18,957
Kaynak: Netcraft	
	(BC)

Netcraft Web Sunucusu Ölçümü, sadece site sayılarını bulmuyor, hangi web sunucularının da kullanıldığını belirliyor. Sonuçlar, pazar paylarının belirlenebilmesi açısından, endüstride en güvenilir kaynak olarak gösteriliyor. Netcraft Web Sunucusu Ölçümü'nde geçen yaşanan küçülmenin temel sebebi olarak alan adlarının kayıtlarının yenilenmeyişi gösteriliyor. Özellikle 1999 yılının son aylarında gözlenmeye başlanan "Alan adı simsarlığının" sonucu alınan ve "elde kalan" alan adlarının iki yıllık sürelerinin dolması Aralık ayına rastlıyor. Öyle ki, yılın ilk çeyreklerinde alan adı sayılarında artış gözlenirken, Ekim-Kasım ve Aralık aylarında 130 bin alan adının kaydının yenilenmediği belirtiliyor. Yine alan adı alma çılgınlığının 2000 yılında had safhaya ulaştığını düşündüğümüzde, 2002 yılı boyunca toplam site sayısında gözlenecek değişimler de ayrıca merak konusu. Yine, yeni ilan edilen alan adlarının da etkisinin ne olacağı bir başka merak konusu. Geçtiğimiz ay sadece Register.com'da "Park ettirilmiş" alan adlarının sayısının 300 bin azaldığı söyleniyor. Alan adlarının sayısı ile web sunucularının sayısı arasında kesin bir ilişki yok. Alınan bir alan adı kullanılmıyor olduğu gibi, bir alan adı, alt alan adlarıyla birden fazla siteye olanak sağlayabiliyor. Alan adları ile web sunucuları sayısı arasındaki ilişkinin ilerideki aylarda daha net olarak ortaya çıkması bekleniyor. Web sunucuları pazarında ise Apache'nin liderliği sürüyor. Apache web sunucusu ile çalışan sitelerin oranı, bir önceki aya göre % 0,31 oranında azalarak % 56,50'ye düşmesine rağmen, % 1,01'lik bir artış yakalayarak % 30,75'lik bir orana yükselen Microsoft web sunucularını geçmeyi sürdürdü. Netcraft Web Server Survey, barındırma pazarındaki gelişmeleri ve trendleri de yorumluyor. Bu arada, ünlü İngiliz İnternet şirketi Netimperative' de, Avrupa'nın en büyük İnternet kullanıcısı olan

dört ülkesinde en çok hangi kelimelerin araştırıldığını Altavista'ya sordu. İşte sonuçlar [Bilişim Cumhuriyeti, 04/01/2002].

Avrupa'nın en büyük dört internet kullanıcısı ülkesinde en çok ne arandı?				
Sıra / Ülke	İngiltere	İtalya	Almanya	Fransa
1	Sex	Sex	Sex	Sex
2	Cheap flights	Ringtones	Routeplanner	MP3
3	Free downloads	Chat	MP3	SMS
4	Ringtones	Weather	Chat	Yellow Pages
5	News	Job adverts	SMS	Chat
6	BBC	MP3	Weather	Weather
7	Bin Laden	SMS	Online phonebook	Calender
8	Maps	Horoscopes	Morpheus	Jobs
9	Jobs	ecards	Gina Wild	Games
10	MP3	games	Used cars	Horoscope

Kaynak: Netimperative

(BC)

Çin Ulusal İnternet Uygarlığı Projesi, adındaki bir örgüt, porno içermeyen web sitelerine ödül veriyor. Proje yetkililerince yapılan açıklamada: "Portal'ler sex'siz olamaz diye bir saplantı var." denildi. Siteler, China Telecom tarafından düşük ücretle barındırılma ödülü kazanıyorlar. Çin sadece porno ile değil, satanizm ve batıl inançlarla da mücadele ediyor. Öte yandan, Legal Daily adlı gazetenin bildirdiğine göre, Çin'de 27 yaşında Lin Kican adında bir hacker, geçtiğimiz Aralık'ta bir siteyi "kırarak" hükümet aleyhtarını bildiri yerleştirdiği için 2 yıl hapis cezasına çarptırıldı [Bilişim Cumhuriyeti, 27/10/2001].

The New Zealand Herald'ın yazdığına göre; Yeni Zelanda'da, çocuklar için korsan olarak toplanan ve CD ile satılan oyunlardan birisinin içinden, çocuk pornosu sitesine İnternet bağlantısı çıkınca polis alarma geçti. Yerel İSS'lerden siteye olan erişimin engellenmesi istendi. Noel öncesi dergi reklamları desteğiyle satılan ve korsan olduğu belirtilen CD'lerin üreticisi olduğu sanılan bir şahıs polislerce tüm ülkede aranıyor. Şahsın, bu işi kasıtlı olarak yapıp yapmadığı ise henüz bilinmiyor. Yetkililer ebeveynlerin çocuklarının İnternet aktiviteleri hakkında daha fazla ilgili olmaları gerektiğini belirterek, bilgisayarları yatak odasına değil de, oturma odası gibi tüm aile üyelerine açık yerlere koymayı öneriyorlar(The New Zealand Herald) [Bilişim Cumhuriyeti, 31/12/2001].

Sidney Üniversitesi, Uygulamalı İnsan Davranışları Bölümü tarafından, İngiltere, ABD ve Avustralya'da yapılan bir araştırmada; telefon ve internet hatları üzerinden kurulan ilişkiler ele alındı. Araştırmaya göre dil, din, kültür ve ülke farkları online arkadaşlıkta değişik davranış modellerine yol açmıyor. Ama kadın ve erkek arasında önemli davranış farkları var. Kadınlar yüz yüze ilişkide nasıl davranıyorsa internet ilişkilerinde de aynı davranıyor. Erkekler ise çok daha içten pazarlıklı ve gerçeği yansıtmadıkları ortaya çıkmıştır. İşte on line ilişkide kadın-erkek karşılaştırması: Araştırmalar, internet arkadaşlığında kadınların erkeklere oranla daha samimi ve dürüst olduğunu gösteriyor. Nette her 10 erkekten 6'sı yalan söylüyor. Erkekler internette dürüst davranmıyor. Hemen hemen hepsi evli olduklarını gizliyorlar. 10 erkekten 6'sı meslekleri, yaşları ve ekonomik durumları konusunda chat arkadaşlarına yalan söylüyor. Bir çoğu ancak yakalandıklarında yalanlarını itiraf ediyorlar. Kadınlar erkeklere oranla çok daha samimi. İnternette chat yapan kadın, yaşını, mesleğini ve ekonomik durumunu gizlemek ihtiyacını hissetmiyor. Kadınların tek gizlediği şey isimleri. Kadınlar yüz yüze söyleyemedikleri her şeyi on line ilişkide rahatça söylüyor. Eşleri ya da erkek arkadaşlarıyla ilgili sorunları, iş hayatları, aile sorunları, hayalleri, beklentileri vs...Erkekler on line arkadaşlarıyla tanışma konusunda kadınlara oranla daha cesur. Yaşları 18-35 arası değişen 3 bin erkekten yüzde 70'i chat yaptığı kişi ile tanışmak istiyor. Kadınların sadece yüzde 20'si chat ilişkisini yüz yüze tanışmaya kadar götürebiliyor. Düşünülenin aksine kadınlar yaşlarını da gizlemiyor. Kadınlar yardımseverlik açısından da erkeklere fark atıyor. Konuştuğu kişinin sorunlarını çözmeye çalışıyor. Önerilerde bulunuyor. On line ilişkide erkekler için seks, para ve menfaat önem taşıyor. Kadınlar daha maneviyatçı. Kadınlar on line ilişkide cinsiyet farkı gözetmiyor. Hemcinsleriyle de arkadaş olabiliyor. Oysa erkekler cinsellik içermeyen ilişkilere sıcak bakmıyor. Sonuç vermeyen, ete, kemiğe bürünmeyen ilişki erkeğe cazip gelmiyor. Erkekler cinsellik dışında, otomobil ve spor konusuna ilgili. İlk buluşma teklifi genellikle erkekten geliyor. 18-25 yaş arası kadınlar romantik arkadaşlık istiyor. Bu yaş grubundaki erkekler ise seks peşinde.30-45 yaş arasında evlilik problemleri öne çıkıyor. Kadınlar koca, erkekler macera arıyor. 45 yaş geçince chat'a olan ilgi azalıyor.

Ayaz, "Ch@t Geyikleri, Kafesteki Şempanzeler" konulu araştırmasında yaptığı gözlem ve deneyimlerden yola çıkarak, internet kullanıcılarına ilişkin farklı yorumlamalarda

bulunmaktadır. Ayaz'a göre insanlar küresel-evrensel despotik sistemin bunaltıcı gerçekliğinden kaçarken, aynı sistemin lokal-minimal despotik ve nevrotik tezahürü olan sanaliyete sığınıyor. Bazı güdülerimizin günlük gerçek yaşamda bir karşılığı olmayınca, sanal dünyada bu boşluk giderilmeye çalışılır! Bu da bir tür gerçeklerden kaçıştır ki, zamanla psiko-sosyo patolojiye dönüşme riski taşır. İnsanlar düşüncelerini, duygularını, kaygılarını, sıkıntılarını, sorunlarını, beklentilerini paylaşacak sanal arkadaş ya da dostlar arıyorlar. Gerçek dünyadan, gerçek dünyanın insanın üzerine bir karabasan gibi çöken sorunlarından sanal dünyanın yanılmalı gerçekliğine kaçış kronikleştiğinde, yanılma, sürece yayılan yanılıklar zincirine dönüşebilir ve bu da psikopatolojiye yol açabilir. Chatleşmenin altında yatan nedenlerden biri de iletişimsizliğin getirdiği iletişim kurma isteği ve temelinde cinselliğin yattığı arayıştır. Bekar ya da eşinden ayrılmış insanlar karşı cinsle iletişim ve ilişki kurma amacıyla, evli insanlar eşler arasındaki sorunlar, mutsuzluk, değişiklik ve heyecan arayışıyla, iletişimsizlik sorunu yaşayan gençler camının ardına kendilerini saklayarak, bu tür iletişim daha kolay ve sorunsuz olduğu için chati tercih ediyorlar. Sonuçta bir çeşit bastırılmış sanal başkaldırısı ve boşalmasını yansıtırken, aynı zamanda bu başkaldırısız boşalmanın boşunluğunu da gösterir. Chatçiler toplumsal sistem karşısında nesneleşmeye, atomize ve izole bir yaşamı da içselleştirmeye başlarken, tükenmeyi ve hiçleşmeyi de kabullenmiş, sistemim isteklerini gerçekleştirmek için verilen toplumsal rollerle özdeşleşmeyi de mutluluk saymaya/sanmaya başlamıştır. Chat, biraz dürtüklenerek, biraz sırtı sıvazlanarak mekanik gerçek dışı-sanal dünyaya boşaltılan bilinçaltının/bilinçdışının aslında burada da yeniden denetim altına alınmasıdır. İnsanlar gerçek yaşamda kuramadıkları iletişim ve ilişkileri sanal dünyada kurmak isterlerken, gerçek yaşamdaki arkadaşlarından, dostlarından oluşan sosyal çevrelerinden de uzaklaşma riskiyle karşı karşıya kalıyor, hatta kendi içlerindeki insandan da uzaklaşabildiklerine dikkati çekmektedir.

Dünyada, şu anda 400 milyon civarında kullanıcı, 30 milyonu aşkın alan adı, 20 milyon civarında web, 100 milyon civarında internete sürekli bağlı bilgisayar, 2,5 milyar civarında web sayfası var. Türkiye'de ise 1 milyona yakın abone, 2 milyon civarında kullanıcı, 100 bin civarında sürekli bağlı bilgisayar, 25 bin civarında alan adı ve 15 bin civarında web olduğunu tahmin edilmektedir. Yurt dışında TR

dışında var olan weblerin sayısını bilmiyoruz. Kabaca, Türkiye dünya İnterneti'nin %0.5'inden daha küçük. Dünyada geniş bir yelpazede ABD'den Kore'ye, Singapur'dan İrlanda'ya ülkeler, İnternet'in hayati önemini kavramış, Ulusal eylem planları yapmışlar, çeşitli mekanizmalar kurmuşlar, İnternetin ekonomide yerini artırıcı, iş gücünü bu teknolojilere göre yetiştiren, e-ticaretin önünü açan çabalara bilinçli bir şekilde girmişlerdir. Boğaziçi Üniversitesi (BÜ) Rektörü Prof Dr. Sabih Tansal İnternetin sanayi devrimine eşdeğer bir devrim yarattığına dikkat çekerek, "Sanayi devrimini kaçıran ülkemizin İnternet devrimini de kaçırmaya tahammülü yoktur" diyerek, Bu konuda bir ulusal eylem planına da ihtiyaç bulunduğunu vurgulamaktadır [Mete, 2000] .

Günümüzde, özellikle İnternet teknolojisinin bilişim toplumuna gitmede hız kazandıran bir öge olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle Türkiye'de hızla yaygınlaşan İnternet teknolojisinin eğitim ve sosyalleşme üzerindeki etkilerine yönelik araştırmaların yapılması gerekmektedir [Baran ve arkadaşları, 2001; Alkan, Tekedere 2001; Gürol, Sevindik 2001]' de belirttikleri gibi bu konuda yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle eğitim ve sosyalleşme açısından İnternet kullanımını sosyolojik olarak ele alan bu araştırma tasarlanıp gerçekleştirilmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın amacı, problemleri, evren ve örnekleme, sayıtları, sınırlılıkları ve hipotezleri ortaya konulmuştur. Araştırma, bir konu ya da duruma ilişkin varolan durumu ve ilişkileri saptayan araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir.

İlk olarak üniversitelerde yaygınlaşan, daha sonra işyerleri ve evlere giren internet, bu özelliği ile genç nüfus tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. Dünyanın bir çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de genç nüfus, yoğun internet kullanıcıları arasında yer almaktadır. İnternet kullanıcılarının %87,6'sını 30 yaş ve altındaki genç kesim oluşturmaktadır [Andersen Araştırma Grubu, 2001 s:97-98]. Şu anda interneti kullanan bu genç nüfusun gün geçtikçe yaşının ilerlemesi ile yeni yetişecek kuşakların da interneti kullanımı sayesinde, internet kullanıcılarının yaş profili genişleyecektir. Bu nedenle internet, toplum ve eğitim konusu üzerinde gerçekleştirilecek araştırmaların ilk olarak genç ve eğitilmiş nüfusu dikkate alınarak temellendirilmesi gerekir. Bu alanda yapılan araştırmaların büyük bölümünün iş dünyası ile ilgili ya da doğrudan eğitimle ilgili olduğu görülmüştür. Eğitim ve sosyalleşme açısından internet kullanımı ile ilgili araştırmaların çok az sayıdadır. Bu alanda yapılacak araştırmaların sosyal bilimler literatürüne katkı sağlayacağı muhakkaktır.

Ülkemizde internet konusuyla ilgili sosyal bilimler alanında yapılan çalışmaların henüz yeterli düzeye erişmediği söylenebilir. Bu nedenle konuyu ele alan kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bütün bunlar göz önüne alınarak araştırma sorularını belirleyebilmek için dört aylık bir ön çalışma yapılmıştır. Ön çalışma sırasında internet ve bilgisayar konusuyla ilgili ulaşılabilen çeşitli araştırmalar incelenmiştir. Bu ön çalışmalardan yola çıkarak demografik, eğitim-öğretim, sosyalleşme ve oyun kavramları değerlendirilmiş olup bu konularla ilgili önce 40 civarında soru belirlenmiştir. Daha sonra bu

sorular değerlendirilerek 150 civarında soru oluşturulmuştur. Bu sorular uzman görüşlerinden yola çıkarak gereken düzeltmelere gidilmiştir. Daha sonra bunlar bir daha analiz edilerek soru sayısı 100'e düşürülmüştür. Bu sorulara son şeklini verebilmek ve anlaşılabilirliğini ölçebilmek için tekrar uzman görüşlerine başvurulmuştur. Arkasından örneklem gruplarına eşdeğer kişilerle, ilgili ortamlarda iki pilot çalışma yapılmıştır. Bu uygulamalardan elde edilen sonuçlar ışığında bazı sorular düzeltilmiş bazı sorular ise araştırma dışında tutularak Ekte sunulan 72 soruluk "Bilgisayar ve İnternet Dünyası" anketi oluşturulmuştur. "İnternette Neler Yapıyoruz?" anketi ise A.B.D yapılan bir araştırmadan uyarlanarak Türk.internet.com. sitesinde gerçekleştirilen online araştırmadan alınmıştır. Araştırma sonuçları A.B.D. ve online çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre üçlü bir karşılaştırmaya gidilerek değerlendirilmiştir. Diğer yandan anket sorularını açık uçlu sorularla kontrol edebilmek ve araştırmaya derinlik kazandırmak amacıyla da 15 açık uçlu görüşme sorusu hazırlanmış ve uygulanmıştır.

2.1. Araştırmanın Amacı

Türkiye'de internet kullanımı, özellikle eğitim alanında yeni imkan ve ortamların gelişimini sağlamıştır. Eğitim/öğretim program ve uygulamaları bu imkan ve uygulamalar çerçevesinde yeniden düzenlenmektedir. İnternet kullanımı sadece eğitim alanında değil, diğer alanlarda da giderek yaygınlaşmaktadır. Sosyalleşme açısından yeni ilişki biçimleri ve davranış alışkanlıkları edinilmekte, internet gündelik yaşantıda bu anlamda yeni gelişme ve sorunları da beraberinde getirmektedir. Eğitim ve sosyalleşme açısından internet kullanımının söz konusu gelişme ve sorunlarını ortaya koymak araştırmamızın başlıca amacıdır.

2.2. Araştırmanın Problemi

Günümüzde, hayatımızın her alanında geçmişe oranla teknolojik gelişmeler etkisini daha fazla hissettirmektedir. Özellikle bilgisayar ve internetin yaşamımız üzerinde etkileri yoğunlaşmaya başlamıştır. Bu alanda kuruluşlar ve bireyler bir takım problemlerle

karşılaşmaktadırlar. İnternetin eğitim sürecinde kullanım biçimi, İnternet ortamlarındaki bilgi kaynaklarının güvenilirliği, İnternet kullanımından kaynaklanan bağımlılık, İnternetin iletişim ve sosyalleşme sürecinde etkilerinin boyutları başlıca problemleri teşkil etmektedir.

2.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, İstanbul'daki Eğitim Fakültelerinde eğitim gören öğretmen adayları ile kütüphane ve internet kafe ortamlarında internet kullanan gençlik oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesindeki Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim dalında 2001-2002 öğretim yılında öğrenim gören 185 üniversite öğrencisiyle, Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü Merkez Kütüphanesindeki İnternet Kullanım Merkezi İle Kadıköy ve Ümraniye İlçesinde ulaşılan on iki internet kafedeki 102 internet kullanıcısı oluşturmuştur.

Genel olarak örneklem büyüklüğü ile ilgili olarak korelasyon çalışmalarında en az 30 kişinin, deneysel araştırmalarda her grupta en az 15 birimin bulunması istenir. Survey çalışmalarında ise büyük alt grupta 100 birimin, her bir küçük alt grupta ise 25-30 birimin bulunması uygundur [Bailey,1987; Borg ve Gall 1989; Balcı,2001:103]. İnternet kafelerdeki internet kullanımı ve sanal-sosyal ilişkiler:Ankara örneği araştırmasını gerçekleştiren [Baran ve Kuloğlu,2001]'de 23 internet kafeden 245 kişi üzerinde çalıştıkları görülmüştür.

Araştırma kapsamında, Fen Bilgisi Öğretmenliğinde öğrenim gören 2,3,4 sınıf öğrencilerinden 71 kişi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde öğrenim gören 2,3,4 sınıf öğrencilerinden 61 kişi, Bilgisayar Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 1,2,4 sınıf öğrencilerinden 53 kişi tesadüfi(random) örnekleme metoduna göre belirlenmiştir.

Böyle bir örnekleme seçilmesinin temel amacı, bilgi toplumunun mimarları olacak öğretmen adaylarının, bilgisayar ve internette neler yaptıklarını ve nasıl etkilendiklerini belirleyebilmektir. Bu nedenle temelde araştırma alanımızı Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşturmuştur. Ayrıca üniversite gençliğinin ve üniversite dışındaki gençlerin bilgisayar ve internete karşı ilgilerini, kullanım alanlarını ve etkilenme düzeylerini belirleyebilmek amacıyla, serbest zaman değerlendirme alanı olarak gördüğümüz, Üniversite kütüphanesindeki internet kullanım merkezindeki 54 kişiyi yine yoğun olarak gençlerin internet kullanmak için gittikleri Kadıköy ve Ümraniye ilçesindeki toplam 12 internet kafeden 48 kişi örneklem grubuna dahil edilmiştir.

Bilim alanı temelde, Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri olmak üzere iki kategoriye ayrıldığı için araştırmanın örneklemini Eğitim Fakültesinin, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilimler Öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencileri oluşturmuştur. Bilgisayar Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin seçilmesinin temel nedeni ise araştırmaya konu olan bilgisayar ve internetle doğrudan ilişkili bir alan olmasındandır. Bu grubun seçilmesindeki nedenlerden biri de mesleğin içindeki insanlarla o teknolojiyi kullanma ihtiyacı duyan insanları ve grupları karşılaştırabilme amacından kaynaklanmıştır. Bilişim çağında insanlar gerek meslek alanlarında gerekse serbest zamanlarında yoğun olarak bilgisayar ve internet kullanmaktadırlar. Bu nedenle bilgisayar ve internetin kullanım özelliklerini belirlemek amacıyla üniversite kütüphanesindeki ve özel internet kafelerdeki kullanıcılarda araştırma alanının bir bölümünü oluşturmuştur.

2.4. Araştırmanın Sayıltıları

Bu araştırmanın temel sayıltısı “Öğretmenler adayları ve serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılar ankette gerçek görüşlerini yansıtmışlardır” şeklindedir.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, İstanbul Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsünde öğrenim gören 185 üniversite öğrencisi, 2001-2002 eğitim-öğretim yılı, “Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsünü Merkez Kütüphanesindeki İnternet Kullanım Merkezinden” 55 kişi ile Kadıköy ve Ümraniyedeki internet kafelerdeki 48 kullanıcı, ile sınırlıdır.

2.6. Araştırmanın Hipotezleri

Bu araştırmanın temel hipotezi, “İnternet kullanıcılarının, boş zaman değerlendirme alışkanlıkları, internet kullanım özellikleri, sosyalleşme, internetten kaynaklanan sorunlar, bilgisayar ve internet üzerinden eğitime ilişkin çeşitli özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” biçiminde oluşturulmuştur.

Araştırmada, eğitim ve sosyalleşme açısından internet kullanımına ilişkin özellikleri ortaya çıkaracak nitelikte kurulan hipotezlerden birkaçı aşağıdaki gibidir:

-İnternet kullanıcılarının, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini nereden edindikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

-İnternet kullanıcılarının, okuldan öğrendikleriyle internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

-İnternet kullanıcılarının, internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

-İnternet kullanıcılarının, internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

-İnternet kullanıcılarının, internetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

-İnternet kullanıcılarının, internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

-İnternet kullanıcılarının, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

-İnternet kullanıcılarının, internet ortamında yeni arkadaşlıklar edinip, onları gerçek yaşama taşımaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2.7. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma sürecinde, veriler Ek-A, Ek-B ve Ek-C' deki veri toplama araçlarıyla toplanmıştır. Araştırmada veri toplamaya ilişkin uygulamaların tamamı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırma sırasında elde edilen veriler, araştırmanın problemi ve hipotezleri doğrultusunda analiz edilip, tablolaştırılmış, açıklanmış ve yorumlanmıştır. Veriler internet kullanım amaçları, eğitim ve sosyalleşme, yeni bir sosyalleşme, oyun, cinsiyet ve sanal dünya başlıkları altında ele alınmıştır.

Araştırma eğitim ve sosyalleşme açısından internet kullanımına yönelik bir tarama niteliği taşıdığından ağırlıklı olarak yüzdeler analizleri kullanılmıştır. Ayrıca, araştırmada bir takım değişkenler açısından ilişkiler saptanmaya çalışıldığından Kaykare tekniğine yer verilmiştir.

Anketler, bilgisayarda SSPS for WINDOWS Release 10.0 programıyla değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Olgusal Durum

Bu araştırma, genç nüfusa yönelik bir araştırma özelliği taşımaktadır. Bu başlık kapsamında ilk olarak araştırmaya katılan grupların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, internet kullanım sıklıkları, internet kullanım biçimleri, internet kullanım amaçları ortaya konulmuştur.

3.1.1. Yaş

Tablo III. 1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaş dağılımı

Bölüm			Yaş		Toplam
			16-20	21-25	
Bilgisayar Öğretmenliği	Sayı		26	27	53
	%		49,1%	50,9%	100,0%
	%		48,1%	20,6%	28,6%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Sayı		11	51	62
	%		17,7%	82,3%	100,0%
	%		20,4%	38,9%	33,5%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	Sayı		17	53	70
	%		24,3%	75,7%	100,0%
	%		31,5%	40,5%	37,8%
Toplam	Sayı		54	131	185
	%		29,2%	70,8%	100,0%
	%		100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 1' de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu %70.8'i 21-25 yaş grubunda %29.2'si ise 16-20 yaş grubunda yer almaktadır. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %49,1'i 16-20 yaş grubunda %50,9'u 21-25 yaş grubunda yer alırken, Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %17,7'i 16-20 yaş grubunda %82,3'ü 21-25 yaş grubunda olup, Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin ise %24,3'ü 16-20 yaş grubunda %75,7'si 21-25 yaş grubundan oluşmaktadır. Üniversite öğrencisi genç öğretmen adaylarının üçte ikisine yakını 21-25 yaş grubundadır.

Tablo III. 2. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaş dağılımı

Grup		Yaşınız?					36 yaşından büyük	Toplam
		15 yaşından küçük	16-20	21-25	26-30	31-35		
Üniversite kütüphanesi	sayı		20	25	6	2	1	54
	%		37,0%	46,3%	11,1%	3,7%	1,9%	100,0%
Cafe	sayı	1	21	14	4	3	3	46
	%	2,2%	45,7%	30,4%	8,7%	6,5%	6,5%	100,0%
Toplam	sayı	1	41	39	10	5	4	100
	%	1,0%	41,0%	39,0%	10,0%	5,0%	4,0%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %41’i 16-20 yaş grubu %39’u 21-25 yaş grubundandır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %46,3’ü 21-25 yaş grubunda %37’u 16-20 yaş grubunda, %11,1’i ise 26-30 yaş grubunda yer alırken, İnternet kafe kullanıcılarının %45,7’si 16-20 yaş grubunda, % 30,4’ü 21-25 yaş grubunda, %8,7’si 26-30 yaş grubunda, %6,5’i 31-35 yaş grubunda, % 6,5’i 36 yaşından büyük, %2,2’si ise 15 yaşından küçüktür. İnternet kafe kullanıcılarının yaklaşık beşte dördü 16-25 yaş aralığındadır.

Tablo III. 1 ve Tablo III. 2’deki her iki tablodaki bu dağılımdan, gerçekleştirilen araştırmadan ağırlıklı olarak 16–25 yaş grubu, gençliğin bilgisayar ve internet kullanım alanlarına yönelik genel özelliklerinin ortaya çıkmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

3.1.2. Cinsiyet

Tablo III. 3. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet dağılımı

Bölüm	Cinsiyetiniz	Cinsiyetiniz		Toplam
		erkek	kadın	
Bilgisayar Öğretmenliği	Sayı	38	15	53
	%	71,7%	28,3%	100,0%
	%	38,0%	17,6%	28,6%
sosyal bilgiler Öğretmenliği	Sayı	35	27	62
	%	56,5%	43,5%	100,0%
	%	35,0%	31,8%	33,5%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	Sayı	27	43	70
	%	38,6%	61,4%	100,0%
	%	27,0%	50,6%	37,8%
Toplam	Sayı	100	85	185
	%	54,1%	45,9%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 3'te görüldüğü gibi Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısı, %54,1'i bay yarısı %45,9'u bayandır. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %71,7'si bay %28,3 bayan; Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %56,5'i bay %43,5'i bayan olup, Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %38,62'si bay %61,4'ü bayanlardan oluşmaktadır

Tablo III. 4. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların cinsiyet dağılımı

Grup	Cinsiyetiniz nedir?	Cinsiyetiniz		Toplam
		erkek	kadın	
Üniversite kütüphanesi	Sayı	39	15	54
	%	72,2%	27,8%	100,0%
	%	45,9%	88,2%	52,9%
Cafe	Sayı	46	2	48
	%	95,8%	4,2%	100,0%
	%	54,1%	11,8%	47,1%
Toplam	Sayı	85	17	102
	%	83,3%	16,7%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %83,3'ü bay, %16,7'si bayandır. Üniversite kütüphanesinden katılanların %72,2'si bay, %27,8'i bayandır. İnternet kafeden katılanların ise %95,8'i bay, %4,2'si bayandır.

Tablo III. 3' göz önüne alındığında, öğretmen adaylarının araştırmaya katılımı her iki cinsiyet açısından birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Bu nedenle araştırma sürecinde her iki cinsiyet açısından önem taşıyan bulgulara ulaşılabileceği düşünülmektedir. Tablo III. 4' göz önüne alındığında serbest zaman değerlendirme alanlarında bayların yaklaşık beşte dört oranında olduğu ortaya çıkmaktadır. Buradan özellikle bayanların serbest zaman değerlendirme alanlarında bilgisayar ve interneti kullanmayı baylardan daha az tercih ettikleri söylenebilir. Bunun nedenleri üzerinde yapılan ikili görüşmelerde serbest zaman değerlendirme alanlarında yoğun olarak bilgisayar ve internet kullananlara yönelik bir takım olumsuz duyguların var olduğu özellikle bayanların cinsiyet rolleriyle bunun bağdaştırılamamasının neden olduğu ileri sürülebilir.

3.1.3. Eğitim Durumu

Tablo III. 5. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kaçınıcı sınıfta olduklarına ilişkin dağılım

			Kaçınıcı sınıf				Toplam
			1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	Sayı	21		17	15	53
		%	39,6%		32,1%	28,3%	100,0%
		%	100,0%		37,0%	19,7%	28,6%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	Sayı		16	15	31	62
		%		25,8%	24,2%	50,0%	100,0%
		%		38,1%	32,6%	40,8%	33,5%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	Sayı		26	14	30	70
		%		37,1%	20,0%	42,9%	100,0%
		%		61,9%	30,4%	39,5%	37,8%
Toplam		Sayı	21	42	46	76	185
		%	11,4%	22,7%	24,9%	41,1%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 5'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %11,4'ü 1. sınıfta, %22,7'si 2.sınıfta, %24,9'u 3.sınıfta, %41,1'i 4.sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırma grubunu, Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencileri %28,6'sını; Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrenciler %37,8'ini; Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerde %37,8'ini oluşturmaktadır.

Tablo III. 6. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların eğitim durumu dağılımı

Grup	Eğitim durumunuz?	Eğitim durumunuz?					Toplam
		ilköğretim okulu ve dengi okul mezunu	lise veya dengi okul mezunu	önlisans mezunu/2 yıllık yüksek okul	üniversite mezunu/4 yıllık	öğrenimim sürüyor	
Grup	Üniversite kütüphanes %						54
	sayı						54
	%						100,0%
	%						100,0%
	Toplam						54
	sayı	1	6	29	1	9	46
	%	2,2%	13,0%	63,0%	2,2%	19,6%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	46,0%
	Toplam	1	6	29	1	9	54
	sayı	1	6	29	1	9	100
	%	1,0%	6,0%	29,0%	1,0%	9,0%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 6’da görüldüğü gibi serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılardan üniversite kütüphanesinden katılanların %100’ü çeşitli sınıf düzeylerinde eğitimlerini sürdürürken, İnternet kafe kullanıcılarının %63’ü lise ve dengi okul mezunu, %19,6’sı üniversite mezunu, %13’ü ilköğretim ve dengi okul mezunu, %2,2’si önlisans mezunu, %2,2’si ise okur-yazardır.

Tablo III. 5 ve Tablo III. 6’daki tablolardan araştırma grubunu oluşturan gençlerin büyük bir kısmının lise ve üstü eğitim gördükleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle bilgisayar ve internet üzerinde gerçekleştirilen bu araştırmada, özellikle belirli bir düzeyde eğitim almış gençlere ilişkin özellikleri ortaya çıkarıcı nitelik taşıdığı düşünülebilir.

3.1.4. İnternet Kullanım Sıklıkları

Araştırmanın tanıtılması kapsamında, araştırmaya katılan grupların internete ne kadar zamandır bağlandıkları, internete hangi sıklıkla bağlandıkları, hafta içi günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıkları, hafta sonları günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıkları, evlerinden internete bağlantı sağlayıp sağlamadıkları, e- mail adreslerinin olup olmadığı, internette kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olup olmadığı değişkenlerine ilişkin dağılımlar ortaya konulmuştur.

Tabl III. 7. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internete ne kadar zamandır bağlandıklarına ilişkin dağılım

			İnternete ne kadar zamandır bağlanıyorsunuz?					
			4 yıldan fazla	3 yıldır	2 yıldır	1 yıldır	6 aydan daha az	Toplam
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	19	20	8	3	2	52
		%	36,5%	38,5%	15,4%	5,8%	3,8%	100,0%
		%	54,3%	29,0%	15,7%	15,8%	20,0%	28,3%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	7	24	17	11	3	62
		%	11,3%	38,7%	27,4%	17,7%	4,8%	100,0%
		%	20,0%	34,8%	33,3%	57,9%	30,0%	33,7%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	9	25	26	5	5	70
		%	12,9%	35,7%	37,1%	7,1%	7,1%	100,0%
		%	25,7%	36,2%	51,0%	26,3%	50,0%	38,0%
Toplam		sayı	35	69	51	19	10	184
		%	19,0%	37,5%	27,7%	10,3%	5,4%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 22,623 \quad \text{df}=8 \quad p=,004 \quad (p=,004 < 0,05)$$

Tabl III. 7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir kısmı %37,5'i internete 3 yıldır, % 27,7'si 2 yıldır, %19'u 4 yıldan daha fazla bir süredir, %10,3'ü 1 yıldır, %5,4'ü 6 aydan daha az süredir internete bağlanmaktadır. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %38,5'i 3 yıldır, %36,5'i 4 yıldan daha fazla süredir, %15,4'ü 2 yıldır, % 5,8'i 1 yıldır, % 3,8'i 6 aydan daha az bir süredir internete bağlanırken; Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %38,7'i 3 yıldır, %27,4'ü 2 yıldır, %17,7'si 1 yıldır, %11,3'ü 4 yıldan daha fazla süredir, %4,8'i ise 6 aydan daha az bir süredir internete bağlanmakta olup, Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin % 37,1'i, 2 yıldır, %35,7'si 3 yıldır, %12,9'u 4 yıldan daha fazla bir süredir, %7,12'i 1 yıldır, %7,12'i ise 6 aydan daha az bir süredir internete bağlantı sağlamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla internete ne kadar zamandır bağlandıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 8. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internete ne kadar zamandır bağlandıklarına ilişkin dağılım

			:internet ne kadar zamandır bağlanıyorsunuz?					
			4 yıldan fazla	3 yıldır	2 yıldır	1 yıldır	6 aydan daha az	Toplam
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	14	19	9	9	3	54
		%	25,9%	35,2%	16,7%	16,7%	5,6%	100,0%
		%	40,0%	59,4%	47,4%	69,2%	100,0%	52,9%
	Cafe	sayı	21	13	10	4		48
		%	43,8%	27,1%	20,8%	8,3%		100,0%
		%	60,0%	40,6%	52,6%	30,8%		47,1%
Toplam		sayı	35	32	19	13	3	102
		%	34,3%	31,4%	18,6%	12,7%	2,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 7,173 \quad df=4 \quad p=,127 \quad (p=,127 > 0,05)$$

Tablo III.8.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarından %34,3'ü 4 yıldan daha fazla bir süredir, %31,4'ü 3 yıldır, %18,6'sı 2 yıldır, %12,7'si 1 yıldır, % 2,9' u 6 aydan daha az bir süredir internete bağlanmaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcılardan %35,2'si 3 yıldır internete bağlanırken İnternet kafe'deki kullanıcılardan %43,8'i 4 yıldan daha fazla bir süredir internete bağlantı gerçekleştirmektedir. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internete ne kadar zamandır bağlandıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 7 ve Tablo III. 8.'de tablolara birlikte göz atıldığında araştırmaya katılan grupların yaklaşık beşte dördü 2 yıldan daha fazla bir süredir internete bağlantı sağlamaktadır.

Tablo III. 9. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internete hangi sıklıkla bağlandıklarına ilişkin dağılım

			İnternete hangi sıklıkla bağlanıyorsunuz?					Toplam	
			ayda birkaç kere	ayda bir kere	haftada birkaç kere	haftada bir kere	günde en az bir kere		bütün gün
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	1		26	2	22	2	53
		%	1,9%		49,1%	3,8%	41,5%	3,8%	100,0%
		%	5,3%		34,2%	7,1%	46,8%	40,0%	28,6%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	9	5	21	10	15	2	62
		%	14,5%	8,1%	33,9%	16,1%	24,2%	3,2%	100,0%
		%	47,4%	50,0%	27,6%	35,7%	31,9%	40,0%	33,5%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	9	5	29	16	10	1	70
		%	12,9%	7,1%	41,4%	22,9%	14,3%	1,4%	100,0%
		%	47,4%	50,0%	38,2%	57,1%	21,3%	20,0%	37,8%
Toplam		sayı	19	10	76	28	47	5	185
		%	10,3%	5,4%	41,1%	15,1%	25,4%	2,7%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 27,725 \text{ df}=10 \text{ p} = ,002 \text{ (p} = ,002 < 0,05)$$

Tablo III. 9'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internete bağlanma sıklığı incelendiğinde, büyük bir kısmı %41,1'i haftada birkaç kere, %25,4'ü günde en az bir kere, %15,1'i haftada bir kere, %10,3'ü ayda birkaç kere, %5,4'ü ayda bir kere %2,7'sinde bütün gün olarak bağlanmaktadır. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %49,1'i haftada birkaç kere, %41,5'i günde en az bir kere internete bağlanırken; Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %33,9'u haftada birkaç kere, %24,2'si günde en az bir kere bağlanırken bütün gün bağlananlar %3,2'dir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %41,4'ü haftada birkaç kere, %22,9'u haftada bir kere, %1,4'ü ise bütün gün internete bağlanmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla internete hangi sıklıkla bağlandıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur

Tablo III. 10. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internete hangi sıklıkla bağlandıklarına ilişkin dağılım

			İnternete hangi sıklıkla bağlanıyorsunuz?				Toplam	
			ayda birkaç kere	haftada birkaç kere	haftada bir kere	günde en az bir kere		bütün gün
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	4	32	1	14	2	53
		%	7,5%	60,4%	1,9%	26,4%	3,8%	100,0%
		%	100,0%	74,4%	100,0%	41,2%	10,5%	52,5%
	Cafe	sayı		11		20	17	48
		%		22,9%		41,7%	35,4%	100,0%
		%		25,6%		58,8%	89,5%	47,5%
Toplam		sayı	4	43	1	34	19	101
		%	4,0%	42,6%	1,0%	33,7%	18,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 27,978 \text{ df}=4 \text{ p} = ,000 \text{ (p} = ,000 < 0,01)$$

Tablo III. 11’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının önemli bir kısmı %46,2’si hafta içi günde 2- 3 saat, %35,7’si 0-1 saat, %11’i 4-5 saat, %5,5’i 8 saatten fazla, %1,6’sı 6-7 saat internete bağlantı gerçekleştirmektedir. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %41,2’i hafta içi 2-3 saat, %27,5’i 0-1 saat, %13,7’i 4-5 saat, %11,8’i, 8 saatten fazla, %5,9’u 6-7 saat internete bağlanırken; Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %47,5’i hafta içi 2-3 saat, %37,7’ i 0-1 saat, %8,2’si 4-5 saat, %6,6’ sı 8 saatten fazla internete bağlanırken. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %48,6 ‘sı hafta içi 2-3 saat, %40’ı 0-1 saat, %11,4’ü 4-5 saat internete bağlanmaktadır.

Tablo III. 12. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hafta içi günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıklarına ilişkin dağılım

Grup	Hafta içi günde yaklaşık kaç saat internet kullanırsınız?	Hafta içi günde yaklaşık kaç saat internet kullanırsınız?					Toplam
		0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla	
Üniversite kütüphanesi	sayı	22	20	7	2	2	53
	%	41,5%	37,7%	13,2%	3,8%	3,8%	100,0%
Cafe	sayı	7	16	11	5	8	47
	%	14,9%	34,0%	23,4%	10,6%	17,0%	100,0%
Toplam	sayı	29	36	18	7	10	100
	%	29,0%	36,0%	18,0%	7,0%	10,0%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 12’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %36’sı hafta içi 2-3 saat, %29’u 0-1 saat, %18’i 4-5 saat, %10’u 8 saatten fazla, %7’si ise 6-7 saat bağlantı gerçekleştirmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %41,5’ i 0-1 saat, % 37,7’ i 2-3 saat, %13,2’i 4-5 saat, %3,8’i 6-7 i saat, %3,8’i 8 saatten fazla internete bağlantı yaparken, İnternet kafe kullanıcılarının %34’ü hafta içi günde 2-3 saat, %23,4’i günde 4-5 saat %17’si 8 saatten fazla %14,9’u 0-1 saat, %10,6’sı 6-7 saat internete bağlanmaktadır.

Tablo III. 11 ve Tablo III. 12’deki tablolar birlikte değerlendirildiğinde, gerek öğretmen adaylarının gerekse serbest zaman değerlendirme alanlarındaki internet kullanıcılarının

hafta içi günde büyük oranda 2-3 saatlik bağlantıları tercih ettikleri görülmektedir. Daha sonra 0-1 saatlik zaman dilimlerindeki bağlantılar dikkati çekmektedir. Ancak serbest zaman dilimlerindeki kullanıcılarda bir takım farklılıklar dikkati çekmektedir. Bunlardan biri kütüphane kullacılarının daha çok, 0-1 saatlik bağlantıları tercih ettiğinin gözlenmesidir. Bunun neden kaynaklandığı konusu incelendiğinde, kütüphane merkezinin standartlaşmış kullanım periyotları olduğu belirlendi. Diğeri ise İnternet kafe kullanıcıların %23,4'ü hafta içi günde 4-5 saat, %17'si 8 saatten fazla internete bağlanması, internetin bu ortamlarda ne kadar yoğun kullanıldığı açısından önem taşımaktadır. Bu sonuçlardan internetin kullanıcılar için hiç de azımsanamayacak ölçüde önemli bir zaman dilimi ayırdıkları sonucu çıkarılabilir. Görüşme sürecindeki bir kullanıcının ifadesiyle “ İnternet yaşamdır.Yaşamda ne ararsam hepsi orada var.” Böylece, internet gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası olma sürecindedir denilebilir.

Tablo III. 13. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının hafta sonları günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıklarına ilişkin dağılım

		Hafta sonları günde yaklaşık kaç saat internete kullanırsınız?					Toplam
		0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı 13	21	9	3	6	52
	%	25,0%	40,4%	17,3%	5,8%	11,5%	100,0%
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	30	21	2	1	4	58
	%	51,7%	36,2%	3,4%	1,7%	6,9%	100,0%
Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	32	25	4	4		65
	%	49,2%	38,5%	6,2%	6,2%		100,0%
Toplam	sayı	75	67	15	8	10	175
	%	42,9%	38,3%	8,6%	4,6%	5,7%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 13'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının hafta sonları günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıklarına incelendiğinde, büyük bir kısmı %42,9'u 0-1 saat, % 38, 3'ü 2-3 saat internete zaman geçirirken, % 8,6'sı 4-5 saat, %4,6'sı 6-7 saat % 5,7'si 8 saatten fazla internet kullanmaktadır. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %40,4'ü 2-3 saat, %25'i 0-1 saat, %17,3'ü 4-5 saat, %5,8'i 6-7 saat, %11,5' i 8 saatten fazla internete bağlanırken; Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %51,7'i 0-1 saat, %36,2'si 2-3 saat, % 6,9'u 8 saatten

fazla, %3,4'ü 4-5 saat, %1,7'si 6-7 saat bağlanmaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %49,2'si 0-1 saat, %38,5'i 2-3 saat, % 6,2' si 4-5 saat, yine % 6,2' si 6-7 saat bağlanmaktadır.

Tablo III. 14. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hafta sonları günde yaklaşık kaç saat internete bağlandıklarına ilişkin dağılım

			Hafta sonları günde yaklaşık kaç saat internet kullanırsınız?					Toplam
			0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	31	10	8	1	1	51
		%	60,8%	19,6%	15,7%	2,0%	2,0%	100,0%
	cafe	sayı	9	15	7	5	11	47
		%	19,1%	31,9%	14,9%	10,6%	23,4%	100,0%
Toplam		sayı	40	25	15	6	12	98
		%	40,8%	25,5%	15,3%	6,1%	12,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 14'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %40,8'i hafta sonları 0-1 saat, %25,5'i 2-3 saat, %15,3'ü 4-5 saat, %12,2'si 8 saatten fazla, %6,1'i ise 6-7 saat bağlantı gerçekleştirmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %60,8'i hafta sonları 0-1 saat, %19,6'i 2-3 saat, %15,7'i 4-5 saat, %2'si 6-7 saat, %2'si ise 8 saatten fazla internete bağlantı gerçekleştirmektedir. İnternet kafe kullanıcılarının %31,9'u hafta sonları günde 2-3 saat, %23,4'ü 8 saatten fazla, %19,1'i günde 0-1 saat, % 14,9'u 4-5 saat %10,6'sı 6-7 saat internete bağlanmaktadır.

Tablo III. 13' ve Tablo III. 14'deki tablolar birlikte incelendiğinde İnternet kafe kullanıcılarının dışında diğer gruplardaki kullanıcıların hafta sonları çoğunluğu 0-1 saat arasında internete bağlantıyı tercih etmektedirler. İnternet kafe kullanıcılarında ise bağlantı süresinin hafta sonları daha fazla uzadığı görülmektedir. Tablo III. 13' teki hafta içi bağlantı süresiyle karşılaştırıldığında kullanıcıların hafta sonları daha az interneti kullanmayı tercih edip, başka aktivitelerle zamanları değerlendirmeyi seçtikleri söylenebilir. Ancak kafe kullanıcıları interneti bir serbest zaman değerlendirme aracı gibi yaklaştıkları düşünülebilir.

3.1.5. İnternet Kullanım Biçimleri

Tablo III. 15. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlerinden internete bağlantı sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin dağılım

			Evinizden internete bağlantı sağlıyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	40	13	53
		%	75,5%	24,5%	100,0%
		%	39,6%	15,5%	28,6%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	25	37	62
		%	40,3%	59,7%	100,0%
		%	24,8%	44,0%	33,5%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	36	34	70
		%	51,4%	48,6%	100,0%
		%	35,6%	40,5%	37,8%
Toplam		sayı	101	84	185
		%	54,6%	45,4%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaysquare}(X^2) = 14,696 \text{ df}=2 \text{ p} = ,001 \text{ (p} = ,001 < 0,01)$$

Tablo III. 15' te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlerinden internete bağlantı sağlayıp sağlamadıkları incelendiğinde, büyük bir kısmının %54,6'sının bağlantı sağlarken, % 45,4'ü bağlantı gerçekleştirememektedir. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %75,5'i evlerinden internete bağlanırken, %24,5'i bağlanamamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %40,3'ü evlerinden bağlanırken, %59,7 si bağlanamamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %51,4' ü evlerinden bağlanırken, %48,6'sı evlerinden internete bağlanamamaktadır.

İnternete bağlantı yapabilmek önemli ölçüde sosyo-ekonomik duruma bağlıdır. Bilgisayar öğretmenlerinin dörtte üçü bağlantı sağlayabilmeleri mesleki nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi öğretmenlerinin yarıya yakını evlerinden internete bağlantı gerçekleştirebilmektedirler. Bu durum internetle dünyaya açılmanın, kendini geliştirmenin bir arayışı olarak değerlendirilebilir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla evlerinden internete bağlantı sağlamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 16. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların evlerinden internete bağlantı sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin dağılım

			Evinizden internete bağlantı sağlıyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	23	31	54
		%	42,6%	57,4%	100,0%
	%	47,9%	58,5%	53,5%	
Cafe	sayı	25	22	47	
		%	53,2%	46,8%	100,0%
	%	52,1%	41,5%	46,5%	
Toplam	sayı	48	53	101	
		%	47,5%	52,5%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,132 \text{ df}=1 \text{ p}=,287 \text{ (p}=,287>0,01)$$

Tablo III. 16'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %47,5'i evlerinden internete bağlanırken, %52,5'i bağlanamamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %42,6'sı evlerinden internete bağlanırken, %57,4'ü evlerinden internete bağlanamamaktadır. İnternet kafe kullanıcılarının %53,2'i evlerinden internete bağlanırken, %46,8'i evlerinden internete bağlanamamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarısı evlerinden internet bağlantı gerçekleştirebilmektedir. Araştırma sürecinde bu kullanıcılara serbest zaman değerlendirme alanlarında rastlanmış olması grup etkileşimi, kullanım kolaylığı veya ekonomik olması gibi nedenlerle açıklanabilir. İnternete bağlantı yapabilmek önemli ölçüde sosyo-ekonomik duruma bağlıdır. Bununla birlikte sosyo-ekonomik durumu elverişli olmayan bazı kullanıcılarda görülen "internet bağımlılığı" evden internete bağlanma zorunluluğu doğurmuş olabileceği söylenebilir. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, evlerinden internete bağlantı sağlamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 17. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının e- mail adreslerinin olup olmadığına ilişkin dağılım

Bölüm	E- mail adresiniz var mı?	E- mail adresiniz var mı?		Toplam
		evet	hayır	
Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	51	1	52
	%	98,1%	1,9%	100,0%
	%	30,7%	5,6%	28,3%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	53	9	62
	%	85,5%	14,5%	100,0%
	%	31,9%	50,0%	33,7%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	62	8	70
	%	88,6%	11,4%	100,0%
	%	37,3%	44,4%	38,0%
Toplam	sayı	166	18	184
	%	90,2%	9,8%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 17’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının e-mail adreslerinin olup olmadığı incelendiğinde, büyük bir kısmının %90,2’sinin e-mail adreslerinin olduğu, %9,8’inin e-mail adresi olmadığı gözlenmiştir. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin hemen hemen tamamına yakınının %98,1’inin e-mail adresleri olduğu, %1,9’nun ise sahip olmadığı, Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %85,5’inin e-mail adresleri olduğu, %14,5’inin e-mail adresi olmadığı, Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin ise % 88,6’sının e-mail adresleri olduğu, %11,4’ünün e-mail adresinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Öğretmen adaylarının onda dokuzunun e-mail adresi vardır. Bu duruma günümüzde iletişim ve haberleşme konusunda en kolay ve en etkili bir araç olması bir neden olarak gösterilebilir. Özellikle gençlerin teknolojinin ürettiği yenilikleri yakından izlemede ne kadar duyarlı olduklarının bir işareti olarak da değerlendirilebilir. Ayrıca bir e-maili sahip olmak gençler arasında bir prestij olarak görülebilmektedir. İkili görüşmeler sonucunda kimi kullanıcıların bir den çok e-mail adreslerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum gereksiz bir biçimde çoğaldığında “sanal kirlilik”ler yaşanacağını ipuçlarını vermektedir.

Tablo III. 18. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların e- mail adreslerinin olup olmadığına ilişkin dağılım

			E- mail adresiniz var mı?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	54		54
		%	100,0%		100,0%
		%	54,5%		52,9%
	Cafe	sayı	45	3	48
		%	93,8%	6,3%	100,0%
		%	45,5%	100,0%	47,1%
Toplam		sayı	99	3	102
		%	97,1%	2,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 18’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %97,1’inin e-mail adresleri olduğu, %2,9’unun e-mail adresleri olmadığı, Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların tamamının %100’ünün e-mail adresleri olduğu, İnternet kafedeki kullanıcılarının ise %93,8’inin e-mail adresleri olduğu, %6,3’ünün e-mail adresleri olmadığı ortaya çıkmıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen tamamına yakınının e-mail adresleri vardır. Bu durum geçmişte mektup, daha sonra telefonla başlayan iletişim ve haberleşme sürecinin günümüzde e-postaya dönüştüğünü göstermektedir. Böylece internetin toplumda köklü biçimde bir yaşam kültürü oluşturma süreci başlattığı söylenebilir.

Tablo III. 19. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olup olmadığına ilişkin dağılım

			İnternette sizin ya da ailenizin web sayfası var mı?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	25	28	53
		%	47,2%	52,8%	100,0%
		%	50,0%	20,9%	28,8%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	12	49	61
		%	19,7%	80,3%	100,0%
		%	24,0%	36,6%	33,2%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	13	57	70
		%	18,6%	81,4%	100,0%
		%	26,0%	42,5%	38,0%
Toplam		sayı	50	134	184
		%	27,2%	72,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 19’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olup olmadığı incelendiğinde, büyük bir kısmının %72,8’inin kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olmadığı, %27,2’si kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olduğunu belirtmiştir. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %47,2’i kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası varken, %52,8’i kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olmadığını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %19,7’si kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olduğunu %80,3’ü kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olmadığını belirtmiştir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %18,6’sı kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olduğunu, %81,4’ü kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olmadığını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte birinde kendilerine veya ailelerine ait web sayfası vardır. Bu durumun günümüz bilişim çağı bireylerinin iletişim ve haberleşme konusunda herkese açılma fırsatı sunduğu düşünülebilir. Web sayfasına sahip olmak insanların varolma sürecinde önemli gördükleri bir özellik olduğu söylenebilir. Ayrıca bir Web sayfasına sahip olmak gençler arasında bir prestij olarak görülebilmektedir.

Tablo III. 20. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olup olmadığına ilişkin dağılım

			İnternette sizin ya da ailenizin web sayfası var mı?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	20	34	54
		%	37,0%	63,0%	100,0%
		%	47,6%	56,7%	52,9%
Cafe		sayı	22	26	48
		%	45,8%	54,2%	100,0%
		%	52,4%	43,3%	47,1%
Toplam		sayı	42	60	102
		%	41,2%	58,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 20'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %41,2'si kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olduğunu, %58,8'inin ise kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olmadığını belirtirken,. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %37'sinin kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olduğu, %63'ünün kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olmadığı, İnternet kafe kullanıcılarının ise %45,8'inin kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olduğu, %54,2'sinin kendilerinin ya da ailelerinin web sayfası olmadığını belirlemiştir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte ikisinin kendilerine veya ailelerine ait web sayfası vardır. Bu durum bilişim çağı insanının iletişim ve haberleşmeye ne kadar önem verdiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebileceği gibi kendini ve özelliklerini herkesle paylaşmaya ne kadar istekli olduğunun bir ipucu olarak da değerlendirilebilir.

3. 1. 6. İnternet Kullanım Amaçları

1999 yılı sonu itibariyle Avrupa'da 45 milyon yetişkin internete bağlanmaktadır. Headcount.com verilerine göre internet kullanıcı nüfusu 2000 yılı sonunda 59 milyona ulaşacak ve 2004 yılında 121 milyon Avrupalı kullanıcı olacaktır [Lorizio,2000:2; Baran ve Kuloğlu,2001:1]. İnternet servis sağlayıcısı, Magnet'in [1998]'deki araştırma sonuçlarına göre, internete en çok öğrenciler talep gösterirken, onları %16 ile mühendisler %13 ile serbest meslek sahipleri izlemektedir. 20-25 yaş grubundakiler internet kullanımında yoğunluk gösterirken 20 yaş altındakilerin oranı %10'dur [Baran ve Kuloğlu,2001:1]. Türkiye'de 18 yaş üstü nüfusun 42 milyon kişi civarında olduğu kabul edilirse, DİE istatistiklerine göre, Omnibus araştırmasının bulguları doğrultusunda, Türkiye'de "internetten faydalanan " kişi sayısı aralık 1999 için 3,4 milyon kişi iken mayıs 2001 için 3,8 milyon kişi olarak tahmin edilebilir [Andersen Araştırma Grubu,2001:97]. Türkiye'de interneti, toplumun eğitilmiş, genç ve erkek nüfusu daha yoğun biçimde kullanmaktadır. Zaman içinde bu odaklanma toplumun büyük bir kesimine dağılacığı tahmin edilmektedir. Daha önceleri interneti hiç

kullanmayan büyük bir grub, internet kafeler aracılığıyla internet ile tanışmaları gerçekleşmiştir.

Tablo III. 21. Araştırmaya Katılan Grupların İnternette Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılım

Grup	Kişi Sayısı	Kullanılan Oy	İnternette Neler Yapıyorsunuz?	%
Bilgisayar Öğretmenliği	53	261	E-Mail göndermek	91
		243	Web sayfalarını ziyaret	85
		196	Haberleri okumak	69
		128	Hobilerime dair okumak	45
		41	Hava durumuna bakmak	14
		52	Politik haberleri takip	18
		103	İşle ilgili araştırma	36
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	60	227	Bilgi aramak	79
		33	Finans konuları	12
		39	Satın almadan önce bir ürünü incelemek	14
		110	Spor sonuçları	38
		37	Instant Messenger kullanmak	13
		140	Film, kitap takip	49
		175	Okul ve eğitim araştırmak	61
Fen Bilgisi Öğretmenliği	71	83	Video ya da audio klipleri	29
		97	Online Müzik dinlenmek	34
		35	Seyahat Bilgileri almak	12
		136	Oyun oynamak	48
		43	E-Devlet sitelerinden Yararlanmak	15
		55	İş aramak	19
		15	Ürün satın almak	5
Üniversitesi Kütüphanesi	54	53	Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak	19
		26	Online bankacılık Kullanmak	9
		110	Chat odalarında sohbet etmek	38
		118	Bilgisayara Müzik download etmek	41
		8	Seyahat rezervasyonu yaptırmak/almak	3
		39	Dini/Ruhani yazılar aramak	14
		48	Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak	17
İnternet Kafe	48	14	Kumar oynamak	5
		19	Yaşanacak bir yer aramak	7
		2	Online müzayedelere katılmak	1
		2	Günlük alışveriş yapmak	1
		48	Arkadaş / sevgili bulmak	17
		40	İnternet üzerinden telefon etmek	14
		6	Hisse, fon almak	2
19	Sadece online olmak	7		
Toplam	286	2801		

Tablo III. 21’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan grupların internette neler yaptıkları incelendiğinde, yüzdelik sıralamasına göre aşağıdaki amaçlara yönelik oldukları ortaya çıkmıştır.

- %91 E-Mail göndermek
- %85 Web sayfalarını ziyaret
- %79 Bilgi aramak
- %69 Haberleri okumak
- %61 Okul ve eğitim araştırmak
- %49 Film, kitap takip
- %48 Oyun oynamak
- %45 Hobilerime dair okumak
- %41 Bilgisayara müzik download etmek
- %38 Chat odalarında sohbet etmek
- %38 Spor sonuçları
- %36 İşle ilgili araştırma
- %34 Online müzik dinlemek
- %29 Video ya da audio klipleri
- %19 İş aramak
- %19 Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak
- %18 Politik haberleri takip
- %17 Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak
- %17 Arkadaş sevgili bulmak
- %15 E-Devlet sitelerinden yararlanmak
- %14 Hava durumuna bakmak
- %14 İnternet üzerinden telefon etmek
- %14 Satın almadan önce bir ürünü incelemek
- %14 Dini /Ruhani yazılar aramak
- %13 Instant Messenger kullanmak
- %12 Seyahat bilgileri almak
- %12 Finans Konuları
- %9 Online bankacılık kullanmak
- %7 Yaşanacak bir yer aramak
- %7 Sadece online olmak
- %5 Ürün satın almak
- %5 Kumar oynamak
- %3 Seyahat rezarvasyonu yaptırmak / almak
- %2 Hisse fon almak
- %2 Online muzayedelere katılmak
- %1 Günlük alışveriş yapmak

Tablo III. 22. Araştırmaya Katılan Bilgisayar Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin İnternette Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılım

Grup	Kişi Sayısı	Kullanılan Oy	İnternette Neler Yapıyorsunuz?	%
Bilgisayar Öğretmenliği	53	51	E-Mail göndermek	96
		51	Web sayfalarını ziyaret	96
		40	Haberleri okumak	75
		19	Hobilerime dair okumak	36
		9	Hava durumuna bakmak	17
		7	Politik haberleri takip	13
		30	İşle ilgili araştırma	57
		45	Bilgi aramak	85
		9	Finans konuları	17
		13	Satın almadan önce bir ürünü incelemek	25
		25	Spor sonuçları	47
		10	Instant Messenger kullanmak	19
		25	Film, kitap takip	47
		43	Okul ve eğitim araştırmak	81
		21	Video ya da audio klipleri	40
		18	Online Müzik dinlenmek	34
		5	Seyahat Bilgileri almak	9
		21	Oyun oynamak	40
		5	E-Devlet sitelerinden Yararlanmak	9
		21	İş aramak	40
		4	Ürün satın almak	8
		9	Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak	17
		7	Online bankacılık Kullanmak	13
		17	Chat odalarında sohbet etmek	32
		36	Bilgisayara Müzik download etmek	68
		1	Seyahat rezarvasyonu yaptırmak/almak	2
		5	Dini/Ruhani yazılar aramak	9
		5	Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak	9
		0	Kumar oynamak	0
		5	Yaşanacak bir yer aramak	9
0	Online müzayedelere katılmak	0		
1	Günlük alışveriş yapmak	2		
4	Arkadaş / sevgili bulmak	8		
5	İnternet üzerinden telefon etmek	9		
3	Hisse, fon almak	6		
5	Sadece online olmak	9		
Toplam	53	575		

Tablo III. 22’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan Bilgisayar Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin internette neler yaptıkları incelendiğinde, yüzdelik sıralamasına göre aşağıdaki amaçlara yönelik oldukları ortaya çıkmıştır.

- %96 E-Mail göndermek
- %96 Web sayfalarını ziyaret
- %85 Bilgi aramak
- %81 Okul ve eğitim araştırmak
- %75 Haberleri okumak
- %68 Bilgisayara müzik download etmek
- %57 İşle ilgili araştırma
- %47 Film, kitap takip
- %47 Spor sonuçları
- %40 Oyun oynamak
- %40 Video ya da audio klipleri
- %40 İş aramak
- %36 Hobilerime dair okumak
- %34 Online müzik dinlemek
- %32 Chat odalarında sohbet etmek
- %25 Satın almadan önce bir ürünü incelemek
- %19 Instant Messenger kullanmak
- %17 Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak
- %17 Finans Konuları
- %17 Hava durumuna bakmak
- %13 Politik haberleri takip
- %13 Online bankacılık kullanmak
- %9 Seyahat bilgileri almak
- %9 E-Devlet sitelerinden yararlanmak
- %9 Dini /Ruhani yazılar aramak
- %9 Aynı ilgiyi paylaştığımız insanlar bulmak
- %9 Yaşanacak bir yer aramak
- %9 İnternet üzerinden telefon etmek
- %9 Sadece online olmak
- %8 Arkadaş sevgili bulmak
- %8 Ürün satın almak
- %6 Hisse fon almak
- %2 Günlük alışveriş yapmak
- %2 Seyahat rezarvasyonu yaptırmak / almak
- %0 Kumar oynamak
- %0 Online muzayedelere katılmak

Tablo III. 23. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin İnternette Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılım

Grup	Kişi Sayısı	Kullanılan Oy	İnternette Neler Yapıyorsunuz?	%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	60	50	E-Mail göndermek	83
		47	Web sayfalarını ziyaret	78
		40	Haberleri okumak	67
		21	Hobilerime dair okumak	35
		10	Hava durumuna bakmak	17
		18	Politik haberleri takip	30
		12	İşle ilgili araştırma	20
		52	Bilgi aramak	87
		7	Finans konuları	12
		7	Satın almadan önce bir ürünü incelemek	12
		18	Spor sonuçları	30
		2	Instant Messenger kullanmak	3
		30	Film, kitap takip	50
		38	Okul ve eğitim araştırmak	63
		15	Video ya da audio klipleri	25
		18	Online Müzik dinlenmek	30
		8	Seyahat Bilgileri almak	13
		26	Oyun oynamak	43
		7	E-Devlet sitelerinden Yararlanmak	12
		7	İş aramak	12
		1	Ürün satın almak	2
		10	Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak	17
		3	Online bankacılık Kullanmak	5
		16	Chat odalarında sohbet etmek	27
		16	Bilgisayara Müzik download etmek	27
		0	Seyahat rezervasyonu yaptırmak/almak	0
		9	Dini/Ruhani yazılar aramak	15
		11	Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak	18
		3	Kumar oynamak	5
		6	Yaşanacak bir yer aramak	10
0	Online müzayedelere katılmak	0		
1	Günlük alışveriş yapmak	2		
8	Arkadaş / sevgili bulmak	13		
5	İnternet üzerinden telefon etmek	8		
0	Hisse, fon almak	0		
3	Sadece online olmak	5		
Toplam	60	525		

Tablo III. 23'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü öğrencilerinin grupların internette neler yaptıkları incelendiğinde, yüzdeler sıralamasına göre aşağıdaki amaçlara yönelik oldukları ortaya çıkmıştır.

- %87 Bilgi aramak
- %83 E-Mail göndermek
- %78 Web sayfalarını ziyaret
- %67 Haberleri okumak
- %63 Okul ve eğitim araştırmak
- %50 Film , kitap takip
- %43 Oyun oynamak
- %35 Hobilerime dair okumak
- %30 Politik haberleri takip
- %30 Spor sonuçları
- %30 Online müzik dinlemek
- %27 Chat odalarında sohbet etmek
- %27 Bilgisayara müzik download etmek
- %25 Video ya da audio klipleri
- %20 İşle ilgili araştırma
- %18 Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak
- %17 Hava durumuna bakmak
- %17 Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak
- %15 Dini /Ruhani yazılar aramak
- %13 Arkadaş sevgili bulmak
- %13 Seyahat bilgileri almak
- %12 Finans Konuları
- %12 Satın almadan önce bir ürünü incelemek
- %12 E-Devlet sitelerinden yararlanmak
- %12 İş aramak
- %10 Yaşanacak bir yer aramak
- %8 İnternet üzerinden telefon etmek
- %5 Sadece online olmak
- %5 Kumar oynamak
- %5 Online bankacılık kullanmak
- %3 Instant Messenger kullanmak
- %2 Ürün satın almak
- %2 Günlük alışveriş yapmak
- %0 Seyahat rezervasyonu yaptırmak / almak
- %0 Hisse fon almak
- %0 Online muzayedelere katılmak

Tablo III. 24. Araştırmaya Katılan Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin İnternette Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılım

Grup	Kişi Sayısı	Kullanılan Oy	İnternette Neler Yapıyorsunuz?	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	71	64	E-Mail göndermek	90
		57	Web sayfalarını ziyaret	80
		52	Haberleri okumak	73
		35	Hobilerime dair okumak	49
		9	Hava durumuna bakmak	13
		10	Politik haberleri takip	14
		25	İşle ilgili araştırma	35
		56	Bilgi aramak	79
		3	Finans konuları	4
		5	Satın almadan önce bir ürünü incelemek	7
		19	Spor sonuçları	27
		8	Instant Messenger kullanmak	11
		38	Film, kitap takip	54
		45	Okul ve eğitim araştırmak	63
		14	Video ya da audio klipleri	20
		24	Online Müzik dinlenmek	34
		11	Seyahat Bilgileri almak	15
		26	Oyun oynamak	37
		9	E-Devlet sitelerinden Yararlanmak	13
		11	İş aramak	15
		13	Ürün satın almak	18
		18	Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak	25
		3	Online bankacılık Kullanmak	4
		25	Chat odalarında sohbet etmek	35
		17	Bilgisayara Müzik download etmek	24
		4	Seyahat rezervasyonu yaptırmak/almak	6
		14	Dini/Ruhani yazılar aramak	20
		14	Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak	20
		3	Kumar oynamak	4
		1	Yaşanacak bir yer aramak	1
		0	Online müzayedelere katılmak	0
0	Günlük alışveriş yapmak	0		
5	Arkadaş / sevgili bulmak	7		
9	İnternet üzerinden telefon etmek	13		
0	Hisse, fon almak	0		
5	Sadece online olmak	7		
Toplam	71	652		

Tablo III. 24'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin internette neler yaptıkları incelendiğinde, yüzdelik sıralamasına göre aşağıdaki amaçlara yönelik oldukları ortaya çıkmıştır.

- %90 E-Mail göndermek
- %80 Web sayfalarını ziyaret
- %79 Bilgi aramak
- %73 Haberleri okumak
- %63 Okul ve eğitim araştırmak
- %54 Film, kitap takip
- %49 Hobilerime dair okumak
- %37 Oyun oynamak
- %35 Chat odalarında sohbet etmek
- %35 İşle ilgili araştırma
- %34 Online müzik dinlemek
- %27 Spor sonuçları
- %25 Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak
- %24 Bilgisayara müzik download etmek
- %20 Dini /Ruhani yazılar aramak
- %20 Aynı ilgiyi paylaştığımız insanlar bulmak
- %20 Video ya da audio klipleri
- %18 Ürün satın almak
- %15 İş aramak
- %15 Seyahat bilgileri almak
- %14 Politik haberleri takip
- %13 Hava durumuna bakmak
- %13 E-Devlet sitelerinden yararlanmak
- %13 İnternet üzerinden telefon etmek
- %11 Instant Messenger kullanmak
- %7 Arkadaş sevgili bulmak
- %7 Sadece online olmak
- %7 Satın almadan önce bir ürünü incelemek
- %6 Seyahat rezervasyonu yaptırmak / almak
- %4 Finans Konuları
- %4 Kumar oynamak
- %4 Online bankacılık kullanmak
- %1 Yaşanacak bir yer aramak
- %0 Online muzayedelere katılmak
- %0 Hisse fon almak
- %0 Günlük alışveriş yapmak

Tablo III.25. Araştırmaya Katılan Üniversite Kütüphanesindeki Kullanıcıların İnternette Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılım

Grup	Kişi Sayısı	Kullanılan Oy	İnternette Neler Yapıyorsunuz?	%
Üniversite Kütüphanesi	54	51	E-Mail göndermek	94
		48	Web sayfalarını ziyaret	89
		40	Haberleri okumak	74
		33	Hobilerime dair okumak	61
		9	Hava durumuna bakmak	17
		10	Politik haberleri takip	19
		23	İşle ilgili araştırma	43
		43	Bilgi aramak	80
		6	Finans konuları	11
		6	Satın almadan önce bir ürünü incelemek	11
		18	Spor sonuçları	33
		7	Instant Messenger kullanmak	13
		26	Film, kitap takip	48
		36	Okul ve eğitim araştırmak	67
		1	Video ya da audio klipleri	2
		16	Online Müzik dinlenmek	30
		7	Seyahat Bilgileri almak	13
		25	Oyun oynamak	46
		17	E-Devlet sitelerinden Yararlanmak	31
		13	İş aramak	24
		2	Ürün satın almak	4
		13	Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak	24
		5	Online bankacılık Kullanmak	9
		17	Chat odalarında sohbet etmek	31
		21	Bilgisayara Müzik download etmek	39
		3	Seyahat rezervasyonu yaptırmak/almak	6
		8	Dini/Ruhani yazılar aramak	15
		6	Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak	11
		1	Kumar oynamak	2
		4	Yaşanacak bir yer aramak	7
		1	Online müzayedelere katılmak	2
0	Günlük alışveriş yapmak	0		
7	Arkadaş / sevgili bulmak	13		
9	İnternet üzerinden telefon etmek	17		
1	Hisse, fon almak	2		
1	Sadece online olmak	2		
Toplam	54	534		

Tablo III. 25'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların grupların internette neler yaptıkları incelendiğinde, yüzdelik sıralamasına göre aşağıdaki amaçlara yönelik oldukları ortaya çıkmıştır.

- %94 E-Mail göndermek
- %89 Web sayfalarını ziyaret
- %80 Bilgi aramak
- %74 Haberleri okumak
- %67 Okul ve eğitim araştırmak
- %61 Hobilerime dair okumak
- %48 Film , kitap takip
- %46 Oyun oynamak
- %43 İşle ilgili araştırma
- %39 Bilgisayara müzik download etmek
- %33 Spor sonuçları
- %31 Chat odalarında sohbet etmek
- %31 E-Devlet sitelerinden yararlanmak
- %30 Online müzik dinlemek
- %24 Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak
- %24 İş aramak
- %19 Politik haberleri takip
- %17 Hava durumuna bakmak
- %17 İnternet üzerinden telefon etmek
- %15 Dini /Ruhani yazılar aramak
- %13 Arkadaş sevgili bulmak
- %13 Seyahat bilgileri almak
- %13 Instant Messenger kullanmak
- %11 Satın almadan önce bir ürünü incelemek
- %11 Finans Konuları
- %11 Aynı ilgiyi paylaştığımız insanlar bulmak
- %9 Online bankacılık kullanmak
- %7 Yaşanacak bir yer aramak
- %6 Seyahat rezervasyonu yaptırmak / almak
- %4 Ürün satın almak
- %2 Kumar oynamak
- %2 Hisse fon almak
- %2 Online muzayedelere katılmak
- %2 Sadece online olmak
- %2 Video ya da audio klipleri
- %0 Günlük alışveriş yapmak

Tablo III. 26. Araştırmaya Katılan İnternet Kafe Kullanıcılarının İnternette Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılım

Grup	Kişi Sayısı	Kullanılan Oy	İnternette Neler Yapıyorsunuz?	%
İnternet Kafe	48	45	E-Mail göndermek	94
		40	Web sayfalarını ziyaret	83
		24	Haberleri okumak	50
		20	Hobilerime dair okumak	42
		4	Hava durumuna bakmak	8
		7	Politik haberleri takip	15
		13	İşle ilgili araştırma	27
		31	Bilgi aramak	65
		8	Finans konuları	17
		8	Satın almadan önce bir ürünü incelemek	17
		30	Spor sonuçları	63
		10	Instant Messenger kullanmak	21
		21	Film, kitap takip	44
		13	Okul ve eğitim araştırmak	27
		22	Video ya da audio klipleri	46
		21	Online Müzik dinlenmek	44
		4	Seyahat Bilgileri almak	8
		38	Oyun oynamak	79
		5	E-Devlet sitelerinden Yararlanmak	10
		3	İş aramak	6
		5	Ürün satın almak	10
		3	Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak	6
		8	Online bankacılık Kullanmak	17
		35	Chat odalarında sohbet etmek	73
		28	Bilgisayara Müzik download etmek	58
		0	Seyahat rezervasyonu yaptırmak/almak	0
		3	Dini/Ruhani yazılar aramak	6
		12	Aynı ilgiyi paylaştığınız insanlar bulmak	25
		7	Kumar oynamak	15
		3	Yaşanacak bir yer aramak	6
		1	Online müzayedelere katılmak	2
0	Günlük alışveriş yapmak	0		
24	Arkadaş / sevgili bulmak	50		
5	İnternet üzerinden telefon etmek	10		
2	Hisse, fon almak	4		
5	Sadece online olmak	10		
Toplam	48	508		

Tablo III. 26'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan internet kafe kullanıcılarının internette neler yaptıkları incelendiğinde, yüzdelik sıralamasına göre aşağıdaki amaçlara yönelik oldukları ortaya çıkmıştır.

- %94 E-Mail göndermek
- %83 Web sayfalarını ziyaret
- %79 Oyun oynamak
- %73 Chat odalarında sohbet etmek
- %65 Bilgi aramak
- %63 Spor sonuçları
- %58 Bilgisayara müzik download etmek
- %50 Arkadaş sevgili bulmak
- %50 Haberleri okumak
- %46 Video ya da audio klipleri
- %44 Film , kitap takip
- %44 Online müzik dinlemek
- %42 Hobilerime dair okumak
- %27 Okul ve eğitim araştırmak
- %27 İşle ilgili araştırma
- %25 Aynı ilgiyi paylaştığımız insanlar bulmak
- %21 Instant Messenger kullanmak
- %17 Finans Konuları
- %17 Satın almadan önce bir ürünü incelemek
- %17 Online bankacılık kullanmak
- %15 Kumar oynamak
- %15 Politik haberleri takip
- %10 Ürün satın almak
- %10 E-Devlet sitelerinden yararlanmak
- %10 İnternet üzerinden telefon etmek
- %10 Sadece online olmak
- % 8 Hava durumuna bakmak
- % 8 Seyahat bilgileri almak
- % 6 İş aramak
- % 6 Sağlık/Tıbbi bilgileri araştırmak
- % 6 Dini /Ruhani yazılar aramak
- % 6 Yaşanacak bir yer aramak
- % 4 Hisse fon almak
- % 2 Online muzayedelere katılmak
- % 0 Günlük alışveriş yapmak
- % 0 Seyahat rezarvasyonu yaptırmak / almak

Araştırmaya katılan grupların, internet kullanım amaçları değerlendirildiğinde; Elektronik posta, yeni bir iletişim kanalı olarak hayatımıza internet aracılığıyla girmiştir. Elektronik postanın yaygınlaşması ve sık kullanılması, kişilerin yaşamında çok önemli bir sayfa açmıştır. Artık insanlar zincirleme iletişim kurabilme ve bunu çok ucuz bir biçimde gerçekleştirebilmektedirler. İnternetin kullanım amaçlarının dünyadaki trendlerini incelediğimizde, e-mail'in kullanım rakamlarının hızla dünya ortalamasına yaklaştığı gözlenmektedir. E-mail yollama, dünyada da internet kullanım amaçları arasında %89'luk bir oran ile en yüksek paya sahiptir [Andersen Araştırma Grubu, 2001:107].

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla karşılaştırıldığında e-mail kullanmadaki öncelik ve oranlar büyük ölçüde gerçekleştirilen bu araştırmadaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir (Tablo III. 21, Tablo III. 22, Tablo III. 23, Tablo III. 24, Tablo III. 25, Tablo III. 26).

UCLA[2001]'nin A.B.D. yaptığı araştırmasına göre interneti yeni kullanmaya başlayan kişiler önce oyun, hobi, eğlence, sörf gibi boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik konular ile internet kullanırken; tıbbi danışma, dini konularda araştırma, alışveriş gibi konularda uzun süredir interneti kullananlar ile yeni interneti kullanmaya başlayanlar arasındaki fark azaldığı ortaya çıkmıştır. Evden iş yapılması, haber takibi, yatırım, ticaret gibi konular ise interneti dört yıldan uzun süredir kullananların yeni kullanıcılara göre daha yoğun kullandıkları alanlar olduğu belirtilirken, insanların interneti kullanma süreleri arttıkça, internet vakit geçirmekten çok iş ve araştırma amaçlı kullanılmaya başladıkları vurgulanmaktadır [Andersen Araştırma Grubu, 2001:107-108].

Bu araştırma sonuçları, Türkiye'de gerçekleştirilen bu araştırma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında internet kullanım amaçları arasında bir takım farklılıkların dışında önemli ölçüde benzerlikler görülmektedir (Tablo III. 21, Tablo III. 22, Tablo III. 23, Tablo III. 24, Tablo III. 25, Tablo III. 26).

Amerika'da yapılan bir araştırmaya göre, hergün internet'e giren 59 Milyon Amerikalının, % 56'sı sadece online olmak için, % 49'u mail atmak, % 23'ü web sitelerini ziyaret etmek,

% 22'si haberleri okumak için giriyor.Amerika'da yapılan bir araştırmaya göre, hergün düzenli olarak online olan 59 Milyon Amerikalı'nın internette yaptıkları şöyle sıralanıyor:

- % 56 Online olmak
 - % 49 E-mail göndermek
 - % 23 Web sitelerini dolaşmak
 - % 22 Haberleri Okumak
 - % 19 Hobileri ile ilgili siteleri dolaşmak
 - % 17 Hava Durumuna bakmak
 - % 17 Politik haberleri takip etmek
 - % 16 İşi ile ilgili konularda araştırma yapmak
 - % 15 Belli konularda arama yapmak
 - % 13 Finansal Konularda araştırma yapmak
 - % 13 Belli bir ürünü almadan önce incelemek
 - % 10 Spor karşılaşmaları ile ilgili haberler
 - % 10 Instant Messenger Kullanmak
- şeklinde bir dağılım ortaya çıkmıştır [Turk.internet.com., 22-11-2001].

Türkiye'de, İnternette Neler Yapıyorsunuz? Anketine turk.internet.com'un okuyucuları olan 2879 kişinin toplam kullandığı 11.067 oy üzerinden bakıldığında, yapılan online araştırmaya göre;

- % 28 E-mail göndermek
- % 27 Web sitelerini dolaşmak
- % 26 Belli bir konuda bilgi aramak
- % 25 Haberleri Okumak
- % 19 İşimle ilgili araştırma yapmak
- % 17 Hobileri ile ilgili siteleri dolasmak
- % 14 Bilgisayarına Müzik download etmek
- % 13 Satın Almadan önce bir ürünü incelemek
- % 13 Online Bankacılık Kullanmak
- % 12 Flimler, Kitaplar hakkında bilgi almak
- % 11 Politik Grupları ve Haberleri Takip Etmek
- % 11 İş Aramak
- % 11 Finans Dünyasını Takip Etmek
- % 11 Okul ve Eğitim Araştırmak
- % 10 rn Satın Almak
- % 9 E-devlet Sitelerini incelemek
- % 9 Hava Durumuna bakmak
- % 9 Online Müzik Dinlemek
- % 9 Oyun Oynamak
- % 9 Spor Sonuçlarını Okumak
- % 9 Instant Messenger Kullanmak
- % 9 Chat Odalarında sohbet etmek
- % 9 Sağlık/Tıbbi Bilgiler Araştırmak
- % 8 Video ve Audio Klip İzlemek

- % 8 Seyahat Bilgileri Almak
 - % 7 Aynı ilgileri paylaştığımız insanları bulmak
 - % 7 Sevgili / Arkadaş Bulmak
 - % 6 Dini Ruhani Bilgiler Bulmak
 - % 5 Fon-Hisse Almak
 - % 5 Seyahat Rezervasyonu Yapmak
 - % 4 Yaşanacak Yer bulmak
 - % 4 İnternet Üzerinden telefon etmek
 - % 4 Sadece Online olmak (özel bir neden olmaksızın, çeşitli faaliyetler)
 - % 3 Alışveriş Yapmak
 - % 2 Online Müzayedelere katılmak
 - % 1 Kumar Oynamak
- şeklinde bir dağılım ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmadaki bazı noktalar ilginçtir. Önce ABD ile karşılaştırdığımızda; (ABD istatistiklerle çok da farklılık yok. Sadece on-line olmak için seçeneğine %56 cevap verilmiş. Türkiye'de bu oranın daha düşük olmasının, "yorum farklılığı"ndan kaynaklandığını düşündüğü belirtilmekte, Bunun dışında, E-mail göndermek ABD'de %49, bizde %27 çıkmış. Ama diğer konulara bakıldığında, gerek sıralama açısından, gerekse yüzdeler açısından benzerlikler dikkati çekmektedir [Özalp, 2001].

Tablo III. 21'de de görüldüğü gibi, internet kullanım amaçları içinde ilk on sırada aşağıdaki etkinlikler yer almaktadır. Araştırmada ortaya çıkan bu sonuçlar, Türkiye'de internetin, iletişim, bilgilenme, eğitim, araştırma, eğlence, boş zaman değerlendirme ve sosyalleşmede önemli roller üstlendiğini göstermektedir şeklinde yorumlanabilir.

- %91 E-Mail göndermek
- %85 Web sayfalarını ziyaret
- %79 Bilgi aramak
- %69 Haberleri okumak
- %61 Okul ve eğitim araştırmak
- %40 Film izlemek

3. 2. İnternet Kullanımı Ve Eğitim

Günümüzün önemli bir teknoloji ürünü olan bilgisayar kullanımı, hayatımızın her alanında etkisini göstermeye başlamıştır. İletişim son derece hızlanmış buna bağlı olarak mesafeler kısalmıştır. İnternet, dünyanın diğer ucundaki bilgileri anında, zaman ve enerji harcamadan oturduğunuz yerden parmaklarınızın ucuyla ulaşılabilme fırsatı sunmuştur. İnterneti bundan önce kullanmıyorduk, ancak artık internet kullanmak önemli bir konuma gelmeye başlamıştır. İnternetle tanışanların zihin ve duygu dünyasında farklı açılımlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu teknolojiyle tanışarlarda bir süre sonra internet kullanmak bağımlılık haline gelmeye başlamıştır [Baran ve Kuloğlu 2001]. Bireyler ve bireyler arası internet kullanımından olumlu ve olumsuz yönlerde etkilenmeler görülmektedir.

3. 2. 1. İnternet Ortamını Değerlendirme

Araştırmanın bu başlığı altında, araştırmaya katılan grupların, internetin en olumsuz buldukları yönü, internetin en olumlu buldukları yönü, e- mailerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıkları, internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak istediklerine ilişkin dağılımlar ortaya konulmuştur.

Tablo III.27. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetin en olumsuz buldukları yönüne ilişkin dağılım

		Sizce internetin en olumsuz yönü nedir?									Toplam
		zaman kaybı	pornografi içerikli siteler	bire bir etkileşimi engellemesi	kötü alışkanlıklara yönlendirilmesi	bağımlılık	chat	alışverişte güvenli olmayışı	sağlık sorunları oluşturması	faturanın yüklü oluşu	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı 10	10	6		3	3	6	1	10	49
	%	20,4%	20,4%	12,2%		6,1%	6,1%	12,2%	2,0%	20,4%	100,0%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	17	11	7	4	5	5	1	2	5	57
	%	29,8%	19,3%	12,3%	7,0%	8,8%	8,8%	1,8%	3,5%	8,8%	100,0%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	19	6	7	15	7	1	1	4	1	61
	%	31,1%	9,8%	11,5%	24,6%	11,5%	1,6%	1,6%	6,6%	1,6%	100,0%
Toplam	sayı	46	27	20	19	15	9	8	7	16	167
	%	27,5%	16,2%	12,0%	11,4%	9,0%	5,4%	4,8%	4,2%	9,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 42,847 \quad df=16 \quad p=,000 \quad (p=,000 < 0,01)$$

Tablo III. 27’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetin en olumsuz buldukları yönünün ne olduğu incelendiğinde, %27,5’i zaman kaybını, %16,2’i pornografik içerikli siteleri, % 12’si bire bir etkileşimi engellemesini, %11,4’ü kötü alışkanlıklara yönlendirmesini, % 9,6’sı faturanın yüklü oluşunu, %9’u bağımlılık yapmasını, %5,4’ü chat yapmayı, %4,8’i alış verişte güvenli olmayışını, %4,2’si sağlık sorunları oluşturmasını internetin en olumsuz yönü olarak görmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin % 20,4’ü zaman kaybını, %20,4’ü pornografi içerikli siteleri, %20,4’ü faturanın yüklü oluşunu, %12,2’i bire bir etkileşimi engellemesini, %12,2’si alış verişte güvenli olmayışını, %6,1’i bağımlılık yapmasını, %6,1’i chat yapmayı, %2’si sağlık sorunları oluşturmasını internetin en olumsuz yönü olarak görürken; Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %29,8’i zaman kaybını, %9,3’ ü pornografi içerikli siteleri, %12,3’ü bire bir etkileşimi engellemesini, %8,8’i bağımlılık yapmasını, %8,8’i chat yapmayı, %8,8’i faturanın yüklü oluşunu, %7’si kötü alışkanlıklara yönlendirmesini, %3,5’i sağlık sorunları oluşturmasını, %1,8’i alış verişte güvenli olmayışını internetin en olumsuz yönü olarak görmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %31,8’i zaman kaybını, %24,6’sı kötü alışkanlıklara yönlendirmesini, %11,5’i bire bir etkileşimi engellemesini, %9,8’i pornografi içerikli siteleri, %11,5’i bağımlılık yapmasını, %6,6’sı sağlık sorunları oluşturmasını, %1,6’sı faturanın yüklü oluşunu, %1,6’sı alış verişte güvenli olmayışını, %1,6’sı chat yapmayı internetin en olumsuz yönü olarak görmektedir.

Öğretmen adaylarınca internetin en olumsuz buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada zaman kaybını, ikinci sırada pornografik içerikli siteleri, üçüncü sırada kötü alışkanlıklara yönlendirmesini, dördüncü sırada telefon faturalarının yüklü gelmesini, beşinci sırada ise bağımlılık yapmasını internetin en olumsuz yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin önemli ölçüde yenilikleri izlemeye açık olduğunu ancak zamanlarını verimli kullanamamaktan şikayetçi oldukları şeklinde değerlendirilebilir. Özellikle pornografik içerikli siteleri ve kötü alışkanlıklara yönlendirebilme özelliğine dikkat çekilmiş olması da önemli bir nokta olarak değerlendirilebilir. Bazı ortamların gençleri olumsuz olarak etkilediği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla internetin en olumsuz buldukları yönü arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III.28. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetin en olumsuz buldukları yönüne ilişkin dağılım

		Sizce internetin en olumsuz yönü nedir?									
		aman kayb	pornografi içerikli siteler	bire bir etkileşimi engellemesi	kötü alışkanlıklara yönlendirmesi	ağırlıklı	chat	alışverişte güvenli olmayışı	sağlık sorunları oluşturması	faturanın yüklü oluş	Toplam
Grup	Üniversite kütüphanesi	12	7	4	2	5	1	2	4	8	45
	sayı	26,7%	15,6%	8,9%	4,4%	11,1%	2,2%	4,4%	8,9%	17,8%	100,0%
	%	63,2%	43,8%	100,0%	50,0%	45,5%	100,0%	40,0%	50,0%	72,7%	57,0%
	Cafe	7	9		2	6		3	4	3	34
	sayı	20,6%	26,5%		5,9%	17,6%		8,8%	11,8%	8,8%	100,0%
	%	36,8%	56,3%		50,0%	54,5%		60,0%	50,0%	27,3%	43,0%
Toplam	sayı	19	16	4	4	11	1	5	8	11	79
	%	24,1%	20,3%	5,1%	5,1%	13,9%	1,3%	6,3%	10,1%	13,9%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaysquare}(X^2) = 7,748 \text{ df} = 8 \text{ p} = ,458 \text{ (p} = ,458 > 0,05)$$

Tablo III. 28'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetin en olumsuz buldukları yönünün ne olduğu incelendiğinde, %24,1'i zaman kaybını, %20,3'ü pornografik içerikli siteleri, %13,9'u faturanın yüklü oluşunu, %13,9'u bağımlılık yapmasını, %10,1'i sağlık sorunları oluşturmasını, %6,3'ü alışverişte güvenli olmayışını, %5,1'i bire bir etkileşimi engellemesini, %5,1'i kötü alışkanlıklara yönlendirmesini, %1,3'ü chat yapmayı, internetin en olumsuz yönü olarak görmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %26,7'si zaman kaybını, %17,8'i faturanın yüklü oluşunu, %15,6'sı pornografi içerikli siteleri, %11,1'i bağımlılık yapmasını, %8,9'u bire bir etkileşimi engellemesini, %8,9'u sağlık sorunları oluşturmasını, %4,4'ü alışverişte güvenli olmayışını, %4,4'ü kötü alışkanlıklara yönlendirmesini, %2,2'si chat yapmayı internetin en olumsuz yönü olarak görmektedir. İnternet kafe kullanıcılarının ise %26,5 'i pornografi içerikli siteleri, %20,6'sı zaman kaybını, %17,6'sı bağımlılık yapmasını, %11,8'i sağlık sorunları oluşturmasını, %8,8'i faturanın yüklü oluşunu, %8,8'i alışverişte güvenli olmayışını, %5,9'u kötü alışkanlıklara yönlendirmesini internetin en olumsuz yönü olarak görmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarınca internetin en olumsuz buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada zaman kaybını, ikinci sırada pornoğrafik içerikli siteleri, üçüncü sırada bağımlılık yapmasını, dördüncü sırada telefon faturalarının yüklü gelmesini, beşinci sırada ise sağlık sorunları oluşturmasını internetin en olumsuz yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu kullanıcılar internete öylesine yoğun bağlanmaktadırlarki bir takım sağlık sorunları yaşadıkları dikkati çekmektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla internetin en olumsuz buldukları yönü arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 29. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetin en olumlu buldukları yönüne ilişkin dağılım

Bölüm	Bölüm Adı	sayı	Sizce internetin en olumlu yönü nedir?					Toplam
			kendimi özgür hissettiyorum.	istediğim her bilgiye ulaşabiliyorum	kolay haberleşme	Boş zaman değerlendirme	eğitim fırsatı sunması	
Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	3	32	13		1	49	
	%	6,1%	65,3%	26,5%		2,0%	100,0%	
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	5	44	7	2		60	
	%	8,3%	73,3%	11,7%	3,3%		100,0%	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	3	38	12	3	2	67	
	%	4,5%	56,7%	17,9%	4,5%	3,0%	100,0%	
Toplam	sayı	11	114	32	5	3	176	
	%	6,3%	64,8%	18,2%	2,8%	1,7%	100,0%	

$$\text{Kayskare}(X^2) = 18,574 \text{ df}=10 \text{ p}=,046 \text{ (p}=,046 < 0,05)$$

Tablo III. 29'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarına göre internetin en olumlu buldukları yönünün ne olduğu incelendiğinde, %64,8'i istediği her bilgiye ulaşmasını, %18,2'si kolay haberleşmeyi, %6,3'ü kendini özgür hissetmesini, %6,3'ü dünyanın her yerine ulaşabilmesini, %2,8'i boş zamanlarını değerlendirmesini, %1,7'si eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak görmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %65,3'ü istediği her bilgiye ulaşmasını %26,5'i kolay haberleşmeyi, %6,1' i kendini özgür hissetmesini %2'si eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak görmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %73,3' ü istediği her bilgiye ulaşmasını, %11,7'si kolay haberleşmeyi, %8,3'ü kendini özgür hissetmesini, %3,3'ü boş zamanlarını

değerlendirebilmesini %3,3'ü dünyanın her yerine ulaşabilmeyi internetin en olumlu yönü olarak görmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %56,7'si istediği her bilgiye ulaşabilmeyi, % 17,9'u kolay haberleşmeyi, %13,4'ü dünyanın her yerine ulaşabilmeyi, %4,5'i kendini özgür hissetmesini, %4,5'i boş zamanlarını değerlendirmeyi, %3'ü eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak görmektedir.

Öğretmen adaylarınca internetin en olumlu buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk dört sıralandığında, ilk sırada istediği her bilgiye ulaşabilmesini, ikinci sırada kolay haberleşebilmesini, kendini özgür hissetmesini ve dünyanın her yerine ulaşabilmesini üçüncü sırada boş zamanlarını değerlendirebilmesini, dördüncü sırada eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin istedikleri her bilgiye ulaşabilmeye, kolay haberleşmeye, kendini özgür hissetmeye ve dünyanın her yerine ulaşabilmeye ne kadar önem verdiklerinin bir göstergesidir denilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla internetin en olumlu buldukları yönü arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur

Tablo III. 30. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetin en olumlu buldukları yönüne ilişkin dağılım

Grup	Sıra	Sizce internetin en olumlu yönü nedir?							Toplam
		kendini özgür hissetti yorum.	istediğim her bilgiye ulaşabiliyorum	kolay haberleşme	Boş zaman değerlendirme	eğitim fırsatı sunması	dünyanın her yerine ulaşabilme	arkadaş olması	
Üniversite kütüphanesi	sayı	5	28	8	3	1	3		48
	%	10,4%	58,3%	16,7%	6,3%	2,1%	6,3%		100,0%
Cafe	sayı	3	19	6	3	1	3	2	37
	%	8,1%	51,4%	16,2%	8,1%	2,7%	8,1%	5,4%	100,0%
Toplam	sayı	8	47	14	6	2	6	2	85
	%	9,4%	55,3%	16,5%	7,1%	2,4%	7,1%	2,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 3,138 \text{ df}=6 \text{ p}=\text{,791}(\text{p}=\text{,791}>0,05)$$

Tablo III. 30'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılara göre internetin en olumlu buldukları yönünün ne olduğu incelendiğinde, %55,3'ü istediği her bilgiye ulaşabilmeyi, %16,5'i kolay haberleşmeyi, %9,4'ü kendini özgür hissetmesini, %7,1'i dünyanın her yerine ulaşabilmesini, % 7,1'i

boş zamanını değerlendirmedi, %2,4' ü arkadaş olmasını, %2,4'ü ise eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak görmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcılara göre %58,3'ü istediği her bilgiye ulaşabilmeyi, %16,7'si kolay haberleşmeyi, %10,4'ü kendini özgür hissetmesini, %6,3'üi dünyanın her yerine ulaşabilmesini, % 6,3'ü boş zamanını değerlendirmedi, %2,1'i eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak görmektedir. İnternet kafe kullanıcılarına göre ise %51,4'ü istediği her bilgiye ulaşabilmeyi, %16,2'si kolay haberleşmeyi, %8,1'i kendini özgür hissetmesini, %8,1'i dünyanın her yerine ulaşabilmeyi, %8,1'i boş zamanını değerlendirmedi, %5,4'ü arkadaş olmasını, %2,7'si eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak değerlendirmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılara göre internetin en olumlu buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada istediği her bilgiye ulaşabilmesini, ikinci sırada kolay haberleşebilmesini, üçüncü sırada kendini özgür hissetmesini dördüncü sırada dünyanın her yerine ulaşabilmesini dördüncü sırada boş zamanlarını değerlendirebilmesini, internetin en olumlu yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin istedikleri her bilgiye ulaşabilmeye, kolay haberleşmeye, kendini özgür hissetmeye, dünyanın her yerine ulaşabilmeye ve boş zamanlarını değerlendirmeye ne kadar önem verdiklerini göstermektedir denilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla internetin en olumlu buldukları yönü arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III.31. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının e- maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıklarına ilişkin dağılım

			E- mailinizi hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullanırsınız?					Toplam
			hergün	haftada birkaç kez	haftada bir	ayda birkaç kez	yılda birkaç kez	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	21	26	2	2	1	52
		%	40,4%	50,0%	3,8%	3,8%	1,9%	100,0%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	7	24	14	10	4	59
		%	11,9%	40,7%	23,7%	16,9%	6,8%	100,0%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	9	31	8	16	3	67
		%	13,4%	46,3%	11,9%	23,9%	4,5%	100,0%
Toplam		sayı	37	81	24	28	8	178
		%	20,8%	45,5%	13,5%	15,7%	4,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 31,450 \text{ df}=8 \text{ p}=,000 \text{ (p}=,000 < 0,01)$$

Tablo III. 31’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıkları incelendiğinde, %45,5’i haftada bir kaç kere, % 20,8’i hergün, %15,7’si ayda birkaç kere, %13,5’i haftada bir kere, %4,5’i yılda bir kaç kere e-maili bir haberleşme aracı olarak kullanmaktadır. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, %50’si haftada bir kaç kere, %40,4’ü hergün, %3,8’si ayda birkaç kere, %3,8’i haftada bir kere, %1,9’i yılda bir kaç kere e-maili bir haberleşme aracı olarak kullanmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %40,7’si haftada bir kaç kere, %11,9’u her gün, %16,9’u ayda birkaç kere, %23,7’si haftada bir kere, %6,8’i yılda bir kaç kere e-maili bir haberleşme aracı olarak kullanmaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %46,3’ü haftada bir kaç kere, %13,4’ü her gün, %23,9’u ayda birkaç kere, %46,3’ü haftada bir kere, %4,5’i yılda bir kaç kere e- maili bir haberleşme aracı olarak kullanmaktadır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte ikisi e-maillerini haftada bir kaç kere, beşte biri e-maillerini her gün, beşte birinden birazı e-maillerini ayda bir kere, olsun kullanmaktadır. Burada e-maillerin kullanım sıklığı en yoğun olarak haftada birkaç kere ve her gün olmakta iken bunu sırayla ayda bir kere, haftada bir ve yılda birkaç kere izlemektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III.32. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların e- maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıklarına ilişkin dağılım

			E- mailinizi hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullanırsınız?					Toplam
			hergün	haftada birkaç kez	haftada bir	ayda birkaç kez	yılda birkaç kez	
Grup	Universite kütüphanesi	sayı	11	26	6	8	3	54
		%	20,4%	48,1%	11,1%	14,8%	5,6%	100,0%
		%	35,5%	59,1%	54,5%	66,7%	100,0%	53,5%
	Cafe	sayı	20	18	5	4		47
		%	42,6%	38,3%	10,6%	8,5%		100,0%
		%	64,5%	40,9%	45,5%	33,3%		46,5%
Toplam		sayı	31	44	11	12	3	101
		%	30,7%	43,6%	10,9%	11,9%	3,0%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 8,045 \quad df=4 \quad p=,090 \quad (p=,090 > 0,05)$$

Tablo III. 32'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıkları incelendiğinde, %43,6'sı haftada birkaç kere, %30,7'si her gün, %11,9'u ayda birkaç kere, %10,9'u haftada bir kere, %3'ü yılda birkaç kere e-mailini bir haberleşme aracı olarak kullanmaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %48,1'i haftada birkaç kere, % 20,4'ü her gün, %14,8'i ayda birkaç kere, %11,1'i haftada bir kere, %5,6'sı yılda birkaç kere e-maili bir haberleşme aracı olarak kullanmaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %38,3'ü haftada birkaç kere, % 42,6'sı her gün, %8,5'i ayda birkaç kere, %38,3'ü haftada bir kere e- mailini bir haberleşme aracı olarak kullanmaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte ikisi e-maillerini haftada bir kaç kere, beşte birinden biraz fazlası e-maillerini her gün, diğer beşte ikisinin önemli bir kısmı ise e-maillerini haftada ve ayda bir kere, olsun kullanmaktadır. Burada e-maillerin kullanım sıklığı en yoğun olarak haftada birkaç kere ve her gün olmakta iken bunu sırayla ayda bir kere, haftada bir ve yılda birkaç kere izlemektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 33. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak istediklerine ilişkin dağılımları

		sizin internet ortamında bir site hazırlayabilme şansınız olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak isterdiniz?							Toplam
		sağlık	eğitim	insan ilişkileri	ekonomi	hobilerim	bilgilendirici ve eğlendirici	politika	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı 1 % 2,3%	18 40,9%	9 20,5%	3 6,8%	5 11,4%	5 11,4%	3 6,8%	44 100,0%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı 1 % 1,9%	28 53,8%	9 17,3%	1 1,9%	8 15,4%	3 5,8%	2 3,8%	52 100,0%
Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı 3 % 5,0%	31 51,7%	9 15,0%	1 1,7%	5 8,3%	11 18,3%			60 100,0%
	Toplam	sayı 5 % 3,2%	77 49,4%	27 17,3%	5 3,2%	18 11,5%	19 12,2%	5 3,2%	156 100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 13,468 \quad df=12 \quad p=,336 \quad (p=,336 > 0,05)$$

Tablo III. 33'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı hangi konuda bir site hazırlamak istedikleri incelendiğinde, %49,4'ünün eğitim, %17,3'ünün insan ilişkileri, % 12,2'sinin bilgilendirici ve eğlendirici, % 11,5'inin hobileriyle ilgili, %3,2'sinin sağlık, % 3,2'sinin ekonomi, % 3,2'sinin politika ile ilgili bir konuda site hazırlamak istemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, %40,9'u eğitim, %20,5'i insan ilişkileri, %11,4'sinin bilgilendirici ve eğlendirici, % 11,4'inin hobileriyle ilgili, %2,3'ünün sağlık, %6,8'inin ekonomi, %6,8'inin politika ile ilgili bir konuda site hazırlamak istemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %53,8'i eğitim, %17,3'ü insan ilişkileri, %5,8'i bilgilendirici ve eğlendirici, %15,4'i hobileriyle ilgili, %1,9'u sağlık, % 1,9'u ekonomi, % 3,8'inin politika ile ilgili bir konuda site hazırlamak istemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %51,7'si eğitim, %15'i insan ilişkileri, %18,3'ü bilgilendirici ve eğlendirici, %8,3'ü hobileriyle ilgili, %5'i sağlık, %1,7'si ekonomi ile ilgili bir konuda site hazırlamak istemektedir.

Öğretmen adaylarınca internette bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hazırlamak istedikleri sitelerin konularının neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada eğitim, ikinci sırada insan ilişkileri, üçüncü sırada bilgilendirici ve eğlendirici, dördüncü hobileriyle ilgili, beşinci sırada ise sağlık konusuyla ilgili bir site hazırlamak istedikleri

görülmektedir. Bu durum gençlerin önemli ölçüde eğitim aldıkları ve ilgi duydukları konulara yönelik site hazırlama gereksinimleri olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı hangi konuda bir site hazırlamak istemeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 34. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak istediklerine ilişkin dağılımları

		Sizin internet ortamında bir site hazırlayabilme şansınız olsaydı, hangi konuda bir site hazırlamak isterdiniz?							Toplam	
		sağlık	eğitim	insan ilişkileri	ekonomi	hobilerim	bilgilendirici ve eğlendirici	politika		
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	1	11	9	4	16	3	1	45
		%	2,2%	24,4%	20,0%	8,9%	35,6%	6,7%	2,2%	100,0%
		%	25,0%	64,7%	42,9%	66,7%	76,2%	33,3%	25,0%	54,9%
Cafe	Cafe	sayı	3	6	12	2	5	6	3	37
		%	8,1%	16,2%	32,4%	5,4%	13,5%	16,2%	8,1%	100,0%
		%	75,0%	35,3%	57,1%	33,3%	23,8%	66,7%	75,0%	45,1%
Toplam	Toplam	sayı	4	17	21	6	21	9	4	82
		%	4,9%	20,7%	25,6%	7,3%	25,6%	11,0%	4,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 10,649 \text{ df}=6 \text{ p}=,100 \text{ (p}=,100 >0,05)$$

Tablo III. 34'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı hangi konuda bir site hazırlamak istedikleri incelendiğinde, %25,6'sı insan ilişkileri %25,6'sı hobileri, %20,7'si eğitim, %11'i bilgilendirici ve eğlendirici, %7,3'ü ekonomi, %4,9'u sağlık yine %4,9'u politika ile ilgili bir konuda site hazırlamak istemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %24,4'ü eğitim, %20'si insan ilişkileri, %6,7'si bilgilendirici ve eğlendirici, %35,6'sı hobileriyle ilgili, %2,2'si sağlık, %8,9'u ekonomi, %2,2'si politika ile ilgili bir konuda site hazırlamak istemektedir. İnternet kafe kullanıcılarının %16,2'si eğitim, %32,4'ü insan ilişkileri, %16,2'si bilgilendirici ve eğlendirici, %13,5'i hobileriyle ilgili, %8,1'i sağlık, %5,4'ü ekonomi, %8,1'i politika ile ilgili bir konuda site hazırlamak istemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hazırlamak istedikleri sitelerin konularının neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada hobileri ve insan ilişkileriyle ilgili, ikinci sırada eğitim, üçüncü

sırada bilgilendirici ve eğlendirici, dördüncü sırada ekonomiyle ilgili, beşinci sırada ise politika ve sağlık konusuyla ilgili bir site hazırlamak istedikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin önemli ölçüde ilgi duydukları ve eksikliğini hissettikleri konulara yönelik site hazırlama düşüncesi olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı hangi konuda bir site hazırlamak istemeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. 2. 2. Yeni Bir Bilgi Çevresi Olarak İnternet Ortamı

Günümüzde internet kullanımının gittikçe artan önemi ve gerekliliği eğitim alanında da kendini büyük ölçüde hissettirmektedir. Hızla artan bilgiye daha çabuk ulaşma yollarından biri olan internet etkili bir biçimde kullanıldığında eğitim alanında da büyük yararlar sağlayabilir. Gelişen teknoloji ile birlikte öğretmenin fonksiyonları da sürekli değişmektedir. Öğrencilere interneti tanıtmak, onların görüş açılarını genişletmesi gerekmektedir. Bu konuda yol gösterici olması içinde öğretmenin bilgisayar ve internet konusunda teknik açıdan donanımlı olması gerekir. Okullarında bilişim toplumuna yeni kuşakları hazırlayabilecek alt yapı ve kültüre hazırlanması son derece önem taşıyan bir konu olmaya başlamıştır.

Bilgi hem hızlı değişmekte, hem de hızlı ulaşabilmektedir.öyle ise hangi yeteneklere sahip insanlar yetiştirilmelidir. Bu noktada eğitim sistemleri hangi rolleri üstlenecektir. Bu sorular cevap bekleyen önemli sorulardır. [Titiz,1997]'e göre artık ihtiyaç duyulan insan, bilgisayar ortamındaki bilgiye ulaşabilen, mevcut bilgiyi verici olarak ele alıp yeni bilgiler üretebilen, uygun olan bilgiyi ayırt etmesini bilen ve bu bilgiyi en iyi biçimde kullana bilen insandır. Artık okullar, kendi içlerinde kapalı kutu olmaktan çıktılar. İnternet gibi herkesin erişebileceği bilgisayar ağları ile dış dünyalara ve sınırsız bilgi denizine ulaşabilmektedirler. Bu, öğrencileri farkında olmadan araştırmacı bir yöntemle çalışmaya yönlendirmektedir. Bu nedenle eğitim her öğrencinin ihtiyacına cevap verebilecek şekilde bireyselleştirilmelidir. Bilişim çağında okul sonrasında öğrenciler şu yetenekleri edinmiş olması, Teknoloji ve insanlara erişebilme, değişebilme kapasitesi, bilinçli yaşam felsefesi

saptama, problem çözüme isteği ve becerisi, öğrenmeden zevk alma, yaşam boyu öğrenme becerisi, hoşgörü beklenmektedir [Dayıoğlu,1998:32-35].

Araştırmanın bu başlığı altında, araştırmaya katılan grupların, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini nereden edindikleri, bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip edip etmedikleri, okuldan öğrendikleriyle bilgisayar ve internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları, okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili düşündükleri, eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadıkları, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görüp görmedikleri, öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isteyip istemedikleri, bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüp düşünmedikleri, ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıp yararlanmadıkları, internetteki sitelerdeki bilgileri güvenilir bulup bulmadıkları, internetteki Türkçe web sitelerini yeterli bulup bulmadıkları, internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verir vermedikleri, internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunup bulunmadığı, internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediği, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalıp azalmadığı, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalma nedenleri, internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıkları, internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda bir günde ders çalışmaya ne kadar zaman ayırdıkları, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılımlar ortaya konulmuştur.

Tablo III. 35. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini nereden edindiklerine ilişkin dağılım

Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Toplam	internet kullanımı ile ilgili bilgilerinizi nereden edindiniz?							
					okuldaki derslerden	internet cafe	internet ile ilgili yazılı materyallerden	okuldaki arkadaşlarından	okul dışındaki arkadaşlarından	kendi kendine	kurstan	
	sayı	sayı	sayı		15	4	5	2		25		51
	%	%	%		29,4%	7,8%	9,8%	3,9%		49,0%		100,0%
	%	%	%		44,1%	21,1%	35,7%	7,1%		36,2%		28,0%
	sayı	sayı	sayı		13	8	5	8	3	23	1	61
	%	%	%		21,3%	13,1%	8,2%	13,1%	4,9%	37,7%	1,6%	100,0%
	%	%	%		38,2%	42,1%	35,7%	28,6%	21,4%	33,3%	25,0%	33,5%
	sayı	sayı	sayı		6	7	4	18	11	21	3	70
	%	%	%		8,6%	10,0%	5,7%	25,7%	15,7%	30,0%	4,3%	100,0%
	%	%	%		17,6%	36,8%	28,6%	64,3%	78,6%	30,4%	75,0%	38,5%
Toplam	sayı	sayı	sayı		34	19	14	28	14	69	4	182
	%	%	%		18,7%	10,4%	7,7%	15,4%	7,7%	37,9%	2,2%	100,0%
	%	%	%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=33,848 \text{ df}=12 \text{ p}=,001 \text{ (p}=,001 <0,01)$$

Tablo III. 35'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgileri nereden edindikleri incelendiğinde, %37,9'u kendi kendine, %18,7'si okuldaki derslerden %15,4'ü okuldaki arkadaşlarından, %10,4'ü internet kafeden, %7,7'si yazılı materyallerden, %7,7'si okul dışındaki arkadaşlardan, %2,2'si kurstan, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini edinmiştir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %49'u kendi kendine, %29,4'ü okuldaki derslerden, %3,9'u okuldaki arkadaşlarından, %7,8'i internet kafeden, %9,8'i yazılı materyallerden, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini edinmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %37,7'si kendi kendine, %21,3'ü okuldaki derslerden, %13,1'i okuldaki arkadaşlarından, %13,1'i internet kafeden, %8,2'si yazılı materyallerden, %4,9'u okul dışındaki arkadaşlardan, %1,6'sı kurstan, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini edinmiştir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %30'u kendi kendine, %8,6'sı okuldaki derslerden, %25,7'si okuldaki arkadaşlarından, %10'u internet kafeden, %5,7'si yazılı materyallerden, %15,7'si okul dışındaki arkadaşlardan, %4,3'ü kurstan, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini edinmiştir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte ikisi bilgisayar ve internet kullanmayı kendi kendine öğrenmiştir. Yaklaşık beşte biri ise okuldaki derslerden öğrenirken, diğer beşte ikisi ise

arkadaşlarından ve internet kafeden bilgisayar ve internet kullanmayı öğrenmiştir. Bilgisayar ve internet kullanmada bireysel çaba ve istek önemini hissettirmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgileri nereden edindikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III.36. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini nereden edindiklerine ilişkin dağılım

Grup		İnternet kullanım ile ilgili bilgilerinizi nereden edindiniz?					Toplam	
		okuldaki derslerden	internet cafe	internet ile ilgili yazılı materyallerden	okuldaki arkadaşlardan	okul dışındaki arkadaşlardan		kendi kendime
Üniversite kütüphanesi	sayı	2	10	9	9	5	17	52
	%	3,8%	19,2%	17,3%	17,3%	9,6%	32,7%	100,0%
Cafe	sayı	2	18	3	3	4	17	47
	%	4,3%	38,3%	6,4%	6,4%	8,5%	36,2%	100,0%
Toplam	sayı	4	28	12	12	9	34	99
	%	4,0%	28,3%	12,1%	12,1%	9,1%	34,3%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kayskare}(X^2) = 8,165 \text{ df}=5 \text{ p}=,147 \text{ (p}=,147>0,05)$$

Tablo III. 36'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgileri nereden edindikleri incelendiğinde, %34,3'ü kendi kendine %4'ü okuldaki derslerden, %12,1'i okuldaki arkadaşlarından, %28,3'ü internet kafeden, %12,1'i yazılı materyallerden, %9,1'i okul dışındaki arkadaşlardan, %34,3'ü kurstan, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini edinmiştir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %32,7'si kendi kendine, %3,8'i okuldaki derslerden, %17,3'ü okuldaki arkadaşlarından, %19,2'si internet kafeden, %17,3'ü yazılı materyallerden, %9,6'sı okul dışındaki arkadaşlardan, internet kullanımı ile ilgili bilgilerini edinmiştir. İnternet kafe kullanıcılarının %36,2'si kendi kendine, %4,3'ü okuldaki derslerden, %6,4'ü okuldaki arkadaşlarından, %38,3'ü internet kafeden, %6,4'ü yazılı materyallerden, %8,5'i okul dışındaki arkadaşlardan, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgilerini edinmiştir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte ikisi bilgisayar ve internet kullanmayı kendi kendine öğrenmiştir. Yaklaşık dörde biri ise internet kafeden

öğrenirken, diğer beşte ikisi ise arkadaşlarından, yazılı materyallerden ve okuldaki derslerden bilgisayar ve internet kullanmayı öğrenmiştir. Bilgisayar ve internet kullanmada bireysel çaba ve istek önemini hissettirmektedir. İnternet kafeler bilgisayar ve internet kullanımını hazırlamada ve geliştirmede bir takım eğitici roller üstlenen merkezler olarak görülmekte olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgileri nereden edindikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III.37. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip edip etmediklerine ilişkin dağılım

			Bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip ediyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	38	14	52
		%	73,1%	26,9%	100,0%
		%	48,1%	13,5%	28,4%
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	sayı	25	36	61
		%	41,0%	59,0%	100,0%
		%	31,6%	34,6%	33,3%
Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	sayı	16	54	70
		%	22,9%	77,1%	100,0%
		%	20,3%	51,9%	38,3%
Toplam	sayı	sayı	79	104	183
		%	43,2%	56,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 30,850 \text{ df}=2 \text{ p}=,000 \text{ (p}=,000 < 0,01)$$

Tablo III. 37'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip edip etmedikleri incelendiğinde, %56,8'i bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmezken %43,2'si bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmektedir. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin % 26,9'i bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmezken %73,1'i bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %59'u bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmezken %41'i bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %77,1'i bilgisayar ve internet dünyası ile

ilgili yayınları yakından takip etmezken %22,9'u bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte ikisi bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları yakından izlemektedir. Yaklaşık beşte üçü ise bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları izlememektedir. Okuldaki dersler bilgisayar ve internet kullanıcıları için yetersiz gelmesi hızla değişen bilişim teknolojilerini basılı materyallerden takip etmeye yöneltmektedir. Bu nedenle kullanıcıların önemli bir kısmının bu yayınları takip ettiği söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III.38. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip edip etmediklerine ilişkin dağılım

			Bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip ediyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	27	27	54
		%	50,0%	50,0%	100,0%
		%	45,8%	62,8%	52,9%
Cafe	Cafe	sayı	32	16	48
		%	66,7%	33,3%	100,0%
		%	54,2%	37,2%	47,1%
Toplam	Toplam	sayı	59	43	102
		%	57,8%	42,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 2,895 \text{ df}=1 \text{ p} = ,089 \text{ (p} = ,089 > 0,05)$$

Tablo III. 38'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip edip etmedikleri incelendiğinde, %42,2' si bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmezken %57,8'i bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %50'si bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmezken %50'si bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmektedir. İnternet kafe kullanıcılarının

%33,3'ü bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmezken %66,7'si bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte üçü bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları yakından izlemektedir. Yaklaşık beşte ikisi ise bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları izlememektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ile ilgili yayınlara daha ilgili oldukları söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 39. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım

			Okuldan öğrendiklerinizle, bilgisayar ve internette öğrendikleriniz arasında zaman zaman bir çatışma oluyor mu?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	15	36	51
		%	29,4%	70,6%	100,0%
		%	23,1%	32,4%	29,0%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	28	34	62
		%	45,2%	54,8%	100,0%
		%	43,1%	30,6%	35,2%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	22	41	63
		%	34,9%	65,1%	100,0%
		%	33,8%	36,9%	35,8%
Toplam		sayı	65	111	176
		%	36,9%	63,1%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 3,150 \text{ df}=2 \text{ p} = ,207 (\text{p} = ,207 > 0,05)$$

Tablo III. 39'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları incelendiğinde, %63,1'i okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %36,9'u okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %29,4'ü okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken, %70,6'sı okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %45,2'si okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken %54,8'i okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman herhangi bir çatışma yaşamamaktadır.

Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %34,9'u okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken %65,1'i okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman çatışma yaşamamaktadır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü bilgi kaynaklarıyla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu durum internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 40. Araştırmaya katılan giren serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım

			okuldan öğrendiklerinizle, bilgisayar ve internetten öğrendikleriniz arasında zaman zaman bir çatışma yaşıyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	22	31	53
		%	41,5%	58,5%	100,0%
		%	47,8%	67,4%	57,6%
	Cafe	sayı	24	15	39
		%	61,5%	38,5%	100,0%
		%	52,2%	32,6%	42,4%
Toplam		sayı	46	46	92
		%	50,0%	50,0%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 3,605 \quad df=1 \quad p=,058 \quad (p=,058 > 0,05)$$

Tablo III. 40'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların okuldan öğrendikleriyle bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları incelendiğinde %61,5'i okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken %38,5'i okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %41,5'i okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken %58,5'i okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %50'si okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken %50'si okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısı internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yarısı ise internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman

zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü bilgi kaynaklarıyla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu durum internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Bununla birlikte hangi konularda çatışma yaşadıklarının incelenmesi önem taşıdığı söylenebilir. Böylelikle bir takım problemler alanlar aydınlatılabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 41. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili düşüncelerine ilişkin dağılım

		Okul ortamlarında bilgisayar ve internetin kullanımı sizce, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkiler?			Toplam	
		olumlu yönde	olumsuz yönde	fikrim yok		
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	44	4	4	52
		%	84,6%	7,7%	7,7%	100,0%
		%	29,5%	28,6%	20,0%	28,4%
Sosyal Bilgiler öğretmenliği		sayı	57	1	4	62
		%	91,9%	1,6%	6,5%	100,0%
		%	38,3%	7,1%	20,0%	33,9%
Fen Bilgisi öğretmenliği		sayı	48	9	12	69
		%	69,6%	13,0%	17,4%	100,0%
		%	32,2%	64,3%	60,0%	37,7%
Toplam		sayı	149	14	20	183
		%	81,4%	7,7%	10,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=11,948 \text{ df}=4 \text{ p}=\,018 \text{ (p}=\,018 <0,05)$$

Tablo III. 41'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili düşünceleri incelendiğinde %81,4'ü okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini düşünürken % 7,7'si okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz yönde etkilediğini düşünmekte, %10,9'u ise bir görüşü olmadığını ifade etmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %84,6'sı okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini düşünürken %7,7'si okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz yönde etkilediğini düşünmekte, %7,7'si ise bir görüşü olmadığını ifade etmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %91,9'u okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini düşünürken %1,6'sı okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz yönde etkilediğini düşünmekte, %6,5'i ise bir görüşü olmadığını ifade etmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %69,6'sı okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini düşünürken %13'ü okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz yönde etkilediğini düşünmekte, %17,4'ü ise bir görüşü olmadığını ifade etmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda sekizi okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu etkilediğini düşünürken, yaklaşık onda biri okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Yaklaşık onda biri ise okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili bir düşünceye sahip olmadığını belirtmektedir. Bu tablodan okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin farklı duyu organlarına yönelik etkiler sunması sonucu okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu etkiler bıraktığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 42. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili düşüncelerine ilişkin dağılım

			Okul ortamlarında bilgisayar ve internetin kullanımı sizce, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkiler?			
			olumlu yönde	olumsuz yönde	fikrim yok	Toplam
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	46	3	5	54
		%	85,2%	5,6%	9,3%	100,0%
		%	63,9%	23,1%	29,4%	52,9%
	Cafe	sayı	26	10	12	48
		%	54,2%	20,8%	25,0%	100,0%
		%	36,1%	76,9%	70,6%	47,1%
Toplam	sayı	72	13	17	102	
	%	70,6%	12,7%	16,7%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 11,895 \text{ df}=2 \text{ p}=,003 \text{ (p}=,003 < 0,01)$$

Tablo III. 42'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme anlamındaki kullanıcıların okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili düşünceleri incelendiğinde %70,6'sı okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu yönde etkilendiğini düşünürken %12,7'si olumsuz yönde %16,7'si ise bir fikir ortaya koymamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %85,2'si okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu yönde etkilendiğini düşünürken %5,6'sı okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz yönde etkilendiğini düşünmekte, %9,3'ü ise bir görüşü olmadığını ifade etmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %54,2'si okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu yönde etkilendiğini düşünürken %20,8'i okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz yönde etkilendiğini düşünmekte, %25'i ise bir görüşü olmadığını ifade etmektedir.

Serbest zaman değerlendirme anlamındaki kullanıcıların yaklaşık onda yedisi okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı

tutumlarını olumlu etkilediğini düşünürken, yaklaşık onda biri okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Yaklaşık onda ikisi ise okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili bir düşünceye sahip olmadığını belirtmektedir. Bilgisayar ve internet öğrencilere çok yönlü etkileşim fırsatları sunması sonucu okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu etkiler bıraktığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme anlamındaki kullanıcılarla, okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilendiği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 43. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadıklarına ilişkin dağılım

Bölüm	Eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadınız?	Eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadınız?		Toplam
		evet	hayır	
Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	34	18	52
	%	65,4%	34,6%	100,0%
	%	31,5%	24,0%	28,4%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	35	26	61
	%	57,4%	42,6%	100,0%
	%	32,4%	34,7%	33,3%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	39	31	70
	%	55,7%	44,3%	100,0%
	%	36,1%	41,3%	38,3%
Toplam	sayı	108	75	183
	%	59,0%	41,0%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,255 \text{ df}=2 \text{ p}=\,534 \text{ (p}=\,534>0,05)$$

Tablo III. 43'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eğitim Cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadıkları incelendiğinde, %59'u eğitim cd'lerinden yararlanırken %41'i eğitim cd'lerinden yararlanmamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %65,4'ü eğitim cd'lerinden yararlanırken %34,6'sı eğitim cd'lerinden yararlanmamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %57,4'ü eğitim cd'lerinden yararlanırken %42,6'sı eğitim cd'lerinden

yararlanmamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin ise %55,7'si eğitim cd'lerinden yararlanırken %44,3'ü eğitim cd'lerinden yararlanmamaktadır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda altısı eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaktadır. Yaklaşık onda dördü eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmamaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet ortamlarında eğitim yazılımlarına ilgi olduğunu ve gerekli görüldükçe bu yazılımlardan yararlanılabileceğini göstermektedir denilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, eğitim Cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III.44. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadıklarına ilişkin dağılım

			Eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanırmısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	27	27	54
		%	50,0%	50,0%	100,0%
		%	58,7%	48,2%	52,9%
Cafe	Cafe	sayı	19	29	48
		%	39,6%	60,4%	100,0%
		%	41,3%	51,8%	47,1%
Toplam		sayı	46	56	102
		%	45,1%	54,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 1,114 \text{ df}=1 \text{ p} = ,291 \text{ (p} = ,291 > 0,05)$$

Tablo III. 44'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanıp yararlanmadıkları incelendiğinde, %54,9'u eğitim cd lerinden yararlanmazken %45,1'i eğitim cd'lerinden yararlanmaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %50'si eğitim cd'lerinden yararlanmazken %50'si eğitim cd'lerinden yararlanmaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların ise %39,6'sı eğitim cd' lerinden yararlanmazken %60,4'ü eğitim cd'lerinden yararlanmaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarısı eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaktadır. Yaklaşık yarısı ise eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmamaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet ortamlarında eğitim yazılımlarına ilgi olduğunu ve gerekli görüldükçe bu yazılımlardan yararlanılabileceğini göstermektedir denilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, eğitim Cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 45. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görüp görmediklerine ilişkin dağılım

			Bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almak sizce önemli midir?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	50	1	51
		%	98,0%	2,0%	100,0%
		%	28,2%	20,0%	28,0%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	61	1	62
		%	98,4%	1,6%	100,0%
		%	34,5%	20,0%	34,1%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	66	3	69
		%	95,7%	4,3%	100,0%
		%	37,3%	60,0%	37,9%
Toplam		sayı	177	5	182
		%	97,3%	2,7%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 1,078 \quad df=2 \quad p=,583 \quad (p=,583 > 0,05)$$

Tablo III. 45'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görüp görmedikleri incelendiğinde, %97,3'ü bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken %2,7'si bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %98'i bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken %2'si bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %98,4'ü bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli

bulurken %1,6'sı bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %95,7'si bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken %4,3'ü bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen tamamına yakını bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken çok az bir oranı %2'si bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet kullanımının sosyo-psikolojik olarak ne kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 46. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görüp görmediklerine ilişkin dağılım

			Bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almak sizce önemli midir?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	52	2	54
		%	96,3%	3,7%	100,0%
		%	57,1%	20,0%	53,5%
	Cafe	sayı	39	8	47
		%	83,0%	17,0%	100,0%
		%	42,9%	80,0%	46,5%
Toplam		sayı	91	10	101
		%	90,1%	9,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 4,996 \text{ df}=1 \text{ p} = ,025 \text{ (p} = ,025 < 0,05)$$

Tablo III. 46'da görüldüğü gibi serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görüp görmedikleri incelendiğinde, %90,1'i bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken %9,9'u bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulmamaktadırlar. Üniversite Kütüphanesindeki kullanıcıların %96,3'ü bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görürken %3,7'si bilgisayar ve internet

kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %83'ü bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken %17'si bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların onda dokuzu bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken onda biri gibi çok az bir oranı bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet kullanımının sosyo-psikolojik olarak ne kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 47. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isteyip istemediklerine ilişkin dağılım

			Eğer bir öğretmen olsaydınız bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi ister miydiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	48	4	52
		%	92,3%	7,7%	100,0%
		%	31,8%	12,9%	28,6%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	53	9	62	
	%	85,5%	14,5%	100,0%	
	%	35,1%	29,0%	34,1%	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	50	18	68	
	%	73,5%	26,5%	100,0%	
	%	33,1%	58,1%	37,4%	
Toplam	sayı	151	31	182	
	%	83,0%	17,0%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 7,774 \text{ df}=2 \text{ p} = ,021 \text{ (p} = ,021 < 0,05)$$

Tablo III. 47'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isteyip istemedikleri incelendiğinde, %83'ü öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken %17'si öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %92,3'ü öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken %7,7'si öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin % 85,5'ü öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken %14,5'i öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %73,5'i öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken %26,5'i öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda sekizine yakını öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken yaklaşık onda ikisi ise öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. Bu durum bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemenin çağımız eğitim sistemleri ve öğretmenleri açısından ne kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III.48. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isteyip istemediklerine ilişkin dağılım

			Eğer bir öğretmen olsaydınız bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi ister miydiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	41	11	52
		%	78,8%	21,2%	100,0%
	%	57,7%	40,7%	53,1%	
Cafe	sayı	30	16	46	
		%	65,2%	34,8%	100,0%
	%	42,3%	59,3%	46,9%	
Toplam	sayı	71	27	98	
		%	72,4%	27,6%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kayskare}(X^2) = 2,271 \text{ df}=1 \text{ p}=,132 \text{ (p}=,132 > 0,05)$$

Tablo III. 48'de görüldüğü gibi serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isteyip istemedikleri

incelendiğinde, %72,4'ü öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken %27,6'sı öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %78,8'ü öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken %21,2'si öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %65,2'si öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken % 34,8'i öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların onda yedisine yakını öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken yaklaşık onda üçü ise öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. Bu durum bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemenin toplumda ne kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III.49. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılım

Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	Bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
		4	48		52
		7,7%	92,3%		100,0%
		25,0%	28,6%		28,3%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	7	55		62
		11,3%	88,7%		100,0%
		43,8%	32,7%		33,7%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	5	65		70
		7,1%	92,9%		100,0%
		31,3%	38,7%		38,0%
Toplam		16	168		184
		8,7%	91,3%		100,0%
		100,0%	100,0%		100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,804 \text{ df}=2 \text{ p} = ,669 \text{ (p} = ,669 > 0,05)$$

Tablo III. 49'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, öğrencilerin %91,3' ü bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmediğini düşünürken %8,7'si bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %92,3'ü bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmediğini düşünürken %7,7'si ise bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %88,7'si bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmediğini düşünürken %11,3'ü ise bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %92,9'u bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmediğini düşünürken %7,1'i ise bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmektedir.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda birine yakını bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünürken onda dokuzu bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmediğini düşünmemektedir. Bu durum bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmesine yönelik hazırlıkların başlatılması gerektiği şeklinde bir bilgi olarak düşünülebilir. Ayrıca toplumdaki bir çok insanın yeniliklere ne kadar duyarlı olduğunun bir işareti olarakta algılanabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III.50. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılım

			Bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	6	48	54
		%	11,1%	88,9%	100,0%
	Cafe	sayı	11	37	48
		%	22,9%	77,1%	100,0%
Toplam		sayı	17	85	102
		%	16,7%	83,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaysquare}(X^2) = 2,550 \quad df=1 \quad p=,110 \quad (p=,110 > 0,05)$$

Tablo III. 50'de görüldüğü gibi serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %83,3'ü bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünürken %16,7'si bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %88,9'u bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünürken %11,1'i bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %77,1'i bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünürken %22,9'u bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen onda ikisine yakını bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünürken onda sekizi bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmemektedir. Bu durum bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmesine yönelik hazırlıkların başlatılması gerektiği şeklinde bir bilgi olarak düşünülebileceği gibi toplumun önemli gördüğü yeniliklere ne kadar açık

olduğunun bir işareti olarakta algılanabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünceleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 51. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıp yararlanmadığına ilişkin dağılım

Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	ödev için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
		50	2		52
		% 96,2%	% 3,8%		100,0%
		% 30,3%	% 10,5%		28,3%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	57	5	62
		%	91,9%	8,1%	100,0%
		%	34,5%	26,3%	33,7%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	58	12	70
		%	82,9%	17,1%	100,0%
		%	35,2%	63,2%	38,0%
Toplam		sayı	165	19	184
		%	89,7%	10,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 6213 \text{ df}=2 \text{ p} = ,045 \text{ (p} = ,045 < 0,05)$$

Tablo III. 51'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıp yararlanmadığını incelendiğinde, %89,7'si ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken %10,3'ü ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %96,2'si ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken %3,8'i ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %91,9'u ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken %8,1'i ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %82,9'u ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken %17,1'i ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda dokuzuna yakını ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken yaklaşık onda birisi ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. Bu durum bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetin önemli roller üstlenmekte olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 52. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıp yararlanmadığına ilişkin dağılım

			Ödev için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	48	6	54
		%	88,9%	11,1%	100,0%
		%	62,3%	25,0%	53,5%
	Cafe	sayı	29	18	47
		%	61,7%	38,3%	100,0%
		%	37,7%	75,0%	46,5%
Toplam	sayı	77	24	101	
	%	76,2%	23,8%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaysquare}(X^2) = 10,252 \text{ df}=1 \text{ p}=,001 \text{ (p}=,001 < 0,01)$$

Tablo III. 52’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanıp yararlanmadığı incelendiğinde, %76,2’si ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken %23,8’i ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %88,9’i ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken %11,1’i ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. İnternet kafe kullanıcılarının %61,7’si ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken %38,3’i ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen onda sekizine yakını ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken yaklaşık onda ikisi ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. Bu durum bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetin önemli roller üstlenmekte olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

3. 2. 2. 1. İnternet Sitelerinde Bilgilerin Güvenirliği

Tablo III. 53. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki sitelerdeki bilgileri güvenilir bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım

			İnternette sitelerdeki bilgilerin güvenilir olduğunu düşünüyor musunuz?			Toplam
			evet	hayır	kısmen	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	32	20		52
		%	61,5%	38,5%		100,0%
		%	25,6%	37,0%		28,4%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	45	16		61
		%	73,8%	26,2%		100,0%
		%	36,0%	29,6%		33,3%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	48	18	4	70
		%	68,6%	25,7%	5,7%	100,0%
		%	38,4%	33,3%	100,0%	38,3%
Toplam		sayı	125	54	4	183
		%	68,3%	29,5%	2,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,934 \text{ df}=2 \text{ p} = ,627 \text{ (p} = ,627 > 0,05)$$

Tablo III. 53'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulup bulmadıkları incelendiğinde, %68,3'ü internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu %29,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmekte %2,2'si internet sitelerindeki bilgilerin kısmen güvenilir olduğunu düşünmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %61,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu %38,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmektedir.

Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %73,8'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu %26,2'si internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %68,6'sı internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu %25,7'si internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmekte %5,7'si internet sitelerindeki bilgilerin kısmen güvenilir olduğunu düşünmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda yedisine yakını internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu düşünürken, yaklaşık onda üçü ise internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmektedir. Bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetteki bazı sitelerdeki bilgilerin güvenilir bazı bilgilerin ise güvenilir olmadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 54. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım

			İnternetteki sitelerdeki bilgilerin güvenilir olduğunu düşünüyor musunuz?			Toplam
			evet	hayır	kısmen	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	37	13	1	51
		%	72,5%	25,5%	2,0%	100,0%
	%	51,4%	52,0%	100,0%	52,0%	
Cafe	sayı	sayı	35	12		47
		%	74,5%	25,5%		100,0%
	%	48,6%	48,0%		48,0%	
Toplam	sayı	sayı	72	25	1	98
		%	73,5%	25,5%	1,0%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 9,050 \text{ df}=4 \text{ p} = ,060 \text{ (p} = ,060 > 0,05)$$

Tablo III. 54'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulup bulmadıkları incelendiğinde, %73,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu %25,5'i

internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmekte %1'i internet sitelerindeki bilgilerin kısmen güvenilir olduğunu düşünmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %72,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu %25,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmekte %2'si internet sitelerindeki bilgilerin kısmen güvenilir olduğunu düşünmektedir. İnternet kafedeki kullanıcılarının %74,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu %25,5'i internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda yedisine yakını internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu düşünürken, yaklaşık onda üçü ise internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmektedir. Bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetteki bazı sitelerdeki bilgilerin güvenilir bazı bilgilerin ise güvenilir olmadığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. 2. 2. 2. İnternetteki Türkçe Web Sitelerin Yeterliliği

Tablo III. 55. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki Türkçe web sitelerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım

			İnternetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	11	41	52
		%	21,2%	78,8%	100,0%
		sayı	39,3%	26,6%	28,6%
		%			
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	8	54	62
		%	12,9%	87,1%	100,0%
		sayı	28,6%	35,1%	34,1%
		%			
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	9	59	68
		%	13,2%	86,8%	100,0%
		sayı	32,1%	38,3%	37,4%
		%			
Toplam		sayı	28	154	182
		%	15,4%	84,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 1,864 \text{ df}=2 \text{ p} = ,394 \text{ (p} = ,394 > 0,05)$$

Tablo III. 55'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki Türkçe web sitelerini yeterli bulup bulmadıkları incelendiğinde, %15,4'ü internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken %84,6'sı ise internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %21,2'si internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken %78,8'i ise internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %12,9'u internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken %87,1'i ise internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %13,2'si internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken %86,8'i ise internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık yedide birine yakını internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken yedide altısı internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetteki Türkçe web sitelerinin nicelik ve nitelik olarak önemli ölçüde artması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır denilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internetteki Türkçe web sitelerini yeterli, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 56. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetteki Türkçe web sitelerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılım

Grup	İnternetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	İnternetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?		Toplam
		evet	hayır	
Universite kütüphanesi	sayı	9	43	52
	%	17,3%	82,7%	100,0%
	%	37,5%	56,6%	52,0%
Cafe	sayı	15	33	48
	%	31,3%	68,8%	100,0%
	%	62,5%	43,4%	48,0%
Toplam	sayı	24	76	100
	%	24,0%	76,0%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 2,660 \text{ df}=1 \text{ p}=,103 \text{ (p}=,103 > 0,05)$$

Tablo III. 56'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetteki Türkçe web sitelerini yeterli bulup bulmadıkları incelendiğinde, %24'ü internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken %76'sı ise internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcılarının %17,3'ü internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken %82,7'si ise internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %31,3'ü internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken %68,8'i ise internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık dörtte birine yakın internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken dörtte üçü internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetteki Türkçe web sitelerinin nicelik ve nitelik olarak önemli ölçüde artması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır denilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internetteki Türkçe web sitelerini yeterli, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 57. Araştırmaya katılan giren öğretmen adaylarının internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verir vermediklerine ilişkin dağılım

			İnternette okul ödevinizle ilgili bir konu bulduğunuzda arkadaşınıza haber verir misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
BÖTÜM	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	46	6	52
		%	88,5%	11,5%	100,0%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	53	8	61
		%	86,9%	13,1%	100,0%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	66	3	69
		%	95,7%	4,3%	100,0%
Toplam		sayı	165	17	182
		%	90,7%	9,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 3,354 \text{ df}=2 \text{ p} = ,187 \text{ (p} = ,187 > 0,05)$$

Tablo III. 57'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan giren öğretmen adaylarının internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verip vermedikleri incelendiğinde, %90,7'si arkadaşlarına haber verirken %9,3'ü haber vermemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %88,5'i arkadaşlarına haber verirken %11,5'i haber vermemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %86,9'u arkadaşlarına haber verirken %13,1'i haber vermemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %95,7'si arkadaşlarına haber verirken %4,3'ü haber vermemektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda dokuzu internetteki okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verirken onda birine yakını ise internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermemektedir. Bu bulgular internet ortamlarındaki bilgilenmelerin gerçek yaşamda paylaşımlara ve etkileşimlere dönüşmesinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 58. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verip vermediklerine ilişkin dağılım

			İnternette okul ödevinizle ilgili bir konu bulduğunuzda arkadaşınıza haber verir misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	51	3	54
		%	94,4%	5,6%	100,0%
		%	61,4%	42,9%	60,0%
	Cafe	sayı	32	4	36
		%	88,9%	11,1%	100,0%
		%	38,6%	57,1%	40,0%
Toplam		sayı	83	7	90
		%	92,2%	7,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,929 \text{ df}=1 \text{ p} = ,335 \text{ (p} = ,335 > 0,05)$$

Tablo III. 58'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verip vermedikleri incelendiğinde, %92,2'si arkadaşlarına haber verirken %7,8'i haber vermemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %94,4'ü arkadaşlarına haber verirken %5,6' sını haber vermemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %88,9'u arkadaşlarına haber verirken %11,1'i haber vermemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda dokuzu internetteki okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verirken onda birine yakını ise internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermemektedir. Bu bulgular internet ortamlarındaki bilgilenmelerin gerçek yaşamda paylaşımlara ve etkileşimlere dönüşmesinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3.2.2.3. İnternetin Cinsel Eğitime Katkısı

Tablo III. 59. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunup bulunmadığına ilişkin dağılımı

Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	İnternetin cinsel eğitiminize katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
		10	42		52
		19,2%	80,8%		100,0%
		20,0%	33,1%		29,4%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	22	39		61
		36,1%	63,9%		100,0%
		44,0%	30,7%		34,5%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	18	46		64
		28,1%	71,9%		100,0%
		36,0%	36,2%		36,2%
Toplam		50	127		177
		28,2%	71,8%		100,0%
		100,0%	100,0%		100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 3,926 \text{ df}=2 \text{ p} = ,140 \text{ (p} = ,140 > 0,05)$$

Tablo III. 59'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarınca internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunup bulunmadığı incelendiğinde, %28,2'si internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken %71,8'i internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmadığını düşünmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %19,2'si internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken %80,8'i internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmadığını düşünmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %36,1'i internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken %63,9'u internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmadığını düşünmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %28,1'i internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken %71,9'u internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmadığını düşünmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte birine yakını internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken yaklaşık dörtte üçüne yakını ise internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetin cinsel içerikli bir takım bilgilendirme sürecinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmasını düşünceleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 60. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunup bulunmadığına ilişkin dağılım

Grup	İnternetin cinsel eğitimlerinize katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?	Toplam		
		evet	hayır	
Üniversite kütüphanesi	sayı	12	38	50
	%	24,0%	76,0%	100,0%
	%	28,6%	70,4%	52,1%
Cafe	sayı	30	16	46
	%	65,2%	34,8%	100,0%
	%	71,4%	29,6%	47,9%
Toplam	sayı	42	54	96
	%	43,8%	56,3%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=16,539 \text{ df}=1 \text{ p}=,000 \text{ (p}=,000 <0,01)$$

Tablo III. 60'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunup bulunmadığı incelendiğinde, %43,8'i internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken %56,3'ü internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmadığını düşünmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %24'ü internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken %76'sı internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmadığını düşünmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %65,2'si internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken %34,8'i internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmadığını düşünmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısına yakını internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken yarısına yakını ise internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetin cinsel içerikli bir takım bilgilenme sürecinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmasını düşünceleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 61. Cinsiyet ile internetin cinsel eğitime katkıda bulunması arasındaki ilişkinin dağılımı

			İnternetin cinsel eğitiminize katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyetiniz nedir?	erkek	sayı	75	101	176
		%	42,6%	57,4%	100,0%
	%	81,5%	55,8%	64,5%	
kadın	sayı	sayı	17	80	97
		%	17,5%	82,5%	100,0%
	%	18,5%	44,2%	35,5%	
Toplam	sayı	sayı	92	181	273
		%	33,7%	66,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 17,616 \quad \text{df}=1 \quad p=,000 \quad (p=,000 < 0,01)$$

Tablo III. 61'de görüldüğü gibi cinsiyet ile internetin cinsel eğitime katkıda bulunması arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %42,6'sı a internetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünürken %57,4'ü internetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu

düşünmemektedir. Kadınların %17,5'i internetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünürken %82,5'i internetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünmemektedir. İnternetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünenlerde, erkekler %69,6'ı iken kadınlarda bu oran %30,4'tür. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünmektedir. Cinsiyet ile internetin cinsel eğitime katkıda bulunması arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

3. 2. 2. 4. İnternet ve Öğrenme

Tablo III. 62. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediğine ilişkin dağılım

			İnternet ve bilgisayar kullanıyor olmanız okuldaki başarılarınızı hangi yönde etkiledi?			Toplam
			olumlu yönde	olumsuz yönde	fikrim yok	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	49	3		52
		%	94,2%	5,8%		100,0%
		%	30,2%	25,0%		29,4%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	58	3		61
		%	95,1%	4,9%		100,0%
		%	35,8%	25,0%		34,5%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	55	6	3	64
		%	85,9%	9,4%	4,7%	100,0%
		%	34,0%	50,0%	100,0%	36,2%
Toplam		sayı	162	12	3	177
		%	91,5%	6,8%	1,7%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 6,667 \text{ df}=4 \text{ p}=,155 \text{ (p}=,155>0,05)$$

Tablo III. 62'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediği incelendiğinde, %91,5'i internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde, %6,8'i internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde, %1,7'si ise internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını nasıl etkilediğiyle ilgili fikri olmadığını belirtmektedir. Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %94,2'si internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde, %5,8'i internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %95,1'i internet ve bilgisayar

kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde, %4,9'i internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %85,9'u internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde, %9,4'ü internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde %4,7'si ise internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını nasıl etkilediğiyle ilgili fikri olmadığını belirtmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda dokuzu internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde etkilediğini ileri sürerken, yaklaşık onda biri ise internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini ileri sürmektedir. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanıyor olmanın okuldaki başarılar açısından önemli olduğu sonucu çıkarılabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 63. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediğine ilişkin dağılımı

			internet ve bilgisayar kullanıyor olmanız okuldaki başarılarınızı hangi yönde etkiledi?		Toplam
			olumlu yönde	olumsuz yönde	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	52	1	53
		%	98,1%	1,9%	100,0%
	Cafe	sayı	28	12	40
		%	70,0%	30,0%	100,0%
Toplam		sayı	80	13	93
		%	86,0%	14,0%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 14,983 \quad df=1 \quad p=,000 \quad (p=,000 < 0,01)$$

Tablo III. 63'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediği incelendiğinde, %86'sı internet ve bilgisayar

kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde, %14'ü internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %98,1'i internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde, %1,9'u internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %70'i internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde, %30'u internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yedide altısı internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde etkilediğini ileri sürerken, yaklaşık yedide biri ise internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini ileri sürmektedir. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanıyor olmanın okuldaki başarılar açısından önemli olduğu sonucu çıkarılabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 64. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalıp azalmadığına ilişkin düşüncelerinin dağılımı

			Bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	14	38	52
		%	26,9%	73,1%	100,0%
		%	30,4%	27,9%	28,6%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	15	46	61
		%	24,6%	75,4%	100,0%
		%	32,6%	33,8%	33,5%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	17	52	69
		%	24,6%	75,4%	100,0%
		%	37,0%	38,2%	37,9%
Toplam		sayı	46	136	182
		%	25,3%	74,7%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,105 \text{ df}=2 \text{ p} = ,949 \text{ (p} = ,949 > 0,05)$$

Tablo III. 64'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalıp azalmadığına ilişkin düşünceleri incelendiğinde, %74,7'si okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmezken %25,3'ü okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %26,9'u okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmezken %73,1'i okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %24,6'sı okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmezken %75,4'ü okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %24,6'sı okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmezken %75,4'ü okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörde biri okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünürken, yaklaşık dörde üçü okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmemektedir. Bu bulgulardan okullar ve öğretmenlerin yerine bilgisayar ve internetin geçmesinden çok bu teknolojik kazanımlarla eğitimin yeniden yapılandırılması gerektiği sonucu çıkarılabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalmasına ilişkin düşünceleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 65. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalıp azalmadığına ilişkin düşüncelerinin dağılımı

			Bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	18	36	54
		%	33,3%	66,7%	100,0%
		%	48,6%	60,0%	55,7%
	Cafe	sayı	19	24	43
		%	44,2%	55,8%	100,0%
		%	51,4%	40,0%	44,3%
Toplam		sayı	37	60	97
		%	38,1%	61,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 1,195 \text{ df}=1 \text{ p} = ,274 \text{ (p} = ,274 > 0,05)$$

Tablo III. 65'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalıp azalmadığına ilişkin düşünceleri incelendiğinde, %38,1'i okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmezken %61,9'u okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %33,3'ü okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmezken %66,7'si okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %44,2'si okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmezken %55,8'i okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık üçte biri okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünürken, yaklaşık üçte ikisi okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmemektedir. Bu bulgulardan okullar ve öğretmenlerin yerine bilgisayar ve internetin geçmesinden çok bu teknolojik kazanımlarla eğitimin yeniden yapılandırılması gerektiği sonucu çıkarılabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalmasına ilişkin düşünceleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 66. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalma nedenlerine ilişkin düşüncelerinin dağılımı

		Sizce bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azalmasının nedeni nedir?					Toplam	
		güncel bilgilere ulaşmada internet daha avantajlıdır.	öğretmenlerden daha özgün, daha çeşitli öğrenme fırsatları sunar	çok yönlü etkileşim sağladığından	daha özgür düşünmeyi emi sağlar	bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan		
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	4	4	3	1	2	14
		%	28,6%	28,6%	21,4%	7,1%	14,3%	100,0%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	2	3	4	3	3	15
		%	13,3%	20,0%	26,7%	20,0%	20,0%	100,0%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	5	5		1	6	17
		%	29,4%	29,4%		5,9%	35,3%	100,0%
Toplam		sayı	11	12	7	5	11	46
		%	23,9%	26,1%	15,2%	10,9%	23,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 66'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalma nedenlerine ilişkin düşünceleri incelendiğinde, %26,1'i öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan %23,9'u bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan %23,9'u güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından %15,2'si çok yönlü etkileşim sağladığından %10,9'u daha özgür düşünmeyi sağladığından bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %28,6'sı öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan %14,3'ü bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan %28,6'sı güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından %21,4'ü çok yönlü etkileşim sağladığından %7,1'i daha özgür düşünmeyi sağladığından bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %20'si öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan %20'si bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan %13,3'ü güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından %26,7'si çok yönlü etkileşim sağladığından %20'si daha özgür düşünmeyi sağladığından bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %29,4'ü öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan %35,3'ü bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan %29,4'ü

güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından %5,9'u daha özgür düşünmeyi sağladığından bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir.

Öğretmen adaylarının dörde biri öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan, dörde birine yakını bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan dörde biri ise güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Bu bulgulardan bilişim çağı teknolojilerinin öğretmenlerden daha özgün ve çeşitli öğrenme fırsatları sunmasının geleneksel öğretmen rollerini ciddi biçimde sarstığını sonucunu çıkarılabilir.

Tablo III. 67. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalma nedenlerine ilişkin düşüncelerinin dağılımı

			Sizce bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azalmasının nedeni nedir?					
			güncel bilgilere ulaşmada internet daha avantajlıdır	öğretmenlerden daha özgün, daha çeşitli öğrenme fırsatları sunması	çok yönlü etkileşim sağladığından	daha özgür düşünmeyi sağlar	bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan	Toplam
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	3	7	4	1	4	19
		%	15,8%	36,8%	21,1%	5,3%	21,1%	100,0%
	Cafe	sayı	9	4	2	6		21
		%	42,9%	19,0%	9,5%	28,6%		100,0%
		%	75,0%	36,4%	33,3%	85,7%		52,5%
Toplam		sayı	12	11	6	7	4	40
		%	30,0%	27,5%	15,0%	17,5%	10,0%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 67'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalma nedenlerine ilişkin düşünceleri incelendiğinde, %30'u güncel bilgilere ulaşma avantajından %27,5'i öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan %17,5'i daha özgür düşünmeyi sağladığından %15'i çok yönlü etkileşim sağladığından %10'u bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %15,8'i güncel bilgilere ulaşma avantajından %36,8'i öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan %5,3'ü daha özgür düşünmeyi sağladığından %21,1'i çok yönlü

etkileşim sağladığından %21,1'i bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %42,9'u güncel bilgilere ulaşma avantajından %19'u öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan %28,6'sı daha özgür düşünmeyi sağladığından %9,5'i çok yönlü etkileşim sağladığından bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte biri güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından, üçte birine yakını ise öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Bu bulgulardan bilişim çağı teknolojilerinin güncel bilgilere ulaşma avantajı sağlamasının yanısıra öğretmenlerden daha özgün ve çeşitli öğrenme fırsatları sunmasının geleneksel öğretmen rollerini ciddi biçimde sarstığını sonucunu çıkarılabilir.

Tablo III. 68. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıklarına ilişkin dağılım

			İnternet bağlantısını hiç yapmadığınız zamanlarda günde ortalama kaç saat ders çalışırdınız?					Toplam
			0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	32	18	1		1	52
		%	61,5%	34,6%	1,9%		1,9%	100,0%
			34,4%	24,3%	8,3%		50,0%	28,6%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	32	23	4		1	60
		%	53,3%	38,3%	6,7%		1,7%	100,0%
			34,4%	31,1%	33,3%		50,0%	33,0%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	29	33	7	1		70
		%	41,4%	47,1%	10,0%	1,4%		100,0%
			31,2%	44,6%	58,3%	100,0%		38,5%
Toplam		sayı	93	74	12	1	2	182
		%	51,1%	40,7%	6,6%	,5%	1,1%	100,0%
			100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 68'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıkları incelendiğinde, %51,1'i 0-1 saat ders çalışmakta %40,7'si 2-3 saat ders çalışmakta %6,6'sı 4-5 saat ders çalışmakta %0,5'i 6-7 saat ders çalışmakta %1,1'i ise 8 saatten fazla, internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %61,5'i 0-1 saat ders çalışmakta %34,6'sı 2-3 saat ders çalışmakta %1,9'u 4-5 saat ders çalışmakta %1,9'u ise 8 saatten fazla, internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %51,1'i 0-1 saat ders çalışmakta %40,7'si 2-3 saat ders çalışmakta %6,6'sı 4-5 saat ders çalışmakta %0,5'i 6-7 saat ders çalışmakta % 1,1'i ise 8 saatten fazla, internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %41,4'ü 0-1 saat ders çalışmakta %47,1'i 2-3 saat ders çalışmakta %10'u 4-5 saat ders çalışmakta % 1,4'ü 6-7 saat internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır.

Öğretmen adaylarının yarısı, 0-1 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışırken, hemen hemen diğer yarıya yakını ise 2-3 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında günde ders çalışarak öğretmen adaylarının öğrenmeye zaman ayırdıkları söylenebilir.

Tablo III. 69. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıklarına ilişkin dağılım

			İnternet bağlantısını hiç yapmadığınız zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırırsınız?					Toplam
			0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla	
Grup	Universite kütüphanesi	sayı	20	28	4	1	1	54
		%	37,0%	51,9%	7,4%	1,9%	1,9%	100,0%
		%	60,6%	65,1%	57,1%	100,0%	50,0%	62,8%
	Cafe	sayı	13	15	3		1	32
		%	40,6%	46,9%	9,4%		3,1%	100,0%
		%	39,4%	34,9%	42,9%		50,0%	37,2%
Toplam		sayı	33	43	7	1	2	86
		%	38,4%	50,0%	8,1%	1,2%	2,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 69'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaya ne kadar süre ayırdıkları incelendiğinde, %38,4'ü 0-1 saat ders çalışmakta

% 50'si 2-3 saat ders çalışmakta % 8,1'i 4-5 saat ders çalışmakta %1,2'si 6-7 saat ders çalışmakta %2,3 ise 8 saatten fazla, internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %37'si 0-1 saat ders çalışmakta %51,9'u 2-3 saat ders çalışmakta %7,4'ü 4-5 saat ders çalışmakta %1,9'u 6-7 saat ders çalışmakta %1,9'u ise 8 saatten fazla, internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %40,6'sı 0-1 saat ders çalışmakta % 46,9'u 2-3 saat ders çalışmakta %9,4'ü 4-5 saat ders çalışmakta %3,1'i ise 8 saatten fazla, internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısı, 2-3 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışırken, diğer üçte birlik bölümü ise 0-1 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında öğrencilerin günde ders çalışarak öğrenmeye zaman ayırdıkları söylenebilir.

Tablo III. 70. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda bir günde ders çalışmaya ne kadar zaman ayırdıklarına ilişkin dağılımları

			İnternet bağlantısı yaptığınız zamanlarda bir günde ortalama ders çalışmaya ne kadar zaman ayırırsınız?					
			0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla	Toplam
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	31	16	3			50
		%	62,0%	32,0%	6,0%			100,0%
		%	27,7%	29,6%	30,0%			28,1%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	38	17	3		1	59
		%	64,4%	28,8%	5,1%		1,7%	100,0%
		%	33,9%	31,5%	30,0%		100,0%	33,1%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	43	21	4	1		69
		%	62,3%	30,4%	5,8%	1,4%		100,0%
		%	38,4%	38,9%	40,0%	100,0%		38,8%
Toplam		sayı	112	54	10	1	1	178
		%	62,9%	30,3%	5,6%	,6%	,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 70'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda bir günde ders çalışmaya ne kadar zaman ayırdıkları süre ayırdıkları incelendiğinde, %62,9'u 0-1 saat ders çalışmakta %30,3'ü 2-3 saat ders

çalışmakta %5,6'sı 4-5 saat ders çalışmakta %0,6'sı 6-7 saat ders çalışmakta %0,6'sı ise 8 saatten fazla, internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %62'i 0-1 saat ders çalışmakta %32'si 2-3 saat ders çalışmakta %6'sı 4-5 saat internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %64,4'ü 0-1 saat ders çalışmakta %28,8'i 2-3 saat ders çalışmakta %5,1'i 4-5 saat ders çalışmakta %1,7'si ise 8 saatten fazla, internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %62,3'ü 0-1 saat ders çalışmakta %30,4'ü 2-3 saat ders çalışmakta %5,8'i 4-5 saat ders çalışmakta %1,4'ü 6-7 saat internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır.

Öğretmen adaylarının üçte ikisi, 0-1 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışırken, üçte birine yakını ise 2-3 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında günde ders çalışarak internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda öğretmen adaylarının öğrenmeye zaman ayırmayı sürdürdükleri söylenebilir.

Tablo III. 71. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda bir günde ders çalışmaya ne kadar zaman ayırdıklarına ilişkin dağılımları

	internet bağlantısı yaptığınız zamanlarda bir günde ders çalışmaya ne kadar zaman ayırırsınız?					Toplam	
	0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla		
Grup	Üniversite	22	25	4	2	1	54
	kütüphanesi	40,7%	46,3%	7,4%	3,7%	1,9%	100,0%
		53,7%	64,1%	80,0%	100,0%	100,0%	61,4%
Cafe	sayı	19	14	1			34
	%	55,9%	41,2%	2,9%			100,0%
	%	46,3%	35,9%	20,0%			38,6%
Toplam	sayı	41	39	5	2	1	88
	%	46,6%	44,3%	5,7%	2,3%	1,1%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 71'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda bir günde ders

çalışmaya ne kadar zaman ayırdıkları incelendiğinde, %46,6'sı 0-1 saat ders çalışmakta %44,3'ü 2-3 saat ders çalışmakta % 5,7'si 4-5 saat ders çalışmakta %2,3'ü 6-7 saat ders çalışmakta %1,1'i ise 8 saatten fazla, internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %40,7'si 0-1 saat ders çalışmakta %46,3'ü 2-3 saat ders çalışmakta %7,4'ü 4-5 saat ders çalışmakta %3,7'si 6-7 saat ders çalışmakta %1,9'u ise 8 saatten fazla, internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %55,9'u 0-1 saat ders çalışmakta %41,2' si 2-3 saat ders çalışmakta %2,9'u 4-5 saat internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıya yakını, 0-1 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışırken, diğer yarıya yakını ise 2-3 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında günde ders çalışarak internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda öğrencilerin öğrenmeye zaman ayırmayı sürdürdükleri söylenebilir.

Tablo III. 72. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılımları

			İnternet kullanmak için yabancı dil bilmeye gerek var mıdır?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	Sayı	31	21	52
		%	59,6%	40,4%	100,0%
		Sayı	23,3%	42,0%	28,4%
		%			
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Sayı	46	16	62
		%	74,2%	25,8%	100,0%
		Sayı	34,6%	32,0%	33,9%
		%			
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Sayı	56	13	69
		%	81,2%	18,8%	100,0%
		Sayı	42,1%	26,0%	37,7%
		%			
Toplam		Sayı	133	50	183
		%	72,7%	27,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 7,040 \text{ df}=2 \text{ p} = ,030 \text{ (p} = ,030 < 0,05)$$

Tablo III. 72'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulup bulmadıkları incelendiğinde, %72,7'si

internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken, %27,3'ü internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli görmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %59,6'sı internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken, %40,4'ü internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli görmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %74,2'si internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken, %25,8'i internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli görmemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %81,2'si internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken %18,8'i internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli görmemektedir.

Öğretmen adaylarının dörtte üçüne yakını, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken dörtte biri ise internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamında önemli ölçüde yaygın olan yabancı dillerin(ingilizce, almanca, fransızca, v.b) öğrenilmesi internet ortamlarında bilgilenme ve etkileşim düzeylerini önemli ölçüde arttırabileceğinin düşünülmekte olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 73. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulup bulmadıklarına ilişkin dağılımları

			internet kullanmak için sizce yabancı dil bilmeye gerek var mıdır?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	35	18	53
		%	66,0%	34,0%	100,0%
	%	53,0%	51,4%	52,5%	
Cafe	sayı	31	17	48	
		%	64,6%	35,4%	100,0%
	%	47,0%	48,6%	47,5%	
Toplam	sayı	66	35	101	
	%	65,3%	34,7%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,024 \text{ df}=1 \text{ p} = ,878 \text{ (p} = ,878 > 0,05)$$

Tablo III. 73'te görüldüğü gibi serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulup bulmadıkları incelendiğinde, %65,3'ü internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken, %34,7'si internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli görmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %66'sı internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken, %34'ü internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli görmemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %64,6'sı internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken, %35,4'ü internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli görmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisine yakını, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken üçte birine yakını ise internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamında önemli ölçüde yaygın olan yabancı dillerin(ingilizce, almanca, fransızca, v.b) öğrenilmesi internet ortamlarında bilgilenme ve etkileşim düzeylerini önemli ölçüde arttırabileceğinin düşünülmekte olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. 3. İnternet Kullanımı Ve Sosyalleşme

Doğumundan itibaren başlangıcında aile, daha sonra eğitim kurumları ve sosyal çevrede sosyalleşen birey bu süreci kurduğu iletişimler aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Günümüzde iletişim yeni teknolojik yapılanmalarla birlikte farklı görünümler içermeye başlamıştır. Özellikle 90'lı yıllardan sonra internet ve bilgisayar destekli etkileşim hayatımızı çok daha derin ve kuşatıcı biçimde sarmalamaya başlamıştır.

Belli başlı sosyalleşme ajanları (çevreleri); aile, okul, akran grupları, dinî müessese ve işyeridir Sosyalleşme, birincil ve ikincil sosyalleşme olarak ikiye ayrılır. Birincil

sosyalleşme, yakın, içten ve yüzyüze ilişkilerin hâkim olduğu, sadakat duygusunun, güçlü bir işbirliği ve arkadaşlığın mevcut bulunduğu gruplarda gerçekleşirken, ikincil sosyalleşme, belli bir maksat veya menfaatin oluşması için ortaya çıkmış, daha resmî, daha az içten ve daha çok fonksiyonel ilişkilerin hâkim olduğu gruplarda söz konusu olur [Taşdelen, 1997]. Günümüzde internet, yeni bir sosyal etkileşim ortamı sağlamakta, yeni toplumsal ilişki biçimlerinin gelişmesine aracılık etmektedir.

Sosyalleşme, bireyin toplumun bir üyesi olma sürecidir. Sosyalleşme, hem birey hem de toplum açısından önemli bir süreçtir. Sosyalleşme sürecinde, çocuğun doğumundan itibaren etkileşimde bulunduğu kişiler, gruplar, eğitim kurumları, kitle iletişim araçları, katıldığı sosyal etkinlikler önemli rol oynar. Günümüz modern toplumlarında çocuk ve gencin yaşamının büyük bir kısmı okulda geçmektedir [Fidan ve Erden,1990:93-97]. Dolayısıyla çocuğun sosyalleşme sürecindeki arkadaş grupları da önemli ölçüde okul çevresinden oluşmaktadır. Oysa son zamanlarda çocuklar ve gençler zamanlarının önemli bir kısmını bilgilenmek veya eğlenmek amacıyla bilgisayar ve internet ortamlarında geçirmeye başlamışlardır. Dolayısıyla bilgisayar ve internetin eğitim ve sosyalleşme boyutlarında gençleri nasıl etkilediği araştırılması gerekmektedir.

•

3. 3. 1. İnternet Kullanımından Kaynaklanan Sorunlar

İnternetin yoğun kullanımı ve “internet bağımlılığı” sosyal ilişkiler, iletişim biçimleri ve kullanıcıların ruh sağlığı üzerinde bazı olumsuz etkilere yol açmaktadır. İnternetin sosyo-psikolojik açıdan olumsuz etkileri, toplumdan yalıtılma, ilişkilerin zayıflaması ve yüzeyselleşmesi, yalnızlık, depresyon ve çöküntü duygularının yaşanması olarak belirtilmektedir. Sayısız yararlarının yanında yoğun internet kullanımı sosyal ilişkilerde hızlı yalnızlaşma ve kopma gibi bazı olumsuz etkilere yol açabilmektedir [Sümer,2001:29-32; Yolaç, 2001:21]. Geleneksel sosyal ilişkilerden koparak internet temelinde kurulan ilişkilere öncelik verilmesi zamanla yabancılaşmaya, yalnızlaşmaya ve ilişkilerin yüzeyselleşmesine yol açabilir. Bu nedenle internetin öğrencilerin her an bilgi kaynaklarına ulaşabilecekleri ve olumlu sosyal etkileşim ortamı olarak

yararlanabilecekleri bir destek ünitesine dönüştürülmesine yönelik çalışmalarda bulunulmalıdır.

Araştırmanın bu başlığı altında, araştırmaya katılan grupların, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olup olmadığı, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissedip hissetmedikleri, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanıp kullanmadıkları, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutup unutmadıklarına ilişkin dağılımlar ortaya konulmuştur.

Tablo III. 74. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olup olmadığına ilişkin dağılımları

			İnternet ve bilgisayar kullanmaya ayırdığınız zaman arkadaşlarınızı ve dostlarınızı ihmal etmenize neden oluyor mu?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	7	45	52
		%	13,5%	86,5%	100,0%
		%	20,6%	30,8%	28,9%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	12	48	60	
	%	20,0%	80,0%	100,0%	
	%	35,3%	32,9%	33,3%	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	15	53	68	
	%	22,1%	77,9%	100,0%	
	%	44,1%	36,3%	37,8%	
Toplam	sayı	34	146	180	
	%	18,9%	81,1%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kayskare}(X^2)=1,494 \text{ df}=2 \text{ p}=,474(\text{p}=,474>0,05)$$

Tablo III. 74'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olup olmadığı incelendiğinde, %81,1'i internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmazken

%18,9'u internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine bir neden olarak görmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %86,5'i internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmazken %13,5'i internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine bir neden olarak görmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %80'i internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmazken %20'si internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine bir neden olarak görmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %77,9'u internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmazken %22,1'i internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine bir neden olarak görmektedir.

Öğretmen adaylarının beşte birine yakınında, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olurken beşte dördüne yakınında ise internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanmaya ayrılan zaman azda olsa arkadaş ve dostların ihmal edilme nedeni olarak görülmektedir. Böylelikle azda olsa bir asosyalleşme nedeni olarak düşünülmesine yol açabilmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 75. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olup olmadığına ilişkin dağılımları

			İnternet ve bilgisayar kullanmaya ayırdığınız zaman arkadaşlarınızı ve dostlarınızı ihmal etmenize neden oluyor mu?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	13	41	54
		%	24,1%	75,9%	100,0%
		%	43,3%	56,9%	52,9%
	Cafe	sayı	17	31	48
		%	35,4%	64,6%	100,0%
		%	56,7%	43,1%	47,1%
Toplam	sayı	30	72	102	
	%	29,4%	70,6%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 1,575 \text{ df}=1 \text{ p} = ,210 \text{ (p} = ,210 > 0,05)$$

Tablo III. 75'te görüldüğü gibi serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olup olmadığı incelendiğinde ise %70,6'sı internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmazken %29,4'ü internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine bir neden olarak görmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %75,9'u internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmazken %24,1'i internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine bir neden olarak görmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %64,6'sı internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmazken %35,4'ü internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine bir neden olarak görmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların kütüphane kullanıcılarına göre daha fazla dostlarını ihmal etmektedirler.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörte birine yakınında, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olurken dörtte üçüne yakınında ise internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanmaya ayrılan zaman azda olsa arkadaş ve dostların ihmal edilme nedeni olarak görülmektedir. Böylelikle azda olsa bir asosyalleşme nedeni olarak düşünülmesine yol açabilmektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 76. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları

			İnternet ortamında bulunduğunuz sırada yapmanız gereken görevlerinizi veya sorumluluklarınızı aksattığınızı düşünerek bir suçluluk hisseder misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	16	36	52
		%	30,8%	69,2%	100,0%
		%	28,1%	29,0%	28,7%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	16	44	60	
	%	26,7%	73,3%	100,0%	
	%	28,1%	35,5%	33,1%	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	25	44	69	
	%	36,2%	63,8%	100,0%	
	%	43,9%	35,5%	38,1%	
Toplam	sayı	57	124	181	
	%	31,5%	68,5%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,379 \quad \text{df}=2 \quad p=,502 \quad (p=,502>0,05)$$

Tablo III. 76'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissedip hissetmedikleri incelendiğinde, %68,5'i internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken %31,5'i internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %13,5'i internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken % 86,5'i internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %20'si internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken %80'i internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %22,1'i internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken %77,9'u internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmektedir.

Öğretmen adaylarının üçte birine yakını, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken yaklaşık üçte ikisi internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmemektedir. Bu bulgular internet ortamından kopmanın verdiği bir suçluluk hissi olabileceği gibi yapmaları gereken işler yerine internet ortamında olduklarından kaynaklanıyor olabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmeleri , arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 77 Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları

			İnternet ortamında bulunduğunuz sırada yapmanız gereken görevlerinizi veya sorumluluklarınızı aksattığınızı düşünerek bir suçluluk hisseder misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	8	45	53
		%	15,1%	84,9%	100,0%
	Cafe	sayı	23	25	48
		%	47,9%	52,1%	100,0%
Toplam		sayı	31	70	101
		%	30,7%	69,3%	100,0%
			100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 12,756 \text{ df}=1 \text{ p}=,000 \text{ (p}=,000 < 0,01)$$

Tablo III. 77’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissedip hissetmedikleri incelendiğinde, %29,4’ü internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken %70,6’sı internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %24,1’i internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken % 75,9’u internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %35,4’ü internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken % 64,6’sı internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte birine yakını, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken yaklaşık üçte ikisi internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmemektedir. Bu bulgular internet ortamından kopmanın verdiği bir suçluluk hissi olabileceği gibi kendileriyle bağdaştıramadıkları bir takım internet ortamındaki davranışlardan kaynaklanmış olabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 78. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanıp kullanmadıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet kullanırken zamanınızı verimli kullanabildiğinizi düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	33	19	52
		%	63,5%	36,5%	100,0%
		%	26,4%	33,3%	28,6%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	43	17	60
		%	71,7%	28,3%	100,0%
		%	34,4%	29,8%	33,0%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	49	21	70
		%	70,0%	30,0%	100,0%
		%	39,2%	36,8%	38,5%
Toplam	sayı	125	57	182	
	%	68,7%	31,3%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)=,964 \text{ df}=2 \text{ p}=\,618 \text{ (p}=\,618>0,05)$$

Tablo III. 78'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanıp kullanmadıkları incelendiğinde, %68,7'si bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken %31,3'ü bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %63,5'i bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken %36,5'ü bilgisayar ve internet kullanırken

zamanlarını verimli kullanamamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %71,7'i bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken %28,3'ü bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %70'i bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken %30'u bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır.

Öğretmen adaylarının üçte ikisine yakını, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken yaklaşık üçte biri bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır. Bu bulgular internet ortamında üçte bir kullanıcının zamanlarını verimli kullanmadığını göstermektedir. İkili görüşmelerde bunun bir nedeni olarak bağlantılarda meydana gelen yavaşlık ve sorunlardan kaynaklandığı biçiminde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 79. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanıp kullanmadıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet kullanırken zamanınızı verimli kullanabildiğinizi düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	38	16	54
		%	70,4%	29,6%	100,0%
	%	50,7%	59,3%	52,9%	
Cafe	Cafe	sayı	37	11	48
		%	77,1%	22,9%	100,0%
	%	49,3%	40,7%	47,1%	
Toplam		sayı	75	27	102
		%	73,5%	26,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kayskare}(X^2)=,588 \text{ df}=1 \text{ p}=\,443 \text{ (p}=\,443>0,05)$$

Tablo III. 79'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli

kullanıp kullanmadıkları incelendiğinde, %73,5'i bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken %26,5'i bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %70,4'ü bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken %29,6'sı bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %77,1'i bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken %22,9'u bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisine yakını, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken yaklaşık üçte biri bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır. Bu bulgular internet ortamında üçte bir kullanıcının zamanlarını verimli kullanmadığını göstermektedir. İkili görüşmelerde bunun bir nedeni olarak bağlantılarda meydana gelen yavaşlık ve sorunlardan kaynaklandığı biçiminde değerlendirmişlerdir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 80. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutup unutmadıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerinizi unutur musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	süre	20	32	52
		%	38,5%	61,5%	100,0%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	süre	28	31	59
		%	47,5%	52,5%	100,0%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	süre	41	29	70
		%	58,6%	41,4%	100,0%
Toplam		süre	89	92	181
		%	49,2%	50,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 4,931 \text{ df}=2 \text{ p} = ,085 \text{ (p} = ,085 > 0,05)$$

Tablo III.80'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutup unutmadıkları incelendiğinde, %49,2'si bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unuturken %50,8'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %38,5'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unuturken %61,5'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %47,5'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unuturken %52,5'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %58,6'sı bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unuturken %41,4'ü bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır.

Öğretmen adaylarının yarıya yakını, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unuturken diğer yarısı bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internet ortamlarının kısmen kişilerin gerçeklik algısını değiştirdiği söylenebilir. Kismende zihni konsantrasyonlarını çeşitli şekillerde biçimlendirdiği için bilgisayar ve internet kullananların günlük hayattaki problemlerini unuttuğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 81. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutup unutmadıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerinizi unutup musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	31	23	54
		%	57,4%	42,6%	100,0%
		%	49,2%	59,0%	52,9%
	Cafe	sayı	32	16	48
		%	66,7%	33,3%	100,0%
		%	50,8%	41,0%	47,1%
Toplam		sayı	63	39	102
		%	61,8%	38,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,923 \quad df=1 \quad p = ,337 \quad (p = ,337 > 0,05)$$

Tablo III. 81'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutup unutmadıkları incelendiğinde, %61,8'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutupken %38,2'si bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %57,4'ü bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutupken %42,6'sı bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %66,7'si bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutupken %33,3'ü bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisi, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmakta, üçte biri ise bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internet ortamlarının kısmen kişilerin gerçeklik algısını değiştirdiği söylenebilir. Kısmende zihni konsantrasyonlarını çeşitli şekillerde biçimlendirdiği için bilgisayar ve internet kullananların günlük hayattaki problemlerini unuttuğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve

internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 82. Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutma arasındaki ilişkinin dağılımı

		Bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerinizi unutur musunuz?		Toplam
		evet	hayır	
Cinsiyet erkek	sayı	98	84	182
	%	53,8%	46,2%	100,0%
	%	64,5%	64,1%	64,3%
kadın	sayı	54	47	101
	%	53,5%	46,5%	100,0%
	%	35,5%	35,9%	35,7%
Toplam	sayı	152	131	283
	%	53,7%	46,3%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,004 \quad \text{df}=1 \quad p=,951 \quad (p=,951>0,05)$$

Tablo III. 82. Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutma arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %53,8'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unuturken %46,2'si bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutmamaktadır. Kadınların ise %53,5'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unuturken %46,5'i bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutmamaktadır. Bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutmada, erkekler %64,5'iken kadınlarda bu oran %35,5'dir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutmaktadır. Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutma arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

İnternet kullanımının, sosyal ilişkiler ve sosyalleşme süreci üzerinde ne gibi etkileri olduğu, bilişim toplumuna giderken incelenmesi gereken önemli bir konudur. İnternet kullanımını sosyal izolasyona mı neden olmakta yoksa arkadaşlık

ilişkilerini geliştirmekte midir? İnternet kullanıcılarında sosyalleşme sürecinde internetle ne tür etkilenmeler içinde bulduklarının ortaya çıkarılması gerekir.

Sembolik etkileşimci, sosyoloji ekolüne göre, bir nesnenin kendinde kişiye anlam ifade eden bir özellik yoktur. Bir nesneye yüklenen anlamlar diğerleriyle etkileşim sonucu elde edilir. Blumer'e göre sembolik etkileşimde kişi sabit ve edilgen değil, aktif ve üretkendir. Kişi dikkat ettiği nesnelere anlam verir ve bu anlam eyleminin temelini oluşturur [Polama,1993:224-233].

Araştırmada grupların, interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettikleri, evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girip girmedikleri, arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih edip etmedikleri, internette kendilerini özgür hissedip hissetmedikleri, en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiği, internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekip çekmediği, ailelerinden öğrendikleriyle internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları, ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet alıp almadıkları, internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayıp onaylamadıkları, internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkilediklerine ilişkin dağılımlar ortaya konulmuştur.

Tablo III.83. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettiklerine ilişkin dağılım

			İnterneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih edersiniz?					Toplam
			okulda	evde	cafede	arkadas ortamla rında	isyerinde	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	11	36	2		4	53
		%	20,8%	67,9%	3,8%		7,5%	100,0%
		%	29,7%	33,0%	8,0%		57,1%	28,6%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	16	32	12	1	1	62
		%	25,8%	51,6%	19,4%	1,6%	1,6%	100,0%
		%	43,2%	29,4%	48,0%	14,3%	14,3%	33,5%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	10	41	11	6	2	70
		%	14,3%	58,6%	15,7%	8,6%	2,9%	100,0%
		%	27,0%	37,6%	44,0%	85,7%	28,6%	37,8%
Toplam		sayı	37	109	25	7	7	185
		%	20,0%	58,9%	13,5%	3,8%	3,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 18,966 \text{ df}=8 \text{ p}=,015 \text{ (p}=,015 < 0,05)$$

Tablo III. 83'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettikleri incelendiğinde, %58,9'u evde, %20'si okulda, %13,5'i internet kafede, %3,8'i arkadaş ortamlarında, %3,8'i ise işyerinde interneti kullanmayı tercih etmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, %67,9'u evde, %20,8'si okulda, %3,8'i kafede, %7,5'i ise işyerinde interneti kullanmayı tercih etmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %51,6'sı evde, %25,8'i okulda, %19,4'ü kafede, %1,6'sı arkadaş ortamlarında, %1,6'sı ise işyerinde interneti kullanmayı tercih etmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerinin %58,6'sı evde, %14,3'ü okulda, %15,7'si kafede, %8,6'sı arkadaş ortamlarında, %2,9'u ise işyerinde interneti kullanmayı tercih etmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte üçü interneti evde kullanmayı tercih etmektedir. Beşte biri ise okulda, diğer beşte ikisi ise sırasıyla internet kafe, arkadaş ortamları ve işyerinde interneti kullanmayı tercih etmektedir. Evden bağlanmayı tercih etmek daha rahat kullanım sağladığı için olabilirken, okuldan bağlanmayı ise tercih etmek ekonomik nedenlerle olabilir. İnternet kafe ortamı ise yeni arkadaşlıklar sağlayan sosyal çevre olarak nitelendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 84. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettiklerine ilişkin dağılım

			interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih edersiniz?					Toplam
			okulda	evde	cafede	arkadas ortamlarında	işyerinde	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	23	27	4			54
		%	42,6%	50,0%	7,4%			100,0%
		%	100,0%	52,9%	17,4%			52,9%
Cafe	Cafe	sayı		24	19	2	3	48
		%		50,0%	39,6%	4,2%	6,3%	100,0%
		%		47,1%	82,6%	100,0%	100,0%	47,1%
Toplam	Toplam	sayı	23	51	23	2	3	102
		%	22,5%	50,0%	22,5%	2,0%	2,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=37,737 \text{ df}=4 \text{ p}=,000 \text{ (p}=,000 <0,01)$$

Tablo III. 84'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettikleri incelendiğinde, %50'si evde, %22'si okulda, yine %22'si kafede, %2,9'u işyerinde, %2'si arkadaş ortamlarında interneti kullanmayı tercih etmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %50'si evde, %42,6'si okulda, %7,4'si kafede, interneti kullanmayı tercih etmektedir. İnternet kafe kullanıcılarının %50'si evde, %39,6'si internet kafede, %6,3'ü işyerinde, %4,2'si arkadaş ortamlarında interneti kullanmayı tercih etmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarısı interneti evde kullanmayı tercih etmektedir. Beşte biri ise okulda, diğer hemen hemen beşte biri ise internet kafeden interneti kullanmayı tercih etmektedir. Evden bağlanmayı tercih etmek daha rahat kullanım sağladığı için olabilirken, okuldan bağlanmayı ise tercih etmek ekonomik nedenlerle olabilir. İnternet kafe ortamı ise gençler için yeni arkadaşlıklar sağlayan sosyal çevre olarak nitelendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 85. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girip girmediklerine ilişkin dağılım

			Evinizdeki internet bağlantısından istediğiniz her siteye girebilir misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	45	6	51
		%	88,2%	11,8%	100,0%
		%	42,1%	10,3%	30,9%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	26	25	51
		%	51,0%	49,0%	100,0%
		%	24,3%	43,1%	30,9%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	36	27	63
		%	57,1%	42,9%	100,0%
		%	33,6%	46,6%	38,2%
Toplam		sayı	107	58	165
		%	64,8%	35,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 18,181 \text{ df}=2 \text{ p}=,000 \text{ (p}=,000 < 0,01)$$

Tablo III. 85'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girip girmedikleri incelendiğinde, %64,8'ü evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girerken %35,2'si ise evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %88,2'si evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girerken %11,8'i ise evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %51'i evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girerken %40'ı ise evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %57,1'i evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girerken %42,9'u ise evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte üçü evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmektedir. Beşte ikisi evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. Evden internete bağlanmayı tercih etmek, aile ortamının getirdiği bir takım kuralları ve sınırları kabul etmeyi gerektirmekte bu nedenle kullanıcıların

önemli bir kesimi evlerinden istedikleri her siteye giremedikleri düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 86. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girip girmediklerine ilişkin dağılım

			Evinizde internet bağlantısından istediğiniz her siteye girebilir misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	31	20	51
		%	60,8%	39,2%	100,0%
	Cafe	sayı	47	13	60
		%	77,7%	21,7%	100,0%
Toplam		sayı	78	33	111
		%	69,8%	29,7%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,462 \text{ df}=1 \text{ p}=\,227 \text{ (p}=\,227>0,05)$$

Tablo III. 86'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarının evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girip girmedikleri incelendiğinde, %66,3'ü evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girerken %33,7'si ise evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %60,8'i evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girerken %39,2'si evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %72,3'ü evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girerken %27,7'si evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarının beşte üçünden biraz fazlası evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmektedir. Yaklaşık beşte ikisi evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. Evden internete bağlanmayı tercih etmek, aile ortamının getirdiği bir takım kuralları ve sınırları da kabul etmeyi gerektirmekte bu nedenle kullanıcıların önemli bir kesimi

evlerinden istedikleri her siteye giremedikleri düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 87. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih edip etmediklerine ilişkin dağılımları

Bölüm	Arkadaşlarınızla geçirebileceğiniz zamanı internette geçirmeyi tercih eder misiniz?	Toplam		
		evet	hayır	
Bilgisayar öğretmenliği	sayı	6	46	52
	%	11,5%	88,5%	100,0%
	%	21,4%	30,7%	29,2%
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	13	48	61
	%	21,3%	78,7%	100,0%
	%	46,4%	32,0%	34,3%
Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	9	56	65
	%	13,8%	86,2%	100,0%
	%	32,1%	37,3%	36,5%
Toplam	sayı	28	150	178
	%	15,7%	84,3%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 2,297 \text{ df}=2 \text{ p}=\,317 \text{ (p}=\,317>0,05)$$

Tablo III. 87'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih edip etmedikleri incelendiğinde, %84,3'ü arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmezken %15,7'si arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %88,5'i arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmezken %11,5'i arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %78,7'si arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmezken % 21,3'ü arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %86,2'si arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmezken %13,8'i arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir.

Öğretmen adaylarının beşte birine yakını arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. Yaklaşık beşte dördü ise arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmemektedir. Burada dikkati çeken nokta oranı azda olsa arkadaşlarla geçirilebilecek zamanın internete tercih edilmesidir. Bu duruma gençlerin sosyalleşmede yaşadıkları bir takım sorunların neden olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 88. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih edip etmediklerine ilişkin dağılımları

			Arkadaşlarınızla geçirebileceğiniz zamanı internette geçirmeyi tercih eder misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	10	43	53
		%	18,9%	81,1%	100,0%
		%	50,0%	55,1%	54,1%
	Cafe	sayı	10	35	45
		%	22,2%	77,8%	100,0%
		%	50,0%	44,9%	45,9%
Toplam		sayı	20	78	98
		%	20,4%	79,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,169 \quad df=1 \quad p=,681 \quad (p=,681 > 0,05)$$

Tablo III. 88'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih edip etmedikleri incelendiğinde, %79,6'sı arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmezken %20,4'ü arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %81,1'i arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmezken %18,9'u arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. İnternet kafedeki kullanıcılarının %77,8'i arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmezken %22,2' si arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte birinden biraz fazlası arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. Yaklaşık beşte dördü ise arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmemektedir. Burada dikkati çeken nokta oranı azda olsa arkadaşlarla geçirilebilecek zamanın internete tercih edilmesidir. Bu duruma gençlerin sosyalleşmede yaşadıkları bir takım sorunların neden olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 89. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette kendilerini özgür hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları

			İnternette kendinizi özgür hissediyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	41	10	51
		%	80,4%	19,6%	100,0%
		sayı	27,9%	31,3%	28,5%
		%			
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	48	13	61
		%	78,7%	21,3%	100,0%
		sayı	32,7%	40,6%	34,1%
		%			
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	58	9	67
		%	86,6%	13,4%	100,0%
		sayı	39,5%	28,1%	37,4%
		%			
Toplam		sayı	147	32	179
		%	82,1%	17,9%	100,0%
			100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,496 \text{ df}=2 \text{ p}=,473 \text{ (p}=,473>0,05)$$

Tablo III. 89'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette kendilerini özgür hissedip hissetmedikleri incelendiğinde, %82,1'i internette kendilerini özgür hissederken, %17,9' u internette kendilerini özgür hissetmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %80,4'ü internette kendilerini özgür hissederken, %19,6'sı internette kendilerini özgür hissetmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %78,7'si internette kendilerini özgür hissederken %21,3'ü internette kendilerini özgür hissetmemektedir. Fen Bilgisi

öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %86,6'sı internette kendilerini özgür hissederken %13,4'ü internette kendilerini özgür hissetmemektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte dördü internette kendilerini özgür hissetmektedir. Beşte birine yakını ise internette kendilerini özgür hissetmemektedir. İnternetin tüm dünyaya yayılan bir ağ olması ve çok sayıda seçenekler sunması kullanıcıların önemli bir kısmınca kendilerini özgür hissetmelerine neden olmaktadır denilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internette kendilerini özgür hissetmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır

Tablo III. 90. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette kendilerini özgür hissedip hissetmediklerine ilişkin dağılımları

			İnternette kendinizi özgür hissediyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	42	12	54
		%	77,8%	22,2%	100,0%
	Cafe	sayı	39	8	47
		%	83,0%	17,0%	100,0%
Toplam	sayı	81	20	101	
	%	80,2%	19,8%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)=,428 \text{ df}=1 \text{ p}=\,513 \text{ (p}=\,513>0,05)$$

Tablo III. 90'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette kendilerini özgür hissedip hissetmedikleri incelendiğinde, %80,2'si internette kendilerini özgür hissederken, %19,8'i internette kendilerini özgür hissetmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %77,8'i internette kendilerini özgür hissederken, %22,2'si internette kendilerini özgür hissetmemektedir. İnternet kafe kullanıcılarının %83'ü internette kendilerini özgür hissederken %17'si internette kendilerini özgür hissetmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte dördü internette kendilerini özgür hissetmektedir. Beşte birine yakını ise internette kendilerini özgür hissetmemektedir. İnternetin tüm dünyaya yayılan bir ağ olması ve çok sayıda seçenekler sunması kullanıcıların önemli bir kısmınca kendilerini özgür hissetmelerine neden olmaktadır denilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internette kendilerini özgür hissetmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 91. Cinsiyet ile internette kendini özgür hissedebilme arasındaki ilişkinin dağılımı

			İnternette kendinizi özgür hissediyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyet	erkek	sayı	140	41	181
		%	77,3%	22,7%	100,0%
	%	61,4%	78,8%	64,6%	
kadın	sayı	88	11	99	
		%	88,9%	11,1%	100,0%
	%	38,6%	21,2%	35,4%	
Toplam	sayı	228	52	280	
		%	81,4%	18,6%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 5,636 \quad \text{df}=1 \quad p=,018 \quad (p=,018 < 0,05)$$

Tablo III. 91. Cinsiyet ile internette kendini özgür hissedebilme arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %77,3'ü internette kendini özgür hissederken %22,7'si internette kendini özgür hissetmemektedir. Kadınların ise %88,9'u internette kendini özgür hissederken %11,1'i internette kendini özgür hissetmemektedir. İnternette kendini özgür hissetmede, erkekler %61,4'iken kadınlarda bu oran %38,6'dır. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internette kendini özgür hissetmektedir. Cinsiyet ile internette kendini özgür hissedebilme arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo III. 92. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiğine ilişkin dağılımları

			En çok hangi ortamdaki arkadaşlıklar sizi mutlu eder?			Toplam
			sosyal ortamlardaki	sanal ortamlardaki	ayırtdetmem	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	37		15	52
		%	71,2%		28,8%	100,0%
		%	26,2%		38,5%	28,7%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	sayı	49	1	11	61
		%	80,3%	1,6%	18,0%	100,0%
		%	34,8%	100,0%	28,2%	33,7%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	sayı	55		13	68
		%	80,9%		19,1%	100,0%
		%	39,0%		33,3%	37,6%
Toplam	sayı	sayı	141	1	39	181
		%	77,9%	,6%	21,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 4,216 \quad df=4 \quad p=,378 \quad (p=,378 > 0,05)$$

Tablo III. 92'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarını en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların mutlu ettiği incelendiğinde, %77,9'u sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olurken %21,5'i hem sosyal hemde sanal ortamdaki arkadaşlıklardan mutlu olmakta %0,6'sı ise sanal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %71,2'si sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olurken %28,8'i hem sosyal hemde sanal ortamdaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %80,3'ü sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olurken %18'i hem sosyal hemde sanal ortamdaki arkadaşlıklardan mutlu olmakta %1,6'sı ise sanal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %80,9'u sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olurken %19,1'i hem sosyal hemde sanal ortamdaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte dördü en çok sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Yaklaşık beşte biri ise sanal veya sosyal ortam olarak arkadaşlarını ayırtetmemektedir. Bu oran az görünmekle birlikte gençlerin sanal ortamlardandaki arkadaşlıklardanda mutlu olabildiğine işaret etmesi bakımından önemli görülebilir.

Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiği arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır

Tablo III. 93. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiğine ilişkin dağılımları

	En çok hangi ortamdaki arkadaşlıklar sizi mutlu eder?			Toplam		
	sosyal ortamlar daki	sanal ortamlar daki	ayırt etmem			
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	36	3	15	54
		%	66,7%	5,6%	27,8%	100,0%
		%	59,0%	42,9%	45,5%	53,5%
	Cafe	sayı	25	4	18	47
		%	53,2%	8,5%	38,3%	100,0%
		%	41,0%	57,1%	54,5%	46,5%
Toplam	sayı	61	7	33	101	
	%	60,4%	6,9%	32,7%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,923 \text{ df}=2 \text{ p}=\,382 \text{ (p}=\,382>0,05)$$

Tablo III. 93'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların mutlu ettiği incelendiğinde, %60,4'ü sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olurken %32,7'si hem sosyal hemde sanal ortamdaki arkadaşlıklardan mutlu olmakta %6,9'u ise sanal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %66,7'si sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olurken %27,8'i hem sosyal hemde sanal ortamdaki arkadaşlıklardan mutlu olmakta %5,6'sı ise sanal ortamlardaki arkadaşlıklarından mutlu olmaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %53,2'si sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olurken %38,3'ü hem sosyal hemde sanal ortamdaki arkadaşlıklardan mutlu olmakta %8,5'i ise sanal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte üçü en çok sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Yaklaşık üçte biri ise sanal veya sosyal ortam olarak arkadaşlarını ayırt etmemektedir. Yaklaşık onda biri ise en çok sanal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Bu oran az görünmekle birlikte

gençlerin sanal ortamlardaki arkadaşlıklardan önemli ölçüde mutlu olabildiğine işaret etmesi bakımından önemli görülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiği arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır

Tablo III. 94. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekip çekmediğine ilişkin dağılımları

		İnternet ortamlarında memleketiniz ile ilgili haberler ilginizi çeker mi?		Toplam	
		evet	hayır		
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	44	8	52
		%	84,6%	15,4%	100,0%
		%	26,8%	47,1%	28,7%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		sayı	55	6	61
		%	90,2%	9,8%	100,0%
		%	33,5%	35,3%	33,7%
Fen Bilgisi Öğretmenliği		sayı	65	3	68
		%	95,6%	4,4%	100,0%
		%	39,6%	17,6%	37,6%
Toplam		sayı	164	17	181
		%	90,6%	9,4%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 4,190 \text{ df}=2 \text{ p}=.123 \text{ (p}=.123>0,05)$$

Tablo III. 94'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarınca internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekip çekmediği incelendiğinde, büyük bir kısmı %90,6'sınca memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekerken, %9,4'inde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %84,6'sınca memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekerken, %15,4'ünde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %90,2'inde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekerken %9,8'inde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekmemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %95,6'sında memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekerken, %4,4'ünde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekmemektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda dokuzunun internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmektedir. Hemen hemen onda birinin ise internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmemektedir. Bu durum gençlerin kendi kültürel ve sosyal yapılarıyla önemli ölçüde ilgilendiklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 95. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekip çekmediğine ilişkin dağılımları

			İnternet ortamlarında memleketiniz ile ilgili haberler ilginizi çeker mi?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	48	6	54
		%	88,9%	11,1%	100,0%
		%	60,8%	26,1%	52,9%
	Cafe	sayı	31	17	48
		%	64,6%	35,4%	100,0%
		%	39,2%	73,9%	47,1%
Toplam		sayı	79	23	102
		%	77,5%	22,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 8,596 \text{ df}=1 \text{ p}=,003 \text{ (p}=,003 < 0,01)$$

Tablo III. 95'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarca internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekip çekmediği incelendiğinde, %77,5'inde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekerken %22,5'inde ise memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %88,9'unda memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekerken %11,1'inde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekmemektedir. İnternet kafe kullanıcılarının %64,6'sında memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekerken %35,4'ünde memleketleriyle ilgili haberler ilgilerini çekmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda sekizinin internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmektedir. Yaklaşık onda ikisinin ise internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmemektedir. Bu durum gençlerin kendi kültürel ve sosyal yapılarıyla önemli ölçüde ilgilendiklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 96. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailelerinden öğrendikleriyle, internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım

			Ailenizden öğrendiklerinizle, internette öğrendikleriniz arasında zaman zaman bir çatışma yaşar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	15	37	52
		%	28,8%	71,2%	100,0%
		%	25,9%	31,4%	29,5%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	24	36	60	
	%	40,0%	60,0%	100,0%	
	%	41,4%	30,5%	34,1%	
Fen bilgisi Öğretmenliği	sayı	19	45	64	
	%	29,7%	70,3%	100,0%	
	%	32,8%	38,1%	36,4%	
Toplam	sayı	58	118	176	
	%	33,0%	67,0%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kayskare}(X^2) = 2,054 \text{ df}=2 \text{ p}=,358 \text{ (p}=,358 > 0,05)$$

Tablo III. 96'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailelerinden öğrendikleriyle, internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları incelendiğinde, %67'si ailelerinden öğrendikleriyle, internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %33'ü ailelerinden öğrendikleriyle, internette öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin % 71,2'si ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %11,5'i ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %60'ı ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %40'ı ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %70,3'ü ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %29,7'si ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü kültürel ve sosyal yapılarla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 97. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıklarına ilişkin dağılım

			Ailenizden öğrendiklerinizle, internetten öğrendikleriniz arasında zaman zaman bir çatışma oluyor mu?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	22	30	52
		%	42,3%	57,7%	100,0%
		%	50,0%	57,7%	54,2%
	Cafe	sayı	22	22	44
		%	50,0%	50,0%	100,0%
		%	50,0%	42,3%	45,8%
Toplam		sayı	44	52	96
		%	45,8%	54,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,568 \text{ df}=1 \text{ p} = ,451 \text{ (p} = ,451 > 0,05)$$

Tablo III. 97'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları incelendiğinde, %45,8'i ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %54,2'si ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır.

Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %57,7'si ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %42,3'ü ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %50'si ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamazken %50'si ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen yarıya yakını internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yaklaşık yarısı ise internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü kültürel ve sosyal yapılarla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 98. Cinsiyetlere göre aileden öğrenilenlerle, internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma olması arasındaki ilişkinin dağılımı

		Ailenizden öğrendiklerinizle, internetten öğrendikleriniz arasında zaman zaman çatışma oluyor mu?		Toplam	
		evet	hayır		
Cinsiyet	erkek	sayı	71	100	171
		%	41,5%	58,5%	100,0%
		%	69,6%	58,8%	62,9%
kadın	sayı	31	70	101	
	%	30,7%	69,3%	100,0%	
	%	30,4%	41,2%	37,1%	
Toplam	sayı	102	170	272	
	%	37,5%	62,5%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 3,176 \quad df=1 \quad p=,075 \quad (p=,075>0,05)$$

Tablo III. 98. Cinsiyet ile aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma olması arasındaki ilişkinin dağılımı, erkeklerin %41,5'i aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken %58,5'i aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Kadınların ise %30,7'i aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşarken %69,9'u aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşamada, erkekler %69,6'iken kadınlarda bu oran %30,4'tür. Erkekler, kadınlara göre daha fazla aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadırlar. Cinsiyet ile aileden öğrenilenlerle internetten öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma olması arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Tablo III. 99. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet alıp almadıklarına ilişkin dağılım

			Ailenizden veya arkadaşlarınızdan bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdiğiniz için herhangi bir şikayet alıyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	16	34	50
		%	32,0%	68,0%	100,0%
		%	33,3%	26,2%	28,1%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	16	45	61
		%	26,2%	73,8%	100,0%
		%	33,3%	34,6%	34,3%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	16	51	67
		%	23,9%	76,1%	100,0%
		%	33,3%	39,2%	37,6%
Toplam		sayı	48	130	178
		%	27,0%	73,0%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=,984 \quad \text{df}=2 \quad p=,611 \quad (p=,611>0,05)$$

Tablo III. 99'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet alıp almadıkları incelendiğinde, %73' ü ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almazken %27'si ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için zaman zaman şikayet almaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin % 68'i ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almazken %32'si ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için zaman zaman şikayet almaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %73,8'i ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almazken %26,2'si ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için zaman zaman şikayet almaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %76,1'i ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla

zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almazken %23,9'u ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için zaman zaman şikayet almaktadır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından şikayet almaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından herhangi bir şikayet almamaktadır. Şikayet almadaki üçte birlik bir oran son derece önemlidir. Bilgisayar ve internet kullanıcılarını bir süre sonra zamanın nasıl geçtiğini unutmaları buna bir neden olarak gösterilebilir. Bir başkası ise kullanım yoğunluğunun bir süre sonra kişiyi gerçek hayattan uzaklaştırdığı düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır

Tablo III. 100. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet alıp almadıklarına ilişkin dağılım

			Ailenizden veya arkadaşlarınızdan bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdiğiniz için herhangi bir şikayet alıyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	17	37	54
		%	31,5%	68,5%	100,0%
		%	41,5%	62,7%	54,0%
	Cafe	sayı	24	22	46
		%	52,2%	47,8%	100,0%
		%	58,5%	37,3%	46,0%
Toplam		sayı	41	59	100
		%	41,0%	59,0%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 4,397 \text{ df}=1 \text{ p} = ,036 \text{ (p} = ,036 < 0,05)$$

Tablo III. 100'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet alıp almadıkları incelendiğinde, %59'u

ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almazken %41'i ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için zaman zaman şikayet almaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %68,5'i ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almazken %31,5'i ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için zaman zaman şikayet almaktadır. İnternet kafe kullanıcılarının %47,8'i ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almazken %52,2'si ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için zaman zaman şikayet almaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarıya yakını bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından şikayet almaktadır. Yaklaşık yarısı ise bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından herhangi bir şikayet almamaktadır. Şikayet alanların yarıya yakın olması son derece önemlidir. Bilgisayar ve internet kullanıcılarını bir süre sonra zamanın nasıl geçtiğini unutmaları buna bir neden olarak gösterilebilir. Bir başkası ise kullanım yoğunluğunun bir süre sonra kişiyi gerçek hayattan uzaklaştırabildiği düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 101. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayıp onaylamadıklarına ilişkin dağılım

			İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	25	28	53
		%	47,2%	52,8%	100,0%
		%	41,0%	23,3%	29,3%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	20	42	62
		%	32,3%	67,7%	100,0%
		%	32,8%	35,0%	34,3%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	16	50	66
		%	24,2%	75,8%	100,0%
		%	26,2%	41,7%	36,5%
Toplam		sayı	61	120	181
		%	33,7%	66,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 7,004 \text{ df}=2 \text{ p}=,030 \text{ (p}=,030 <0,05)$$

Tablo III. 101'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayıp onaylamadıkları incelendiğinde, %66,3'ü internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamazken %33,7'si internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %52,8'i internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamazken %47,2'i internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %67,7'si internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamazken %32,3'ü internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %75,8'i internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamazken %24,2'si internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamamaktadır. İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama oranı oldukça yüksek olarak değerlendirilebilir. Bu durum internetin toplumsal değişme sürecini nasıl hızlandırdığının bir göstergesi olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim

gördükleri alanlarla, internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 102. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayıp onaylamadıklarına ilişkin dağılım

			İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	30	21	51
		%	58,8%	41,2%	100,0%
		%	51,7%	51,2%	51,5%
Cafe	Cafe	sayı	28	20	48
		%	58,3%	41,7%	100,0%
		%	48,3%	48,8%	48,5%
Toplam		sayı	58	41	99
		%	58,6%	41,4%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 0,02 \text{ df}=1 \text{ p}=\,961 \text{ (p}=\,961>0,05)$$

Tablo III. 102'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayıp onaylamadıkları incelendiğinde, %58,6'i internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylarken % 41,4'ü internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %41,2'si internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamazken %58,8'i internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %41,7'si internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamazken %58,3'ü internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık üçte ikisi internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Yaklaşık üçte biri ise internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamamaktadır. İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama oranının üçte iki gibi oldukça yüksek olması internetin toplumsal değişme sürecini nasıl hızlandırdığının bir göstergesi olarak düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme

alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 103. Cinsiyetlere göre internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama arasındaki ilişkinin dağılımı

			İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyet	erkek	sayı	88	94	182
		%	48,4%	51,6%	100,0%
		%	73,9%	58,4%	65,0%
	kadın	sayı	31	67	98
		%	31,6%	68,4%	100,0%
		%	26,1%	41,6%	35,0%
Toplam		sayı	119	161	280
		%	42,5%	57,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 7,286 \quad df=1 \quad p=,007 \quad (p=,007 < 0,01)$$

Tablo III. 103'te görüldüğü gibi cinsiyet ile internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %48,4'ü internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylarken %51,6'sı internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamamaktadır. Kadınların ise %31,6'sı internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylarken %68,4'ü internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamamaktadır. İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayanlarda, erkekler %73,9'iken kadınlarda bu oran %26,1'dir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Cinsiyet ile internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama arasındaki ilişki anlamlıdır.

Tablo III. 104. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkilediklerine ilişkin dağılım

Bölüm	İnternet kullanmanız ailenizi nasıl etkilemektedir?	sayı	İnternet kullanmanız ailenizi nasıl etkilemektedir?			Toplam
			olumlu	olumsuz	ilgilenmezler	
Bilgisayar Öğretmenliği	olumlu	31	64,6%	16	33,3%	48
	olumsuz	16	25,8%	44,4%	1	100,0%
	ilgilenmezler	1	33,3%	33,3%	2,1%	30,2%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	olumlu	47	85,5%	8	14,5%	55
	olumsuz	8	39,2%	22,2%		100,0%
	ilgilenmezler					34,6%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	olumlu	42	75,0%	12	21,4%	56
	olumsuz	12	35,0%	33,3%	2	100,0%
	ilgilenmezler	2			3,6%	35,2%
Toplam	olumlu	120	75,5%	36	22,6%	159
	olumsuz	36	100,0%	100,0%	1,9%	100,0%
	ilgilenmezler	3			100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 7,424 \text{ df}=4 \text{ p} = ,115 \text{ (p} = ,115 > 0,05)$$

Tablo III. 104'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkiledikleri incelendiğinde, %75,5'inin interneti kullanmaları ailelerini olumlu etkilerken %22,6'sının internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemekte %1,9'unun internet kullanmalarıyla aileleri ilgilenmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %64,6'sının interneti kullanmaları ailelerini olumlu etkilerken %33,3'ünün internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemekte, %2,1'inde ise internet kullanmalarıyla aileleri ilgilenmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %85,5'inde interneti kullanmaları ailelerini olumlu etkilerken %14,5'inde internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %75'inde interneti kullanmaları ailelerini olumlu etkilerken %21,4'ünde internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemekte, %3,6'sında internet kullanmalarıyla aileleri ilgilenmemektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte üçünün internet kullanmaları ailelerini olumlu etkilemektedir. Yaklaşık dörtte birinin ise internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir. Aileler çocuklarının çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojiye sahip

olmalarından memnun olduklarını söyleyebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkiledikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 105. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkilediklerine ilişkin dağılım

			İnternet kullanmanız ailenizi nasıl etkilemektedir?		Toplam
			olumlu	olumsuz	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	35	8	43
		%	81,4%	18,6%	100,0%
	Cafe	sayı	50,7%	42,1%	48,9%
		%	49,3%	57,9%	51,1%
Toplam		sayı	34	11	45
		%	75,6%	24,4%	100,0%
		%	49,3%	57,9%	51,1%
		sayı	69	19	88
		%	78,4%	21,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=,443 \text{ df}=1 \text{ p}=\,506 \text{ (p}=\,506>0,05)$$

Tablo III. 105'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların %78.4'ünde interneti kullanmaları ailelerini olumlu etkilerken %21,6'sında interneti kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %81,4'ünde interneti kullanmaları ailelerini olumlu etkilerken %18,6'sında interneti kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %75.6'sının interneti kullanmaları ailelerini olumlu etkilerken %24,4'ünün internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık dörtte üçünün internet kullanmaları ailelerini olumlu etkilemektedir. Yaklaşık dörtte birinin ise internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir. Aileler çocuklarının çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojiye sahip olmalarından memnun olduklarını söyleyebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkiledikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. 3. 2. Yeni Bir Sosyalleşme Ajanı Olarak İnternet Ortamı

Bilişim teknolojilerinin gündelik hayatımızda artan bir hızla yer almaya başlaması insanların yeni alışkanlıklar kazanmaya, yeni ilişki ve iletişim biçimleri kurmalarına yol açabilmektedir. Bu da daha önce var olmayan bir takım davranış kalıplarını öğrenme ve bunları kullanabilme durumlarını ortaya çıkarmaktadır [Dağ, 2001:9].

Bugün gençlerimiz, evlerindeki kişisel bilgisayarlar başında internet ortamında söyleştikleri gençlerle tanışıp aralarında arkadaşlık kuruyorlar [Karakas, 2001:40]. Çet (ing. Chat) yapıyorlar, bu yöntemle Türkiye’de ve dünyanın bir çok ülkesinde, giderek artan sayıda tanışıp evlenmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Web sitelerinin kullanım amaçları incelendiğinde ise en fazla eğlence ve hobilere yönelik chat, oyun, müzik sitelerine yöneldikleri, %32,2’sinin [Andersen araştırma grubu, 2001:109] chat/sohbet sitelerini ziyaret etmeleri, eğlence aktiviteleri içinde en popüler sitelerin sohbet siteleri olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın bu başlığı altında, araştırmaya katılan grupların, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapıp yapmadıkları, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklayıp saklamadıkları, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenip etkilenmedikleri, sohbet ortamlarında sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünüp düşünmedikleri, internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıyıp taşımadıkları, internetteki edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyip istemedikleri, internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtikleri, sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak edip etmedikleri, internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken önceliklerinin neler olduğu, sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olup olmadığı, internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiklerini düşünüp düşünmedikleri, girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinin kendilerini rahatsız edip etmeyecekleri, sosyal ortamda söylemekten çekindikleri

birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmış paylaşmadıkları, duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıkları, bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkileyip etkilemediklerine ilişkin dağılımlar ortaya konulmuştur.

3.3.2.1. Elektronik Sohbet

Tablo III. 106. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapıp yapmadıklarına ilişkin dağılım

			Bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	28	24	52
		%	53,8%	46,2%	100,0%
		%	30,1%	27,3%	28,7%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	sayı	28	33	61
		%	45,9%	54,1%	100,0%
		%	30,1%	37,5%	33,7%
Fen bilgisi Öğretmenliği	sayı	sayı	37	31	68
		%	54,4%	45,6%	100,0%
		%	39,8%	35,2%	37,6%
Toplam	sayı	sayı	93	88	181
		%	51,4%	48,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=1,110 \text{ df}=2 \text{ p}=\,574 \text{ (p}=\,574>0,05)$$

Tablo III. 106'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapıp yapmadıkları incelendiğinde, %51,4'i bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yaparken %48,6'sı bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %53,8'i bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yaparken %46,2'si bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %45,9'u bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yaparken %54,1'i bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören

öğrencilerin %54,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yaparken %45,6'sı bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır.

Öğretmen adaylarının yarıya yakını, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmakta diğer yarısı ise bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamlarında sohbet yapma oranının oldukça yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle geçmişteki sosyalleşme sürecinden farklı yeni bir sosyalleşme süreciyle toplumların karşı karşıya olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 107. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapıp yapmadıklarına ilişkin dağılım

			Bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	21	30	51
		%	41,2%	58,8%	100,0%
	%	32,3%	88,2%	51,5%	
Cafe	sayı	44	4	48	
		%	91,7%	8,3%	100,0%
	%	67,7%	11,8%	48,5%	
Toplam	sayı	65	34	99	
		%	65,7%	34,3%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 27,956 \text{ df}=1 \text{ p} = ,000 \text{ (p} = ,000 < 0,01)$$

Tablo III. 107'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapıp yapmadıkları incelendiğinde, %65,7'si bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yaparken %34,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %41,2'si bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yaparken %58,8'i bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır.

İnternet kafedeki kullanıcıların %91,7'si bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yaparken %8,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikiye yakını, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmakta diğer üçte biri ise bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamlarında sohbet yapma oranının oldukça yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle geçmişteki sosyalleşme sürecinden farklı yeni bir sosyalleşme süreciyle toplumların karşı karşıya olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

3.3.2.2. Gizlenen Kimlikler: "Rumuzlar"

Tablo III. 108. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklayıp saklamadıklarına ilişkin dağılımları

Bölüm			İnternetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliğinizi saklar mısınız?			Toplam
			evet	hayır	bazen	
Bilgisayar Öğretmenliği	Sayı		10	20	17	47
	%		21,3%	42,6%	36,2%	100,0%
	%		35,7%	33,9%	28,8%	32,2%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Sayı		10	17	18	45
	%		22,2%	37,8%	40,0%	100,0%
	%		35,7%	28,8%	30,5%	30,8%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	Sayı		8	22	24	54
	%		14,8%	40,7%	44,4%	100,0%
	%		28,6%	37,3%	40,7%	37,0%
Toplam	Sayı		28	59	59	146
	%		19,2%	40,4%	40,4%	100,0%
	%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,422 \text{ df}=4 \text{ p}=\,840 \text{ (p}=\,840>0,05)$$

Tablo III. 108'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklayıp saklamadıkları incelendiğinde, %19,2'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken %40,4'ü internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklarken %40,4'ü internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %21,3'ü internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken %36,2'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklarken %42,6'sı internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %22,2'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken %40'ı internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklarken %37,8'i internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %14,8'i internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken, %44,4'ü internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklarken %40,7'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte birine yakını, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken beşte ikisi internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. Diğer beşte ikisi ise internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklamaktadır. Bu durum toplumdaki bireylerin kişilik özelliklerinde de teknoloji merkezli bir dönüşüme girdiğinin ipuçlarını vermektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 109. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklayıp saklamadıklarına ilişkin dağılımları

Grup	İnternetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliğinizi saklar mısınız?	İnternetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliğinizi saklar mısınız?			Toplam
		evet	hayır	bazen	
Üniversite kütüphanesi	sayı	9	20	16	45
	%	20,0%	44,4%	35,6%	100,0%
	%	52,9%	43,5%	53,3%	48,4%
Cafe	sayı	8	26	14	48
	%	16,7%	54,2%	29,2%	100,0%
	%	47,1%	56,5%	46,7%	51,6%
Toplam	sayı	17	46	30	93
	%	18,3%	49,5%	32,3%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,879 \text{ df}=2 \text{ p} = ,644 \text{ (p} = ,644 > 0,05)$$

Tablo III. 109'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklayıp saklamadıkları incelendiğinde, %18,3'ü internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken %32,3'ü internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklarken %49,5'i internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %20'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken %35,6'sı internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklarken %44,4'ü internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %16,7'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken %29,2'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklarken %54,2'si internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte birine yakını, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken yarıya yakını internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. Diğerleri ise internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklamaktadır. Bu durum toplumdaki bireylerin kişilik özelliklerinde de teknoloji merkezli bir dönüşüme girdiğinin ipuçlarını vermektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3.3.2.3. Uzaklık Kavramı

Tablo III. 110. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenip etkilenmediklerine ilişkin dağılımları

	Sohbet ortamlarında, sohbet ettiğiniz kişinin size uzaklığından etkilenir misiniz?			Toplam	
	evet etkiler	hayır etkilemez	farketmez		
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı 14 % 30,4%	21 45,7%	11 23,9%	46 100,0%
		% 35,9%	35,6%	21,6%	30,9%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı 11 % 23,4%	19 40,4%	17 36,2%	47 100,0%
		% 28,2%	32,2%	33,3%	31,5%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı 14 % 25,0%	19 33,9%	23 41,1%	56 100,0%
		% 35,9%	32,2%	45,1%	37,6%
Toplam	sayı	39	59	51	149
	%	26,2%	39,6%	34,2%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 3,623 \quad df=4 \quad p=,459(p=,459>0,05)$$

Tablo III. 110’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenip etkilenmedikleri incelendiğinde, %26,2’si sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken %34,2’si sohbet ettikleri kişinin uzaklığının kendileri için farketmediğini %39,6’sı ise sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %30,4’ü sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken %23,9’u sohbet ettikleri kişinin uzaklığının kendileri için farketmediği %45,7’si sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %23,4’ü sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken %36,2’si sohbet ettikleri kişinin uzaklığının kendileri için farketmediği %40,4’ü sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %25’i sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken %41,1’i sohbet ettikleri kişinin uzaklığının kendileri için farketmediğini, %33,9’u sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir.

Öğretmen adaylarının dörte birine yakını, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken üçte birinde sohbet ettikleri kişinin uzaklığı farketmemekte üçte biri ise sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir. Bu durum mekan kavramının oldukça değiştiğini göstermektedir. Dünyanın her yerine bilgisayarınızın tuşları yardımıyla ulaşabilmekte yeni dostluk ve arkadaşlıklar başlatılabilmektedir. Varlığı kimi zaman tartışmalı insanlarla hayal ve gerçek ortasında bir sohbet ve etkileşim sunabilmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 111. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenip etkilenmediklerine ilişkin dağılımları

			Sohbet ortamlarında, sohbet ettiğiniz kişinin size uzaklığından etkilenir misiniz?			Toplam
			evet etkiler	hayır etkilemez	farketmez	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	5	23	17	45
		%	11,1%	51,1%	37,8%	100,0%
	Cafe	sayı	13	18	17	48
		%	27,1%	37,5%	35,4%	100,0%
Toplam		sayı	18	41	34	93
		%	19,4%	44,1%	36,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 4,073 \quad df=2 \quad p=,130(p=,130 > 0,05)$$

Tablo III. 111'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenip etkilenmedikleri incelendiğinde, %19,4'ü sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken %36,6'sı sohbet ettikleri kişinin uzaklığının kendileri için farketmediğini %44,1'i sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %11,1'i sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken %37,8'si sohbet ettikleri kişinin uzaklığının kendileri için farketmediğini %51,1'i sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörte birine yakını, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken dörte ikisinde sohbet ettikleri kişinin uzaklığı farketmemekte dörte ikisinde ise sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir. Bu durum mekan kavramının oldukça değiştiğini göstermektedir. Dünyanın her yerine bilgisayarınızın tuşları yardımıyla ulaşabilmekte yeni dostluk ve arkadaşlıklar başlatılabilmektedir. Varlığı kimi zaman tartışmalı insanlarla hayal ve gerçek ortasında bir sohbet ve etkileşim sunabilmektedir. İkili görüşmelerde sohbette tanıştığı bir Amerikalı genç bayanın arkadaşını görmek ve onunla tanışmak için İstanbul'a geldiği belirtilirken İkinci örnekte sohbet ortamında tanıştığı Almanyadaki bir bayanla İstanbul'a gelir gelmez bir hafta içinde tanışarak evlendikleri aktarılmıştır. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. 3. 2. 4. Sanal Ortamda Birincil Tür İlişkilere Geçiş

Tablo III. 112. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Sohbet ortamlarında sohbet ettiğiniz kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünür müsünüz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	41	5	46
		%	89,1%	10,9%	100,0%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	43	6	49
		%	87,8%	12,2%	100,0%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	54	2	56
		%	96,4%	3,6%	100,0%
Toplam		sayı	138	13	151
		%	91,4%	8,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=2,928 \text{ df}=2 \text{ p}=.231(\text{p}=.231>0,05)$$

Tablo III. 112'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %91,4'ü sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken %8,6'sı sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %89,1'i sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken, %10,9'u sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %87,8'i sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken %12,2'si sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin % 96,4'ü sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken, %3,6'sı sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir.

Öğretmen adaylarının onda dokuzu sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken, onda birine yakını ise sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. Bu durum sanal ortamdaki kişilik özelliklerine ilişkin ilginç özelliklere işaret etmektedir. Burada herkes istediği rol ve özelliklerle kendisini tanıtabilme olasılığının olması bunda bir rolü olduğu düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 113. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Sohbet ortamlarında sohbet ettiğiniz kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünür müsünüz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	40	7	47
		%	85,1%	14,9%	100,0%
	%	47,1%	70,0%	49,5%	
Cafe	sayı	45	3	48	
		%	93,8%	6,3%	100,0%
	%	52,9%	30,0%	50,5%	
Toplam	sayı	85	10	95	
		%	89,5%	10,5%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,884 \text{ df}=1 \text{ p}=\,170(\text{p}=\,170>0,05)$$

Tablo III. 113’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %89,5’i sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken %10,5’i sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %85,1’i sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken %14,9’u sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %93,8’i sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken, %6,3’ü sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların onda dokuzu sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken, onda birine yakını ise sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. Bu durum sanal ortamdaki kişilik özelliklerine ilişkin ilginç özelliklere işaret etmektedir. Burada herkes istediği rol ve özelliklerle kendisini tanıtabilme olasılığının olması bunda bir rolü olduğu düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 114. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında yeni arkadaşlar edinip, onları gerçek yaşama taşıyıp taşımadıklarına ilişkin dağılımları

			İnternet ortamında yeni arkadaşlar edinip, onları gerçek yaşama taşıdığınız oldu mu?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	11	36	47
		%	23,4%	76,6%	100,0%
		% ?	34,4%	29,8%	30,7%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	10	40	50
		%	20,0%	80,0%	100,0%
		% ?	31,3%	33,1%	32,7%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	11	45	56
		%	19,6%	80,4%	100,0%
		% ?	34,4%	37,2%	36,6%
Toplam		sayı	32	121	153
		%	20,9%	79,1%	100,0%
		% ?	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,256 \text{ df}=2 \text{ p} = ,880 (\text{p} = ,880 > 0,05)$$

Tablo III. 114'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıyıp taşımadıkları incelendiğinde, %20,9'u internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşırken %79,1'i internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %23,4'ü internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşırken %76,6'sı internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %20'si internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşırken %80'i internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımadığını belirtmiştir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %19,6'sı internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşırken %80,4'ü internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımamaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte biri internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken beşte dördü internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımamıştır. Bu durum sanal ortamdaki sohbetlerin gerçek yaşama dönüşebilmesine yol açtığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. İnternetteki sohbetler yeni bir sosyalleşmeye aracılık edebilmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 115. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında yeni arkadaşlar edinip, onları gerçek yaşama taşıyıp taşımadıklarına ilişkin dağılımları

			İnternet ortamında yeni arkadaşlar edinip, onları gerçek yaşama taşıdığınız oldu mu?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	16	30	46
		%	34,8%	65,2%	100,0%
	%	34,0%	63,8%	48,9%	
Cafe	sayı	sayı	31	17	48
		%	64,6%	35,4%	100,0%
	%	66,0%	36,2%	51,1%	
Toplam	sayı	sayı	47	47	94
		%	50,0%	50,0%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 8,344 \text{ df}=1 \text{ p}=\,004(\text{p}=\,004<0,05)$$

Tablo III. 115'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıyıp taşımadıkları incelendiğinde, %50'si internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken %50'si internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımadığını belirtmiştir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %34,8'i internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken %65,2'si internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken %80,4'ü internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımadığını belirtmiştir. İnternet kafedeki kullanıcıların %64,6'sı internet ortamında

yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken, %35,4'ü internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımadığını belirtmiştir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısı internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken yarısı internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımamıştır. Bu durum sanal ortamdaki sohbetlerin gerçek yaşama dönüşebilmesine yol açtığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. İnternetteki sohbetler yeni bir sosyalleşmeye aracılık edebilmektedir. İnternet kafeler önemli ölçüde bu tür sosyalleşmeye yardımcı olan merkezler konumundadır. Bu nedenle sosyalleşme sorunu yaşayan kullanıcıların bu ortamlarda gerçek yaşamdan uzaklaşarak iyice asosyalleştikleri söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 116. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internetteki edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyip istemediklerine ilişkin dağılımları

			İnternetteki edindiğiniz arkadaş grubunuzun gerçek hayatta olmasını ister miydiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	20	21	41
		%	48,8%	51,2%	100,0%
		%	43,5%	24,7%	31,3%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	15	31	46
		%	32,6%	67,4%	100,0%
		%	32,6%	36,5%	35,1%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	11	33	44
		%	25,0%	75,0%	100,0%
		%	23,9%	38,8%	33,6%
Toplam		sayı	46	85	131
		%	35,1%	64,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 5,463 \text{ df}=2 \text{ p} = ,065 (\text{p} = ,065 > 0,05)$$

Tablo III. 116'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyip istemedikleri incelendiğinde, %35,1'i internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken %64,9'u internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %48,8'i internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken %51,2'si internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %32,6'sı internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken %67,4'ü internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %25'i internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken %75'i internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir.

Öğretmen adaylarının üçte biri internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken, üçte ikine yakını internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Bu bulgulardan hemen hemen üçte birlik bir oranın sosyal yaşamda bulamadığı arkadaşlık ilişkilerini internet aracılığıyla gerçekleştirebilme şansını elde ettiği sonucu çıkarılabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 117. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyip istemediklerine ilişkin dağılımları

			İnternetteki edindiğiniz arkadaş grubunuzun gerçek hayatta olmasını ister miydiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	23	19	42
		%	54,8%	45,2%	100,0%
		%	40,4%	63,3%	48,3%
Cafe	Cafe	sayı	34	11	45
		%	75,6%	24,4%	100,0%
		%	59,6%	36,7%	51,7%
Toplam		sayı	57	30	87
		%	65,5%	34,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 4,158 \quad df=1 \quad p=,041(p=,041 < 0,05)$$

Tablo III. 117’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyip istemedikleri incelendiğinde, %65,5’i internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken % 34,5’ i internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %54,8’i internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken %45,2’si internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların % 75,6’ sı internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken %24,4’ ü internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisi internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken, üçte birine yakını ise internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Bu bulgulardan hemen hemen üçte ikilik gibi büyük bir oranın sosyal yaşamda bulamadığı arkadaşlık

ilişkilerini internet aracılığıyla gerçekleştirebilme şansını elde ettiği sonucu çıkarılabilir. İnternet dış dünyaya açılan önemli bir kapı ve onların sosyalleşme sürecini hızlandıran bir köprü olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Türkiye’de, 1993 nisan ayından itibaren internet tanıtılmakta ve her yıl artan bir hızla yaygınlaşarak kullanılmaktadır. [Baran ve Kuloğlu,2001:77]’e göre Türkiye profilini ortaya koyan verilerde, kadın kullanıcıların sayısı yok denecek kadar azdır. Erkekler % 98’lik oranla interneti kullanmaktadırlar. Ancak son yıllarda eğitilmiş gençlerin içinde cinsiyet farketsiz yoğun biçimde internet kullanımının yaygınlaştığı dikkati çekmektedir. Bu nedenle cinsiyetlere göre internet ortamlarından etkilenme biçimlerinin ortaya konması önem taşımaktadır.

Tablo III. 118. Cinsiyetlere göre internette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteme arasındaki ilişkinin dağılımı

			İnternetteki edindiğiniz arkadaş grubunuzun gerçek hayatta olmasını ister miydiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyet	erkek	sayı	80	66	146
		%	54,8%	45,2%	100,0%
		%	77,7%	57,4%	67,0%
	kadın	sayı	23	49	72
		%	31,9%	68,1%	100,0%
		%	22,3%	42,6%	33,0%
Toplam		sayı	103	115	218
		%	47,2%	52,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 10,101 \quad df=1 \quad p=,001 \quad (p=,001<0,05)$$

Tablo III. 118’de görüldüğü gibi cinsiyet ile internette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteme arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %54,8’i arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken % 45,2’si arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Kadınların %31,9’u arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken % 68,1’i arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. İnternette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyenlerde erkekler %77,7’i ken kadınlarda bu oran %22,3’tür. Erkeklerin, kadınlara göre daha fazla

internette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istedikleri ortaya çıkmaktadır. Cinsiyet ile internette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteme arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

3.3.2.5. Sanal Arkadaşlıklarda Öncelikler

Tablo III. 119. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtiklerine ilişkin dağılımları

			internet ortamlarındaki arkadaşlarınızı hangi cinsiyetten seçersiniz?			Toplam
			karsi cins	hem cins	farketmez	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	18	5	20	43
		%	41,9%	11,6%	46,5%	100,0%
		%	29,5%	22,7%	38,5%	31,9%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	20	11	12	43
		%	46,5%	25,6%	27,9%	100,0%
		%	32,8%	50,0%	23,1%	31,9%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	23	6	20	49
		%	46,9%	12,2%	40,8%	100,0%
		%	37,7%	27,3%	38,5%	36,3%
Toplam		sayı	61	22	52	135
		%	45,2%	16,3%	38,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 5,536 \text{ df}=4 \text{ p}=.237(\text{p}=.237>0,05)$$

Tablo III. 119’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtikleri incelendiğinde, %45,2’si arkadaşlarını karşı cins %38,5’i için arkadaşlarının cinsiyetleri farketmemekte %16,3’ü arkadaşlarını hem cinslerinden seçmektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %46,5’i için arkadaşlarının cinsiyetleri farketmemekte, %41,9’u arkadaşlarını karşı cins, %11,6’sı arkadaşlarını hem cinslerinden seçmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %46,5’i arkadaşlarını karşı cins %27,9’u için arkadaşlarının cinsiyetleri farketmemekte, %25,6’sı arkadaşlarını hem cinslerinden seçmektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %46,9’u arkadaşlarını karşı cins, %27,9’u için

arkadaşlarının cinsiyetleri farketmemekte, %25,6'sı arkadaşlarını hem cinslerinden seçmektedir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık yedide üçü internet ortamlarındaki arkadaşlarını karşı cinsten, yedide biri internet ortamlarındaki arkadaşlarını kendi cinsiyetinden, yediye ikiye yakını için ise internet ortamlarındaki arkadaşlarının seçmede cinsiyetleri farketmemektir. Bu bulgulardan internet ortamlarındaki arkadaşlarını daha çok karşı cinsten seçmeye yönelik olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtikleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 120. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtiklerine ilişkin dağılımları

			İnternet ortamlarındaki arkadaşlıklarınızı hangi cinsiyetten seçersiniz?			Toplam
			karsi cins	hem cins	farketmez	
Grup	universite kütüphanesi	sayı	15	7	19	41
		%	36,6%	17,1%	46,3%	100,0%
		%	33,3%	87,5%	55,9%	47,1%
cafe		sayı	30	1	15	46
		%	65,2%	2,2%	32,6%	100,0%
		%	66,7%	12,5%	44,1%	52,9%
Toplam		sayı	45	8	34	87
		%	51,7%	9,2%	39,1%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 9,715 \text{ df}=2 \text{ p} = ,008 (\text{p} = ,008 < 0,01)$$

Tablo III. 120'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtikleri incelendiğinde, %51,7'si arkadaşlarını karşı cins, %39,1'i için arkadaşlarının cinsiyetleri farketmemekte, %9,2'si arkadaşlarını hem cinslerinden seçmektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %46,3'ü için arkadaşlarının cinsiyetleri farketmemekte, %36,6'sı arkadaşlarını karşı cins, %17,1'i arkadaşlarını hem cinslerinden seçmektedir. İnternet kafedeki kullanıcılarının % 65,2'si arkadaşlarını karşı cins, %32,6'sı için arkadaşlarının cinsiyetleri farketmemekte %2,2'si arkadaşlarını hem cinslerinden seçmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısından biraz fazlası internet ortamlarındaki arkadaşlarını karşı cinsten seçmektedir. Bu bulgu internet ortamlarındaki arkadaşların daha çok karşı cinsiyetten seçmeye yönelik olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtikleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 121. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken önceliklerinin neler olduğuna ilişkin dağılımları

	internet ortamında iletişim içinde olduğunuz insanları seçerken önceliğiniz nedir?														Toplam
	yaş grubu	karşı cinsten olması	aynı cinsten olması	ilgi alanları	hemşeri olması	sosyal statü	ekonomik durumu	mesleği	siyasi görüş	gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim	uzaktaki arkadaşlarla iletişim	akıcı bir sohbet	öylesine		
Bölüm	15	1	14	2	1	3	3	2	3	2	5	1	47		
Bilgisayar Öğretmenliği %	31,9%	2,1%	29,8%	4,3%	2,1%	6,4%	6,4%	6,4%	6,4%	4,3%	10,6%	2,1%	100,0%		
% ?	55,6%	10,0%	34,1%	33,3%	7,1%	37,5%	37,5%	50,0%	50,0%	50,0%	20,0%	16,7%	30,1%		
Sosyal Bilgi Öğretmenliği sayı	5	6	1	13	2	4	3	2	2	9	2	2	49		
%	10,2%	12,2%	2,0%	26,5%	4,1%	8,2%	6,1%	4,1%	4,1%	18,4%	4,1%	4,1%	100,0%		
% ?	18,5%	60,0%	33,3%	31,7%	33,3%	28,6%	37,5%	50,0%	33,3%	36,0%	33,3%	31,4%	31,4%		
Fen Bilgisi Öğretmenliği sayı	7	3	2	14	2	9	2	2	1	2	11	3	60		
%	11,7%	5,0%	3,3%	23,3%	3,3%	15,0%	3,3%	3,3%	1,7%	3,3%	18,3%	5,0%	100,0%		
% ?	25,9%	30,0%	66,7%	34,1%	33,3%	64,3%	100,0%	25,0%	50,0%	16,7%	50,0%	38,5%	38,5%		
Toplam sayı	27	10	3	41	6	14	2	8	4	6	25	6	156		
%	17,3%	6,4%	1,9%	26,3%	3,8%	9,0%	1,3%	5,1%	2,6%	3,8%	2,6%	16,0%	3,8%		
% ?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo III. 121'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken önceliklerinin neler olduğu incelendiğinde, %26,3'ü ilgi alanları, %17,3'ü yaş grubu, %16'sı akıcı bir sohbet, %9'u sosyal statü %6,4'ü karşı cinsten olması %5,1'i mesleği, %3,8'i öylesine %3,8'i gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim %3,8'i hemşeri olması %2,6'sı siyasi görüş %2,6'sı uzaktaki arkadaşlarla iletişim %1,9' u aynı cinsten olması, %1,3'ü ekonomik durumu internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri olarak belirlemektedirler.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %29,8'ü ilgi alanları, %31,9'u yaş grubu, %10,6'sı akıcı bir sohbet, %2,1'i sosyal statü %2,1'i karşı cinsten olması %6,4'ü mesleği, %2,1'i öylesine %6,4'i gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim %4,3'ü hemşeri olması %4,3'ü uzaktaki arkadaşlarla iletişim, internet ortamında iletişim içinde

oldukları insanları seçerken öncelikleri olarak belirlemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %26,5'i ilgi alanları, %10,2'si yaş grubu, %18,4'ü akıcı bir sohbet, %8,2' si sosyal statü %12,2'si karşı cinsten olması %6,1'i mesleği, %4,1'i öylesine %4,1'i gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim %4,1'i hemşeri olması %4,1'i siyasi görüş %2'si aynı cinsten olması, internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri olarak belirlemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %23,3'ü ilgi alanları, %11,7'si yaş grubu, %18,3'ü akıcı bir sohbet, %15'i sosyal statü %5'i karşı cinsten olması %3,3'ü mesleği, %5'i öylesine %1,7'si gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim %3,3'ü hemşeri olması %3,3'ü siyasi görüş %3,3'ü uzaktaki arkadaşlarla iletişim %3,3 ü aynı cinsten olması, %3,3'ü ekonomik durumu internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri olarak belirlemektedir.

Öğretmen adaylarının dörtte biri internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri ilgi alanları, yedide biri yaş grubunu, yine yedide biri ise akıcı bir sohbet olarak belirlemektedirler. Bu bulgulardan internet ortamında iletişim sürecinde ilgi alanlarının, yaş grubunun, akıcı bir sohbetin önem taşıdığı biçimde yorumlanabilir.

Tablo III. 122. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken önceliklerinin neler olduğuna ilişkin dağılımları

Grup	İnternet ortamında iletişim içinde olduğunuz insanları seçerken önceliğiniz nedir?	İnternet ortamında iletişim içinde olduğunuz insanları seçerken önceliğiniz nedir?											Toplam
		yaş grubu	karşı cinsten olması	aynı cinsten olması	ilgi alanları	sosyal statü	ekonomik durumu	mesleği	gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim	uzaktaki arkadaşlarla iletişim	takım taraftarlığı	akıcı bir sohbet	
Üniversite kütüphanesi	sayı 13 % 26,5%	4 8,2%		17 34,7%	3 6,1%	1 2,0%	5 10,2%	1 2,0%		1 2,0%	1 2,0%	3 6,1%	49 100,0%
Cafe	sayı 8 % 17,0%	9 19,1%	3 6,4%	9 19,1%	1 2,1%	1 2,1%	1 2,1%	1 2,1%	1 2,1%		11 23,4%	2 4,3%	47 100,0%
Toplam	sayı 21 % 21,9%	13 13,5%	3 3,1%	26 27,1%	4 4,2%	2 2,1%	6 6,3%	2 2,1%	2 1,0%	1 1,0%	12 12,5%	5 5,2%	96 100,0%

Tablo III. 122'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken önceliklerinin neler olduğu incelendiğinde, %27,1'i ilgi alanları, %21,9'u yaş grubu, %12,5'i akıcı bir sohbet, %4,2' si sosyal statü %13,5'i karşı cinsten olması %6,3'ü mesleği, %5,2'si öylesine %2,1' i gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim %1'i

uzaktaki arkadaşlarla iletişim %3,1'i aynı cinsten olması, %2,1'i ekonomik durumu internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri olarak belirlemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %34,7'si ilgi alanları, %26,5'i yaş grubu, %2'si akıcı bir sohbet, %6,1'i sosyal statü %8,2'i karşı cinsten olması %10,2'si mesleği, %6,1'i öylesine %2'si gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim %2'si ekonomik durumu internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri olarak belirlemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %19,1'i ilgi alanları, %17'si yaş grubu, %23,4'ü akıcı bir sohbet, %2,1'i sosyal statü %19,1'i karşı cinsten olması %2,1'i mesleği, %4,3'ü öylesine %2,1'i gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim %2,1'i uzaktaki arkadaşlarla iletişim %6,4'ü aynı cinsten olması, %2,1'i ekonomik durumu internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri olarak belirlemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörde biri internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri ilgi alanları, dörde birine yakını yaş grubunu, yedide biri ise karşı cinsten olması olarak belirlemektedirler. Bu bulguları internet ortamında iletişim sürecinde ilgi alanlarının, yaş grubunun, cinsiyet farklılığının önem taşıdığı biçimde değerlendirilebilir.

3. 3. 2. 6. Sanal Ortamda Mahremiyet

Tablo III. 123. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak edip etmediklerine ilişkin dağılımları

			Sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak eder misiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	18	33	51
		%	35,3%	64,7%	100,0%
		%	28,1%	32,0%	30,5%
		sayı	21	34	55
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		%	38,2%	61,8%	100,0%
		%	32,8%	33,0%	32,9%
Fen Bilgisi Öğretmenliği		sayı	25	36	61
		%	41,0%	59,0%	100,0%
		%	39,1%	35,0%	36,5%
		sayı	64	103	167
Toplam		%	38,3%	61,7%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=,381 \quad df=2 \quad p=,827(p=,827>0,05)$$

Tablo III. 123'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak edip etmedikleri incelendiğinde, %38,3'ü sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %61,7'si sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir.

Bilgisayar öğretmeni bölümü öğrencilerinin %35,3'ü sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %64,7'si sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmeni öğrenim gören öğrencilerin %38,2'si sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %61,8'i sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Fen Bilgisi öğretmeni öğrenim gören öğrencilerin %41'i sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %59'u sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir.

Öğretmen adaylarının üçte biri sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken, üçteye ikiye yakını ise sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Bu bulgulardan azımsanmayacak bir oranın sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak ettikleri söylenebilir. Bu durum T.V ve gazetelerde örneklerine rastlanan özeline paylaşma sürecinin internet ortamlarına yansıyan davranış biçimi olarak yorumlanabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 124. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak edip etmediklerine ilişkin dağılımları

Grup	Sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak eder misiniz?	Sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak eder misiniz?		Toplam
		evet	hayır	
üniversite kütüphanesi	sayı	30	19	49
	%	61,2%	38,8%	100,0%
	%	52,6%	47,5%	50,5%
cafe	sayı	27	21	48
	%	56,3%	43,8%	100,0%
	%	47,4%	52,5%	49,5%
Toplam	sayı	57	40	97
	%	58,8%	41,2%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=,248 \quad \text{df}=1 \quad \text{p}=,619(\text{p}=,619>0,05)$$

Tablo III. 124'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak edip etmedikleri incelendiğinde, %58,8'i sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %41,2'si sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %61,2'si sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %38,8'i sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %56,3'ü sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %43,8'i sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda altısı sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken, onda dördü ise sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Bu bulgulardan azımsanmayacak bir oranın sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak ettikleri söylenebilir. Bu durum T.V ve gazetelerde örneklerine rastlanan özelini paylaşma sürecinin internet ortamlarına yansıyan davranış biçimi olarak yorumlanabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 125. Cinsiyetlere göre sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etme arasındaki ilişkinin dağılımı

			Sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak edermisiniz?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyet	erkek	sayı	86	84	170
		%	50,6%	49,4%	100,0%
		%	71,1%	58,7%	64,4%
	kadın	sayı	35	59	94
		%	37,2%	62,8%	100,0%
		%	28,9%	41,3%	35,6%
Toplam		sayı	121	143	264
		%	45,8%	54,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 4,348 \quad df=1 \quad p=,037 \quad (p=,037 < 0,05)$$

Tablo III. 125'te Cinsiyet ile sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etme arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %50,6'sı sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %49,4'ü sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Kadınların ise %37,2 'si sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken %62,8'i sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmede, erkekler %71,1'iken kadınlarda bu oran %28,9'dur. Erkekler, kadınlara

göre daha fazla sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmektedir. Cinsiyet ile sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etme arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo III. 126. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olup olmadığına ilişkin dağılımları

			Sohbet yaptığınız kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızdan daha yakın hissettiğiniz zamanlar oldu mu?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	10	38	48
		%	20,8%	79,2%	100,0%
		%	37,0%	31,1%	32,2%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	8	38	46
		%	17,4%	82,6%	100,0%
		%	29,6%	31,1%	30,9%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	9	46	55
		%	16,4%	83,6%	100,0%
		%	33,3%	37,7%	36,9%
Toplam		sayı	27	122	149
		%	18,1%	81,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,369 \quad \text{df}=2 \quad p=,832 \quad (p=,832 > 0,05)$$

Tablo III. 126’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olup olmadığı incelendiğinde, %18,1’i sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken %81,9’unun sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %20,8’i sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken %79,2’sinin sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %17,4’ü sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken %82,6’ sının sanal ortamda

sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %16,4'ü sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken %83,6'sında sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır.

Öğretmen adaylarının beşte birinde sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken, beşte dördünde ise sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. Bu bulgulardan internet ortamında iletişim sürecinin bazen sosyal ortamlarındakinden daha derin bir yakınlık duyulabilecek düzeyde etkilenmeler yaşanabildiği şeklinde değerlendirilebilir. Buradan duygusallığın temel anahtarının iletişim süreci olduğu, yakınlık ve uzaklıktan bir ölçüde bağımsız olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 127. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olup olmadığına ilişkin dağılımları

Grup	Sohbet yaptığınız kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızdan daha yakın hissettiğiniz zamanlar oldu mu?	Sohbet yaptığınız kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızdan daha yakın hissettiğiniz zamanlar oldu mu?		Toplam
		evet	hayır	
universite kütüphanesi	sayı	14	30	44
	%	31,8%	68,2%	100,0%
	%	38,9%	53,6%	47,8%
cafe	sayı	22	26	48
	%	45,8%	54,2%	100,0%
	%	61,1%	46,4%	52,2%
Toplam	sayı	36	56	92
	%	39,1%	60,9%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 1,893 \quad \text{df}=1 \quad p=,169 \quad (p=,169 > 0,05)$$

Tablo III. 127’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olup olmadığı incelendiğinde, %39,1’i sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken %60,9’unun sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %31,8’i sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken %68,2’sinin sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. İnternet kafedeki kullanıcıların %45,8’i sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken %54,2’sinin sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte birinde sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken, üçte ikiye yakınında ise sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. Bu bulgulardan internet ortamında iletişim sürecinin bazen sosyal ortamlarındakinden daha derin bir yakınlık duyulabilecek düzeyde etkilenmeler yaşanabildiği şeklinde değerlendirilebilir. Buradan duygusallığın temel anahtarının iletişim süreci olduğu, yakınlık ve uzaklıktan bir ölçüde bağımsız olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 128. Cinsiyetlere göre sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olup olmadığı arasındaki ilişkinin dağılımı

			Sohbet yaptığınız kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızdan daha yakın hissettiğiniz zamanlar oldu mu?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyet	erkek	sayı	52	109	161
		%	32,3%	67,7%	100,0%
		%	82,5%	61,2%	66,8%
	kadın	sayı	11	69	80
		%	13,8%	86,3%	100,0%
		%	17,5%	38,8%	33,2%
Toplam		sayı	63	178	241
		%	26,1%	73,9%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 9,523 \quad \text{df}=1 \quad p=,002 \quad (p=,002<0,05)$$

Tablo III. 128’de görüldüğü gibi cinsiyet ile sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olup olmadığı arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %32,3’ünde sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olurken %67,7’sinde sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olmamıştır. Kadınlarda ise %13,8’inde sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olurken %86,3’ünde sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olmamıştır. İnternette sohbet yapılan kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olduğunu belirtenlerde, erkekler %82,5’iken kadınlarda bu oran %17,5’tir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internette sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olmaktadır. Cinsiyet ile sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olup olmadığı arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo III. 129. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiklerini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızla iletişiminizi geliştirdiğini düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	26	26	52
		%	50,0%	50,0%	100,0%
		%	31,7%	28,9%	30,2%
	Sosyal bilgiler öğretmenliği	sayı	31	25	56
		%	55,4%	44,6%	100,0%
		%	37,8%	27,8%	32,6%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	25	39	64
		%	39,1%	60,9%	100,0%
		%	30,5%	43,3%	37,2%
Toplam		sayı	82	90	172
		%	47,7%	52,3%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 3,340 \quad df=2 \quad p=,188 \quad (p=,188 > 0,05)$$

Tablo III. 129’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirip geliştirilmedikleri incelendiğinde, %47,7’si internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiğini düşünürken %52,3’ ü internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiğini düşünmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %50’si internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiğini düşünürken, %50’s i internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiğini düşünmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %55,4’ü internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiğini düşünürken %44,6’sı internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimi geliştirdiğini düşünmemektedir. en Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrenciler %39,1’i internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiğini düşünürken %60,9’u internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimi geliştirdiğini düşünmemektedir.

Öğretmen adaylarının hemen hemen yarıya yakını internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünürken yarısı ise internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünmemektedir. Bu bulgulardan yarıya yakın kullanıcı internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiği söylenebilir. Bunun nedeni olarak iletişimi kolaylaştırması ve etkileşimi arttırmış olmasının rol oynadığı ileri sürülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirmesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 130. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimlerini geliştirdiklerini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			İnternet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızla iletişiminizi geliştirdiğinizi düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	28	24	52
		%	53,8%	46,2%	100,0%
		%	52,8%	52,2%	52,5%
Cafe	Cafe	sayı	25	22	47
		%	53,2%	46,8%	100,0%
		%	47,2%	47,8%	47,5%
Toplam		sayı	53	46	99
		%	53,5%	46,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=,004 \quad df=1 \quad p=,948 \quad (p=,948>0,05)$$

Tablo III. 130'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirip geliştirilmedikleri incelendiğinde, %53,5'i internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünürken %46,5'i internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %53,8'i internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünürken %46,2'si internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini

düşünmemektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %53,2'si internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünürken %46,8'i internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıdan fazlası internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünürken yarıya yakını ise internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünmemektedir. Bu bulgulardan kullanıcıların önemli bir kesiminin internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiği söylenebilir. Bunun nedeni olarak iletişimi kolaylaştırması ve etkileşimi arttırmış olması bir neden olarak düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirmesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 131. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinin kendilerini rahatsız edip etmeyeceklerine ilişkin dağılımları

			Girdiğiniz bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesi sizi rahatsız eder mi?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	23	30	53
		%	43,4%	56,6%	100,0%
		%	35,9%	25,9%	29,4%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	18	41	59
		%	30,5%	69,5%	100,0%
		%	28,1%	35,3%	32,8%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	23	45	68
		%	33,8%	66,2%	100,0%
		%	35,9%	38,8%	37,8%
Toplam		sayı	64	116	180
		%	35,6%	64,4%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=,059 \text{ df}=1 \text{ p}=\,808 \text{ (p}=\,808>0,05)$$

Tablo III. 131'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olup olmadıkları incelendiğinde, %35,6'sı girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden

rahatsız olurken %64,4'ü girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin, %43,4'ü girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken %56,6'sı girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %30,5'i girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken %69,5'i girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %33,8'i girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken %66,2'si girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır.

Öğretmen adaylarının üçte biri girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken üçte ikiye yakını ise girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. Bu bulgular girilen bazı sitelerin öğrenilmesinin doğuracağı rahatsızlık ve çatışmadan kaynaklanabileceği söylenebilir. Bu nedenle girilen sitelerin öğrenilmesi istenmediği söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 132. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olup olmadıklarına ilişkin dağılımları

Grup	Girdiğiniz bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesi sizi rahatsız eder mi?	Toplam		
		evet	hayır	
Üniversite kütüphanesi	sayı	19	35	54
	%	35,2%	64,8%	100,0%
	%	51,4%	53,8%	52,9%
Cafe	sayı	18	30	48
	%	37,5%	62,5%	100,0%
	%	48,6%	46,2%	47,1%
Toplam	sayı	37	65	102
	%	36,3%	63,7%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 2,167 \quad \text{df}=2 \quad p=,338 \quad (p=,338 > 0,05)$$

Tablo III. 132' de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olup olmayacakları incelendiğinde, %36,3'ü girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken %63,7'si girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %35,2'si girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken %64.8'i girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %37,5'i girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken %62,5'i girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte biri girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken üçte ikine yakını ise girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. Bu bulgular girilen bazı sitelerin öğrenilmesinin doğuracağı rahatsızlık ve çatışmadan kaynaklanabileceği söylenebilir. Bu nedenle girilen sitelerin öğrenilmesi istenmediği söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 133. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşım paylaşmadıklarına ilişkin dağılımları

			Sosyal ortamda söylemekten çekindiğiniz birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşır mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	23	30	53
		%	43,4%	56,6%	100,0%
		%	31,9%	29,4%	30,5%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	29	28	57
		%	50,9%	49,1%	100,0%
		%	40,3%	27,5%	32,8%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	20	44	64
		%	31,3%	68,8%	100,0%
		%	27,8%	43,1%	36,8%
Toplam		sayı	72	102	174
		%	41,4%	58,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)=4,916 \text{ df}=2 \text{ p}=,086 \text{ (p}=,086>0,05)$$

Tablo III. 133'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşım paylaşmadıkları incelendiğinde, %41,4'ü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %58,6'sı sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %43,4'ü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %56,6'sı sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %50,9'u sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %49,1'i sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %31,3'ü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken % 68,8'i sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte ikisi sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşıırken yaklaşık beşte üçü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Bu bulgular beşte ikilik gibi önemli bir oranın sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaştıklarını göstermektedir. Bunun nedeni olarak sosyal baskı hissetmemeleriyle birlikte tanınmamanın verdiği rahatlık ve paylaşıp içini dökmek isteğinin yoğunluğunun rol oynadığı düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 134. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşıp paylaşmadıklarına ilişkin dağılımları

			Sosyal ortamda söylemekten çekindiğiniz birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşır mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	üniversite kütüphanesi	sayı	23	30	53
		%	43,4%	56,6%	100,0%
	%	41,1%	66,7%	52,5%	
cafe	cafe	sayı	33	15	48
		%	68,8%	31,3%	100,0%
	%	58,9%	33,3%	47,5%	
Toplam	Toplam	sayı	56	45	101
		%	55,4%	44,6%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 6,554 \quad df=1 \quad p=,010 \quad (p=,010 < 0,05)$$

Tablo III. 134'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşıp paylaşmadıkları incelendiğinde, %55,4'ü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %44,6'sı sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %43,4'ü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %56,6'sı sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. İnternet

kafedeki kullanıcıların %68,8'i sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %31,3'ü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıdan fazlası sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken yaklaşık yarıya yakını sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Bu bulgular yarıya yakını gibi önemli bir oranın sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaştıklarını göstermektedir. Bunun nedeni olarak sosyal baskı hissetmemeleriyle birlikte tanınmamanın verdiği rahatlık ve paylaşıp içini dökmek isteğinin yoğunluğunun rol oynadığı düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo III. 135. Cinsiyetlere göre sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşma arasındaki ilişkinin dağılımı

			Sosyal ortamda söylemekten çekindiğiniz birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşır mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyet	erkek	sayı	97	82	179
		%	54,2%	45,8%	100,0%
	%	75,8%	55,8%	65,1%	
	kadın	sayı	31	65	96
		%	32,3%	67,7%	100,0%
	%	24,2%	44,2%	34,9%	
Toplam		sayı	128	147	275
		%	46,5%	53,5%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 12,043 \quad df=1 \quad p=,001 \quad (p=,001 < 0,01)$$

Tablo III. 135. Cinsiyet ile sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşma arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %54,2'si sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %45,8'i

sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Kadınların ise %32,3'ü sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşırken %67,7'i sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşmada, erkekler %54,2'iken kadınlarda bu oran %24,2'dir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşmaktadır. Cinsiyet ile sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşma arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Tablo III. 136. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıklarına ilişkin dağılımı

Bölüm	Duygularınızı en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarınızla paylaşırsınız?		Duygularınızı en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarınızla paylaşırsınız?		Toplam
			sosyal ortamlardaki	sanal ortamlardaki	
Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	41	11	52	
	%	78,8%	21,2%	100,0%	
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	28,7%	33,3%	29,5%	
	%	80,7%	19,3%	100,0%	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	32,2%	33,3%	32,4%	
	%	56	11	67	
Toplam	sayı	83,6%	16,4%	100,0%	
	%	39,2%	33,3%	38,1%	
Toplam	sayı	143	33	176	
	%	81,3%	18,8%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)= ,448 \quad \text{df}=2 \quad p=,799 \quad (p=,799>0,05)$$

Tablo III. 136'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıkları incelendiğinde, %18,8'i duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken %81,3'ü duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %21,2'si duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken %78,8'i duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim

gören öğrencilerin %19,3'ü duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken %80,7'si duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %16,4'ü duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken %83,6'sı duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte birine yakını duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken beşte dördü duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Bunun nedeni olarak sanal ortamlardaki arkadaşlıklara duyulan güvensizlik ve kuşku gösterilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıkları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 137. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıklarına ilişkin dağılımı

Grup	Univ. kütüphanesi	sayı	Duygularınızı en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarınızla paylaşırsınız?		Toplam
			sosyal ortamlardaki	sanal ortamlardaki	
		40	11	51	
		% 78,4%	% 21,6%	100,0%	
		% 56,3%	% 39,3%	51,5%	
	Cafe	sayı 31	17	48	
		% 64,6%	% 35,4%	100,0%	
		% 43,7%	% 60,7%	48,5%	
Toplam		sayı 71	28	99	
		% 71,7%	% 28,3%	100,0%	
		% 100,0%	% 100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)= 2,338 \quad \text{df}=1 \quad p=,126 \quad (p=,126>0,05)$$

Tablo III. 137'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıkları incelendiğinde, %28,3'ü duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken %71,7'si duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %21,6'sı

duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken %78,4'ü duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %35,4'ü duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken %64,6'sı duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörtte üçüne yakını duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken dörtte biri ise duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Bunun nedeni olarak sanal ortamlardaki arkadaşlıklara duyulan güvensizlik ve kuşku gösterilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıkları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. 3. 2. 7. Sanal Ortamın Serbest Zaman Faaliyetlerine Etkisi

Tablo III. 138. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkileyip etkilemediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet kullanmanız sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdığınız zamanı etkiliyor mu?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	14	39	53
		%	26,4%	73,6%	100,0%
	%	45,2%	26,5%	29,8%	
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	7	52	59	
		%	11,9%	88,1%	100,0%
	%	22,6%	35,4%	33,1%	
Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	10	56	66	
		%	15,2%	84,8%	100,0%
	%	32,3%	38,1%	37,1%	
Toplam	sayı	31	147	178	
		%	17,4%	82,6%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2)= 4,484 \text{ df}=2 \text{ p}=,106 \text{ (p},,106>0,05)$$

Tablo III. 138'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkileyip

etkilemedikleri incelendiğinde, %17,4'ü bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %82,6'sı bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %26,4'ü bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken, %73,6'sı bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %11,9'u bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %88,1'i bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %15,2'si bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %84,8'i bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir.

Öğretmen adaylarının yedide birinin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemekte iken yedide altısına yakınında bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmen adaylarının belirli düzeyde eğitilmiş bir kesim olmasının bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemesini önlediği söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 139. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkileyip etkilemediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet kullanmanız sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdığınız zamanı etkiliyor mu?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	üniversite kütüphanesi	sayı	9	45	54
		%	16,7%	83,3%	100,0%
		%	39,1%	57,0%	52,9%
cafe	cafe	sayı	14	34	48
		%	29,2%	70,8%	100,0%
		%	60,9%	43,0%	47,1%
Toplam		sayı	23	79	102
		%	22,5%	77,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 2,274 \quad df=1 \quad p=,132 \quad (p=,132 > 0,05)$$

Tablo III. 139’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkileyip etkilemedikleri incelendiğinde, %22,5’inin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %77,5’inin bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %16,7’sinin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %83,3’ünün bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. İnternet kafedeki kullanıcıların %29,2’sinin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %70,8’inin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte birinin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemekte iken beşte dördüne yakınında bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Bu bulgulardan beşte birlik gibi bir orandaki kullanıcının bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı olumsuz etkilediği sonucu çıkarılabilir. Serbest zaman

değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 140. Cinsiyetlere göre bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilemesi arasındaki ilişkinin dağılımı

			Bilgisayar ve internet kullanmanız sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdığınız zamanı etkiliyor mu?		Toplam
			evet	hayır	
Cinsiyet	erkek	sayı	43	139	182
		%	23,6%	76,4%	100,0%
		%	79,6%	61,5%	65,0%
	kadın	sayı	11	87	98
		%	11,2%	88,8%	100,0%
		%	20,4%	38,5%	35,0%
Toplam		sayı	54	226	280
		%	19,3%	80,7%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = 6,294 \quad df=1 \quad p=,012 \quad (p=,012 < 0,05)$$

Tablo III. 140'da görüldüğü gibi cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilemesi arasındaki ilişki incelendiğinde, erkeklerin %23,6'sında bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %76,4'ünde bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Kadınların ise %11,2'sinde bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilerken %88,8'inde bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilemede, erkekler %79,6'iken kadınlarda bu oran %20,4'tür.. Erkekler, kadınlara göre daha fazla bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilediğini belirtmektedirler. Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilemesi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

3. 3. 3. Bilgisayar ve İnternet Oyunları

İnternet, yalnızca eğlence ve bilgi edinme amacıyla kullanıldığında televizyon izlemeye benzediği söylenebilir. Televizyondan farkı etkileşim düzeyi ve kontrolü bir ölçüde kullanıcının aldığı kararlara bağlamasıdır. Aşırı TV izlemeye benzer şekilde, aşırı internet kullanımında saldırganlığı artırması, aile ilişkilerini zayıflatması, çocukların ruh sağlığını olumsuz etkilediği söylenebilir [Sümer, 2001:29]. Özellikle bilgisayar ve internetle yeni tanışan çocuk ve gençlerin büyük ölçüde oyun ve eğlence amaçlı kullanımları dikkati çekmektedir. Gelişim çağı özellikleri açısından da çocuk ve gençlerde oyun önemli roller üstlenmektedir. Ancak geleneksel oyun yerine “sanal oyunlara” odaklaşılması, bu oyunların neler olduğu, çocuk ve gençler üzerinde ne tür etkilerinin olduğu bilişim toplumuna geçiş sürecinde araştırılması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmanın bu başlığı altında, araştırmaya katılan grupların, bilgisayar ve internette oyun oynamayıp oynamadıkları, internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynadıkları, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünüp düşünmedikleri, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüp düşünmedikleri, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüp düşünmedikleri, bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırdıkları, bilgisayar ve internet ortamlarında oyunlardan nasıl etkilendikleri internet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynadıklarına ilişkin dağılımlar ortaya konulmuştur.

3.3.3.1. Sanal Ortamda Oyun

Tablo III. 141. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internette oyun oynamayıp oynamadıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internette oyun oynar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	34	19	53
		%	64,2%	35,8%	100,0%
		%	30,1%	28,4%	29,4%
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	35	24	59	
	%	59,3%	40,7%	100,0%	
	%	31,0%	35,8%	32,8%	
Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	44	24	68	
	%	64,7%	35,3%	100,0%	
	%	38,9%	35,8%	37,8%	
Toplam	sayı	113	67	180	
	%	62,8%	37,2%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,452 \quad df=2 \quad p=,789(p=,789>0,05)$$

Tablo III. 141'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internette oyun oynamayıp oynamadıkları incelendiğinde, %62,8'i bilgisayar ve internette oyun oynarken %37,2'si bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %64,2'si bilgisayar ve internette oyun oynarken, %35,8'i bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %59,3'ü bilgisayar ve internette oyun oynarken %40,7'si bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %64,7'si bilgisayar ve internette oyun oynarken %35,3'ü bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte üçü bilgisayar ve internette oyun oynarken, beşte ikisine yakını bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internette oldukça yüksek oranda oyun oynandığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internette oyun oynamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 142. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internette oyun oynamayıp oynamadıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internette oyun oynar mısınız?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	35	19	54
		%	64,8%	35,2%	100,0%
	%	44,9%	79,2%	52,9%	
Cafe	sayı	43	5	48	
		%	89,6%	10,4%	100,0%
	%	55,1%	20,8%	47,1%	
Toplam	sayı	78	24	102	
	%	76,5%	23,5%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = 8,664 \quad \text{df} = 1 \quad p = ,003 (p = ,003 < 0,05)$$

Tablo III. 142’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internette oyun oynamayıp oynamadıkları incelendiğinde, %76,5’i bilgisayar ve internette oyun oynarken %23,5’i bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %64,8’i bilgisayar ve internette oyun oynarken %35,2’si bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %89,6’sı bilgisayar ve internette oyun oynarken %10,4’ü bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörtte üçü bilgisayar ve internette oyun oynarken, dörtte birine yakını bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internette oldukça yüksek oranda oyun oynandığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internette oyun oynamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

3. 3. 3. 2. Sanal Oyunlar ve Bireysellik-Kollektiflik

Tablo III. 143. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynadıklarına ilişkin dağılımları

			internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynarsınız?		Toplam
			grupla	tekil	
Bölüm	Bilgisayar öğretmenliği	sayı	11	28	39
		%	28,2%	71,8%	100,0%
		%	26,8%	31,5%	30,0%
	Sosyal Bilgiler öğretmenliği	sayı	16	25	41
		%	39,0%	61,0%	100,0%
		%	39,0%	28,1%	31,5%
	Fen Bilgisi öğretmenliği	sayı	14	36	50
		%	28,0%	72,0%	100,0%
		%	34,1%	40,4%	38,5%
Toplam		sayı	41	89	130
		%	31,5%	68,5%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 143'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynadıkları incelendiğinde, %68,5'i internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynarken % 31,5'i internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %71,8'i internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynarken, %28,2'si internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %61'i internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynarken %39'u internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %72'si internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynarken %28'i internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır.

Öğretmen adaylarının üçte birine yakını internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynarken üçte ikisine yakını internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayarda oyunların önemli ölçüde tek başına oynandığı söylenebilir. Böylelikle geleneksel oyun arkadaşlığı yerini teknolojik etkileşimlere bırakma eğilimindedir denilebilir.

Tablo III. 144. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynadıklarına ilişkin dağılımları

			İnternet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynarsınız?		Toplam
			grupla	tekil	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	13	29	42
		%	31,0%	69,0%	100,0%
	Cafe	sayı	26	21	47
		%	76,6%	23,4%	100,0%
		%	73,5%	27,5%	52,8%
Toplam	sayı		49	40	89
	%		55,1%	44,9%	100,0%
	%		100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 144'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynadıkları incelendiğinde, %44,9' u internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynarken %55,1'i internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %69'u internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynarken %31'i internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır. İnternet kafe kullanıcılarının %23,4'ü internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynarken %76,6'sı internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıdan fazlası internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar oyunların oynandığı mekanlar grup oyunlarının oynanmasına önemli ölçüde aracılık yaptığı söylenebilir.

3. 3. 3. 3. Sanal Oyunlar ve Öğrenme Yeteneği

Tablo III. 145. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlar sizce öğrenme yeteneğini geliştirir mi?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	25	24	49
		%	51,0%	49,0%	100,0%
		%	27,5%	31,2%	29,2%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	sayı	30	26	56
		%	53,6%	46,4%	100,0%
		%	33,0%	33,8%	33,3%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	sayı	36	27	63
		%	57,1%	42,9%	100,0%
		%	39,6%	35,1%	37,5%
Toplam	sayı	sayı	91	77	168
		%	54,2%	45,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kayskare}(X^2)=,428 \text{ df}=2 \text{ p}=\,807(\text{p}=\,807>0,05)$$

Tablo III. 145'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde,%54,2'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünürken %45,8'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %51'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünürken %49'u bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %53,6'sı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünürken %46,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %57,1'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini

geliştirdiğini düşünürken %42,9'u bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmemektedir.

Öğretmen adaylarının yarıdan fazlası bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle simülasyonlar aracılığıyla son derece önemli kazanımların gerçekleştirildiği de bu konuda yapılan araştırmalarla ileri sürülmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 146. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlar sizce öğrenme yeteneğini geliştirir mi?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	36	14	50
		%	72,0%	28,0%	100,0%
		%	50,0%	53,8%	51,0%
	Cafe	sayı	36	12	48
		%	75,0%	25,0%	100,0%
		%	50,0%	46,2%	49,0%
Toplam	sayı	72	26	98	
	%	73,5%	26,5%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,113 \quad df=1 \quad p=,737(p=,737>0,05)$$

Tablo III. 146'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %73,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünürken %26,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %72'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünürken %28'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini

düşünmemektedir. İnternet kafe kullanıcılarının %75'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünürken %25'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen dörtte üçü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle simülasyonlar aracılığıyla son derece önemli kazanımların gerçekleştirildiği de bu konuda yapılan araştırmalarla ileri sürülmektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 147. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarınınca bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	31	18	49
		%	63,3%	36,7%	100,0%
		%	31,0%	26,5%	29,2%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	31	25	56	
	%	55,4%	44,6%	100,0%	
	%	31,0%	36,8%	33,3%	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	38	25	63	
	%	60,3%	39,7%	100,0%	
	%	38,0%	36,8%	37,5%	
Toplam	sayı	100	68	168	
	%	59,5%	40,5%	100,0%	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,705 \quad \text{df}=2 \quad p = ,703 (p = ,703 > 0,05)$$

Tablo III. 147'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarınınca bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %59,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı

geliştirdiğini düşünürken %40,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %63,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünürken %36,7'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %55,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünürken %44,6'sı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %60,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünürken %39,7'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmemektedir.

Öğretmen adaylarının hemen hemen beşte üçü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle dikkat etmeyi ve karar vermeyi gerektiren oyunlardaki öğelerin buna neden olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 148. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	35	17	52
		%	67,3%	32,7%	100,0%
		%	51,5%	56,7%	53,1%
Cafe	Cafe	sayı	33	13	46
		%	71,7%	28,3%	100,0%
		%	48,5%	43,3%	46,9%
Toplam		sayı	68	30	98
		%	69,4%	30,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2) = ,226 \quad df=1 \quad p=,635(p=,635>0,05)$$

Tablo III. 148’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %69,4’ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünürken %30,6’sı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %67,3’ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünürken %32,7’si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmemektedir. İnternet cafe kullanıcılarının %71,7’si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünürken %28,3’ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen beşte üçü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle dikkat etmeyi ve karar vermeyi gerektiren oyunlardaki öğelerin buna neden olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. 3. 3. 4. Sanal Oyun: Yeni Bir Bağımlılık Biçimi

Tablo III. 149. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	49	3	52
		%	94,2%	5,8%	100,0%
		%	31,6%	16,7%	30,1%
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	sayı	50	7	57
		%	87,7%	12,3%	100,0%
		%	32,3%	38,9%	32,9%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	sayı	56	8	64
		%	87,5%	12,5%	100,0%
		%	36,1%	44,4%	37,0%
Toplam	sayı	sayı	155	18	173
		%	89,6%	10,4%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 1,715 \quad \text{df}=2 \quad p=,424(p=,424>0,05)$$

Tablo III. 149’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %89,6’sı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünürken %10,4’ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmemektedir.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %94,2’si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünürken %5,8’i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmemektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %87,7’si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünürken %12,3’ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmemektedir. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %87,5’i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünürken %12,5’i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmemektedir.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda dokuzu bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmektedir. Bu durum sosyal çevrede sunulamayan bir takım çevresel düzenlemelerin bilgisayar oyunları aracılığıyla doyurulması ihtiyacından kaynaklanıyor olabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 150. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüp düşünmediklerine ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüyor musunuz?		Toplam
			evet	hayır	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	42	7	49
		%	85,7%	14,3%	100,0%
	Cafe	sayı	35	13	48
		%	72,9%	27,1%	100,0%
		%	45,5%	65,0%	49,5%
Toplam		sayı	77	20	97
		%	79,4%	20,6%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%

$$\text{Kaykare}(X^2)= 2,426 \text{ df}=1 \text{ p}=,119(\text{p}=,119>0,05)$$

Tablo III. 150'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünüp düşünmedikleri incelendiğinde, %79,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünürken %20,6'sı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmemektedir. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %85,7'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünürken %14,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmemektedir. İnternet kafe kullanıcılarının %72,9'u bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünürken %27,1'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen beşte dördü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmektedir. Bu durum sosyal çevrede sunulamayan bir takım çevresel düzenlemelerin bilgisayar oyunları aracılığıyla doyurulması ihtiyacından kaynaklanıyor olabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo III. 151. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırdıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırırsınız?				Toplam
			0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	8 saatten fazla	
Bölüm	Bilgisayar Öğretmenliği	sayı	32	7	2		41
		%	78,0%	17,1%	4,9%		100,0%
		%	29,6%	41,2%	28,6%		30,8%
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	sayı	34	8	2	1	45
		%	75,6%	17,8%	4,4%	2,2%	100,0%
		%	31,5%	47,1%	28,6%	100,0%	33,8%
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	sayı	42	2	3		47
		%	89,4%	4,3%	6,4%		100,0%
		%	38,9%	11,8%	42,9%		35,3%
Toplam		sayı	108	17	7	1	133
		%	81,2%	12,8%	5,3%	,8%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 151’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırdıkları incelendiğinde, %81,2’si bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamakta, %12,8’i bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 2-3 saat oyun oynamakta %5,3’ü bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 4-5 saat oyun oynamakta %0,8’i bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 8 saatten fazla oyun oynamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %78’i bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamakta, %17,1’i bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 2-3 saat oyun oynamakta %4,9’i bilgisayar ve

internet ortamlarında ortalama olarak günde 4-5 saat oyun oynamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %75,6' sı bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamakta, %17,8'i bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 2-3 saat oyun oynamakta %4,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 4-5 saat oyun oynamakta %2,2'si bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 8 saatten fazla oyun oynamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %89,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamakta, %4,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 2-3 saat oyun oynamakta %6,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 4-5 saat oyun oynamaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte dördü bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamaktadır. Bu durum öğrencilerin hemen hemen hergün önemli ölçüde günde oyun oynamaya zaman ayırdıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo III. 152. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırdıklarına ilişkin dağılımları

			Bilgisayar ve internette günde ortalama olarak oyun oynamaya ne kadar zaman ayırırsınız?					Toplam
			0-1 saat	2-3 saat	4-5 saat	6-7 saat	8 saatten fazla	
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı	36	7				43
		%	83,7%	16,3%				100,0%
		%	64,3%	25,0%				48,3%
	Cafe	sayı	20	21	2	1	2	46
		%	43,5%	45,7%	4,3%	2,2%	4,3%	100,0%
		%	35,7%	75,0%	100,0%	100,0%	100,0%	51,7%
Toplam		sayı	56	28	2	1	2	89
		%	62,9%	31,5%	2,2%	1,1%	2,2%	100,0%
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 152'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde oyun oynamaya ne kadar zaman ayırdıkları incelendiğinde, %62,9'u bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamakta, %31,5'i bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 2-3 saat oyun oynamakta

Tablo III. 153'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet ortamlarında oyunlardan nasıl etkilendikleri incelendiğinde, %56,9'u bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatladığını %15,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla heyecanlanıp macera yaşadığını %12,2'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla mutlu olduğunu %9,8'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla kendini güçlü hissedip kontrolü elinde tuttuğunu %4,9'u bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla tehlikeleri tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulduğunu %0,8'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla diğer etkilenmeler yaşamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %54,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatladığını %11,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla heyecanlanıp macera yaşadığını %20 si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla mutlu olduğunu %11,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla kendini güçlü hissedip kontrolü elinde tuttuğunu %2,9'u bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla tehlikeleri tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulduğunu belirtmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %60'ı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatladığını %15'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla heyecanlanıp macera yaşadığını %7,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla mutlu olduğunu %12,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla kendini güçlü hissedip kontrolü elinde tuttuğunu %2,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla tehlikeleri tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulduğunu %2,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla diğer etkilenmeler yaşamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %56,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatladığını %18,8'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla heyecanlanıp macera yaşadığını %10,4'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla mutlu olduğunu %6,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla kendini güçlü hissedip kontrolü elinde tuttuğunu %8,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla tehlikeleri tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulduğunu belirtmektedir.

Öğretmen adaylarının yarısından fazlası bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatlamaktadır. Bu durum öğrencilerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunları önmeli ölçüde boş zaman değerlendirme amaçlı oynadıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo III. 154. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında oyunlardan nasıl etkilendiklerine ilişkin dağılımları

		Bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlardan nasıl etkilenirsiniz?						
		heyecanlanırım, macera yaşıyorum	mutlu olurum	kendimi güçlü hissedirim, kontrolü elimde tutarım	tehlikeleri tehlikesiz ortamda yaşama şansı bulurum	boş zamanlarımı değerlendirir rahatlarım.	diğer	Toplam
Grup	Üniversite kütüphanesi	sayı 9	5	6	3	15	2	40
		% 22,5%	12,5%	15,0%	7,5%	37,5%	5,0%	100,0%
Cafe		sayı 8	5	6	2	24	2	47
		% 17,0%	10,6%	12,8%	4,3%	51,1%	4,3%	100,0%
Toplam		sayı 17	10	12	5	39	4	87
		% 19,5%	11,5%	13,8%	5,7%	44,8%	4,6%	100,0%
		% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 154'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ortamlarında oyunlardan nasıl etkilendikleri incelendiğinde, %44,8'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatladığını %19,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla heyecanlanıp macera yaşadığını %11,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla mutlu olduğunu %13,8'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla kendini güçlü hissedip kontrolü elinde tuttuğunu % 5,7'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla tehlikeleri tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulunduğunu %4,6'sı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla diğer etkilenmeler yaşamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %37,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatladığını %22,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla heyecanlanıp macera yaşadığını %12,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla mutlu olduğunu %15'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla kendini güçlü hissedip kontrolü elinde tuttuğunu % 7,5'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla tehlikeleri tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulunduğunu %5'i

bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla diğer etkilenmeler yaşamaktadır. İnternet kafedeki kullanıcıların %51,1'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatladığını %17'si bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla heyecanlanıp macera yaşadığını %10,6'sı bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla mutlu olduğunu %12,8'i bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla kendini güçlü hissedip kontrolü elinde tuttuğunu %4,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla tehlikeleri tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulunduğunu %4,3'ü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla diğer etkilenmeler yaşamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte ikiden fazlası bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatlamaktadır. Bu durum gençlerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunları önmeli ölçüde boş zaman değerlendirme amaçlı oynadıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

3. 3. 3. 5. Sanal Oyun Türleri

Tablo III. 155. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynadıklarına ilişkin dağılımları

		İnternet ve Bilgisayarda hangi konulu oyun oynarsınız?								Toplam	
		sosyal konulu(a ile, arkadaş lık, vb.)	savaş	strateji	kumar, poker, tavla	spor, futbol, basketbol, voleybol	cinsel içerikli	eğitim	macera		platform
Bölüm	Bilgisayar	1	5	22	2	5		1			36
Öğretmenliği	%	2,8%	13,9%	61,1%	5,6%	13,9%		2,8%			100,0%
	%	25,0%	22,7%	44,0%	18,2%	26,3%		16,7%			29,8%
	Sosyal Bilgi		7	16	5	5	2	3			38
Öğretmenliği	%		18,4%	42,1%	13,2%	13,2%	5,3%	7,9%			100,0%
	%		31,8%	32,0%	45,5%	26,3%	100,0%	50,0%			31,4%
	Fen Bilgisi	3	10	12	4	9		2	5	2	47
Öğretmenliği	%	6,4%	21,3%	25,5%	8,5%	19,1%		4,3%	10,6%	4,3%	100,0%
	%	75,0%	45,5%	24,0%	36,4%	47,4%		33,3%	100,0%	100,0%	38,8%
Toplam	sayı	4	22	50	11	19	2	6	5	2	121
	%	3,3%	18,2%	41,3%	9,1%	15,7%	1,7%	5,0%	4,1%	1,7%	100,0%
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo III. 155'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının internet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynadıkları incelendiğinde, %41,3'ü internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta %18,2'si internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamakta %15,7'si internet ve bilgisayarda spor oyunları oynamakta %5'i internet ve bilgisayarda eğitim oyunları oynamakta %4,1'i internet ve bilgisayarda macera oyunları

oyunmakta %3,3'ü internet ve bilgisayarda sosyal konulu oyunları oynamakta %1,7'si internet ve bilgisayarda cinsel içerikli oyunları oynamakta %9,1'i internet ve bilgisayarda kumar ve tavla içerikli oyunları oynamakta %1,7'si internet ve bilgisayarda platform oyunlarını oynamaktadır.

Bilgisayar öğretmenliği bölümü öğrencilerinin %61,1'ü internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta %13,9'u internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamakta %13,9'u internet ve bilgisayarda spor oyunları oynamakta %2,8'i internet ve bilgisayarda eğitim oyunları oynamakta %2,8'i internet ve bilgisayarda sosyal konulu oyunları oynamakta %5,6'sı internet ve bilgisayarda kumar ve tavla içerikli oyunları oynamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %42,1'i internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta %18,4'ü internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamakta %13,2'si internet ve bilgisayarda spor oyunları oynamakta % 7,9'u internet ve bilgisayarda eğitim oyunları oynamakta %5,3'ü internet ve bilgisayarda cinsel içerikli oyunları oynamakta %13,2'si internet ve bilgisayarda kumar ve tavla içerikli oyunları oynamaktadır. Fen Bilgisi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin %25,5'i internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta %21,3'ü internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamakta %19,1'i internet ve bilgisayarda spor oyunları oynamakta %4,3'ü internet ve bilgisayarda eğitim oyunları oynamakta % 10,6'sı internet ve bilgisayarda macera oyunları oynamakta %6,4'ü internet ve bilgisayarda sosyal konulu oyunları oynamakta %8,5'i internet ve bilgisayarda kumar ve tavla içerikli oyunları oynamakta %4,3'ü internet ve bilgisayarda platform oyunlarını oynamaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte ikiden fazlası internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta beşte birinde ise internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamaktadır. Bu durum öğrencilerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarda önemli ölçüde strateji ve savaş içeriklerine yoğunlaştığı şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo III. 156. Araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynadıklarına ilişkin dağılımları

Grup	Sosyal konulu (aile, arkadaşlık, vb.)	İnternet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynarsınız?							Toplam
		savaş	strateji	kumar, poker, tavla	spor, futbol, basketbol, voleybol	cinsel içerikli	eğitim	macera	
Universite kütüphanesi	sayı: 2 %: 4,8%	9 21,4%	17 40,5%	1 2,4%	8 19,0%	1 2,4%	2 4,8%	2 4,8%	42 100,0%
Cafe	sayı: 1 %: 2,2%	10 21,7%	16 34,8%	2 4,3%	7 15,2%	2 4,3%	1 2,2%	7 15,2%	46 100,0%
Toplam	sayı: 3 %: 3,4%	19 21,6%	33 37,5%	3 3,4%	15 17,0%	3 3,4%	3 3,4%	9 10,2%	88 100,0%

Tablo III. 156'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internet ve bilgisayarda hangi konularda oyun oynadıkları incelendiğinde, %37,5'i internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta %21,6'sı internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamakta %17'si internet ve bilgisayarda spor oyunları oynamakta %3,4'ü internet ve bilgisayarda eğitim oyunları oynamakta %10,2'si internet ve bilgisayarda macera oyunları oynamakta %3,4'ü internet ve bilgisayarda sosyal konulu oyunları oynamakta %3,4'ü internet ve bilgisayarda cinsel içerikli oyunları oynamaktadır. Üniversite kütüphanesindeki kullanıcıların %40,5'i internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta %21,4'ü internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamakta %19'u internet ve bilgisayarda spor oyunları oynamakta %4,8'i internet ve bilgisayarda eğitim oyunları oynamakta %4,8'i internet ve bilgisayarda macera oyunları oynamakta %4,8'i internet ve bilgisayarda sosyal konulu oyunları oynamakta %2,4'ü internet ve bilgisayarda cinsel içerikli oyunları oynamakta %2,4'ü internet ve bilgisayarda kumar ve tavla içerikli oyunları oynamakta %4,8'i internet ve bilgisayarda platform oyunlarını oynamaktadır. İnternet kafe kullanıcılarının %34,8'i internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta %21,7'si internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamakta %15,2'si internet ve bilgisayarda spor oyunları oynamakta %2,2'si internet ve bilgisayarda eğitim oyunları oynamakta %15,2'si internet ve bilgisayarda macera oyunları oynamakta %2,2'si internet ve bilgisayarda sosyal konulu oyunları oynamakta %4,3'ü internet ve bilgisayarda cinsel içerikli

oyunları oynamakta %4,3'ü internet ve bilgisayarda kumar ve tavla içerikli oyunları oynamaktadır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen beşte ikisi internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta beşte birinde ise internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamaktadır. Bu durum öğrencilerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarda önemli ölçüde strateji ve savaş içeriklerine yoğunlaştığı şeklinde değerlendirilebilir.

3. 3. 4. Sanal Dünyada “Sanal Dünya”

İnternetin, toplum ve bireyi etkileme biçimlerine ilişkin internetteki çeşitli sitelerden alınan kullanıcı görüşleri: Gelin, bilgi teknolojisi sayesinde, geleceğin dünyasını, kültürünü, yaşama, düşünme tarzını hep birlikte, bugünden irdeleyelim....

Sosyalleşmenin Yeni Boyutu

Forum: Sanal Dünya ve Sanal Kimlikler

Tarih: Tue, 01 Sep 1998 10:42:34 GMT

Kimden: <MehmetAltun>

Uzun süredir süredir bir tartışma var: İnternet kişilerin sosyalleşmesini engelliyor mu? Boş vakitlerini bilgisayar başında geçirmeyi tercih eden internet kullanıcılarının sosyal ilişkilerinde bir gerileme oluyor mu? Bir kesim için cevap EVET. Bu kesim, internetin insanlar için bir tür "pranga" anlamına geldiğini savunuyor. İnternet kullanımının insan için giderek tehlikeli bir hal alan "zararlı" bir alışkanlık haline gelebildiğine dikkat çekiyor. Bilgisayar başında geçirilen her dakikanın, o kişinin sosyal yaşantısından çalınmış bir kayıp olduğunu savunuyor. Onlara göre internet toplumu, sosyal ilişkileri zayıflamış, kendi içine kapanmış, yaşamını bilgisayarlar başından sürdüren ve çevresini ihmal eden kişilerden oluşan kötürüm bir insanlar yumağını simgeliyor. Diğer yandan bir kesim toplumbilimci, interneti "SOSYALLEŞMENİN YENİ BİR BOYUTU" olarak tanımlıyor. İnternet kullanıcıları, chat, forum, e-mail gibi interaktif araçlar sayesinde, normal yaşantısında hiçbir zaman kuramayacağı ilişkileri kolaylıkla kurabiliyor. Ulusal sınırların olmadığı bir ortamda, dünyanın dört bir yanından dostlar edinebiliyor, onlarla en uç konularda dahi bilgi ve görüş paylaşımına girebiliyor. Bu paradoks, daha uzun süre zihinleri kurcalayacak gibi görünüyor. İnternet'in bir bilgi okyanusu olarak faydaları tartışılmaz. Ancak internet kullanımının kişiler üzerindeki sosyolojik ve psikolojik etkilerini saptamak çok kolay değil. Çünkü bunlar, somut verilerle ölçülmesi mümkün olmayan olgular. ABD'de bu konuda birçok akademik çalışmanın

başlatıldığını biliyoruz. Ama elbette ki kültürler arası farklılıklar, elde edilecek sonuçların geliştirilmesine engel olacak. İnternet kullanımının kişiler üzerindeki etkisi, elbette ki farklı kültürlerden gelen insanlar için birbirinden farklı olacak. **Ben, bu tartışmalar içinde kendimi ikinci görüşe daha yakın hissediyorum. İnternet gerçekten de kullanıcılara, başkalarıyla iletişimde sonsuz ufuklar sunuyor. Kendi adıma, dünyanın bir başka köşesinde, benimle ortak bir hobiye paylaşan biriyle tanışma fikri bile heyecanlanmama yol açıyor. İnternet, karşılıklı iletişimin boyutlarını, sonsuz bir eksen üzerinde genişletmeme izin veriyor. Ama... Bir süre önce bir arkadaşım, 29 saat boyunca bilgisayarının başından kalkmadan chat yapan biriyle tanıştığını söylediğinde, tüylerimin diken diken olmasına da engel olamadığımı itiraf etmeliyim. Bunu duyduğumda aklıma gelen ilk soru, bir kişinin 29 saat boyunca, aynı chat odasında tanımadığı bazı insanlarla ne konuşmuş, neyi paylaşmış olabileceğiydi. Bana sorarsanız, bu ekstrem davranışın makul bir açıklaması yok. Bir insanın, iletişime bu kadar aç olabileceğini de aklım kesmiyor. Bu olay, bana birinci yaklaşımdan sahneler çağırıyor. Sigara gibi, alkol gibi, uyuşturucu gibi, "chat" bağımlısı bir insan...**

Unutmamak gerekir ki internet, bize iletişim için yeni fırsatlar sunan bir araç. "Amaç" ile "Araç" arasındaki ince çizgiyi koruyabilmek, diğer birçok konuda olduğu gibi, internet için de geçerli. Sonuçta internetin nimetlerinden zamanında, yerinde ve amaçlara uygun olarak yararlanmayı öğrenmek de, en az internet teknolojilerini öğrenmek kadar önem taşıyor. Sosyalleşme ve iletişimin yeni ufuklarının, internetin gerçek fayda ve değerinin özümsemesiyle şekilleneceği çok açık. Bu tür tartışma platformlarının, herşeyden önce bu konuda büyük bir yarar sağlayacağını düşünüyorum.

İnternet ve Asosyelleşme Süreci

Forum: Sanal Dünya ve Sanal Kimlikler

Tarih : Thu, 03 Sep 1998 10:43:10 GMT

Kimden: <GRuPSaNaLYoRuM>

İNTERNET sayesinde insanların, kendi iç dünyalarından çıkarak, gerçek hayatta olmak isteyip de olmadıkları insanı (sanal olarak) yaşamaları, kendi duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri ve hatta en uç noktalara bile gitmeleri, yeni bir özgürlük olarak tanımlanıyor. Hatta, bununla da kalınmayarak, bu yeni toplumun "özgür vatandaşlarına" NetCitizen (Ağ Vatandaşı) bile deniyor. Yeni bir kültür ve yeni bir uygarlık! Tartışmalarda dikkatimi çeken ve hep eksik bırakılan bir nokta vardı. Bu noktayı belirlemeden önce, şunu söylemek istiyorum: bir olgu tartışılırken, o olgunun tarihsel gelişimi ve ekonomik-politik varlığı da irdelenmelidir. NetCitizen olarak nitelendirilen ve kendini ancak "sanal" ortamlarda ifade edebilen, veya etmeyi tercih eden insanlar, hemen mi oluştu? Bu insanların, İnternet'in yaygınlaşması öncesinde yaşadıkları içe kapanıklıklarının sebebi neydi, ki insanlar 29 saat boyunca chat yapabilecek kadar iletişime aç? Bu soruların cevabı, bir tartışmada tüketilemeyecek kadar çok boyutlu ve karmaşık. İnsanı btyüdüğü ve yetiştigi çevreden (aile, üretim ilişkileri, okul ve diğer kurumlar) ayrı olarak değerlendiremezsiniz. Neden mi? Çünkü; insan kopup geldiği çevrenin ürünüdür ve kişilik dokusunun besinini bu çevredeki sosyal ve üretim ilişkilerinden alır. 1970'lerde, 68 Bahari ile yeniden üretilen burjuva ideolojisi, bireyselliği kutsuyordu. Üretim ilişkileri sonucu toplumsal sınıflar arasındaki

uçurumların artması, üreten sınıfların sosyal haklarını kaybetmeleri, global ölçekte sosyalist sistemlerin çökmesi ve bunun gibi pek çok faktör, üretimi yöneten sınıfın, üretici sınıflar üzerindeki baskısının yoğunlaşmasına neden oldu. Giderek robotikleşen üretim toplumunun bireyi, rekabet ortamı içinde yalnızlaşmış, geleceksizleştirilmiş ve kendine ve ürettiğine yabancılaşmış "çözumsuz birey"dir. Evet; 70'lerin kutsanan bireyinin, kendini ifade etmesi INTERNET'in yaygınlaştırılmasına denk geldi. O zaman, burada -son olarak- şöyle bir soru sormak gerekiyor: INTERNET ÇÖZÜMSÜZ BİREYİN ÖLÜMÜNÜ GEÇİKTİREN, DAHA ACISIZ HALE GETİREN BİR KATALİZÖR MÜ?

Hayattan bir şey bulamayanlar için belki sanal dünyaya.sevgili, aradığı işi, arkadaşlığı bulamayanlara...bazen iyi bazen kötü bir dünya...kimisi zevk alıp bir daha dönüyor..kimisi bırakmıyor..ama herşeye rağmen gerçek hayat sanal hayattan iyi ve sanal hayata fazla bağlanmamanız dileğiyle...(tigra)

Sanal Dünya galiba biraz karanlık!!! Zira sanal dünya'ya girildiğinde çıkılamıyor.Takılıp kalıyorsunuz!!!!!!Zamanı hatta insanları ve yaşamı tamamen unutuyoruz.Fakat yerinde ve uyumlu kullanılırsa bilgiye ulaşmak çok güzel. Bence sanal dünya'yı verimli ve iyi şeylere ulaşmak için kullanalım.. SAYGILARIMLA

Sanal Ortama Güven Olmalı mı?

Forum: Sanal Dünya ve Sanal Kimlikler

İlgi : En iyi kadın güven duyulan kadındır.....

Tarih : Mon, 21 Sep 1998 12:15:26 GMT

Kimden: <BETER>

Geciken cevaba merhaba. Ama bu gecikme benden değil, bir türlü internete giriş yapamamasından.Yazınızı bugün okuyabildim. Sanal ortamda yazılanların ne derece doğru ve samimi olduğuna gelince, kişilerin şahsiyetleri ile ilgili bir durum.Bu ortamda ya gerçek bilinçler ortadadır yada ortaya çıkmamış bilinçaltındaki düşünceler. Sonuçta her ikisinin ortak bir özelliği, insanların düşüncelerini paylaşmasıdır. Zaten düşünce paylaşımında bir yere kadar bilinçaltı olan düşünceler devam edebiliyor. Çünkü bir noktada yaşanan gerçeklerle karşı karşıya geliniyor ve çakışıyor. Buda karmaşıklığa gittiği için bir yerde düzeysizce noktalanıyor. Önemli olan kişinin kendine olan güveni olduktan sonra ve kendini olduğu gibi kabullenmişse farklı bir kimliğe ihtiyaç duyusu ortaya çıkmaz. Bireylerin birbirine olan güveni zaman sürecinde çıkan renge bağlıdır. Eğer bu renk farklı da olsa karıştırılarak yeni bir oluşum oluşturulabiliyorsa işte güzelliklerin sonsuzluğu..... Tüm güzelliklerle birlikte olun.....

Eğer sohbet ederken kendi kişiliğinizi sanallaştırmazsak belki daha ciddi dostluklar kurulabilir.

Gerçek Hayatta Kırmadıkları zincirleri, Yenemedikleri Arzularını BU Ortamda Bulmaya Çalışıyorlar.Kendilerini Olmak İstedikleri İnsana Bu Ortamlarda Dönüşüyorlar. yaşamın kendisi bir sanallık değil midir sizlerce? Sanal ya da gerçek. Her ortamda da bozukluklar yok mu? Var elbet.

Amacımız gerçekten istiyorsak boşver deyip kaçmamak, bunlarla savaşmak. Sanal ortamda çok iyi dostlarım olduğu gibi, gerçek ortamda çok kötü insanlarla da karşılaştım. "NEYE RAZIYSAN , ONA LAYIKSIN !" Çok doğru sanal dünyanın suyu çıktı.. Peki neden??? Neden her şeyi bozmak için bu kadar hevesliyiz acaba..Bilen var mı?... Şu yeryüzünde insanlık hep işlerini yaşantısını ve ilişkilerini kargaşanın kalabalığın ve meşgalelerin boğuculuğu içerisinde zamanla felaket bir akrobasi kıvraklığı ve yoruculuğu ile durmadan kişiselliğinden uzaklaşan duyguları yozlaşan ve insani ilişkileri boşluğa düşen bir dünya hayatı. bunun yanı sıra bu keşmekeşi yok edecek insan zekası ürünü sanal dünya duygusallığa , hıza, zamanla dansa elde edilmesi zor olan şeylerin olurluluğuna kolaylık getirmesi; gerçekten sanal dünya Allah'ın bir lütfü... teşekkürler.....

Satanizm ve internet

Yasin Kesen

Dinlediği müziklerle toplumdaki kendini soyutlamayı başaran bu gençlerin diğer bir buluşma yeri ise internet. Evlerinde buldukları zaman dilimi içerisinde yine evdeki ortamdaki kopabilmeleri için tek araçları internet. İnternete bağlandıktan sonra yine kendisi ile aynı halet-i ruhiyeyi taşıyan insanlarla biraraya gelen bu gençler, akıllarının sınır tanımadığı sapık fantezilerini bu ortamda geliştirebiliyor. Birebir etkileşimin olmadığı bu ortamda, zihinde yer eden sapık düşünceler, fikirler zamanlar zaten bir inanç boşluğu içinde olan gençler için denemekten zevk alabilecekleri birer ideal haline geliyor.

Genelde büyük şehirlerde zengin kesimin oturduğu semtlerde gündeme gelen satanizm bağımlılığı, ve bununla birlikte adı sık sık anılan internet, toplumda olumsuz bir kanaat oluşturmaya başladı. Bu olumsuz kanaat, internet ile ilgili çalışma yapan insanları da yanlış veya eksik bilgilenme nedeniyle zan altında bırakabilecek seviyeye ulaşıyor. Oysa ki, satanistliğe bulaşanların arka planda çok daha fazla ortak özellikleri var.

Öncelikle bazı gençleri bu sapık inanca iten sebepleri irdelemekte fayda var. İntiharıyla ilgili haberi duyulan öğrencilerin hepsinin ortak özelliklerinden birisi ailesinin ilgisizliği. İkincisi, maddi durumlarının yerinde olması nedeniyle, kendilerini tatmin edecek her yolu denemeleri. (uyuşturucu gibi). Üçüncüsü ise, kafa dengi sayılabilecek bu tip çocukların gece-gündüz sürekli biraraya gelmeleri ve kendilerince özgür şekilde istedikleri gibi hayatlarını yaşamaları.

Satanizme bulaşan gençlerin ilk evrelerine bakıldığında dikkati çeken özelliklerden birisi, dinledikleri müzik türleri. Rock veya metal türü müziklerden hoşlanan bu gençler, hoşlandıkları bu müzik türleri nedeniyle çeşitli partilerde garip mekanlarda biraraya geldikçe bu tip sevimsiz mekanları benimsemeye başlıyor. Sevmediği her şeyin, kendisinden uzak olduğunu hissettiği bu mekanlar belki onlara huzur bile veriyor.

Dinlediği müziklerle toplumdan kendini soyutlamayı başaran bu gençlerin diğer bir buluşma yeri ise internet. Evlerinde buldukları zaman dilimi içerisinde yine evdeki ortamdan kopabilmeleri için tek araçları internet. İnternete bağlandıktan sonra yine kendisi ile aynı halet-i ruhiyeyi taşıyan insanlarla biraraya gelen bu gençler, akıllarının sınır tanımadığı sapık fantezilerini bu ortamda geliştirebiliyor. Birebir etkileşimin olmadığı bu ortamda, zihinde yer eden sapık düşünceler, fikirler zamanlar zaten bir inanç boşluğu içinde olan gençler için denemekten zevk alabilecekleri birer ideal haline geliyor. Çevresi tarafından, yaşam tarzı nedeniyle dışlandıkları için, içlerinde oluşan nefret duygularını Tanrı'ya isyan etmeye adamaya başlayabiliyorlar. Dışlanmanın pekiştirdiği psikolojinin sonucu olarak da, zaman zaman gündeme bomba gibi düşen intiharlar ile hayal dünyalarında aldıkları intihar emirlerini uyguluyorlar.

Rock veya metalik müzik gibi internet de bu tip gençler tarafından yakın çevreden kendini soyutlamak için araç olarak kullanılabilir. Zaman zaman medya organlarının lanse ettiği gibi bu etkenlerin satanistliğin başlangıcını oluşturmakla uzaktan ilgisi bulunmuyor. Tedbir olarak yapılması gereken en önemli şeyler ise ebeveynin çocuklarına sahip çıkması, ilgilenmesi, çocuklarının inanç dünyasını aydınlatması...

İnternette Çet Yapmanın Dayanılmaz Cazibesi

Emre KONGAR

Bilgisayar ne işe yarar?

Bilgisayar, esas olarak, toplama-çıkarma yapan, mukayese eden ve bu işleri çok hızlı ve yanlışsız yapan bir gereçtir.

İnsanoğlu, bilgisayarın bu iki işlevini öteki teknolojik gelişmelerle birlikte kullanarak hem gerçek dünyamızın sınırlarını çok genişletti hem de boyutları gerçek dünyamızı çok aşan bir sanal dünya üretti.

Artık her türlü hesap, insan beyninin ulaşabileceği hızın çok ötesinde bir süratle yapılıyor.

Artık düşünme ve karar verme seçenekleri inanılmaz bir hızla gerçekleşiyor.

Önceleri muhasebe kayıtlarından trafik ışıklarına, tıptan coğrafyaya, uzay yolculuklarından deniz dibi incelemelerine dek pek çok alanda insanın hem günlük yaşamına, hem de evrendeki sınırlamalarını ve kısıtlamalarını aşmasına yardımcı olan bilgisayarlar, İnternet gelişeli beri, iki önemli alanda artık "günlük yaşam kültürümüzü" iyice egemenlikleri altına aldılar.

Teknolojik devrimi izleyen asıl kültürel devrim, İnternetin gelişmesiyle ortaya çıktı.

İnsanlar arası iletişim ile insanoğlunun ürettiği bilgilerin depolanması ve kullanılması, İnternet'in bu sanal dünya ile gerçek dünya arasında yarattığı iki önemli kesişme alanı.

Aslında bilgisayarların günlük yaşamda doğrudan kullanımına ek olarak, bu gereçlerin önemli bir parçasını oluşturduğu "uzay teknolojisi" "gen teknolojisi" gibi alanlar zaten günlük yaşamımızı büyük ölçüde etkilemeye başlamıştı bile.

Fermuarın yerini alan ve halk arasında "cirt cirt" adıyla anılan kumaşları birbirine tutturma teknolojisinden tutun da, ishali şıp diye kesen yeni ilaçlara kadar, pek çok günlük yaşam ögesi yavaş yavaş değişiyordu.

İlerki yıllarda "genetik biliminin" erişeceği boyutlar tek kelimeyle "korkutucu".

Gen teknolojisinin geleceğe ilişkin korkutucu boyutları üzerinde durmayı bir başka yazıya bırakarak, bugün sadece İnternet'in gelişmesi sonucunda ortaya çıkan iki alandan, bilgi kullanımı ve iletişim alanından söz etmek istiyorum.

Matbaanın icadı ve insanoğlunun, endüstrileşmeden sonraki gelişmeleri, bilgi depolanması ve kullanılması alanında, sözlü kültürden yazılı kültüre geçiş sonucunda büyük bir devrimi gerçekleştirmişti.

Şimdi İnternet aracılığıyla ortaya çıkan devrim, belki de sözlü kültürden yazılı kültüre geçiş kadar önemli ve ondan çok daha hızlı, çok daha hızlı olduğu için de çok daha geniş ve derin kapsamlı gelişmeleri bağrında barındırıyor.

Nasıl endüstri devriminden sonra sözlü kültürün yerini kitaplar, ansiklopediler almışsa, şimdi de kitapların, ansiklopedilerin yerini, bilgisayar ekranı alıyor.

Üstelik de ne çok yer tutan cilt cilt kitaplar, ne bunların parasal olarak muazzam maliyetleri ve hatta ne de "hangi bilgi nerede" sorusunun kaybettirdiği zaman.

İnsanlığın tüm birikimi her an elinizin altında, bütün insanlığın bilim ve kültür hazinesi bir-iki tuş ve fare darbesiyle, birkaç saniyede bilemediniz bir kaç dakikada gözünüzün önünde.

Bu muazzam devrimin insanlığa yani bireylere ve toplumlara ne gibi katkılarda bulunacağı, gelişmenin hızını nasıl katlayarak artıracığını insan düşünemiyor bile.

İnternet'in getirdiği bir başka olanak, telefondaki insan sesinin verdiği sıcak ipuçlarını bile kendine saklayan, elektronik iletişim.

Bu iletişim, pek çok kişiye, adeta hıristiyan dinindeki "günah çıkartma" gibi, tanımadığı bir insana en gizli sorunlarını, duygularını, düşüncelerini açma dürtüsü veriyor.

Ama İnternet iletişimini, günah çıkartmadan ayıran çok önemi iki özellik var:

Birinci olarak karşımızdaki insan, bizim kendisine verdiğimiz sırları tutmakla yükümlü değil.

İkinci olarak ise, sadece günahlarımızı dinleyen yüzünü görmediğimiz bir papaz değil, iletişim ve ilişki kurulacak bir insan.

Birinci farklı öge, bizi "itiraflarımız" konusunda biraz daha temkinli olmaya yöneltirken, ikinci öge, sıcak bir insan ilişkisinin bilinmeyen cazip öğelerini bağrında barındırdığı için daha baştan çıkarıcı.

Sanıyorum, İnternet'te insanlarla iletişim kurmanın dayanılmaz cazibesi, bu iki ögenin bizi yanıltmasıyla ilgili:

Sanki soğuk ekran, karşımızdaki insanların yalnız kötü özelliklerini, bizi düş kırıklığına uğratmış olan niteliklerini filtreliyor ve bize sadece, sevdiğimiz, beğendiğimiz, anlaşacağımız, seveceğimiz, hatta aşık olabileceğimiz kişilikler sunuyor.

Gençler dikkat: "Sanal dünyada aşk", sadece "sanal aşk" olur.

Onu gerçek dünyaya ve gerçek aşka taşımak çok ama çok zordur, çünkü rüya aleminin güzelliklerini bu çirkin dünyanın pislikleri içinde çok fazla sürdürmek olanağı yoktur.

İnternette Bilgi Kirliliği

Cem Turgay

Yanlış bilgilendirmelerin, yanıltmaların meydana getirdiği zararlar henüz tam olarak incelenip araştırılmamıştır. Üniversitelere bu konuda çok iş ve proje düşmekte. Aksi takdirde gerek insanlık ve yetişmekte olan gençlik, gerekse eğitim ve bilinç ortalaması oldukça düşük olan milletimiz için önemli bir tehlike kapıda beklemektedir. İnternet sayesinde, bilgiye erişimin kolaylaşması, bilgi miktarı ve içeriğinin artışı ile birlikte bilgi kirlenmesi, dezinformasyon (yanlış bilgilendirme) ve kandırılma gibi pek çok sorun artarak gündeme gelmektedir. Bir konu hakkında, birbiri ile çelişen ve farklı referanslara dayanan pek çok bilgi internette serbestçe yayınlanabilmektedir. Yayınların doğruluğu konusunda hiç bir denetim mevcut değildir.

Konvansiyonel bilgi dağıtımında (gazete, kitap, dergi) bir kontrol ve denetim her zaman mevcuttur. En azından, derginin, gazetenin ideolojisini veya kalitesini bilir, okuyup okumamaya karar verebilirsiniz. Halbuki İnternet'te bilgileri süzen, denetleyen, işler bir sistem olmadığından yanlış veya uydurma bilgiler ve haberler de aynı hızda çok geniş kitlelere yayılabilmektedir. Yanlış bilgilendirmelerin, yanıltmaların meydana getirdiği zararlar henüz tam olarak incelenip araştırılmamıştır. Üniversitelere bu konuda çok iş ve proje düşmekte. Aksi takdirde gerek insanlık ve yetişmekte olan gençlik, gerekse eğitim ve bilinç ortalaması oldukça düşük olan milletimiz için önemli bir tehlike kapıda beklemektedir. En basit ve çarpıcı örnek olarak, Türkiye'ye karşı yapılan propagandaları örnek alınız. Türkiye ve Türkler aleyhinde ve yalan bilgi veren binlerce site mevcut. Dünya üzerinde ne kadar çok kişinin Türkiye aleyhine, çoğu yanlış ve yalanlardan oluşan bir izlenime sahip olduğunu ve bunun internet sayesinde ne kadar artmakta olduğunu hesap eden var mı? Türkiye aleyhine çalışan internet sitelerinin ziyaretçi sayıları da şok edici boyutlardadır. Bu siteler yasal zorlamalarla ve bireysel uğraşlarla kapatılmaya çalışılıyor fakat başarılı

olunamıyor. Çünkü mantar gibi, o ISP'den atılıp bir başkasında ortaya çıkıyorlar. Türkiye'nin uluslararası platformda ve millet olarak gördüğü zararın boyutlarını küçümsemek mümkün mü?

İnternet, geçmişinde, sadece akademik kuruluşlarla sınırlı iken, kendiliğinden oluşmuş bir denetim ve ahlak düzenine sahipti. Halbuki günümüz yaygın internetinde, istediğiniz bir konuda, istediğiniz yalanları uydurabilirsiniz ve yüzbinlerce masum ve cahil insan size inanabilir ve verdiğiniz bilgiyi doğru sanabilir. Çünkü internetle birlikte haberi doğru göstermek için kullanılan görsel yöntemler de değişmiş ve etkileri artmıştır. Yalan bilgi veya haberi ne kadar çok kişiye duyuracağınız ise sitenizin popülerliğine veya elinizde bulunan adres CD'sindeki adres sayısına bağlı. Hele bir üniversitenin alanını kullanıyorsanız, edinebileceğiniz güvenilirlik şemsiyesi de cabası. Biraz para harcayarak, sitenizi kısa sürede popüler hale getirebilirsiniz. Arama aygıtlarının para karşılığında sitenizi en başa yerleştirmeleri en geçerli yöntem. Sayaçlar, otomatik linkler, albenili sayfalar, sex ve kaçak program içeriği ile kısa sürede popüler olmak ve dezinformasyona başlamak son derece mümkün. Öte yandan, söz konusu olan yalan veya yanlış bilgi, bir ülke veya bir millet aleyhine değilse kimse bu bilgiyi internetten çıkaramıyor. İnternet aşırı derecede özgür bir ortamdır ve böyle kalması yeğleniyor. Basit bir örnek, benim bir arkadaşım, internette Urduca-İngilizce bir sözlük buldu. Bu sözlüğün doğruluğu araştırmak şöyle dursun, bu dosyaya bir de Türkçe karşılık kolonu ekledi. Yarı İngilizce bilgisi yarı da Türkçe'ye geçmiş Urduca kelimelerden yola çıkarak iki günde bir İngilizce-Türkçe-Urduda sözlük hazırladı. Hiç bir kaynağa bakmadan, araştırma yapmadan. Yanlışlarla dolu bu sözlüğü B. üniversitesine gönderdi ve orada İnternet'ten sorumlu profesör bu sözlüğü olduğu gibi internet'te yayınladı. Bütün uğraşlarıma rağmen bu sözlüğü oradan kaldırtmadım. İnternetin babası diye anılan profesör bana karşı çıkıp dedi ki: 'İnternet'te bilgi denetimi veya sansürü yapılamaz. Bu sözlüğün yanlış olduğunu gören kullanmaz!' Peki bu sözlük B. üniversitesinin arşivinde olduğu için ya insanlar güvenirse? Yanlış olduğunu göremeyenler bunu kullanırsa? Halbuki bu, kağıda basılmış bir yayın olsaydı, B. Üniversitesi bunu derhal uzmanlara ve dil bilim profesörlerine inceletir, belki arşivine veya yayınları arasına almazdı. Demek ki, internet bazı sorumluluklardan kaçışı da beraberinde getiriyor. Bu örnek, kişi ve olayların irdelenmesi değildir. Anlatmak istediğim, hiç bir referansa veya araştırmaya dayanmayan bilgiler kolaylıkla İnternet'te yayınlanabiliyor, hatta güvenilir arşivlerde ve üniversitelerde bile yer alabiliyor. Daha ciddi olabilecek bir konu, pek çok popüler internet sitesinde yayınlanan 'sağlık' bilgileri, üniversitelerin Tıp fakültelerince denetlense ve yorumlansa, karşı karşıya kalınan bilgi kirliliği ve yanıltma faciası kolayca gözler önüne serilebilir. Bunun önemi nedir? Doktorlarımızın bir araya gelip, popüler haber ve bilgilendirme siteleri açmalarıdır. Aynı sorun Bilişim ve teknolojilerinde de yaşanmakta. Yalan ve yanlış haberlerle, raporlarla şirketlere ve şahıslara büyük zararlar verilmesi söz konusu olabilmektedir. İnternet'te tanınmış, ciddi ve doğru haber kaynaklarına ihtiyaç gün geçtikçe daha önem kazanacaktır.

Haber Güvenliği

New York Times'ın intranet'ine sızan hacker, online medyanın "haber güvenliği" konusunu bir kez daha gündeme getirdi. Washington Post Gazetesi'nde yer alan bir habere göre, Fortune 500 şirketlerinin

güvenlik açıklarını araştırıp daha sonra da bildiren 21 yaşındaki bir hacker, sadece bir web tarayıcısı kullanarak New York Times'ın kurum içi ağına girmeyi başardı. Adrian Lamo adlı hacker, gazetenin proxy sunucusu aracılığıyla içeri sızdı ve haber merkezi verilerinden, personelin maaş bordrolarına kadar birçok bilgiyi ele geçirdi. Ele geçirilen bilgiler içerisinde New York Times temsilcilerinin haber girmelerine olanak tanıyan modem bağlantı numaraları ve şifreleriyle, gazetenin adres defteri de var. Adres defterinde ise; aralarında Filistin lideri Yaser Arafat'tan, ünlü sinema oyuncusu Robert Redford'a kadar birçok ünlü ismin erişim bilgilerinin de bulunduğu bildiriliyor. Online haber sitelerinin daha önce de birçok kez maruz kaldığı bu tür açıklar, okurların İnternet siteleri vasıtasıyla eriştikleri haber ve yorumların doğruluğu konusundaki tartışmalara sadece yeni bir halka eklemiş oluyor (BC).

İnternetin, toplum ve bireyi etkileme biçimlerine ilişkin internet ortamlarından alınan kullanıcı görüşleri üzerinde genel olarak düşünüldüğünde, sosyo-kültürel baskılara maruz kalan, yalnızlaşan bireyin bir çıkış noktası olarak internete yöneldiği veya internet ortamlarının insanı etkisi altına alan çekim gücünün bireyleri yoğun olarak internet ortamlarına çektiği söylenebilir. İnternet ortamlarının sınır tanımayan etkileşim boyutları bireyleri ve toplumu zaman zaman üzerinde ciddi olarak düşünülmesi gereken durumlarla karşı karşıya bırakabilmektedir.

Yaygın bir görüşe göre internet, kişilerin sosyal yaşamlarında olumsuz etkilere sahiptir. Gerçek dünyadan farklı bir ortamda, sanal dünyada, insanlar arası ilişkiler değişmektedir. Bu bir bakıma doğru. Çoğu durumda birbirleri ile etkileşen insanlar bir internet adresi, bir e-mail adresi vb. gibi. öte yandan internet, kişiler arasındaki mesafe, yaş, cinsiyet, ırk, kültür vb gibi gerçek dünyada önemli olabilecek pek çok özelliği de ortadan kaldırmaktadır. Yerinden alışveriş, yerinden bankacılık, hatta işe gitmeden evden çalışma vb gibi kullanımlar insanın sosyal yaşamını etkileyebilecek unsurlardır. Bir açıdan bunlar insana başka işler yapmak için zaman kazandırmakta; öte yandan başka bir açıdan da tembelliğe itmektir. Ancak, internet kullanımının hayatın akışını yönlendiren servislerle kaydığını düşünürsek, artık iş tanımları, yaşam biçimleri vb değişmeye başlamıştır. Bu yüzden internetin sosyal boyutunu düşünürken; yaşam kurallarını klasik anlamda değil de “değiştirdiği” anlamlarda düşünmekte fayda vardır. İnternet'in göz ardı edilemeyecek bir başka boyutu da, sohbet ortamları yoluyla insanların “tanışması” ve sosyal ilişkilerin “siber uzaya” taşınmasıdır. Siber ortamlarda tartışıp mahkemelik olan, buralarda suç işleyen ya da yeni bir insanla tanışıp

arkadaşlığını ilerletip onunla evlenenlere sıkça rastlanır olmuştur. Öte yandan, dünyanın öbür ucunda oturan insanlarla hemen her gün dakikalarca (saatlerce?) internet üzerinde sohbet ediyorken, kapı komşusunu tanımayan ya da yakın arkadaşlarını aramayı ihmal eden insan tipleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Belli ki insanların çoğu, yazılı haberleşmeyi yüz yüze olana tercih ediyorlar. Burada, yazılı haberleşmenin kişiye verdiği güven duygusu ve dizginleri elinde tutan taraf için herkesin “kendini” görmesi önemli etmen olsa gerektir. [Ellul,1998]’e göre dil daima özgürlüğün kullanımını içerir. Artık her sabah işimize gelip e-postalarımızı kontrol ettiğimizde, arkadaşımızdan gelen (ona da başka birinden ve o başka birine de başka birinden iletilmiş olan –liste böyle uzar gider...) fıkraları okuyoruz ve kendi kendimize belki gülüyoruz. Eskiden fıkralar sesli anlatılırdı. Hem de topluluk içinde... İnsanlar hep beraber gülerdi... Alışkanlıklar da değişiyor. :-)))) diye kahkahalar atan bir siber kültür insan örneği oluyoruz farkında olmadan...

İnternet teknolojileri hayatımızı kolaylaştırıyor. Burada en çok etkilenen (olumsuz anlamda) tarafımız, sosyal ilişkilerimiz. Bu yeni durumlar, sosyal bilimlerin çok ciddi araştırma konuları olarak karşımızda durmaktadır. İnsanlar gerçek yaşamda kuramadıkları iletişim ve ilişkileri sanal dünyada kurmak isterlerken, gerçek yaşamdaki arkadaşlarından, dostlarından oluşan sosyal çevrelerinden de uzaklaşma riskiyle karşı karşıya kalmakta, hatta zaman zaman kendi içlerindeki insandan da uzaklaşabilmektedirler.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde bilişim teknolojileri birçok alanda toplumsal hayatın ve gündelik yaşamın yeniden düzenlenmesinde önemli roller üstlenmektedir. Çağımız için bilgi çağı ya da bilişim çağı kavramları yaygın olarak kullanılmaktadır.

Araştırmadan, ağırlıklı olarak 16-25 yaş grubu, gençliğin bilgisayar ve internet kullanım alanlarına yönelik genel özelliklerinin ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının araştırmaya katılımı her iki cinsiyet açısından birbirlerine yakındır. Serbest zaman değerlendirme alanlarında bayların yaklaşık beşte dört oranında olduğu ortaya çıkmaktadır. Buradan özellikle bayanların serbest zaman değerlendirme alanlarında bilgisayar ve interneti kullanmayı baylardan daha az tercih ettikleri söylenebilir. Bunun nedenleri üzerinde yapılan ikili görüşmelerde serbest zaman değerlendirme alanlarında yoğun olarak bilgisayar ve internet kullananlara yönelik bir takım olumsuz duyguların var olduğu özellikle bayanların cinsiyet rolleriyle bunun bağdaştırılamamasının neden olduğu ileri sürülebilir.

Araştırma grubunu oluşturan gençlerin büyük bir kısmının lise ve üstü eğitim gördükleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle bilgisayar ve internet üzerinde gerçekleştirilen bu araştırmada, özellikle belirli bir düzeyde eğitim almış gençlere ilişkin özellikleri ortaya çıkarıcı nitelik taşıdığı düşünülebilir. Araştırmaya katılan grupların yaklaşık beşte dördü 2 yıldan daha fazla bir süredir internete bağlantı sağlamaktadır. Araştırmaya katılan gruplardan öğretmen adaylarının daha fazla haftada birkaç kere ve günde en az bir kere bağlantı gerçekleştirirken, İnternet kafedeki kullanıcılarının yaklaşık beşte ikisi günde en az bir kere, diğer beşte ikisi de bütün gün bağlanmaktadır. Öğretmen adayları ve kütüphanedeki kullanıcılar öğrenimlerinin sürmesi veya diğer başka nedenlerle internete bağlanma sıklıkları büyük oranda haftada birkaç kere ile sınırlı kalmaktadır. Oysa İnternet kafedeki kullanıcıların büyük kısmı toplam beşte dördü günün belirli zamanlarında internete bağlantı sağlamaktadır. Bağlantı sıklığındaki bu durum ilgilenilmesi gereken dikkati çekici bir noktadır.

Araştırmaya katılan gruplardan gerek öğretmen adaylarının gerekse serbest zaman değerlendirme alanlarındaki internet kullanıcılarının hafta içi günde büyük oranda 2-3 saatlik bağlantıları tercih ettikleri görülmektedir. Daha sonra 0-1 saatlik zaman dilimlerindeki bağlantılar dikkati çekmektedir. Ancak serbest zaman dilimlerindeki kullanıcılarda bir takım farklılıklar dikkati çekmektedir. Bunlardan biri kütüphane kullanıcılarının daha çok, 0-1 saatlik bağlantıları tercih ettiğinin gözlenmesidir. Bunun neden kaynaklandığı konusu incelendiğinde, kütüphane merkezinin standartlaşmış kullanım periyotları olduğu belirlendi. Diğeri ise İnternet kafe kullanıcıların %23,4'ü hafta içi günde 4-5 saat, %17'si 8 saatten fazla internete bağlanması, internetin bu ortamlarda ne kadar yoğun kullanıldığı açısından önem taşımaktadır. Bu sonuçlardan internetin kullanıcılar için hiç de azımsanamayacak ölçüde önemli bir zaman dilimi ayırdıkları sonucu çıkarılabilir. Görüşme sürecindeki bir kullanıcının ifadesiyle “İnternet yaşamdır.Yaşamda ne ararsam hepsi orada var.” Böylece, internet gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası olma sürecindedir. İnternet kafe kullanıcılarının dışında diğer gruplardaki kullanıcıların hafta sonları çoğunluğu 0-1 saat arasında internete bağlantıyı tercih etmektedirler. İnternet kafe kullanıcılarında ise bağlantı süresinin hafta sonları daha fazla uzadığı görülmektedir. Kütüphanedeki gençler hafta içi bağlantı süresiyle karşılaştırıldığında kullanıcıların hafta sonları daha az interneti kullanmayı tercih edip, başka aktivitelerle zamanları değerlendirmeyi seçtikleri söylenebilir. Ancak kafe kullanıcıları interneti bir serbest zaman değerlendirme aracı gibi yaklaştıkları düşünülebilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarısı evlerinden internet bağlantı gerçekleştirebilmektedir. Araştırma sürecinde bu kullanıcılara serbest zaman değerlendirme alanlarında rastlanmış olması grup etkileşimi, kullanım kolaylığı veya ekonomik olması gibi nedenlerle açıklanabilir. İnternete bağlantı yapabilmek önemli ölçüde sosyo-ekonomik duruma bağlıdır. Bununla birlikte sosyo-ekonomik durumu elverişli olmayan bazı kullanıcılarda görülen “internet bağımlılığı” evden internete bağlanma zorunluluğu doğurmuş olabileceği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının onda dokuzunun e-mail adresi vardır. Bu duruma günümüzde iletişim ve haberleşme konusunda en kolay ve en etkili bir araç olması bir neden olarak gösterilebilir. Özellikle gençlerin teknolojinin ürettiği yenilikleri yakından izlemede ne kadar duyarlı olduklarının bir işareti olarak da değerlendirilebilir. Ayrıca bir e-maili sahip olmak gençler arasında bir prestij olarak görülebilmektedir. İkili görüşmeler sonucunda kimi kullanıcıların bir den çok e-mail adreslerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum gereksiz bir biçimde çoğaldığında “sanal kirlilik”ler yaşanacağını ipuçlarını vermektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen tamamına yakınının e-mail adresleri vardır. Bu durum geçmişte mektup, daha sonra telefonla başlayan iletişim ve haberleşme sürecinin günümüzde e-postaya dönüştüğünü göstermektedir. Böylece internetin toplumda köklü biçimde bir yaşam kültürü oluşturma süreci başlattığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte birinde kendilerine veya ailelerine ait web sayfası vardır. Bu durum günümüz bilişim çağı bireylerinin iletişim ve haberleşme konusunda herkese açılma fırsatı sunduğu düşünülebilir. Web sayfasına sahip olmak insanların varolma sürecinde önemli gördükleri bir özellik olduğu söylenebilir. Ayrıca bir Web sayfasına sahip olmak gençler arasında bir prestij olarak görülebilmektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte ikisinin kendilerine veya ailelerine ait web sayfası vardır. Bu durum bilişim çağı insanının iletişim ve haberleşmeye ne kadar önem verdiği bir göstergesi olarak değerlendirilebileceği gibi kendini ve özelliklerini herkesle paylaşmaya ne kadar istekli olduğunun bir ipucu olarak da değerlendirilebilir.

1999 yılı sonu itibariyle Avrupa’da 45 milyon yetişkin internete bağlanmaktadır. Headcount.com verilerine göre internet kullanıcı nüfusu 2000 yılı sonunda 59 milyona ulaşacak ve 2004 yılında 121 milyon Avrupalı kullanıcı olacaktır [Lorizio,2000:2; Baran ve Kuloğlu,2001:1]. İnternet servis sağlayıcısı, Magnet’in

[1998]'deki araştırma sonuçlarına göre, internete en çok öğrenciler talep gösterirken, onları %16 ile mühendisler %13 ile serbest meslek sahipleri izlemektedir. 20-25 yaş grubundakiler internet kullanımında yoğunluk gösterirken 20 yaş altındakilerin oranı %10'dur [Baran ve Kuloğlu,2001:1]. Türkiye'de 18 yaş üstü nüfusun 42 milyon kişi civarında olduğu kabul edilirse, DİE istatistiklerine göre, Omnibus araştırmasının bulguları doğrultusunda, Türkiye'de "internetten faydalanan " kişi sayısı aralık 1999 için 3,4 milyon kişi iken mayıs 2001 için 3,8 milyon kişi olarak tahmin edilebilir [Andersen Araştırma Grubu,2001:97].

Türkiye'de interneti, toplumun eğitimli, genç ve erkek nüfusu daha yoğun biçimde kullanmaktadır. Zaman içinde bu odaklanma toplumun büyük bir kesimine dağılacığı tahmin edilmektedir. Türkiye'de daha önce interneti hiç kullanmayan büyük bir grub, internet kafeler aracılığıyla internet ile tanışmaları gerçekleşmiştir. İnternet kullanım amaçları içinde ilk on sırada aşağıdaki etkinlikler yer almaktadır. Araştırmada ortaya çıkan bu sonuçlar, Türkiye'de internetin, iletişim, bilgilenme, eğitim, araştırma, eğlence, boş zaman değerlendirme ve sosyalleşmede önemli roller üstlendiğini göstermektedir.

%91 E-Mail göndermek

%85 Web sayfalarını ziyaret

%79 Bilgi aramak

%69 Haberleri okumak

%61 Okul ve eğitim araştırmak

%49 Film, kitap takip

%48 Oyun oynamak

%45 Hobilerime dair okumak

%41 Bilgisayara müzik download etmek

%38 Chat odalarında sohbet etmek

Günümüzün önemli bir teknoloji ürünü olan bilgisayar kullanımı, hayatımızın her alanında etkisini göstermeye başlamıştır. İletişim son derece hızlanmış buna bağlı olarakta mesafeler kısalmıştır. İnternet, dünyanın diğer ucundaki bilgileri anında, zaman

ve enerji harcamadan oturduğunuz yerden parmaklarınızın ucuyla ulaşılabilme fırsatı sunmuştur. İnterneti bundan önce kullanmıyorduk, ancak artık internet kullanmak önemli bir konuma gelmeye başlamıştır. İnternetle tanışanların zihin ve duygu dünyasında farklı açılımlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu teknolojiyle tanışanlarda bir süre sonra internet kullanmak bağımlılık haline gelmeye başlamıştır [Baran ve Kuloğlu 2001]. İnternet kullanımına sosyolojik açıdan bakılırsa bireyler ve bireyler arası internet kullanımından olumlu ve olumsuz yönlerde etkilenmeler görülmektedir.

Öğretmen adaylarınca internetin en olumsuz buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada zaman kaybını, ikinci sırada pornoğrafik içerikli siteleri, üçüncü sırada kötü alışkanlıklara yönlendirmesini, dördüncü sırada telefon faturalarının yüklü gelmesini, beşinci sırada ise bağımlılık yapmasını internetin en olumsuz yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin önemli ölçüde yenilikleri izlemeye açık olduğunu ancak zamanlarını verimli kullanamamaktan şikayetçi oldukları şeklinde değerlendirilebilir. Özellikle pornoğrafik içerikli siteleri ve kötü alışkanlıklara yönlendirebilme özelliğine dikkat çekilmiş olmasıda önemli bir nokta olarak değerlendirilebilir. Bazı ortamların gençleri olumsuz olarak etkilemektedir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarınca internetin en olumsuz buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada zaman kaybını, ikinci sırada pornoğrafik içerikli siteleri, üçüncü sırada bağımlılık yapmasını, dördüncü sırada telefon faturalarının yüklü gelmesini, beşinci sırada ise sağlık sorunları oluşturmasını internetin en olumsuz yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu kullanıcılar internete öylesine yoğun bağlanmaktadır ki bir takım sağlık sorunları yaşadıkları dikkati çekmektedir.

Öğretmen adaylarınca internetin en olumlu buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk dört sıralandığında, ilk sırada istediği her bilgiye ulaşabilmesini, ikinci sırada kolay haberleşebilmesini, kendini özgür hissetmesini ve dünyanın her yerine ulaşabilmesini üçüncü sırada boş zamanlarını değerlendirebilmesini, dördüncü sırada eğitim fırsatı sunmasını internetin en olumlu yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum

gençlerin istedikleri her bilgiye ulaşabilmeye, kolay haberleşmeye, kendini özgür hissetmeye ve dünyanın her yerine ulaşabilmeye ne kadar önem verdiklerinin bir göstergesidir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılara göre internetin en olumlu buldukları yönlerin neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada istediği her bilgiye ulaşabilmesini, ikinci sırada kolay haberleşebilmesini, üçüncü sırada kendini özgür hissetmesini dördüncü sırada dünyanın her yerine ulaşabilmesini dördüncü sırada boş zamanlarını değerlendirebilmesini, internetin en olumlu yönü olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin istedikleri her bilgiye ulaşabilmeye, kolay haberleşmeye, kendini özgür hissetmeye, dünyanın her yerine ulaşabilmeye ve boş zamanlarını değerlendirmeye ne kadar önem verdiklerini göstermektedir denilebilir .

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte ikisi e-maillerini haftada bir kaç kere, beşte biri e-maillerini hergün, beşte birinden biraz e-maillerini ayda bir kere, olsun kullanmaktadır. Burada e-maillerin kullanım sıklığı en yoğun olarak haftada birkaç kere ve hergün olmakta iken bunu sırayla ayda bir kere, haftada bir ve yılda birkaç kere izlemektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte ikisi e-maillerini haftada bir kaç kere, beşte birinden biraz fazlası e-maillerini hergün, diğer beşte ikisinin önemli bir kısmı ise e-maillerini haftada ve ayda bir kere, olsun kullanmaktadır. Burada e-maillerin kullanım sıklığı en yoğun olarak haftada birkaç kere ve hergün olmakta iken bunu sırayla ayda bir kere, haftada bir ve yılda birkaç kere izlemektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla e-maillerini hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullandıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarınca internette bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hazırlamak istedikleri sitelerin konularının neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada eğitim, ikinci sırada insan ilişkileri, üçüncü sırada bilgilendirici ve eğlendirici, dördüncü hobileriyle ilgili, beşinci sırada ise sağlık konusuyla ilgili bir site hazırlamak istedikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin önemli ölçüde eğitim aldıkları ve ilgi duydukları konulara yönelik site hazırlama gereksinimleri olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı hangi konuda bir site hazırlamak istemeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların internette bir site hazırlayabilme şansları olsaydı, hazırlamak istedikleri sitelerin konularının neler olduğu arasında ilk beş sıralandığında, ilk sırada hobileri ve insan ilişkileriyle ilgili, ikinci sırada eğitim, üçüncü sırada bilgilendirici ve eğlendirici, dördüncü sırada ekonomiyle ilgili, beşinci sırada ise politika ve sağlık konusuyla ilgili bir site hazırlamak istedikleri görülmektedir. Bu durum gençlerin önemli ölçüde ilgi duydukları ve eksikliğini hissettikleri konulara yönelik site hazırlama düşüncesi olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla internet ortamında bir site hazırlayabilme şansları olsaydı hangi konuda bir site hazırlamak istemeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Doğumundan itibaren başlangıcında aile, daha sonra eğitim kurumları ve sosyal çevrede sosyalleşen birey bu süreci kurduğu iletişimler aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Günümüzde iletişim yeni teknolojik yapılanmalarla birlikte farklı görünümüne başlamıştır. Özellikle 90'lı yıllardan sonra internet ve bilgisayar destekli etkileşim hayatımızı çok daha derin ve kuşatıcı biçimde sarmalamaya başlamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte üçü interneti evde kullanmayı tercih etmektedir. Beşte biri ise okulda, diğer beşte ikisi ise sırasıyla internet kafe, arkadaş ortamları ve işyerinde interneti kullanmayı tercih etmektedir. Evden bağlanmayı tercih etmek daha

rahat kullanım sağladığı için olabilirken, okuldan bağlanmayı ise tercih etmek ekonomik nedenlerle olabilir. İnternet kafe ortamı ise yeni arkadaşlıklar sağlayan sosyal çevre olarak nitelendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarısı interneti evde kullanmayı tercih etmektedir. Beşte biri ise okulda, diğer hemen hemen beşte biri ise internet kafeden interneti kullanmayı tercih etmektedir. Evden bağlanmayı tercih etmek daha rahat kullanım sağladığı için olabilirken, okuldan bağlanmayı ise tercih etmek ekonomik nedenlerle olabilir. İnternet kafe ortamı ise gençler için yeni arkadaşlıklar sağlayan sosyal çevre olarak nitelendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, interneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih ettikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte üçü evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmektedir. Beşte ikisi evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. Evden internete bağlanmayı tercih etmek, aile ortamının getirdiği bir takım kuralları ve sınırları kabul etmeyi gerektirmekte bu nedenle kullanıcıların önemli bir kesimi evlerinden istedikleri her siteye giremedikleri düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarının beşte üçünden biraz fazlası evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmektedir. Yaklaşık beşte ikisi evindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girememektedir. Evden internete bağlanmayı tercih etmek, aile ortamının getirdiği bir takım kuralları ve sınırları kabul etmeyi gerektirmekte bu nedenle kullanıcıların önemli bir kesimi evlerinden istedikleri her siteye giremedikleri düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, evlerindeki internet bağlantısından istedikleri her siteye girebilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının beşte birine yakını arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. Yaklaşık beşte dördü ise arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmemektedir. Burada dikkati çeken nokta oranı azda olsa arkadaşlarla geçirilebilecek zamanın internete tercih edilmesidir. Bu duruma gençlerin sosyalleşmede yaşadıkları bir takım sorunların neden olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte birinden biraz fazlası arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmektedir. Yaklaşık beşte dördü ise arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeye tercih etmemektedir. Burada dikkati çeken nokta oranı azda olsa arkadaşlarla geçirilebilecek zamanın internete tercih edilmesidir. Bu duruma gençlerin sosyalleşmede yaşadıkları bir takım sorunların neden olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, arkadaşlarıyla geçirebilecekleri zamanı internette geçirmeyi tercih etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte dördü internette kendilerini özgür hissetmektedir. Beşte birine yakını ise internette kendilerini özgür hissetmemektedir. İnternetin tüm dünyaya yayılan bir ağ olması ve çok sayıda seçenekler sunması kullanıcıların önemli bir kısmınca kendilerini özgür hissetmelerine neden olmaktadır. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internette kendilerini özgür hissetmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte dördü internette kendilerini özgür hissetmektedir. Beşte birine yakını ise internette kendilerini özgür hissetmemektedir. İnternetin tüm dünyaya yayılan bir ağ olması ve çok sayıda seçenekler sunması kullanıcıların önemli bir kısmınca kendilerini özgür hissetmelerine

neden olmaktadır Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internette kendilerini özgür hissetmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte dördü en çok sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Yaklaşık beşte biri ise sanal veya sosyal ortam olarak arkadaşlarını ayırtetmemektedir. Bu oran az görünmekle birlikte gençlerin sanal ortamlardandaki arkadaşlıklardanda mutlu olabildiğine işaret etmesi bakımından önemli görülmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiği arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte üçü en çok sosyal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Yaklaşık üçte biri ise sanal veya sosyal ortam olarak arkadaşlarını ayırt etmemektedir. Yaklaşık onda biri ise en çok sanal ortamlardaki arkadaşlıklardan mutlu olmaktadır. Bu oran az görünmekle birlikte gençlerin sanal ortamlardandaki arkadaşlıklardan önemli ölçüde mutlu olabildiğine işaret etmesi bakımından önemli görülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, en çok hangi ortamdaki arkadaşlıkların kendilerini mutlu ettiği arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda dokuzunun internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmektedir. Hemen hemen onda birinin ise internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmemektedir. Bu durum gençlerin kendi kültürel ve sosyal yapılarıyla önemli ölçüde ilgilendiklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda sekizinin internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmektedir. Yaklaşık onda ikisinin ise internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberler ilgisini çekmemektedir. Bu durum gençlerin kendi kültürel ve sosyal yapılarıyla önemli ölçüde ilgilendiklerinin

bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamlarında memleketleriyle ilgili haberlerin ilgilerini çekmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü kültürel ve sosyal yapılarla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen yarıya yakını internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yaklaşık yarısı ise internet ortamlarından öğrendikleriyle ailelerinden öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü kültürel ve sosyal yapılarla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, ailelerinden öğrendikleriyle, internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşayıp yaşamadıkları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından şikayet almaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından herhangi bir şikayet almamaktadır. Şikayet almadaki üçte birlik bir oran son derece önemlidir. Bilgisayar ve internet kullanıcılarını bir süre sonra zamanın nasıl geçtiğini unutmaları buna bir neden olarak gösterilebilir. Bir başkası ise kullanım yoğunluğunun

bir süre sonra kişiyi gerçek hayattan uzaklaştırdığı düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarıya yakını bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından şikayet almaktadır. Yaklaşık yarısı ise bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için ailelerinden veya arkadaşlarından herhangi bir şikayet almamaktadır. Şikayet alanların yarıya yakın olması son derece önemlidir. Bilgisayar ve internet kullanıcılarını bir süre sonra zamanın nasıl geçtiğini unutmaları buna bir neden olarak gösterilebilir. Bir başkası ise kullanım yoğunluğunun bir süre sonra kişiyi gerçek hayattan uzaklaştırabildiği düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, ailelerinden veya arkadaşlarından bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdikleri için herhangi bir şikayet almaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamamaktadır. İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama oranı oldukça yüksek olarak değerlendirilebilir. Bu durum internetin toplumsal değişme sürecini nasıl hızlandırdığının bir göstergesi olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık üçte ikisi internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Yaklaşık üçte biri ise internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamamaktadır. İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama oranının üçte iki gibi oldukça yüksek olması internetin toplumsal değişme sürecini nasıl hızlandırdığının bir göstergesi olarak düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte üçünün internet kullanmaları ailelerini olumlu etkilemektedir. Yaklaşık dörtte birinin ise internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir. Aileler çocuklarının çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojiye sahip olmalarından memnun olduklarını söylenebiler. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkiledikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık dörtte üçünün internet kullanmaları ailelerini olumlu etkilemektedir. Yaklaşık dörtte birinin ise internet kullanmaları ailelerini olumsuz etkilemektedir. Aileler çocuklarının çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojiye sahip olmalarından memnun olduklarını söylenebiler. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet kullanmalarının kendi ailelerini nasıl etkiledikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Günümüzde internet kullanımının gittikçe artan önemi ve gerekliliği eğitim alanında da kendini büyük ölçüde hissettirmektedir. Hızla artan bilgiye daha çabuk ulaşma yollarından biri olan internet etkili bir biçimde kullanıldığında eğitim alanında da büyük yararlar sağlayabilir. Eğitimcilerin çoğu, bilgisayar okur-yazarlığına büyük önem vermektedirler. Burada ana amaç, insanların bilgisayar karşısında rahat olmalarını sağlamaktır [Alessi and Trollip,1985:51; Uluser, 1997:46]. Gelişen teknoloji ile birlikte öğretmenin fonksiyonları da sürekli değişmektedir. Öğrencilere interneti tanıtmak, onların görüş açılarını genişletmesi gerekmektedir. Bu konuda yol gösterici olması içinde öğretmenin bilgisayar ve internet konusunda teknik açıdan donanımlı olması gerekir. Okullarında bilişim toplumuna yeni kuşakları hazırlayabilecek alt yapı ve kültüre hazırlanması son derece önem taşıyan bir konu olmaya başlamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte ikisi bilgisayar ve internet kullanmayı kendi kendine öğrenmiştir. Yaklaşık beşte biri ise okuldaki derslerden öğrenirken, diğer beşte ikisi ise arkadaşlarından ve internet kafeden bilgisayar ve internet kullanmayı

öğrenmiştir. Bilgisayar ve internet kullanmada bireysel çaba ve istek önemini hissettirmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgileri nereden edindikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte ikisi bilgisayar ve internet kullanmayı kendi kendine öğrenmiştir. Yaklaşık dörde biri ise internet kafeden öğrenirken, diğer beşte ikisi ise arkadaşlarından, yazılı materyallerden ve okuldaki derslerden bilgisayar ve internet kullanmayı öğrenmiştir. Bilgisayar ve internet kullanmada bireysel çaba ve istek önemini hissettirmektedir. İnternet kafeler bilgisayar ve internet kullanımını hazırlamada ve geliştirmede bir takım eğitici roller üstlenen merkezler olarak görülmekte olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili bilgileri nereden edindikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık beşte ikisi bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları yakından izlemektedir. Yaklaşık beşte üçü ise bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları izlememektedir. Okuldaki dersler bilgisayar ve internet kullanıcıları için yetersiz gelmesi hızla değişen bilişim teknolojilerini basılı materyallerden takip etmeye yönelmektedir. Bu nedenle kullanıcıların önemli bir kısmının bu yayınları takip ettiği söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık beşte üçü bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları yakından izlemektedir. Yaklaşık beşte ikisi ise bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili yayınları izlememektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların bilgisayar ve internet ile ilgili yayınlara daha ilgili oldukları söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip etmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte biri internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yaklaşık üçte ikisi ise internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü bilgi kaynaklarıyla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu durum internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısı internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadır. Yarısı ise internet ortamlarından öğrendikleriyle okuldan öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamamaktadır. Bu durum gençlerin çok yönlü bilgi kaynaklarıyla internet ortamlarında karşı karşıya gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu durum internet ortamında bilgilenme nedeniyle geçirdikleri bir sosyalleşme sürecinden doğan bir çatışma olarak düşünülebilir. Bununla birlikte hangi konularda çatışma yaşadıklarının incelenmesi önem taşıdığı söylenebilir. Böylelikle bir takım problemler alanlar aydınlatılabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, okuldan öğrendikleriyle, bilgisayar ve internetten öğrendikleri arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda sekizi okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu etkilediğini düşünürken, yaklaşık onda biri okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Yaklaşık onda biri ise okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili bir düşünceye sahip olmadığını belirtmektedir. Bu tablodan okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin farklı duyu organlarına yönelik etkiler sunması sonucu okula

ve derslere karşı tutumlarını olumlu etkiler bıraktığı söylenebilir.Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilendiği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme anlamındaki kullanıcıların yaklaşık onda yedisi okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu etkilediğini düşünürken, yaklaşık onda biri okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Yaklaşık onda ikisi ise okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilendiği ile ilgili bir düşünceye sahip olmadığını belirtmektedir. Bilgisayar ve internet öğrencilere çok yönlü etkileşim fırsatları sunması sonucu okula ve derslere karşı tutumlarını olumlu etkiler bıraktığı söylenebilir.Serbest zaman değerlendirme anlamındaki kullanıcılarla, okul ortamlarında bilgisayar ve interneti kullanmanın, öğrencilerin okula ve derslere karşı tutumlarını nasıl etkilendiği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda altısı eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaktadır. Yaklaşık onda dördü eğitim cd'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmamaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet ortamlarında eğitim yazılımlarına ilgi olduğunu ve gerekli görüldükçe bu yazılımlardan yararlanıla bileceğini göstermektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, eğitim Cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yarısı eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaktadır. Yaklaşık yarısı ise eğitim cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmamaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet ortamlarında eğitim yazılımlarına ilgi olduğunu ve gerekli görüldükçe bu yazılımlardan yararlanıla bileceğini göstermektedir. Serbest zaman

değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, eğitim Cd'lerinden(ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen tamamına yakını bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken çok az bir oranı %2'si bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet kullanımının sosyo-psikolojik olarak ne kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların onda dokuzu bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli bulurken onda biri gibi çok az bir oranı bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemsiz bulmaktadır. Bu durum bilgisayar ve internet kullanımının sosyo-psikolojik olarak ne kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanımı ile ilgili öğretim almayı önemli görmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda sekizine yakını öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken yaklaşık onda ikisi ise öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. Bu durum bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemenin çağımız eğitim sistemleri ve öğretmenleri açısından ne kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların onda yedisine yakını öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi isterken yaklaşık onda üçü ise öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istememektedir. Bu durum bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemenin toplumda ne

kadar önemsendiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, öğretmen olsaydılar bilgisayar ve internet üzerinden ders işlemeyi istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda birine yakını bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünürken onda dokuzu bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmediğini düşünmemektedir. Bu durum bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmesine yönelik hazırlıkların başlatılması gerektiği şeklinde bir bilgi olarak düşünülebilir. Ayrıca toplumdaki bir çok insanın yeniliklere ne kadar duyarlı olduğunun bir işareti olarak algılanabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen onda ikisine yakını bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünürken onda sekizi bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmediğini düşünmemektedir. Bu durum bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verilmesine yönelik hazırlıkların başlatılması gerektiği şeklinde bir bilgi olarak düşünülebileceği gibi toplumun önemli gördüğü yeniliklere ne kadar açık olduğunun bir işareti olarak algılanabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda dokuzuna yakını ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken yaklaşık onda birisi ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. Bu durum bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetin önemli roller üstlenmekte olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen onda sekizine yakını ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanırken yaklaşık onda ikisi ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmamaktadır. Bu durum bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetin önemli roller üstlenmekte olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, ödevleri için internet ortamlarındaki sitelerden yararlanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda yedisine yakını internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu düşünürken, yaklaşık onda üçü ise internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmektedir. Bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetteki bazı sitelerdeki bilgilerin güvenilir bazı bilgilerin ise güvenilir olmadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda yedisine yakını internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olduğunu düşünürken, yaklaşık onda üçü ise internet sitelerindeki bilgilerin güvenilir olmadığını düşünmektedir. Bilişim çağının kütüphanesi ve araştırma merkezi olarak algılanan bilgisayar ve internetteki bazı sitelerdeki bilgilerin güvenilir bazı bilgilerin ise güvenilir olmadığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet sitelerindeki bilgileri güvenilir bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık yedide birine yakını internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken yedide altısı internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetteki Türkçe web sitelerinin nicelik ve nitelik olarak önemli ölçüde artması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır denilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internetteki Türkçe web sitelerini yeterli, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık dörtte birine yakını internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünürken dörtte üçü internetteki Türkçe web sitelerinin yeterli olduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetteki Türkçe web sitelerinin nicelik ve nitelik olarak önemli ölçüde artması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır denilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internetteki Türkçe web sitelerini yeterli, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda dokuzu internetteki okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verirken onda birine yakını ise internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermemektedir. Bu bulgular internet ortamlarındaki bilgilenmelerin gerçek yaşamda paylaşımlara ve etkileşimlere dönüşmesinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda dokuzu internetteki okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber verirken onda birine yakını ise internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermemektedir. Bu nedenle internet ortamlarındaki bilgilenmelerin gerçek yaşamda paylaşımlara ve etkileşimlere dönüşmesinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internette okul ödevleriyle ilgili bir konu bulduklarında arkadaşlarına haber vermeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörtte birine yakını internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken yaklaşık dörtte üçüne yakını ise internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetin cinsel içerikli bir takım bilgilenme sürecinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmasını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısına yakını internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünürken yarısına yakını ise internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunduğunu düşünmemektedir. Bu bulgulardan internetin cinsel içerikli bir takım bilgilenme sürecinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internetin cinsel eğitimlerine katkıda bulunmasını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık onda dokuzu internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde etkilediğini ileri sürerken, yaklaşık onda biri ise internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini ileri sürmektedir. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanıyor olmanın okuldaki başarılar açısından önemli olduğu sonucu çıkarılabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık yedide altısı internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumlu yönde etkilediğini ileri sürerken, yaklaşık yedide biri ise internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini ileri sürmektedir. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanıyor olmanın okuldaki başarılar açısından önemli olduğu sonucu çıkarılabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ve bilgisayar kullanıyor olmalarının okuldaki başarılarını hangi yönde etkilediği, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık dörde biri okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünürken, yaklaşık dörde üçü okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmemektedir. Bu bulgulardan okullar ve öğretmenlerin yerine bilgisayar ve internetin geçmesinden çok bu teknolojik kazanımlarla eğitimin yeniden yapılandırılması gerektiği sonucu çıkarılabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin

fonksiyonlarının azalmasına ilişkin düşünceleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık üçte biri okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünürken, yaklaşık üçte ikisi okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmemektedir. Bu bulgulardan okullar ve öğretmenlerin yerine bilgisayar ve internetin geçmesinden çok bu teknolojik kazanımlarla eğitimin yeniden yapılandırılması gerektiği sonucu çıkarılabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgiye ulaşmanın kolay olduğu çağımızda okullar ve öğretmenlerin fonksiyonlarının azalmasına ilişkin düşünceleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının dörtte biri öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan, dörtte birine yakını bireysel öğrenme fırsatları sunduğundan dörtte biri ise güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Bu bulgulardan bilişim çağı teknolojilerinin öğretmenlerden daha özgün ve çeşitli öğrenme fırsatları sunmasının geleneksel öğretmen rollerini ciddi biçimde sarstığını sonucunu çıkarılabilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte biri güncel bilgilere ulaşma avantajı sağladığından, üçte birine yakını ise öğretmenlerden daha özgün daha çeşitli öğrenme fırsatları sunduğundan bilişim çağında öğretmenlerin fonksiyonlarının azaldığını düşünmektedir. Bu bulgulardan bilişim çağı teknolojilerinin güncel bilgilere ulaşma avantajı sağlamanın yanısıra öğretmenlerden daha özgün ve çeşitli öğrenme fırsatları sunmasının geleneksel öğretmen rollerini ciddi biçimde sarstığını sonucunu çıkarılabilir.

Öğretmen adaylarının yarısı, 0-1 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışırken, hemen hemen diğer yarıya yakını ise 2-3 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu

bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında günde ders çalışarak öğretmen adaylarının öğrenmeye zaman ayırdıkları söylenebilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısı, 2-3 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışırken, diğer üçte birlik bölümü ise 0-1 saat arasında internet bağlantısını hiç yapmadıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında öğrencilerin günde ders çalışarak öğrenmeye zaman ayırdıkları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının üçte ikisi, 0-1 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışırken, üçte birine yakını ise 2-3 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında günde ders çalışarak internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda öğretmen adaylarının öğrenmeye zaman ayırmayı sürdürdükleri söylenebilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıya yakını, 0-1 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışırken, diğer yarıya yakını ise 2-3 saat arasında internet bağlantısını yaptıkları zamanlarda günde ders çalışmaktadır. Bu bulgulardan ortalama olarak 0-3 saat aralığında günde ders çalışarak internet bağlantısı yaptıkları zamanlarda öğrencilerin öğrenmeye zaman ayırmayı sürdürdükleri söylenebilir.

Öğretmen adaylarının dörde üçüne yakını, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken dörde biri ise internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamında önemli ölçüde yaygın olan yabancı dillerin(ingilizce, almanca, Fransızca, v.b) öğrenilmesi internet ortamlarında bilgilenme ve etkileşim düzeylerini önemli ölçüde arttırabileceğinin düşünülmekte olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisine yakını, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulurken üçte birine yakını ise internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamında önemli ölçüde yaygın olan yabancı dillerin(ingilizce, almanca, fransızca, v.b) öğrenilmesi internet ortamlarında bilgilenme ve etkileşim düzeylerini önemli ölçüde arttırabileceğinin düşünülmekte olduğu söylenebilir.Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet kullanmak için yabancı dil bilmeyi gerekli bulmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

İnternetin yoğun kullanımı ve “internet bağımlılığı” sosyal ilişkiler, iletişim biçimleri ve kullanıcıların ruh sağlığı üzerinde bazı olumsuz etkilere yol açmaktadır. İnternetin sosyo-psikolojik açıdan olumsuz etkileri, toplumdan yalıtılma, ilişkilerin zayıflaması ve yüzeyselleşmesi, yalnızlık, depresyon ve çöküntü duygularının yaşanması olarak belirtilmektedir. Sayısız yararlarının yanında yoğun internet kullanımı sosyal ilişkilerde hızlı yalnızlaşma ve kopma gibi bazı olumsuz etkilere yol açabilmektedir [Sümer, 2001:29-32; Yolaç, 2001:21]. Geleneksel sosyal ilişkilerden koparak internet temelinde kurulan ilişkilere öncelik verilmesi zamanla yabancılaşmaya, yalnızlaşmaya ve ilişkilerin yüzeyselleşmesine yol açabilir. Bu nedenle internetin öğrencilerin her an bilgi kaynaklarına ulaşabilecekleri ve olumlu sosyal etkileşim ortamı olarak yararlanabilecekleri bir destek ünitesine dönüştürülmesine yönelik çalışmalarda bulunulmalıdır

Öğretmen adaylarının beşte birine yakınında, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olurken beşte dördüne yakınında ise internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanmaya ayrılan zaman azda olsa arkadaş ve dostların ihmal edilme nedeni olarak görülmektedir. Böylelikle azda olsa bir asosyalleşme nedeni olarak düşünülmeye yol açabilmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörte birine yakınında, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olurken dörtte üçüne yakınında ise internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zaman arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olmamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar kullanmaya ayrılan zaman azda olsa arkadaş ve dostların ihmal edilme nedeni olarak görülmektedir. Böylelikle azda olsa bir asosyalleşme nedeni olarak düşünülmesine yol açabilmektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanın arkadaşlarını ve dostlarını ihmal etmelerine neden olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının üçte birine yakını, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken yaklaşık üçte ikisi internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmemektedir. Bu bulgular internet ortamından kopmanın verdiği bir suçluluk hissi olabileceği gibi yapmaları gereken işler yerine internet ortamında olduklarından kaynaklanıyor olabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte birine yakını, internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmezken yaklaşık üçte ikisi internet ortamında buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmemektedir. Bu bulgular internet ortamından kopmanın verdiği bir suçluluk hissi olabileceği gibi kendileriyle bağdaştıramadıkları bir takım internet ortamındaki davranışlardan kaynaklanmış olabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamında

buldukları sırada yapmaları gereken görevlerini veya sorumluluklarını aksattıklarını düşünerek bir suçluluk hissetmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının üçte ikisine yakını, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken yaklaşık üçte biri bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır. Bu bulgular internet ortamında üçte bir kullanıcının zamanlarını verimli kullanmadığını göstermektedir. İkili görüşmelerde bunun bir nedeni olarak bağlantılarda meydana gelen yavaşlık ve sorunlardan kaynaklandığı biçiminde değerlendirmişlerdir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisine yakını, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanırken yaklaşık üçte biri bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanamamaktadır. Bu bulgular internet ortamında üçte bir kullanıcının zamanlarını verimli kullanmadığını göstermektedir. İkili görüşmelerde bunun bir nedeni olarak bağlantılarda meydana gelen yavaşlık ve sorunlardan kaynaklandığı biçiminde değerlendirmişlerdir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanırken zamanlarını verimli kullanmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yarıya yakını, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unuturken diğer yarısı bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internet ortamlarının kısmen kişilerin gerçeklik algısını değiştirdiği söylenebilir. Kismende zihni konsantrasyonlarını çeşitli şekillerde biçimlendirdiği için bilgisayar ve internet kullananların günlük hayattaki problemlerini unuttuğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisi, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmakta, üçte biri ise bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internet ortamlarının kısmen kişilerin gerçeklik algısını değiştirdiği söylenebilir. Kısmende zihni konsantrasyonlarını çeşitli şekillerde biçimlendirdiği için bilgisayar ve internet kullananların günlük hayattaki problemlerini unuttuğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemlerini unutmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Bilişim teknolojilerinin gündelik hayatımızda artan bir hızla yer almaya başlaması insanların yeni alışkanlıklar kazanmaya, yeni ilişki ve iletişim biçimleri kurmalarına yol açabilmektedir. Bu da daha önce var olmayan bir takım davranış kalıplarını öğrenme ve bunları kullanabilme durumlarını ortaya çıkarmaktadır [Dağ, 2001:9].

Bugün gençlerimiz, evlerindeki kişisel bilgisayarlar başında internet ortamında söyledikleri gençlerle tanışıp aralarında arkadaşlık kuruyorlar [Karakaş, 2001:40]. Çet (ing. Chat) yapıyorlar, bu yöntemle Türkiye’de ve dünyanın bir çok ülkesinde, giderek artan sayıda tanışıp evlenmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. Web sitelerinin kullanım amaçları incelendiğinde ise en fazla eğlence ve hobilere yönelik chat, oyun, müzik sitelerine yöneldikleri, %32,2’sinin [Andersen araştırma grubu, 2001:109] chat/sohbet sitelerini ziyaret etmeleri, eğlence aktiviteleri içinde en popüler sitelerin sohbet siteleri olduğunu göstermektedir.

Sosyalleşme, bireyin toplumun bir üyesi olma sürecidir. Sosyalleşme, hem birey hem de toplum açısından önemli bir süreçtir. Sosyalleşme sürecinde, çocuğun doğumundan itibaren etkileşimde bulunduğu kişiler, gruplar, eğitim kurumları, kitle iletişim araçları, katıldığı sosyal etkinlikler önemli rol oynar. Günümüz modern toplumlarında çocuk ve gencin yaşamının büyük bir kısmı okulda geçmektedir [Fidan ve Erden,1990:93-97; Taşdelen 1997]. Dolayısıyla çocuğun sosyalleşme sürecindeki arkadaş grupları da önemli ölçüde okul çevresinden

oluşmaktadır. Oysa son zamanlarda çocuklar ve gençler zamanlarının önemli bir kısmını bilgilenmek veya eğlenmek amacıyla bilgisayar ve internet ortamlarında geçirmeye başlamışlardır. Çocukların bilgisayar ve internet kullanımına yoğun merakı, bilgisayar ve interneti öğrenmedeki hızları ve ustalıkları, onların internette bir çok siteyi keşfetmesine neden olmaktadır. İngiltere’de yapılan bir araştırmada internet kullanan çocukların üçte ikisinin seks sitelerine girdiği ve bu çocukların onda birinden fazlasının yabancı ve kendilerinden yaşça büyük kişilerle karşı karşıya geldikleri bildirilmektedir. Özellikle 16 yaşın altındaki çocuklar henüz olgunlaşmamış, saf ve kolay zedelenmektedirler [Yalın, 2001:33].

Öğretmen adaylarının yarıya yakını, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmakta diğer yarısı ise bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamlarında sohbet yapma oranının oldukça yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle geçmişteki sosyalleşme sürecinden farklı yeni bir sosyalleşme süreciyle toplumların karşı karşıya olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikiye yakını, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmakta diğer üçte biri ise bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet yapmamaktadır. Bu bulgulardan internet ortamlarında sohbet yapma oranının oldukça yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle geçmişteki sosyalleşme sürecinden farklı yeni bir sosyalleşme süreciyle toplumların karşı karşıya olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarında sohbet(chat) yapmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının beşte birine yakını, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken beşte ikisi internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. Diğer beşte ikisi ise internetteki sohbet ortamlarında gerçek

kimliklerini bazen saklamaktadır. Bu durum toplumdaki bireylerin kişilik özelliklerinde de teknoloji merkezli bir dönüşüme girdiğinin ipuçlarını vermektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte birine yakını, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklarken yarıya yakını internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamamaktadır. Diğerleri ise internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini bazen saklamaktadır. Bu durum toplumdaki bireylerin kişilik özelliklerinde de teknoloji merkezli bir dönüşüme girdiğinin ipuçlarını vermektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internetteki sohbet ortamlarında gerçek kimliklerini saklamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının dörtte birine yakını, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken üçte birinde sohbet ettikleri kişinin uzaklığı farketmemekte üçte biri ise sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir. Bu durum mekan kavramının oldukça değiştiğini göstermektedir. Dünyanın her yerine bilgisayarınızın tuşları yardımıyla ulaşabilmekte yeni dostluk ve arkadaşlıklar başlatılabilmektedir. Varlığı kimi zaman tartışmalı insanlarla hayal ve gerçek ortasında bir sohbet ve etkileşim sunabilmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörtte birine yakını, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenirken dörtte ikisinde sohbet ettikleri kişinin uzaklığı farketmemekte dörtte ikisinde ise sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmemektedir. Bu durum mekan kavramının oldukça değiştiğini göstermektedir. Dünyanın her yerine bilgisayarınızın tuşları yardımıyla ulaşabilmekte yeni dostluk ve arkadaşlıklar başlatılabilmektedir. Varlığı kimi zaman tartışmalı insanlarla hayal ve gerçek ortasında bir sohbet ve etkileşim sunabilmektedir. İkili görüşmelerde sohbet

tanıştığı bir Amerikalı genç bayanın arkadaşını görmek ve onunla tanışmak için İstanbulla geldiği belirtilirken İkinci örnekte sohbet ortamında tanıştığı Almanyadaki bir bayanla İstanbulla gelir gelmez bir hafta içinde tanışarak evlendikleri aktarılmıştır. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin uzaklığından etkilenmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının onda dokuzu sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken, onda birine yakını ise sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. Bu durum sanal ortamdaki kişilik özelliklerine ilişkin ilginç özelliklere işaret etmektedir. Burada herkes istediği rol ve özelliklerle kendisini tanıtabilme olasılığının olması bunda bir rolü olduğu düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların onda dokuzu sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünürken, onda birine yakını ise sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmemektedir. Bu durum sanal ortamdaki kişilik özelliklerine ilişkin ilginç özelliklere işaret etmektedir. Burada herkes istediği rol ve özelliklerle kendisini tanıtabilme olasılığının olması bunda bir rolü olduğu düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sohbet ortamlarında, sohbet ettikleri kişinin gerçek kimliğini sakladığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının beşte biri internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken beşte dördü internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımamıştır. Bu durum sanal ortamdaki sohbetlerin gerçek yaşama dönüşebilmesine yol açtığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. İnternetteki sohbetler yeni bir sosyalleşmeye aracılık edebilmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısı internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşıırken yarısı internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımamıştır. Bu durum sanal ortamdaki sohbetlerin gerçek yaşama dönüşebilmesine yol açtığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. İnternetteki sohbetler yeni bir sosyalleşmeye aracılık edebilmektedir. İnternet kafeler önemli ölçüde bu tür sosyalleşmeye yardımcı olan merkezler konumundadır. Bu nedenle sosyalleşme sorunu yaşayan kullanıcıların bu ortamlarda gerçek yaşamdan uzaklaşarak iyice asosyalleştikleri söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamında yeni arkadaşlar edinip onları gerçek yaşama taşımaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının üçte biri internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken, üçte ikiye yakını internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Bu bulgulardan hemen hemen üçte birlik bir oranın sosyal yaşamda bulamadığı arkadaşlık ilişkilerini internet aracılığıyla gerçekleştirebilme şansını elde ettiği sonucu çıkarılabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte ikisi internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isterken, üçte birine yakını ise internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istememektedir. Bu bulgulardan hemen hemen üçte ikilik gibi büyük bir oranın sosyal yaşamda bulamadığı arkadaşlık ilişkilerini internet aracılığıyla gerçekleştirebilme şansını elde ettiği sonucu çıkarılabilir. İnternet dış dünyaya açılan önemli bir kapı ve onların sosyalleşme sürecini hızlandıran bir köprü olarak değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internette edindikleri arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istemeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaklaşık yedide üçü internet ortamlarındaki arkadaşlarını karşı cinsten, yedide biri internet ortamlarındaki arkadaşlarını kendi cinsiyetinden, yediye ikiye yakını için ise internet ortamlarındaki arkadaşlarının seçmede cinsiyetleri farketmemektir. Bu bulgulardan internet ortamlarındaki arkadaşlarını daha çok karşı cinsten seçmeye yönelik olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtikleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarısından biraz fazlası internet ortamlarındaki arkadaşlarını karşı cinsten seçmektedir. Bu bulgu internet ortamlarındaki arkadaşların daha çok karşı cinsiyetten seçmeye yönelik olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamlarındaki arkadaşlarını hangi cinsiyetten seçtikleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının üçte biri sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken, üçteye ikiye yakını ise sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Bu bulgulardan azımsanmayacak bir oranın sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak ettikleri söylenebilir. Bu durum T.V ve gazetelerde örneklerine rastlanan özelini paylaşma sürecinin internet ortamlarına yansıyan davranış biçimi olarak yorumlanabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yaklaşık onda altısı sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak ederken, onda dördü ise sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmemektedir. Bu bulgulardan azımsanmayacak bir oranın sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itiraflarını merak ettikleri söylenebilir. Bu durum T.V ve gazetelerde örneklerine rastlanan özelini paylaşma sürecinin internet ortamlarına yansıyan davranış biçimi olarak yorumlanabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sanal

ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının dörde biri internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri ilgi alanları, yedide biri yaş grubunu, yine yedide biri ise akıcı bir sohbet olarak belirlemektedirler. Bu bulgulardan internet ortamında iletişim sürecinde ilgi alanlarının, yaş grubunun, akıcı bir sohbetin önem taşıdığı biçimde yorumlanabilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörde biri internet ortamında iletişim içinde oldukları insanları seçerken öncelikleri ilgi alanları, dörde birine yakını yaş grubunu, yedide biri ise karşı cinsten olması olarak belirlemektedirler. Bu bulguları internet ortamında iletişim sürecinde ilgi alanlarının, yaş grubunun, cinsiyet farklılığının önem taşıdığı biçimde değerlendirilebilir.

Öğretmen adaylarının beşte birinde sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken, beşte dördünde ise sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. Bu bulgulardan internet ortamında iletişim sürecinin bazen sosyal ortamlarındakinden daha derin bir yakınlık duyulabilecek düzeyde etkilenmeler yaşanabildiği şeklinde değerlendirilebilir. Buradan duygusallığın temel anahtarının iletişim süreci olduğu, yakınlık ve uzaklıktan bir ölçüde bağımsız olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte birinde sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olurken, üçte ikiye yakınında ise sanal ortamda sohbet ettikleri kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olmamıştır. Bu bulgulardan internet ortamında iletişim sürecinin bazen sosyal ortamlarındakinden daha derin bir yakınlık duyulabilecek düzeyde etkilenmeler yaşanabildiği şeklinde

değerlendirilebilir. Buradan duygusallığın temel anahtarının iletişim süreci olduğu, yakınlık ve uzaklıktan bir ölçüde bağımsız olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sanal ortamda sohbet yaptıkları kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettikleri zamanlar olması, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen yarıya yakını internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünürken yarısı ise internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünmemektedir. Bu bulgulardan yarıya yakın kullanıcı internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiği söylenebilir. Bunun nedeni olarak iletişimi kolaylaştırması ve etkileşimi arttırmış olmasının rol oynadığı ileri sürülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirmesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıdan fazlası internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünürken yarıya yakını ise internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiğini düşünmemektedir. Bu bulgulardan kullanıcıların önemli bir kesiminin internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirdiği söylenebilir. Bunun nedeni olarak iletişimi kolaylaştırması ve etkileşimi arttırmış olması bir neden olarak düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, internet ortamlarının gerçek yaşamdaki arkadaşlarıyla iletişimini geliştirmesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının üçte biri girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken üçte ikine yakını ise girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. Bu bulgular girilen bazı sitelerin öğrenilmesinin doğuracağı rahatsızlık ve çatışmadan kaynaklanabileceği söylenebilir. Bu nedenle girilen sitelerin öğrenilmesi istenmediği söylenebilir. Öğretmen

adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların üçte biri girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olurken üçte ikine yakını ise girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmamaktadır. Bu bulgular girilen bazı sitelerin öğrenilmesinin doğuracağı rahatsızlık ve çatışmadan kaynaklanabileceği söylenebilir. Bu nedenle girilen sitelerin öğrenilmesi istenmediği söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, girdikleri bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesinden rahatsız olmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının beşte ikisi sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken yaklaşık beşte üçü sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Bu bulgular beşte ikilik gibi önemli bir oranın sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaştıklarını göstermektedir. Bunun nedeni olarak sosyal baskı hissetmemeleriyle birlikte tanınmamanın verdiği rahatlık ve paylaşım içini dökmek isteğinin yoğunluğunun rol oynadığı düşünülebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıdan fazlası sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşırken yaklaşık yarıya yakını sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmamaktadır. Bu bulgular yarıya yakını gibi önemli bir oranın sosyal ortamda söylemekten çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaştıklarını göstermektedir. Bunun nedeni olarak sosyal baskı hissetmemeleriyle birlikte tanınmamanın verdiği rahatlık ve paylaşım içini dökmek isteğinin yoğunluğunun rol oynadığı düşünülebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, sosyal ortamda söylemekten

çekindikleri birtakım bilgileri sanal ortamda paylaşmaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının beşte birine yakını duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken beşte dördü duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Bunun nedeni olarak sanal ortamlardaki arkadaşlıklara duyulan güvensizlik ve kuşku gösterilebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıkları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörtte üçüne yakını duygularını en rahat sanal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşırken dörtte biri ise duygularını en rahat sosyal ortamlardaki arkadaşlarıyla paylaşmaktadır. Bunun nedeni olarak sanal ortamlardaki arkadaşlıklara duyulan güvensizlik ve kuşku gösterilebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, duygularını en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarıyla paylaştıkları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının yedide birinin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemekte iken yedide altısına yakınında bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak öğretmen adaylarının belirli düzeyde eğitilmiş bir kesim olmasının bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemesini önlediği söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşte birinin bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemekte iken beşte dördüne yakınında bilgisayar ve internet kullanmaları sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilememektedir. Bu bulgulardan beşte birlik gibi bir

orandaki kullanıcının bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı olumsuz etkilediği sonucu çıkarılabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet kullanmalarının sosyal yaşamda eğlence ve spora ayırdıkları zamanı etkilemesi, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

İnternet yalnızca eğlence ve bilgi edinme amacıyla kullanıldığında televizyon izlemeye benzediği söylenebilir. Televizyondan farkı etkileşim düzeyi ve kontrolü bir ölçüde kullanıcının aldığı kararlara bağlamasıdır. Aşırı TV izlemeye benzer şekilde, aşırı internet kullanımında saldırganlığı artırması, aile ilişkilerini zayıflatması, çocukların ruh sağlığını olumsuz etkilediği söylenebilir [Sümer, 2001:29]. Özellikle bilgisayar ve internetle yeni tanışan çocuk ve gençlerin büyük ölçüde oyun ve eğlence amaçlı kullanımları dikkati çekmektedir.

Wilder, Mackie ve Cooper [1985]'e göre, kızlar ve erkekler bilgisayar oyunlarının erkekler için daha uygun olduğunu savunmuşlardır. Bilgisayar oyunları cinsiyet ayrımı yapılarak üretilmiştir ve erkeklerin ilgilerini daha fazla çekmektedir. Oyunlarda motivasyonu sağlamak amacıyla kullanılan unsurlar erkekler için daha uygundur. Ayrıca erkeklerin her yaş düzeyinde kızlara oranla bilgisayarı daha fazla sevdikleri ortaya çıkmıştır.

Gelişim çağı özellikleri açısından da çocuk ve gençlerde oyun önemli roller üstlenmektedir. Ancak geleneksel oyun yerine “sanal oyunlara” odaklaşılması, bu oyunların neler olduğu, çocuk ve gençler üzerinde ne tür etkilerinin olduğu bilişim toplumuna geçiş sürecinde araştırılması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmen adaylarının beşte üçü bilgisayar ve internette oyun oynarken, beşte ikisine yakını bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internette oldukça yüksek oranda oyun oynandığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının,

öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internette oyun oynamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların dörtte üçü bilgisayar ve internette oyun oynarken, dörtte birine yakını bilgisayar ve internette oyun oynamamaktadır. Bu bulgulardan bilgisayar ve internette oldukça yüksek oranda oyun oynandığı söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internette oyun oynamaları, arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının üçte birine yakını internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynarken üçte ikisine yakını internet ve bilgisayarda oyunları tekil oynamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayarda oyunların önemli ölçüde tek başına oynandığı söylenebilir. Böylelikle geleneksel oyun arkadaşlığı yerini teknolojik etkileşimlere bırakma eğilimindedir denilebilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların yarıdan fazlası internet ve bilgisayarda oyunları grupla oynamaktadır. Bu bulgulardan internet ve bilgisayar oyunlarının oynandığı mekanlar grup oyunlarının oynanmasına önemli ölçüde aracılık yaptığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının yarıdan fazlası bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle simülasyonlar aracılığıyla son derece önemli kazanımların gerçekleştirildiği de bu konuda yapılan araştırmalarla ileri sürülmektedir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen dörtte üçü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor

olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle simülasyonlar aracılığıyla son derece önemli kazanımların gerçekleştirildiği de bu konuda yapılan araştırmalarla ileri sürülmektedir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların öğrenme yeteneğini geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen beşte üçü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle dikkat etmeyi ve karar vermeyi gerektiren oyunlardaki öğelerin buna neden olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen beşte üçü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmektedir. Bu durum oyunların oldukça karmaşık zihinsel becerileri gerektiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Özellikle dikkat etmeyi ve karar vermeyi gerektiren oyunlardaki öğelerin buna neden olduğu söylenebilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların zekayı geliştirdiğini düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının hemen hemen onda dokuzu bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmektedir. Bu durum sosyal çevrede sunulamayan bir takım çevresel düzenlemelerin bilgisayar oyunları aracılığıyla doyurulması ihtiyacından kaynaklanıyor olabilir. Öğretmen adaylarının, öğrenim gördükleri alanlarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen beşte dördü bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmektedir. Bu

durum sosyal çevrede sunulamayan bir takım çevresel düzenlemelerin bilgisayar oyunları aracılığıyla doyurulması ihtiyacından kaynaklanıyor olabilir. Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcılarla, bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunların bağımlılık yaptığını düşünmeleri, arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretmen adaylarının beşte dördü bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamaktadır. Bu durum öğrencilerin hemen hemen hergün önemli ölçüde günde oyun oynamaya zaman ayırdıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların onda altısı bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 0-1 saat oyun oynamakta, onda üçü ise bilgisayar ve internet ortamlarında ortalama olarak günde 2-3 saat oyun oynamaktadır. Bu durum gençlerin hemen hemen hergün önemli ölçüde günde oyun oynamaya zaman ayırdıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Öğretmen adaylarının yarıdan fazlası bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatlamaktadır. Bu durum öğrencilerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunları önemli ölçüde boş zaman değerlendirme amaçlı oynadıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların beşet ikiden fazlası bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarla boş zamanlarını değerlendirip rahatlamaktadır. Bu durum gençlerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunları önemli ölçüde boş zaman değerlendirme amaçlı oynadıklarının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Öğretmen adaylarının beşte ikiden fazlası internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta beşte birinde ise internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamaktadır. Bu durum öğrencilerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarda önemli ölçüde strateji ve savaş içeriklerine yoğunlaştığı şeklinde değerlendirilebilir.

Serbest zaman değerlendirme alanlarındaki kullanıcıların hemen hemen beşte ikisi internet ve bilgisayarda strateji oyunları oynamakta beşte birinde ise internet ve bilgisayarda savaş oyunları oynamaktadır. Bu durum öğrencilerin bilgisayar ve internet ortamlarındaki oyunlarda önemli ölçüde strateji ve savaş içeriklerine yoğunlaştığı şeklinde değerlendirilebilir.

Türkiye’de, 1993 Nisan ayından itibaren internet tanıtılmakta ve her yıl artan bir hızla yaygınlaşarak kullanılmaktadır. [Baran ve Kuloğlu,2001:77]’e göre Türkiye profilini ortaya koyan verilerde, kadın kullanıcıların sayısı yok denecek kadar azdır. Erkekler % 98’lik oranla interneti kullanmaktadırlar. Ancak son yıllarda eğitilmiş gençlerin içinde cinsiyet farketsizinin yoğun biçimde internet kullanımının yaygınlaştığı dikkati çekmektedir. Bu nedenle cinsiyetlere göre internet ortamlarından etkilenme biçimlerinin ortaya konması önem taşımaktadır

İnternette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteyenlerde erkekler %77,7’iken kadınlarda bu oran %22,3’tür. Erkeklerin, kadınlara göre daha fazla internette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını istedikleri ortaya çıkmaktadır. Cinsiyet ile internette edinilen arkadaş grubunun gerçek hayatta olmasını isteme arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

İnternetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünenlerde, erkekler %69,6’ı iken kadınlarda bu oran %30,4’tür. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internetin cinsel eğitime katkıda bulunduğunu düşünmektedir. Cinsiyet ile internetin cinsel eğitime katkıda bulunması arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

İnternette sohbet yapılan kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olduğunu belirtenlerde, erkekler %82,5’iken kadınlarda bu oran %17,5’tir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internette sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olmaktadır. Cinsiyet ile sohbet yaptığı kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarından daha yakın hissettiği zamanlar olup olmadığı arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

İnternet ortamında tanışıp evlenenleri onaylayanlarda, erkekler %73,9'iken kadınlarda bu oran %26,1'dir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylamaktadır. Cinsiyet ile internet ortamında tanışıp evlenenleri onaylama arasındaki ilişki anlamlıdır.

İnternette kendini özgür hissetmede, erkekler %61,4'iken kadınlarda bu oran %38,6'dır. Erkekler, kadınlara göre daha fazla internette kendini özgür hissetmektedir. Cinsiyet ile internette kendini özgür hissedebilme arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutmada, erkekler %64,5'iken kadınlarda bu oran %35,5'dir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutmaktadır. Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanırken günlük hayattaki problemleri unutma arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmede, erkekler %71,1'iken kadınlarda bu oran %28,9'dur. Erkekler, kadınlara göre daha fazla sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etmektedir. Cinsiyet ile sanal ortamlardaki diğer insanların yaptıkları ile ilgili itirafları merak etme arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Aileden öğrenilenlerle internette öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşamada, erkekler %69,6'iken kadınlarda bu oran %30,4'tür. Erkekler, kadınlara göre daha fazla aileden öğrenilenlerle internette öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma yaşamaktadırlar. Cinsiyet ile aileden öğrenilenlerle internette öğrenilenler arasında zaman zaman bir çatışma olması arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşmada, erkekler %54,2'iken kadınlarda bu oran %24,2'dir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşmaktadır.

Cinsiyet ile sosyal ortamda söylemekten çekinilen bir takım bilgileri sanal ortamda paylaşma arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilemede, erkekler %79,6'iken kadınlarda bu oran %20,4'tür.. Erkekler, kadınlara göre daha fazla bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilediğini belirtmektedirler. Cinsiyet ile bilgisayar ve internet kullanmanın sosyal yaşamda eğlence ve spora ayrılan zamanı etkilemesi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Türkiye'de kafe kültürüyle yaygınlaşan internetin "chat" odalarına dalan gençlerin aynı kafede yanbaşlarında başka "chat" odalarında sohbet eden insanlarla yüzyüze iletişime girmemesi ilginç bir durumdur [Erdoğan-Tosun, 2001:183]. İnternet insanların düşünme şekillerini, topluluk şekillerini ve kimliklerini değiştirmektedir [Bozkurt, 2000:32]. İnternet göz ardı edilerek hiçbir strateji düşünülemez, hayatın nasıl etkileneceğini düşünmeye başlamak, çok ciddi olarak bir yerlerden başlamayı gerektirmektedir [Kırım, 1999:160; Çayıroğlu, 2001:44]. İnternet ilk defa tam anonimliği sağlayan bir kitle iletişim düzeneğidir [Davenport ve Grünberg, 2001:62]. İnternet, en geniş ve en hızlı gelişen interaktif iletişim ağıdır. Yeni bir iletişim teknolojisi ürünü olan internet aracılığıyla iletişim kurma, araştırma yapma, alışveriş, eğlence ve boş zamanları değerlendirme biçimleri değişime uğramaya başlamıştır [Erkam,1999].

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, internet ve yeni teknolojik gelişmelerin bilgiye ulaşmada yeni ufuklar açtığı, bu sayede her açıdan farklılıklar içeren yeni bir döneme girildiği ortaya çıkmaktadır. Bu yeni dönem, teknoloji merkezli etkileşimlerle yeni bir toplum oluşumuna hız kazandırmakta, yön vermektedir. Kısaca, internet, eğitim sistemlerini, sosyalleşme sürecini, kişilik özelliklerini, kültürel gelenekleri ve alışkanlıkları değiştirmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Günümüzde internet kullanımının gittikçe artan önemi ve gerekliliği eğitim alanında da kendini büyük ölçüde hissettirmektedir. Hızla artan bilgiye daha çabuk ulaşma yollarından biri olan internetin etkili ve verimli bir biçimde kullanılma yolları araştırılmalıdır.
- Okullar, bilişim toplumuna yeni kuşakları hazırlayabilecek alt yapı ve kültüre göre yenilenmelidir.
- Sanal ortamda eğitim-öğretimin geleceği ve karşılaşılabilecek olası sorunları belirlemeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır.
- İnternet kafelerin gençler üzerindeki etkilerini ve eğitim-öğretime katkısını değerlendirmeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

5. KAYNAKLAR

5.1.Kitaplar

AKSOY, Mustafa, Sosyal Bilimler ve Sosyoloji, Alfa Yayınları, İstanbul-2000.

ALKAN, Cevat, Deniz, DERYAKULU, Nurettin, ŞİMŞEK, Eğitim Teknolojisine Giriş, Önder Matbaacılık, Ankara-1995.

ARKONAÇ, Sibel Ayşen, Sosyal Psikoloji, Alfa Yayınları, İstanbul-1998.

ARSLANTÜRK, Zeki, Tayfun AMMAN, Sosyoloji, Kaknüs Yayıncılık, İstanbul-2000.

ARTHUR ANDERSEN ARAŞTIRMA ŞİRKETİ, İnternetle Gelişimde Türkiye, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul-2001.

AVCI, Nabi, Enformatik Cehalet, Rehber Yayıncılık, Ankara-1990

AYAZ, Mahmut, “Ch@t Geyikleri, Kafesteki Şempanzeler”, Kora Yayınları, İstanbul-2001

BALCI, Ali, Sosyal Bilimlerde Araştırma, Pegem A Yayıncılık, Ankara-2001.

BAYRAM, Servet, Bilgisayar Destekli Öğretim Teknolojileri, Marmara üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları :14, İstanbul-1999.

BOZKURT, Veysel, Enformasyon Toplumu ve Türkiye, Sistem Yayınları, İstanbul-1996.

CHARON, Jean-Marie, Medya Dünyası, İletişim Yayınları, İstanbul-1992

CUMMINGS, J ve D, SAYER; Bravo Nem Schools, St. Martin's Press, New York, 1995.

DEMİREL, Özcan; S, SEFEROĞLU, E, YAĞCI, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Pegem Yayınları, Ankara-2001.

DOĞAN, Hıfzı, Eğitim Program ve Öğretim Tasarımı, Önder Matbaası, Ankara-1998.

DRUCKER, Peter, F; Kapitalist Ötesi Toplum, (Çev.,B. Çorakçı), İnkılâp Yayınları, İstanbul-1994

ELLUL, Jacques; Sözün Düşüşü (Çev: Hüsamettin Arslan), Paradigma Yayınları, İstanbul-1998

ERDEN, Münire, Yasemin AKMAN, Gelişim, Öğrenme-Öğretme, Arkadaş Yayınları, Ankara,1998

ERGİN, Akif, Öğretim Teknolojisi İletişim, PEGEM Yayınları, No:17, Ankara-1995.

ERKAL, Mustafa, Sosyoloji, İstanbul-1995

FİDAN, Nurettin, Münire ERDEN, Eğitime Giriş, Alkım Yayınevi, Ankara-1996.

FROMM, Erich, Yeni Bir İnsan Yeni Bir Toplum, Çev.Necla Arat, Say Yayınları, İstanbul-1989

GASSET,OrtegaY," Tarihsel Bunalım ve İnsan", Çev.Neyire Gülüşik, Metis Yayınları, İstanbul-1992

GİDDENS, Anthony; Sosyoloji, Çev., Hüseyin Özel, Cemal Güzel, Ayraç, Ankara-2000.

HABERMAS, Jürgen 'İdeoloji' Olarak Teknik ve Bilim, Çev. Mustafa Tüzel, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1993

İNAN, Aslan, İnternet El Kitabı, Sistem Yayıncılık, İstanbul-1997.

KIRIM, Arman, Yeni Dünyada Strateji ve Yönetim, Sistem Yayınları, İstanbul-1994.

KONGAR, Emre, Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, İstanbul -1985

KOZANOĞLU, Can, İnternet Dolunay Cemaat 2., İletişim, İstanbul-1997.

KUMAR, Krishan; Prophecy and Prores: The Sociology of Industrial and Post-Industrial Societies, Penguin Books, 1986.

LE BON, Gustave, Kitleler Psikolojisi, Çev. Selahattin Demirken, Yağmur Yayınevi, İstanbul-1974,

LİSKA, Allan, Grune, ILİNİ, Bir Post-Modern Kültür Olarak İnternet 2.6 Versiyonu", Çev. Doğan Bıçkı, Bilgi ve Toplum, Sayı: 2, 1999, ss. 23-38,

MARTİN, William, "The Information Society", Aslib, London-1988.

ORWELL, George, "1984", Çev. Armağan İlkin, Kelebek Yayınları, 4. Baskı, İstanbul-1984.

ÖZYURT, Selahattin; M. Sait DOĞAN, " Üniversite Gençliği" Değişim Yayınları, Adapazarı-2002

- POLAMA, Margaret**, "Çağdaş Sosyoloji Kuramları", Çev.Hayriye Erbaş, Gündoğan Yayınları, Ankara-1993.
- ROBİNS, Kevin**, İmaj -Görmenin Kültür ve Politikası-, Çev. Nurçay Türkoğlu, Ayrıntı, İstanbul-1999.
- SENEMOĞLU, Nuray**, Gelişim,Öğrenme ve Öğretme, Spot Matbaacılık, Ankara,1998
- SÖZEN, Edibe**, "Medyatik Hafıza", Timaş Yayınları, İstanbul,1997.
- ŞİMŞEK, Nurettin**, Öğretim Amaçlı Bilgisayar Yazılımlarının Değerlendirilmesi, Kavramlar, Teknikler, Araçlar ve Uygulama-, Ankara-1998.
- TAŞDELEN, Musa**; "Siyaset Sosyolojisi" İstanbul-1997
- TEZCAN, Mahmut**; Boş Zamanlar Sosyolojisi, Doğan Matbaası, Ankara-1977
- TEZCAN, Mahmut**; Kültür ve Kişilik, Bilim Yayınları, Ankara,1987
- TEZCAN, Mahmut**; Eğitim Sosyolojisi, 10. Baskı, Ankara-1996
- TOFFLER, Alvin**, Yeni Güçler Yeni Şoklar, Altın Kitaplar, İstanbul-1992
- USLUATA, Ayseli**; İletişim, İletişim Yayınları,Ankara-1995

5.2. Makaleler

AKKOYUNLU, Büket, “İnternet’in Öğretim Sürecinde Kullanımı”, ODTÜ Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı Bildiriler Kitabı, ss.77-82.,Ankara-1999

AKPINAR, Yavuz, “Bilgisayar Destekli Öğretim ve Bilgi Toplumunda İnsan Nitelikleri.” Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı Bildirileri, Ankara, 13-15 Mayıs, 1999, ss: 145-150.

AKPINAR, Yavuz, “İnternet Üzerinde Eğitim ve Etkileşim Sorunları”, Bilişim Kültürü Dergisi, Sayı: 79, TBD Yay., İstanbul-2001.

AKSOY, Asu, "İnternet ve Demokrasi", Diyalog, Sayı: 1, ss. 159-170,1996.

ALAKOÇ, Zehra,”Genel Olarak Uzaktan Öğretim ve Konuya Öğretim Üyelerinin Bakış Açıları” I. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya –2001

ALKAN Mustafa,Hakan TEKEDERE “Bilişim Toplumuna Doğru Bilişimci Eğitim” Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

ALKAN, Cevat “Eğitim Teknolojisinin İkibinli Yıllarda Yapılandırılması” Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001

ALPTEKİN-OĞUZERTEM,Yasemin,”Eğitim İçin İnternet, İnternet İçin Eğitim: Elektronik İletişim ve Etik”, Bilgi Toplum Dergisi-BT, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Sayı:3, İstanbul: 2001 , ss:23-31

ALTAN, Mehmet,”Bilişim Toplumuna ve Demokrasi”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, ss;285, Ankara-Mart2001,

ALTUN, Akbaba Sadegül, Arif ALTUN,“Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet”,
<http://www.meb-yayimlar.gov.tr/1447/sadegul.htm>, 2001.

AŞKAR, Petek, “Eğitim sistemini Değiştirmede Teknolojinin Rolü”, Bilim ve Teknik
 Dergisi, Sayı:359, ss:68, Ekim-1997.

AVCI, Nabi “Bilgisayar Virüsleri Neyin Peşinde” Milli Kültür Dergisi, Kültür
 Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara -1990. ss:43-45

BACANLI, Hasan; “Bilgi Toplumunun Sosyal Psikolojisi” Milli Kültür Dergisi,
 Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara- 1990. ss: 76-79

BARAN, Aylin Görgün, Esra BURCU, Şeref ULUOCAK, Nazan DANACIOĞLU,
 ”İnternet Kullanıcılarının Sosyo-Demografik Özellikleri Üzerine Bir
 Çalışma: Ankara’daki Akademisyen Kullanıcılar”, Bilişim Toplumuna
 Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu,
 Ankara,Mart 2001, ss;135-148.

BARAN, Aylin Görgün, Ceyda KULOĞLU,”İnternet Cafelerdeki İnternet Kullanımı
 ve Sanal Sosyal İlişkiler:Ankara Örneği”, Bilişim Toplumuna Giderken
 Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, 23-24 Mart2001, Ankara,
 Ss.77-87

BAYHAN, Vehbi,”Bilişim Toplumunun Sosyolojik Perspektifi ve Türkiye”, Bilişim
 Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu,
 Ankara, Mart 2001, ss;51-57

BERKEM, M.Lütfi, Ayla GÜRDAL, Ayşen BAKİOĞLU, Yavuz ERDOĞAN,
 “Öğretmenlerin Meslek İçinde Gelişmelerinde İnternetin Rölü” Kuram ve
 Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi; Aralık, 2001,ss:263-275.

BOZKURT, Veynel “ Enformasyon Toplumu ve Eğitim”, Bilgi Toplum Dergisi- BT,
Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Sayı:3, İstanbul- 2001 ss:15-23

ÇALLI, İsmail; Aytekin İŞMAN, Orhan TORKUL, “Sakarya Üniversitesinde
Uzaktan Eğitimin Dünü Bugünü ve Geleceği” Uluslararası Eğitim Teknolojileri
Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001

ÇELİK, Yeliz, Aysun ALTAN, ”Ortaöğretim Düzeyinde Görev Yapan Öğretmenlerin
İnternete Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi”, Maltepe Üniversitesi Sempozyum
Bildirisi, 2001, ss:501-504

DAĞ, İhsan , “Türk Psikologlar Derneği Bilişim Toplumunda Ne Bekliyoruz, Bu
Yönde Ne Yapıyor?” Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve
Hukukta Etkiler Sempozyumu, 23-24 Mart2001, ss:9

DAĞ, İhsan,”Bilişim Toplumunun Klinik Psikolojideki Etkileri”, Bilişim Toplumuna
Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara, Mart
2001, ss;23

DAVENPORT, David, David, GRUNBERG, ”Özgürlüklerin Bedeli”, Bilişim
Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu,
Ankara,Mart 2001, ss;59-60

DEMİRDÖVEN, İsmail H, ”Teknoloji ve Etik (Amaçlarımızın Değeri Sorunu)”,
Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler
Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss;117.

DOĞAN, Hıfzı. “Bilgi Teknolojileri ve Eğitim.” Türkiye Cumhuriyetinin 75. Yılında Toplumumuz ve Eğitim Sempozyumu Bildirileri ve Panel Tartışmaları (Ed. Nejla TURAL) Ankara Üniversitesi Yayınları N:215, 1999: 107-133.

DUMAN, Ahmet. “İnternet, Öğrenim ve Eğitim Üzerine Bir Deneme”,Bilim ve Utopya, Ankara, 1998, s.62-64.

ERDOĞAN-TOSUN,Gülgün, ”Kamusal Alanın Dönüşümündeki Yeni Boyut:Sanal Kamusal Alanlar ve Elektronik Demokrasi Potansiyeli”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss; 177-186.

ERJEM,Yaşar; Ayşe AZMAN,”İnternet Kullanımının Üniversite Öğretim Elemanlarının Bilgi Üretme Süreçleri ve Akademik İlişkileri Üzerindeki Etkileri”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss;127-134.

GÖÇMENLER, Güzin “ Uzaktan Öğretim Teknolojileri ve Çağdaş Yönelimler”, Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001

GÖKÇE, Birsen, ” Bilişim Toplumunda Ne Bekliyoruz?Bilişim Toplumunun Neresindeyiz?”Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss; 15-17

GÖRMEZ, Kemal, Şenol DURGUN, “Bilgi Yılında Bilim Enformasyon,iletişim ve Bazı Kurumları Üzerine Düşünceler” Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara 1990, ss:60-63

GÜLEÇ, Cengiz, ”Bilişim ve Etik”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss;119..

GÜVENÇ,Bozkurt,”Bilişim ve Etik”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss;121

GÜMÜŞ, Nazım, “WWW (İnternet)in, Toplumun ve Bireyin Bilişsel Gelişimine Etkisi”, <http://inettr97.metu.edu.tr/bildiriler/gelisim.htm>

GÜNGÖR, Erol, “Teknoloji ve Kültür Değişmesi” Türkiye Günlüğü Dergisi, Sayı: 67, 2001 ss:99-119

GÜROL, Mehmet; Tuncay SEVİNDİK” Fırat Üniversitesi Öğretim Elemanlarının İnternet Kullanım Düzeyleri ve Görüşlerinin Belirlenmesi” Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

GÜRBÜZ, Ali, Hakan KAPTAN, Ali BULDU, “ Yeni Bir Eğitim Olgusu Olarak Web Tabanlı Eğitime Kısa Bir Bakış” Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

GÜRCAN, Halil İbrahim, "İnternet, Küreselleşme ve Sanal Toplum", Yeni Türkiye, Sayı: 20 (Mart-Nisan), ss:1445-1447, 1998

GÜRÇAY,Cemile; Burcu KÜMBÜL, ”İnternetin Sosyal ve Psikolojik Etkileri:İnternet Sosyal İzolasyon Yaratan Bir Bağımlılık Mı?“ Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, 23-24 Mart2001, Ankara, Ss:165-170

GÜVENEN, Orhan, ”Bilişim Toplumu ve Çoğulcu, Katılımcı Demokrasi”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss;295.

KABAKÇI, Işıl, ”İnternetle Öğretimin Yararları ve Sınırlılıkları” Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001

KARAHAN, Mehmet, Eyüp İZCİ "Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi", M.E.B Dergisi, Sayı:150, Mayıs-2001.

KARAKAŞ, M. Ümit "Bilişim Toplumunda Ne Bekliyoruz, Bu Yönde Ne Yapıyoruz?" Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, 23-24 Mart2001, ss.3-4

KAYA, Zeki ; Hasan H. ÖNDER " İnternet Yoluyla Öğretimde Ergonomi" Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

KESER, Hafize; Nurcan ŞEN; Güzin GÖÇMENLER; Funda DEMİREL-KALFA "Web Tabanlı Öğretim Materyali Hazırlama Sürecinin Temel Evreleri ve İnternet Kullanımına Yönelik Bir Uygulama Örneği" Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

KHAN, B. (Ed). Web Based Instruction, Educational Technology Publications. Englewood Cliffs , 1997

KILIÇ;Gülşen Bağcı; Hasan KARAASLAN "Okullarda İnternet Kullanımı:Avantajları,Dezavantajları ve Alınması Gereken Tedbirler" Ankara:1997

KURT, İhsan; "Bilgi, Bilim ve Zihniyetler" Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara 1990, ss: 73-76

KURT, Mehmet. Uzaktan Öğretimin Örgün Yükseköğretim Kurumlarında Yaygınlaştırılması, Türkiye I. Uluslar Arası Uzaktan Eğitim Sempozyumu, MEB/FRTEB, Ankara-1996.

MASUDA, Yoneji, "Managing In The Information Society: Releasing Synergy Japanese Style", Basil Blackwell,-1990.

MEMİŞ, Tekin, "Alan İsmi Etrafında Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara, Mart 2001, ss; 203-214.

MEMMEDOVA, Ayten; Sadi SEFEROĞLU, "Bilgisayar Destekli Eğitim(BDE)'de Rol Alan Formatör Öğretmenlerin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine ve BDE Uygulamalarına İlişkin Görüşleri" Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

NALBANTOĞLU, Lerzan, "İnternette Alan Adı Olarak Kullanılması Suretiyle Marka Hakkının İhlali", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara, Mart 2001, ss; 215-226.

İNAM, Ahmet, "Karşılaşma Etiği", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara, Mart 2001, ss; 123.

İNAM, Ahmet, "Sanal Gerçeğin Gerçekliği mi, Gerçek Gerçekliğin Sanallığı mı?", Bilgi ve Toplum, Sayı: 2, ss. 17-22, 1999

İŞMAN, Aytakin "Sakarya İli Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Yönündeki Yeterlilikleri" Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

ÖZKAN, Betül. "Bilgisayar Destekli Öğretimin Gelişimi." *Ç.Ü Fakültesi Dergisi*, II, 18, 2000: 7-15.

ÖZDAŞ, M.Nimet "Dünya Perspektifinde Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Boyutu" Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara 1990, ss:16-24

- PIROĞLU, Ünsal**, "Bilişim Toplumunda ve İnternette Eser Sahibinin Fikri Hakları", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara, Mart 2001, ss:265-272.
- SEZAL, İhsan** "Eğitimin Dünü, Bugünü, Yarını: Bir Düşünce Egzersizi" Bilgi Toplum Dergisi-BT, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Sayı:3, İstanbul: 2001 ss:9-15
- SEFEROĞLU, Süleyman, Sadi** "Öğretmenlerin Bilişim Teknolojilerinin Kullanımıyla İlgili Görüşleri" Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.
- SUBAŞI, Necdet**, "Sanal Cemaat Örüntüleri", Bilişim Toplumuna Giderken, Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara, Mart 2001, ss:105-112.
- SÜMER, Nebi**; "İnternet Kullanımının Toplumsal Katılım ve İlişkiler Üzerindeki Etkileri ve İnternet Bağımlılığı " Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, 23-24 Mart 2001, Ankara, Ss:29-33.
- ŞENİŞ, B. Fethi ve Cemalettin N. TAŞÇI**, "Eğitimin Geleceği, Geleceğin Eğitimi" Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara 1990, ss:63-67
- ŞENİŞ, Fethi, M.Emin MUTLU, Nermin ÇETİNÖZ**, "İnternet Tabanlı Eğitim Uygulamalarında Öğretmenin Sahip Olduğu İzleme Araçlarının Açıköğretim Sisteminde Uygulanabilirliği", Ankara: Bilgi Teknolojileri Işığında Eğitim 13-15 Mayıs 1999 Bildiriler. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 1999.
- TARHAN, Belkıs Ayhan**, "İnternet'i Nasıl Anlamalı?: Türkiye'de İnternet'in Akademik Kullanımı Örneğinden Bir Yaklaşım Önerisine", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara, Mart 2001, ss:149-154.

TAŞCI, N. Cemalettin "N'olucak Bu Eğitimin Hali", Bilgi Toplum Dergisi-BT, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Sayı:3, İstanbul: 2001, ss:59-68.

TEZCAN, Mahmut; "Bilgi Toplumu Sanayi Sonrası Toplumun Sosyolojik Niteliği" Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara 1990, ss:27-32

TÖRECI, Ersin,"Bilişim ve Etik", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss:115.

TUNA, Muammer, Uğur ÖZSOY; "İnternet ve Üniversiteler" Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, 23-24 Mart2001,Ankara, Ss:158-162

TÜRKDOĞAN, Orhan, "Bilgi Toplumu ve Moral Değerler" Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara 1990, ss: 5-8

URAL, Şafak; "Bilginin Öğrenilmesi, Kullanılması ve İlerlemesi" Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sayı.76, Ankara 1990, ss:24-27

YILDIZ, Melda N, "Teknoloji Ötesi:Sorunlar,Öneriler,Örneklemeler", Bilgi Toplum Dergisi-BT, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Sayı:3, İstanbul: 2001, ss:43-58.

YILMAZ, Suzan Duygu; "Günümüz Eğitim Teknolojileri Bağlamında İnsan, Eğitim, Güzel Sanatlar Eğitimi Kavramlarının Değerlendirilmesi" Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya, 28-30 Kasım 2001.

VURAL, Yarman Fatoş T. ve Diğerleri. "İnternet Ortamında Eğitimin Yararları ve Sorunları". TBD Bilişim, Sayı: 76, Ocak 2001.

TAYLAN, Esin Çamlıbel, "Elektronik Ticaret ve İnternet Üzerinde Bilgi Akışında Gizlilik ve Bilgi Koruması", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss; 227-240.

TİTİZ, Tınaz,"Bilgi Toplumu ve İnsan Kaynakları" BT Haber Dergisi, 6-12 Ekim 1997, ss;137.

TURGUT, Nükhet,"Teknolojik Gelişmelerin Geleneksel Hukuka Etkisi:Çevre Hukukunun Doğuşu", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss; 273-280.

VAROL, Asaf, "Bilişim Alanındaki Eğitimcilerin Eğitimi." Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı Bildirileri, Ankara, 13-15 Mayıs, 1999: 99-104.

YALIN, Ayşe,"Çocuklar ve İnternet", Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001, ss; 33

YILDIZ N, Melda,"Teknoloji Ötesi : Sorunlar, Öneriler, Örneklemeler", Bilgi ve Toplum, Sayı,3, İstanbul 2001, ss;43-58

YOLAÇ, Perin,"Bilim Çağının Birey ve Gruplar Temelinde Psikolojik Etkileri",Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji,Sosyoloji ve Hukukta Etkiler Sempozyumu, Ankara,Mart 2001,ss;21

5.3. Diğer Kaynaklar

ARKUT,C.İbrahim; "İnternet ve Yeni Yaşamı-I" Bilişim Cumhuriyeti, 20 Aralık 2001

ARKUT,C.İbrahim; "İnternet ve Yeni Yaşamı-II" Bilişim Cumhuriyeti, 03/01/ 2002

ARKUT,C.İbrahim; "İnternet ve Yeni Yaşamı-III" Bilişim Cumhuriyeti, 25/01/ 2002

ARKUT,C.İbrahim; "İnternet ve Yeni Yaşamı-IV" Bilişim Cumhuriyeti, 18/02/ 2002

BAKAY, M. Emin; "Lise Öğrencilerinin İnternet Kullanma Koşulları İle Yeterlik Düzeyleri ve Öğrencilerin İnternet Kafelere Gitme Koşulları" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir-2001.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ , "İnternet TV 'yi Sevmiyor ",30 Kasım 2001

BİLİŞİM CUMHURİYETİ "Arama Motorlarına Kötü Haber",4 Şubat 2002.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ "İnternet Kullanıcıları Olgunlaşıyor",4 Mart 2002.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ , "Dünyanın İnternet Nüfusu",1 Şubat 2002.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ , "ABD ve İngiltere'de İnternet'in hızı kesildi", 12/11/2001.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ , "Terör Seksi Sollandı", 7 Kasım 2001

BİLİŞİM CUMHURİYETİ , "Oyun CD'sinden Çocuk Pornası Çıktı", 31 Aralık 2001.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ "ABD ve İngiltere'de İnternetin Hızı kesildi",12 Kasım 2001.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ "İngiliz Çocuklar İnternet'le Zehirlendi", 7 Kasım 2001.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ "İnternet Küçülüyor Seks Bir Numara", 4 Ocak 2002

BİLİŞİM CUMHURİYETİ “Çin İşi”, 27 Ekim 2001.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ “Oyun CD’sinden Çocuk Pornası Çıktı”, 31 Aralık 2001

BİLİŞİM CUMHURİYETİ ,“Nobel Sahipleri İnternet 2020’yi Tahmin Etti”, 21 Kasım 2001.

BİLİŞİM CUMHURİYETİ, “İngilizlerin %40’ı Seks Sitelerine Gidiyor”, 12 Kasım 2001.

ÇAYIROĞLU, Ahmet Erman,”Halkla İlişkilerde İnternet ve Uygulama “ Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul-2001.

DPT, Bilişim Teknolojileri ve Politikaları, Özel İhtisas Komisyonu Raporu. DPT: 2560- ÖİK: 576, 2001.

DAYIOĞLU, Betül; ”Bilgisayar Destekli Eğitim ve İnternetteki Uygulamalar”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1998.

ERKAN, Melis; ”İnternet Kullanımı ve İnternet Reklamcılığı,(ABD ve Türkiye Uygulamaları“(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1999.

EREL, Reşat; “İnternet Zararlı Alışkanlıklar Yaratıyor Mu?, Turk.İnternet.Com, 26 Aralık 2000

EREL, Reşat; “Accenture’den Avrupa İnternet Profili”, Turk. İnternet Com, 22 Ocak 2001.

KARAKUŞ, A. Gaffar. “Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Eğitim Uygulaması.”(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, 1993.

KESEN, Yasin “Satanizm ve İnternet” Bilişim Cumhuriyeti,. 02/02/2002

MEMMEDOVA, Ayten, Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE)’de Rol Alan Formatör Öğretmenlerin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine ve BDE Uygulamalarına İlişkin Görüşleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2001

METE, Nihal “Gelin Türkiye’yi İnternete Taşıyalım” Turk.İnternet.Com.14-11-2000

INTERNATIONAL SOCIETY FOR TECHNOLOGY IN EDUCATION NATIONAL,(ISTE) Educational Technology Standards for Teachers, Eugene, 1998.

ŞAN, Müjgan; ”Hellenizm ve İnternet” Turk İnternet.Com,15 Ocak 2001

ÖZALP, Selin; “İnternette Neler Yapıyoruz? Türkiye “, Turk İnternet.Com,14 Aralık 2001.

PASTORE, Michael; “İnterneti Neden Kullanmıyorlar?”, Turk İnternet.Com, 6 Ağustos 2001.

PASTORE, Michael; ”Evden İnternet Kullanıcılarının Sayısı Yarım Milyar”, Turk. İnternet.Com, 6 Mart 2002.

UÇAK, Nazan; “Bilim Adamlarının Bilgi Arama Davranışları ve Bunları Etkileyen Nedenleri” (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara,1997

ULUSER İnan, Nilgün, Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin İngilizce Öğretiminde Etkililiği, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul. 1997.

TURGAY,Cem,“İnternette Bilgi Kirliliği”, Bilişim Cumhuriyeti, 19/11/2001.

TURK. İNTERNET COM, “İnternet Kullanıcı Sayısı 3,7milyona Ulaştı”, 24 Ocak 2001.

TURK. İNTERNET COM, “Türkiye İnternet Cafe Cenneti”, 6 Kasım 2000.

TURK. İNTERNET COM, “İnternet Herşeye Rağmen Büyüyor”, 13-02- 2002.

TURK.İNTERNET COM,“11,5 milyon İngiliz İnternet’e Evden Bağlanıyor”,22 Ocak 2001.

TURK. İNTERNET COM “İnternet Kullanımı Yüzde 17 Arttı”, 31 Mayıs 2001.

TÜRK İNTERNET KULLANICI ARAŞTIRMASI, IBS, Haziran, 2000

TÜRK İNTERNET COM, “İnternette Neler Yapıyorlar A.B.D.”, 22 Kasım 2001

TÖRECİ, Ersin, “İnternet Kullanım İlkeleri” turk.internet. com sitesinden 02–05-2001

YURDAKUL, Bünyamin. “Eğitimde Bilgisayar Teknolojisine İlişkin Uygulamaların Değerlendirilmesi.” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara,1998.

EKLER

EK A, Bilgisayar ve İnternet Dünyası Anketi

EK B, Görüşme Soruları

EK C, İnternette Neler Yapıyorsunuz Anketi

EK A,

Değerli Katılımcı;

Elinizdeki anket formu “İnternet, Toplum ve Eğitim” konusu üzerinde yürütülmekte olan bir araştırma için, sizlerden bilgi almak üzere geliştirilmiştir. Vereceğiniz cevapların araştırma açısından önemi büyüktür.

Anket sorularının tamamını içtenlikle cevaplayıp, gösterdiğiniz işbirliğinden dolayı teşekkür ederiz. **Lütfen hiç bir soruyu boş bırakmayınız.**

Orhan AKINOĞLU

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

BİREYSEL BİLGİ FORMU

Lütfen size en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz. (X)

Grup Kodu:

1- Cinsiyetiniz:

Erkek Kadın

2- Yaşınız:

15 yaşından küçük
 16-20
 21-25
 26-30
 31-35
 36 yaşından büyük

3- Eğitim durumunuz

Okur-yazar
 İlköğretim okulu veya dengi okul mezunu
 Lise veya dengi okul mezunu
 Önlisans mezunu / 2 yıllık yüksekokul
 Üniversite mezunu / 4 yıllık ,
 Lisansüstü program mezunu, yüksek lisans (), doktora()

4- Mesleğiniz

İşçi
 Memur
 Esnaf
 Zanaatkar
 Serbest meslek
 Öğrenci
 Öğretmen
 Diğer (Lütfen belirtiniz).....

İnternet ve Siz
Aşağıdaki maddelerden size uygun gelen bir seçeneği işaretleyiniz.

5- İnternete ne kadar zamandır bağlanıyorsunuz?

- 4 yıldan fazla
 3 yıldır
 2 yıldır
 1 yıldır
 6 aydan daha az

6- İnternete hangi sıklıkla bağlanıyorsunuz?

- Ayda birkaç kere,
 Ayda bir kere,
 Haftada birkaç kere,
 Haftada bir kere,
 Günde en az bir kere
 Bütün gün

7- Hafta içi günde yaklaşık kaç saat internet kullanırsınız?

- 0-1 saat
 2-3 saat
 4-5 saat
 6-7 saat
 8 saatten fazla

8- Hafta sonları günde yaklaşık kaç saat internet kullanırsınız?

- 0-1 saat
 2-3 saat
 4-5 saat
 6-7 saat
 8 saatten fazla

9- İnterneti en çok hangi ortamda kullanmayı tercih edersiniz?

- Okulda,
 Evde,
 Cafede,
 Arkadaş ortamlarında
 İşyerinde

Neden? (Lütfen belirtiniz).....

10- Evinizden internete bağlantı sağlıyor musunuz?

- Evet
 Hayır

12- İnternet ortamlarında, tanışıp evlenenleri onaylar mısınız?

- Evet
 Hayır

13- İnternet kullanmanız ailenizi nasıl etkilemektedir?

- Olumlu
 Olumsuz
 Karışmazlar

14- İnternette sizin ya da ailenizin web sayfası var mı?

- Evet
 Hayır

15- E-mail adresiniz var mı?

- Evet
 Hayır

16- E-maili hangi sıklıkta bir haberleşme aracı olarak kullanırsınız?

- Her gün
 Haftada birkaç kez
 Haftada bir
 Ayda birkaç kez
 Yılda birkaç kez

17- İnternet kullanma ile ilgili **bilgilerinizi** nereden edindiniz?

- Okuldaki derslerden
 İnternet cafe,
 İnternet ile ilgili yazılı materyallerden,
 Okuldaki arkadaşlardan
 Okul dışındaki arkadaşlardan
 Kendi kendime
 Kurstan
 Diğer (Lütfen belirtiniz).....

18- Bilgisayar ve internet dünyası ile ilgili yayınları yakından takip ediyor musunuz?

- Evet
 Hayır

19- Sizce, okul ortamlarında bilgisayar ve internetin kullanımı, öğrencilerin **okula ve derslere** karşı tutumlarını nasıl etkiler?

- Olumlu yönde
 Olumsuz yönde
 Fikrim yok

20- Eğitim CD'lerinden (ders anlatımı, soru çözümü olarak v.b) yararlanır mısınız?

- Evet
 Hayır

21- Bilgisayar ve internet kullanımıyla ilgili **öğretim** almak sizce önemli midir?

- Evet
 Hayır

- 22- Eğer bir öğretmen olsaydınız bilgisayar ve internet üzerinden **ders** işlemeyi ister miydiniz?
 Evet
 Hayır
- 23- Bilgisayar ve internetin okullarda kullanımına gereken önemin verildiğini düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 24- Ödev için internette bulunan sitelerden yararlanıyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 25- İnternette bulunan sitelerdeki bilgilerin **güvenilir** olduğunu düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
 Kısmen
- 26- İnternetteki Türkçe Web sitelerinin **yeterli** olduğunu düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 27- İnternetin cinsel eğitiminize katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 28- İnternet ve bilgisayar kullanıyor olmanız, okuldaki **başarınızı** hangi yönde etkiledi?
 Olumlu yönde
 Olumsuz yönde
- 29- Okuldan öğrendiklerinizle, bilgisayar ve internetten öğrendikleriniz arasında zaman zaman bir **çatışma** oluyor mu?
 Evet
 Hayır
- 30- Bilgiye ulaşmamızı kolaylaştıran bilgisayar ve internetin, **okul** ve öğretmenlerin **fonksiyonlarının** azalttığını düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 31- Cevabınız evetse, bunun nedeni nedir?
 Güncel bilgilere ulaşmada internet daha avantajlıdır.
 Öğretmenlerden daha özgün, daha çeşitli öğrenme fırsatları sunar
 Çok yönlü etkileşim sağladığından
 Daha özgür düşünebilmemi sağlar
 Bireysel öğrenme fırsatlarını sunduğundan
 Diğer (Lütfen belirtiniz).....

32- İnternet bağlantısını hiç yapmadığınız zaman, günde **ders çalışmaya** ne kadar süre ayırırsınız?

- () 0-1 saat
 () 2-3 saat
 () 4-5 saat
 () 6-7 saat
 () 8 saatten fazla

33- İnternette okul ödevinizle ilgili bir konu bulduğunuzda **arkadaşınıza** haber verirsiniz?

- () Evet
 () Hayır

34- İnternet bağlantısı yaptığınız zaman, bir günde **ders çalışmaya** ne kadar süre ayırırsınız?

- () 0-1 saat
 () 2-3 saat
 () 4-5 saat
 () 6-7 saat
 () 8 saatten fazla

35- İnternet kullanmak için yabancı **dil** bilmeye gerek var mıdır?

- () Evet
 () Hayır

36-Ailenizden öğrendiklerinizle, internetten öğrendikleriniz arasında zaman zaman bir **çatışma** oluyor mu?

- () Evet
 () Hayır

37-Ailenizden, arkadaşlarınızdan bilgisayar ve internette fazla zaman geçirdiğiniz için herhangi bir **şikayet** alıyor musunuz?

- () Evet
 () Hayır

38-Sizin internet ortamında bir site hazırlayabilme şansınız olsaydı, **hangi konuda** bir site hazırlamak isterdiniz? Niçin?

.....

39-Sizce internetin **en olumsuz** yönü nedir?

.....

40-Sizce internetin **en olumlu** yönü nedir?

.....

41-İnternet ve bilgisayar kullanmaya ayırdığınız zaman,aile veya arkadaşlarınızı **ihmal etmenize neden oluyor mu?**

- Evet
 Hayır

42-İnternet ortamında bulunduğunuz sırada yapmanız gereken görev veya sorumluluklarınızı aksattığınızı düşünerek bir **suçluluk** hisseder misiniz?

- Evet
 Hayır

43-Bilgisayar ve internet kullanırken, zamanınızı **verimli** kullanabildiğinizi düşünüyor musunuz?

- Evet
 Hayır

44-Bilgisayar ve internet kullanırken, günlük hayattaki problemlerinizi **unutur** musunuz?

- Evet
 Hayır

45-Arkadaşlarınızla geçirebileceğiniz zamanı internetle geçirmeyi **tercih** eder misiniz?

- Evet
 Hayır

46-İnternette kendinizi **özgür** hissediyor musunuz?

- Evet
 Hayır

47-En çok hangi ortamdaki arkadaşlıklar sizi **mutlu** eder?

- Sosyal ortamlardaki
 Sanal ortamlardaki
 Ayırt etmem

48-İnternet ortamlarında **memleketiniz** ile ilgili haberler ilginizi çeker mi?

- Evet
 Hayır

49- Bilgisayar ve internet ortamlarında **sohbet(chat)** yapar mısınız?

- Evet
 Hayır

50-İnternette sohbet(chat) yaparken, gerçek **kimliğinizi** saklar mısınız?

- Evet
 Hayır
 Bazen

51-Sohbet ortamlarında, sohbet ettiğiniz kişinin size **uzaklığı** sizi etkiler mi?

- Evet.etkiler
 Hayır etkilemez
 Farketmez

- 52-Sohbet ortamlarında, sohbet ettiğiniz kişinin **gerçek kimliğini** sakladığını düşünür müsünüz?
 Evet
 Hayır
- 53-İnternette sohbet yaparken yeni **arkadaşlar** edinip, onları gerçek yaşama taşıdığınız oldu mu?
 Evet
 Hayır
- 54-İnternetteki edindiğiniz **arkadaş** grubunuzun gerçek hayatta olmasını ister miydiniz?
 Evet
 Hayır
- 55-İnternet ortamlarında arkadaşlıklarınızı hangi **cinsiyetten seçersiniz?**
 Karşı cins
 Hem cins
 Farketmez
- 56-Sanal ortamlarda diğer insanların yaptıkları **itirafları** merak eder misiniz?
 Evet
 Hayır
- 57-İnternet ortamında iletişim içinde olduğunuz insanları seçerken **önceliğiniz nedir?**
 Yaş grubu
 Karşı cinsten olması
 Aynı cinsten olması
 İlgi alanları
 Hemşehri olması
 Sosyal statü
 Ekonomik durumu
 Mesleği
 Siyasi görüş
 Gerçek yaşamdaki arkadaşlarla iletişim
 Uzaktaki arkadaşlarla iletişim
 Takım taraftarlığı
 Akıcı bir sohbet
 Öylesine
 Diğer (Lütfen belirtiniz).....
- 58-Sohbet(chat) yaptığınız kişiyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızdan **daha yakın** hissettiğiniz zamanlar oldu mu?
 Evet
 Hayır
- 59- Bilgisayar ve internet kullanmaya ayırdığınız zaman, **eğlence ve spora** ayırdığınız zamanı etkiliyor mu?
 Evet
 Hayır

- 60-İnternet ortamlarının, gerçek yaşamdaki arkadaşlarınızla **iletişiminizi** geliştirdiğini düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 61-Girdiğiniz bütün sitelerin başkaları tarafından öğrenilmesi sizi **rahatsız** eder mi?
 Evet
 Hayır
- 62 Sosyal ortamda söylemekten çekindiğiniz birtakım bilgileri **sanal ortamda** paylaşıyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 63-Duygularınızı en rahat hangi ortamdaki arkadaşlarınızla paylaşabiliyorsunuz?
 Sosyal ortamlardaki
 Sanal ortamlardaki
- 64-Bilgisayar ve internette **oyun** oynar mısınız?
 Evet
 Hayır
- 65-İnternet ve bilgisayarda oyunları nasıl oynarsınız?
 Grupla
 Tekil
- 66-Sizce bilgisayar ve internet ortamlarında ki oyunlar **öğrenme yeteneğini** geliştirir mi?
 Evet
 Hayır
- 67-Bilgisayar ve internet ortamlarında ki oyunların **zekayı** geliştirdiğini düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 68-Bilgisayar ve internet ortamlarında ki oyunların **bağımlılık** yaptığını düşünüyor musunuz?
 Evet
 Hayır
- 69- Bilgisayar ve internet ortamlarında günde ortalama olarak oyun oynamaya ne kadar zaman ayırırsınız?
 0-1 saat
 2-3 saat
 4-5 saat
 6-7 saat
 8 saatten fazla

70-Bilgisayar ve internette oyun oynamaktan nasıl etkilenirsiniz?

- Heyecanlanırım, macera yaşarım
- Mutlu olurum
- Kendimi güçlü hissederim, kontrolü elimde tutarım
- Tehlikeleri, tehlikesiz ortamlarda yaşama şansı bulurum
- Boş zamanlarımı değerlendiririm, rahatlarım
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

71-İnternet ve bilgisayarda hangi konularla ilgili oyun oynarsınız?

- Sosyal konulu(aile, arkadaşlık,v.b.)
- Savaş
- Strateji
- Kumar, poker, tavla
- Spor, futbol, basketbol,voleybol
- Cinsel içerikli
- Eğitim
- Ticari
- Macera
- Platform
- Diğer (Lütfen belirtiniz).....

EK B,

Görüşme Soruları

- 1- Şu anda bilgisayarda ne ile meşgulsunuz?
- 2- Sizce bilgisayar ve internetin **eğitim** ortamlarında kullanımı yararlı mıdır?
- 3- Okullarda, bilgisayar ve internetle ilgili hangi konulara **öncelik** verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz? Neden?
- 4- Bilgisayar ve internetten öğrendikleriniz en çok **nerede** işinize yarıyor? Nasıl?
- 5- Bilgisayar ve internetle tanıştıktan sonra hayatınızda ne gibi **değişiklikler** oldu?
- 6- İnternet ortamlarında çocukları ve gençleri **olumlu ve olumsuz** olarak en çok nelerin etkilediğini düşünürsünüz ? Neden?
- 7- İnternetin **sosyal ilişkileri** zayıflatır mı? Güçlendirir mi?, Neden?

8- İnternete ayırdığınız zamanı daha önceleri nasıl değerlendiriyordunuz?

9- İnternetin **bugünkü ve gelecekteki** durumu hakkında görüşleriniz nelerdir?

10- İnternet aracılığıyla öğrendiğiniz sizi çok etkileyen, unutamadığınız size ilginç gelen olaylardan bir tanesini anlatır mısınız?

ÖZGEÇMİŞ

Orhan Akinoğlu, 1969 yılında Bursa'da doğdu. 1986 yılında Bursa Erkek Lisesi Fen kolundan mezun oldu. Bir yıl Turizm ve Otelcilik konusunda eğitim gördü, çalışmalarda bulundu. 1992 yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. 1995 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Prof. Dr. Ayla GÜRDAL'ın Danışmanlığında " İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Matematik Kavramları Gelişiminde Öğretmen, Öğrenci ve Ailenin Etkisi" konulu yüksek lisans tezini tamamladı.

1992-94 yılları arasında, Türkiye'de ilk denemelerden biri sayılabilecek üstün zeka ve yetenekli öğrencilere eğitim veren Özel Yeni Ufuklar Kolejinde öğretmenlik yaparak başladığı meslek yaşamını, devam ettirmektedir.

Orhan Akinoğlu

e-mail: orhan| akinoğlu @ yahoo.com

Tel: 0533-616 25 96